Hrvatsko Slovo

BENJAMIN TOLIĆ

TIRANIJA PROSTOTE

M... izlazak iz Europ... un... je (*Brexit*) i izbor Donalda Trumpa za predsjednika Sjedinjenih Američkih Država temeljito su potresli „obitelj europskih naroda", kako eurohrvatski globalisti tepaju svojoj Europskoj uniji. Takva se gibanja prije nekoliko godina nisu ni naslućivala, a kamoli predviđala. To su veliki događaji. Zahvatili su stotine milijuna ljudi, a pred sobom valjaju bitne ljudske interese. Ti dakle događaji mogu

ro... povu obr... od Trumpa proriče s... globalisti, pobornici „svj... i jedne vlade", imaju apokal... viđenja. Ako, vele, nitko ne zausta... Trumpa, pred nama je smak svijeta. Blaži globalisti uzorno demokratski pozivaju na bojkot i opoziv netom izabranoga Predsjednika. Ne čine to

velep... je u svibnju prošle ... odobrio veleposlanik Joško Paro, tek nevin izraz podložničke oholosti prepamet-

... globalistič... Rekao je puno ... vrijeđaju fino uho

Benjamin Tolić

TIRANIJA PROSTOTE

HRVATSKA KULTURNA ZAKLADA
HKZ - HRVATSKO SLOVO

KNJIŽNICA

KNJIGA XLIV.

Urednik
Stjepan Šešelj

HRVATSKO SLOVO
TJEDNIK ZA KULTURU
VERBUM CROATICUM
http://www.hkz.hr

Benjamin Tolić

TIRANIJA PROSTOTE

Zagreb, 2020.

PREDGOVOR

Knjiga *Tiranija prostote* nastavlja se na prethodne knjige Benjamina Tolića tvoreći tako jedan koherentan i zaokružen niz, no istodobno niz otvoren za eventualno dopisivanje. U knjigama *Pamet u glavu: Hrvatska u vrtlogu novoga svjetskog poretka* (2003.) i *Tko smo mi? Ogled o naciji i državi* (2007.) autor izlaže svoju političku filozofiju zasnovanu na najboljoj tradiciji hrvatske državotvorne misli, a u knjigama nakon tih dviju (*Sanaderova dionica*, 2009.; *Kraj neovisnosti*, 2011.; *Vesele karmine*, 2013., *Kolonijalno koprcanje,* 2018.) kroničarski prati dnevnopolitičke događaje sagledane kroz prizmu političke filozofije izložene u prvim dvjema knjigama. Izvan toga je niza knjiga *Haaški sapun,* koncipirana u dijaloškoj formi, s naglašenijim literarnim momentom, pisana u najboljoj tradiciji pravaške humoristično-satirične književnosti.

Tiranija prostote sadrži 108 Tolićevih kolumna objavljenih u Hrvatskom slovu od 6. siječnja 2017. do 7. srpnja 2019. U tematskom smislu autorov je fokus, kao i u prethodnim knjigama, na odnosima Hrvatske i Bruxellesa, Bruselja kako ga

pohrvaćuje Tolić, na podaničkom mentalitetu hrvatskih političkih elita, na hrvatskoj zaslijepljenosti Europom s jedne strane i regionalnom sentimentu s druge strane, no autorov ton je ponešto distanciraniji, pun neke rezignirane vedrine, koju tek sve prisutnija prostota u političkom i javnom prostoru uopće može pomutiti i okrenuti na sarkazam i cinizam. Upravo taj blagi pomak s političkog na moralno možda je glavna novina koju donosi ova knjiga u odnosu na Tolićeve prethodne knjige. Kroz kroničarsko praćenje ʻʼkolonijalnog koprcanja" na političkom planu dosljedno se provlači i kritika neukusa, nedosljednosti, neznanja i posvemašnjeg licemjerja na javnoj sceni.

O čemu god piše, Tolić osobitu pozornost posvećuje jasnoći i točnoj određenosti političkih pojmova u optjecaju, rastjerujući već na toj pojmovnoj razini dobar dio ideološke i ignorantske magluštine oko aktualnih tema. Često iz toga maestralnoga bistrenja pojmova izroni sjajna dijagnoza političkog trenutka, političkih pojava, političkih aktera i političkih odnosa, kao npr. u tekstu *Naš optimizam:* ʻʼU Europi je u XXI. stoljeću tu podjelu (misli se na podjelu lijevo i desno, *op. a.)* odmijenila dvodioba na domoljubce (oikofile) i domomrzce (oikofobe), nacionaliste i globaliste, suvereniste i integracioniste. I u Hrvatskoj se bila dogodila slična promjena. Imali smo političke Hrvate koji su bili ʻza dom spremniʼ i političke Hrvate koji su bili ʻza Bruselj spremniʼ. Bili su to Hrvati i eurohrvati. A sada se, osobito otkad je Dragan Markovina okupio Novu ljevicu, ta hrvatska jednostavnost zakomplicirala. Iz mišjih rupa (neki kažu: ʻiz ormaraʼ) izmiljeli su politički Hrvati koji osporavaju i Hrvate i eurohrvate. Oni su, za razliku od Hrvata i eurohrvata, poput svojih ideoloških predaka ʻza Jugu spremniʼ." U jednom kratkom pasusu obuhvaćene su sve djelatne političke snage u hrvatskom političkom životu, i to uz nepretenciozno razmatranje pojmova: ljevica, desnica, nacionalisti, globalisti, integracionisti, suverenisti itd.

Katkad iz te raščlambe pojmovlja izraste lucidan kratki esej kojemu je politički događaj tek povod, kao npr. u tekstovima *Postistinsko doba, Revizionizam naš hrvatski* ili *Vlast i jezik.* U takvim tekstovima ponajviše do izražaja dolaze značajke Tolićeva stila i načina mišljenja. Moglo bi se reći da se tu ne radi o

tipičnim kolumnama, nego o kratkim političkim esejima, dobro koncipiranim i stilski izbrušenim. Tolićev istančani književni nerv te blistava erudicija ovim tekstovima osiguravaju i književnoumjetničku vrijednost. Glavna im je kvaliteta aticizam u stilskom pogledu, konciznost i logična jasnoća. Tolić je jedan od rijetkih autora na, uvjetno rečeno, desnoj strani političkog spektra kojega zbog britkog intelekta, konzistentnog mišljenja i intelektualne čestitosti visoko cijene i autori sa suprotne strane toga spektra.

Kao i u svojim prethodnim knjigama autor s osobitom pomnjom bira naslove, od naslova same knjige do naslova pojedinih tekstova. U sintaktičkom smislu najčešće su to sintagme od dvije punoznačne riječi (*Tajna savjetništva, Penavin proboj, Vrtnja oko ničega* i dr.), dvije imenice povezane veznikom 'i' ili 'ili' (*Vlast i jezik, Optimizam i zluradost, Sram ili strah* i dr.), kombinacija broja s imenicom ili imenicom i njezinim atributom (*Tri referenduma, Dva ričuća lava, Dva razuma* i dr.) te cijele ili obezglagoljene rečenice (*Sjašite s mrtvih konja; Bilo, a nije prošlo; Rog pod svijeću* i dr.). U semantičkom smislu ti su gradbeni postupci također svodivi na nekoliko osnovnih obrazaca: jednom je to aliteracija (npr. *Penavin proboj, Divljanje demokracije, Plenkovićev pazar);* drugi put intertekstualnost (npr. *Pusta zemlja, Dva ričuća lava, Ars combinatoria*); treći put naslovi nastaju na principu antitetičnosti (npr. *Manjinska većina, Svinjska kultura, Lijevo-desni suverenizam*); četvrti put na ironiji i sarkazmu (npr. *Divljanje demokracije, Ustašitis, Kukavelji na prvoj crti).*

Što se tiče tematike kolumna, ona je široka i raznovrsna u pogledu konkretnih događaja i fenomena koji se u njima dotiču – od propasti Todorićeva Agrokora (*Div na koljenima)* i zagrebačkih lokalnih izbora (*Pomutnja*), preko hrvatsko-slovenskog spora oko granice (*Vrtnja oko ničega*) i jezičnih pitanja (*Dvije deklaracije)* do izbora za Europarlament (*Veliki ljudi i velike neistine)* i katalonske borbe za neovisnost (*Što je nama Catalunya*) – no središnja je zaokupljenost tih tekstova Hrvatska u europskom i regionalnom okviru, odnosno pitanje suvereniteta u suvremenom globaliziranom svijetu, a tom zaokupljenošću prožeti su i tekstovi koji se ne bave izravno tim pitanjima.

Tiranija prostote vrijedno je i aktualno publicističko djelo. Tolićeve kolumne pisane su biranim stilom, odmjereno i koncizno, krasi ih izgrađena politička filozofija, nenametljiva erudicija, intelektualna čestitost i literarna osviještenost. Čitateljima će pružiti jedan autorski autentičan uvid u aktualna politička i društvena zbivanja, ali i zajamčen literarni užitak.

Damir Pešorda

TIRANIJA PROSTOTE

NAŠ OPTIMIZAM

Kakva će biti ova godina, bolja ili gora od prošle? O tomu se, naravno, može samo nagađati. A očekivanja su u svijetu, kao obično, podijeljena.

Tako zvani realisti posvuda sliježu ramenima i vele: Bit će godina kakva bude. Tako zvani pesimisti viču: Svijetu prijete neviđene ugroze! Tako zvani optimisti žmirkaju: Ni vrag nije tako crn kako ga opisuju.

Zašto „tako zvani“? I jedni i drugi i treći gotovo su se posve odriješili od korijenskoga značenja svoga nazivka. Realisti nisu u posebnu odnošaju sa „stvarima“ *(res)*. Pesimisti ne očekuju ono „najgore“ *(pessimum)*; to bi bio smak svijeta. Optimisti se ne nadaju „najboljemu“ *(optimum);* to bi bio svjetski mir. Možda bi stoga bilo bolje ostaviti „stvari“ na miru, neka žive „o sebi“, a realiste nazvati indiferentistima (ravnodušnicima), dočim bi pesimiste i optimiste trebalo spustiti sa superlativā na komparative, pa bi se pesimisti nazivali pejoristima, a optimisti melioristima, jer onī očekuju goru godinu, a ovi se nadaju boljoj.

Trodijelnoj podjeli raspoloženja odgovara zastarjela politička podjela na „centar“, „desnicu“ i „ljevicu“.

U Europi je u XXI. stoljeću tu podjelu odmijenila dvodioba na domoljubce (oikofile) i domomrzce (oikofobe), nacionaliste i globaliste, suvereniste i integracioniste. I u Hrvatskoj se bila dogodila slična promjena. Imali smo političke Hrvate koji su bili „za dom spremni“ i političke Hrvate koji su bili „za Bruselj spremni“. Bili su to Hrvati i eurohrvati. A sada se, osobito otkad je Dragan Markovina okupio Novu ljevicu, ta hrvatska jednostavnost čini malo složenijom. Iz mišjih su rupa (neki kažu: „iz ormara“) izmiljeli politički Hrvati koji osporavaju i Hrvate i eurohrvate. Oni su, za razliku od Hrvata i eurohrvata, poput svojih ideoloških predaka „za Jugu spremni“.

Kakva očekivanja pretežu u svijetu? Teško je to reći. U Sjedinjenim Američkim Državama neki se promatrači pribojavaju da bi izborna pobjeda Donalda Trumpa mogla izazvati građanski rat između Trumpovih protivnika i pristaša. Predviđaju izbijanje američko-kineskoga carinskog rata, nuklearni uspon Sjeverne Koreje, genocide u Africi i Aziji, talibansko preuzimanje vlasti u Afganistanu.

A naša šira domovina? – Što je sad to?! – snebivate se. – Kakva „šira domovina“? – Oprostite! To je sitna suverenistička aluzija. Tako su hrvatski jugani nekoć zvali svoju velikosrpsku Jugu. Današnji eurohrvati, kada ih svlada jugotužje, tako pokatkad – hotice ili nehotice –nazovu Europsku uniju, i odmah im bude lakše.

Tu njihovu „širu domovinu“, iako se uspješno oporavila od gospodarske krize, danas tresu strah, nesigurnost i neizvjesnost. Lani je pretrpjela više spektakularnih terorističkih akcija; lani je Ujedinjeno Kraljevstvo odlučilo izaći iz nje; lani su je preplavile bujice afričkih i azijskih migranata. Ona danas betonskim blokovima i strojnicama brani svoje kulturne, športske i vjerske priredbe od izvaneuropskih islamskih napadača.

Bruselj bespomoćno gleda kako iz dana u dan jačaju centrifugalne sile. Gleda i strahuje pred ovom godinom. Podjednako se boji izvana i iznutra. Izvana bi mu Rusija ove godine mogla ugrabiti Estoniju, Letoniju i Litvu, a iznutra ga plaše suverenistički pokreti, osobito Nacionalna fronta Marine Le Pen u Francuskoj i Alternativa za Njemačku Frauke Petry u Njemačkoj. Ove se godine na proljeće održavaju predsjednički izbori u Francuskoj i savezni parlamentarni izbori u Njemačkoj. Može se dogoditi i da gđa Le Pen postane francuska predsjednica i da Nijemci ne mognu bez gđe Petry sastaviti saveznu vladu. Uz to promatrači očekuju slom talijanskoga bankarskog sustava. Dakle, prilično crno.

Naša je „uža domovina" Hrvatska u tom crnilu jedina svijetla točka – pravo malo čudo! Jest, izgubili smo na Arbitražnom sudu UN-a u Ženevi spor s madžarskim MOL-om o upravljačkim pravima u Ini, ali nas je predsjednik Vlade Andrej Plenković *u se vrime godišća* tom viješću – obradovao! Kako? Poklopio ju je svečanim obećanjem da će on i njegova Vlada sve MOL-ove dionice u Ini vratiti u vlasništvo Republike Hrvatske i da pri tomu ne će povećati javni dug! Nakon toga obećanja ustvrdio je da je Hrvatsku zahvatio optimizam.

Hm… da! Još ne znamo hoće li MOL uopće prodavati svoje dionice u Ini. Ne znamo ni koliko je tim dionicama ta najava njihova otkupa podignula cijenu, ali doznali smo da ih Plenković i njegova Vlada namjeravaju platiti novcem koji će dobiti od prodaje dijela – Hrvatske elektroprivrede! Najava je otkupa ćudoredno upitna, a privatizacija HEP-a trebala bi biti kažnjiva. Hrvatskoj naime ne treba još jedna – Ina.

HS, 6. siječnja 2017.

POSTISTINSKO DOBA

Uredništvo „Oxfordskih engleskih rječnika“ (*Oxford English Dictionaries*) izabralo je imenicu *post-truth* (post-istina), u pridjevskoj službi istoznačnu s pridjevom *post-factual* (post-činjeničan), za međunarodnu Riječ godine 2016. na anglosaskom jezičnom području. Malo zatim proglasilo je Društvo za njemački jezik (*Gesellschaft für deutsche Sprache*) pridjev *postfaktisch* (post-činjeničan) Riječju godine na njemačkomu jezičnom području.

Nu, „Riječ godine“ – što je to?

U prvi mah bio sam pomislio da bi to mogla biti riječ koja je te godine najčešće rabljena u glavnim javnim priopćivalima, ali me rečene ustanove odmah poučiše: Ne, nikako! To je riječ koja najtočnije opisuje – dušu godine. Pouka me je malko razvedrila i ujedno rastužila. Nešto tu ne valja! Meritorno prosuditi koja riječ najtočnije opisuje dušu godine može valjda samo onaj tko najbolje poznaje tu godinu?! Nikako mi nije išlo u glavu da bi takvi poznavatelji mogli čučati u engleskim leksikografima ili u timariteljima njemačkoga jezika.

Da se maknem od pitanja što je starije, kokoš ili jaje, promatram te ružne riječi. Kako su skovane? U engleskomu od predmetka *post-* (nakon, poslije, po) i imenice *truth* (istina) ili *fact* (činjenica), a u njemačkomu od predmetka *post-* i pridjeva *faktisch* (činjeničan). Taj tvorbeni obrazac visoki su kulturni pregaoci od Drugoga svjetskog rata do danas diljem svijeta oživotvorili u brojnim internacionalizmima i u pokojoj domaćoj kovanici, a javna su ga priopćivala posve pripitomila u našemu uhu i duhu. Više nam ne zvuče ružno ni „postindustrijski", ni „postnacionalan", ni „postmoderan", ni „postdemokratski", ni „poratni"? Formalno su to opisni pridjevi. Ali oni ništa ne „opisuju". Ne govore nam, barem ne izravno, kakvo je što. Oni samo niječu značenje svoga korijena. Tvrde: u onomu čemu nas ljudi pridijevaju više nema onoga što je u našemu korijenu. Nema „industrije", nema „nacije", nema „Moderne", nema „demokracije", nema „rata". Ili – ako i ima – to više nije važno, a kamoli presudno.

Riječ „postistinski" nije nova. Ona već dosta dugo kriči s naslovnice knjige Ralpha Keyesa „Post-istinsko doba: nepoštenje i prijevara u suvremenom životu" (*Post-Truth Era: Dishonesty and Deception in Contemporary Life*, 2004.). „Post-istinsko" („post-činjenično") nije, kako bi se moglo pomisliti, nešto što slijedi nakon istine (činjenice), nego nešto u čemu nema istine (činjenice) ili nešto što ne mari za istinu (činjenicu).

Bila je ta riječ u ezoteričnoj porabi moralistički „udarenih" intelektualaca sve dok je se nisu u drugoj polovici prošle godine dočepali razjareni medijski bukači, od razvikanih televizijskih komentatora do vojujućih novinskih kolumnista i političara. Ti su ljudi ishod britanskoga referenduma o članstvu u Europskoj uniji i izbor Donalda Trumpa za američkoga predsjednika doživjeli ne samo kao svoj poraz, nego i kao – smak demokratskoga svijeta! Stoga su, uz zaglušnu halabuku, zahtijevali da se i u Ujedinjenom Kraljevstvu i u SAD-u ponove izbori. Ovi su – rekoše – bili nepošteni, jer su njihovi protivnici u predizbornoj kampanji prevarili birače lažući i ne uvažavajući činjenice.

U Njemačkoj takve dreke nije bilo. Globalistička je ćud tamo znatno nježnija. Angela Merkel nije zahtijevala da se ponove izbori za zemaljski sabor na kojima je njezina stranka poražena, ali ni ona u rujnu prošle godine, kada je komentirala taj događaj, nije mogla ne mahnuti globalističkim plamencem: „Kažu da živimo u post-činjeničnim vremenima."

Hm… Da sam otmjen prostak, parafrazirao bih, dragi moji globalisti, Galena iz Pergama: *Omne animal post electionem alii triste* (svako je živinče nakon izbora drugoga tužno). Ali nisam ni otmjen ni prost, pa ću se ograničiti na nekoliko pitanja i opazaka.

Zar u kolijevkama liberalne demokracije sudionici na izborima ne znaju da je demokracija nezamisliva bez demagogije, vođenja i zavođenja puka? Što se traži na izborima, istina ili naklonost birača? Predizborne kampanje nisu ni sudske ni filozofske rasprave u kojima bi bile presudne istine i činjenice. Presudna je u tim kampanjama uvjerljivost. Naravno, samo za birače koji nemaju svoga kandidata, jer na izborima uvijek bira svoj svoga.

A laž? Ni laž nije lak predmet. Ona se uvijek suprotstavlja istini. Ali ne treba smetnuti s uma da lagati može samo tko zna istinu. Tko ne zna istinu, može samo govoriti neistinu. A neistina se prema laži odnosi kao špekula prema biseru. Stari su Grci imali poslovicu: Mnogo lažu pjesnici. Prosječan Amerikanac – tvrde tamošnji znanstvenici – dnevno izgovori više laži, čak i bez ikakva razloga. Hrvatska pučka poslovica veli: Najviše se laže u ljubavi, prije izbora i nakon lova.

Što dakle? Post-istina i post-činjenica kolosalni su promašaji. No to nas ne može utješiti. Ali nadamo se da će nas ti promašaji ipak mnogo manje stajati nego što bi nas stajali da su puni pogodci.

HS, 13. siječnja 2017.

SREBRNI JUBILEJ

Kada sam u proljeće 1992., kao ministar savjetnik u hrvatskomu veleposlanstvu, došao na službu u Bonnu, tamo me je srdačno dočekao dr. Franjo Basić, župnik u njemačkoj katoličkoj župi. Na odlasku iz župnog dvora župnik me je sa zebnjom u srcu ispratio opaskom: – Eto, onā hrvatska država trajala je malo više od četiri godine; vidjet ćemo koliko će trajati ova. – Razumljiva je bila ta zebnja, jer je gotovo trećina hrvatskoga državnog ozemlja još bila pod srpsko-crnogorskom okupacijom. – Da, vidjet ćemo – ponovio sam pun samopouzdanja. – Ali činit ćemo sve što je u našoj moći da nas nadživi.

Kao da je bilo jučer! Prilično je, pomislih, nadživjela Franju. Dapače, nova je hrvatska država nadživjela trojicu drage uspomene Franja: i svoga obnovitelja Tuđmana, i svoga blagoslovitelja Kuharića i moga prijatelja Basića. Spominjem se te zgode dok gledam kako se slavi 25. obljetnica međunarodnopravnog priznanja Republike Hrvatske. I mislim: Krasno! Četvrt stoljeća hrvatske slobode, samostalnosti i suverenosti, pa to je – srebrni jubilej!

Jubileji su – kako posebnički tako i zajednički – dobre prigode za prebiranje dragih uspomena. No nisu samo to. Oni potiču ljude i na sagledavanje i vrjednovanje onoga što je neposredno prethodilo događaju koji se slavi i onoga što je slijedilo nakon slavnog događaja, a odatle se katkad dade naslutiti i budućnost.

Pa sagledajmo i vrjednujmo. Nakon sloma Nezavisne Države Hrvatske u Drugomu svjetskom ratu ponovno je god. 1945. uspostavljena velikosrpska Jugoslavija. Tko ju je i kako obnovio? Jugoslavenski komunisti krvavom silom, uz blagoslov ratnih pobjednika. Neposredno nakon rata poubijali su dvjestotinjak tisuća i prognali tristotinjak tisuća Hrvata – ukupno oko 12 posto tadašnjega hrvatskog pučanstva! Njihova nova Jugoslavija bila je ratna država, više nego ratna Nezavisna Država Hrvatska. Izlegla se iz Drugoga svjetskog rata, iznutra ju je održavala boljševička diktatura, a izvana hranio Hladni rat. I trajala je sve do mirne propasti dvostožernoga svijeta, koji se punih 45 godina vrtio oko Washingtona i Moskve.

Kada je nakon pada Berlinskoga zida buknulo zakašnjelo Proljeće narodā u Srednjoj i Istočnoj Europi, mirno su se raspadale višenacionalne države. I Hrvati su se neko vrijeme nadali da će se tako izvući iz zagrljaja svoje „braće i gospodara“ Srba. Poveo ih je Franjo Tuđman pod geslom „Zna se“.

Što se znalo? Danas to znanje zvuči zagonetno. No tada je, zahvaljujući duhu vremena, svakomu bilo jasno: Hoćemo svoju slobodnu, samostalnu i suverenu državu – ni manje ni više! Ta je volja, organizirana u Hrvatsku demokratsku zajednicu, trijumfirala na prvim višestranačkim izborima u proljeće 1990. i za nepune dvije godine – usprkos srpskoj mržnji prema hrvatskoj državi i usprkos ljubavi tzv. međunarodne zajednice prema srpskomu carstvu – dovela 15. siječnja 1992. do međunarodnopravnoga priznanja Republike Hrvatske! Bio je to kolosalan uspjeh.

Taj nas je uspjeh skupo stajao. U Domovinskom smo ratu, braneći se i oslobađajući zaposjednuta područja, izgubili desetke tisuća ljudi, a i danas naši ljudi ginu u svojoj zemlji na srpsko-crnogorskim minskim poljima. O ranjenicima, o mate-

rijalnim štetama, o kulturnim gubitcima da se i ne govori. Ali u Tuđmanovih smo „deset mračnih godina", kako su kripto-komunistički jugani ozloglašivali hrvatski izlazak na svjetsku političku pozornicu, učinili mnogo. Donijeli smo demokratski Ustav, izgradili državne institucije, ustrojili vojsku i policiju, osnovali ratnu sanitetsku službu, uveli u porabu svoju valutu, uspostavili diplomaciju, izašli na svoje granice. Troškovi su bili enormni, ali u to vrijeme nijedna državna tvrtka nije predana u većinsko tuđinsko vlasništvo. Inozemni je državni dug na kraju desetljeća iznosio oko 10 milijarda američkih dolara, a približno je polovica toga duga naslijeđena od Jugoslavije.

U ovih 16 godina, u kojima su se nakon suverenista Tuđmana po dva puta na vlasti izmijenili „lijevi" i „desni" zapadnobalkanski globalisti, sve što vrijedi – od banaka, jadranskih hotela, trgovačkog prostora, farmaceutske industrije do Ine – sve je prešlo u tuđinsko vlasništvo, a poljoprivreda je opustošena neograničenim uvozom prehrambenih proizvoda.

Kako na sve to gledaju političari? Neki liju krokodilske suze nad Slavonijom, Srijemom i Baranjom hineći da ih boli pustoš što ju je u hrvatskoj žitnici proizvela njihova državnička mudrost. Drugima je svejedno što će naša država, ako ništa ne poduzmemo, ostati bez državljana i što će nam i ona – poput Hrvatskoga telekoma – još neko vrijeme biti samo ime, a poslije ni ime. Treći još uvijek doživljuju obnovu hrvatske države kao prolaznu vrjemensku nepogodu.

Taj treći svijet sjajno predstavljaju Stjepan Mesić, Ivo Josipović, Zoran Milanović i Vesna Pusić – dakle, dva bivša predsjednika Države, jedan bivši predsjednik Vlade i jedna bivša ministrica vanjskih i europskih poslova! Oni ne kriju svoj prijezir prema hrvatskoj nacionalnoj državi, oni se, upravo suprotno, tim prijezirom – „naprjedno" – diče.

Stoga se, valjda, nisu ni ukazali na proslavi srebrnoga jubileja Republike Hrvatske. Žalosno. A još je žalosnije to što im i nije bilo mjesto na toj proslavi.

HS, 20. siječnja 2017.

TRUMP I MI

Migrantska kriza, britanski izlazak iz Europske unije (*Brexit*) i izbor Donalda Trumpa za predsjednika Sjedinjenih Američkih Država temeljito su potresli „obitelj europskih naroda“, kako eurohrvatski globalisti tepaju svojoj Europskoj uniji. Takva se gibanja prije nekoliko godina nisu ni naslućivala, a kamoli predviđala. To su veliki događaji. Zahvatili su stotine milijuna ljudi, a pred sobom valjaju bitne ljudske interese. Ti dakle događaji mogu temeljito promijeniti obrazac političkoga shvaćanja svijeta – izdušiti globalizam i nadahnuti suverenizam.

Glavnim „javnim misliteljima“ u Bruselju i njihovim bukačima u bruseljskim podružnicama diljem Europe pao je mrak na oči. Kako je to moguće?! I dršću. Ne od zimske studeni, nego pred izborima koji će se održati u toplijemu dijelu ove godine u Nizozemskoj, Francuskoj i Njemačkoj. Hoće li i tamo, a onda i u cijeloj Europskoj uniji, stvari krenuti po Trumpovu obrascu? I što to znači?

U strahu od Trumpa proriče se svašta. Žestoki globalisti, pobornici „svjetske države i jedne vlade“, imaju apokaliptična vi-

đenja. Ako, vele, nitko ne zaustavi Trumpa, pred nama je smak svijeta. Blaži globalisti uzorno demokratski pozivaju na bojkot i opoziv netom izabranoga Predsjednika.

Ne čine to samo u Sjedinjenim Američkim Državama. Strasti su se rasplamsale i na ovoj strani Atlantika. Tako jako te se čovjeku pokadšto učini da je Trump izabran za predsjednika Europske unije! Europski globalisti bili su i u američkomu predizborju snažno zauzeti. Slavili su i hvalili Trumpovu suparnicu Hillary Clinton, a ružili i omalovažavali Trumpa. Sada Trumpom plaše svijet. Evo dvaju visokih primjera. Njemački ministar vanjskih poslova Frank-Walter Steinmeier Trumpa naziva „propovjednikom mržnje", a francuski predsjednik François Hollande osjeća Trumpov javni govor kao „podražaj na povraćanje". U usporedbi s tim i takvim ocjenama diplomatska je bilješka hrvatskoga veleposlanstva u Washingtonu, koju je u svibnju prošle godine odobrio veleposlanik Joško Paro, tek nevin izraz podložničke oholosti prepametna državnog činovnika.

Ni papa Franjo nije bio blaži u ocjeni predsjedničkoga kandidata Trumpa i njegovih obećanja. On je, čini se, doktrinalni univerzalizam Katoličke crkve poistovjetio s političkim globalizmom. Stoga je iz Trumpova mišljenja o migrantima zaključio da takav čovjek nije kršćanin, a u Trumpovu obećanju da će Amerikancima vratiti ponos i Ameriku učiniti opet velikom uočio je sličnost s njemačkim težnjama 30-ih godina XX. stoljeća te upozorio Amerikance da je i Hitler bio izabran. Kada su Amerikanci unatoč svemu izabrali Trumpa, Trumpu je papa Franjo čestitao na izboru i obećao da će moliti za njegovo prosvjetljenje.

Čime je to Donald Trump sablaznio uglađeni globalistički svijet?

Rekao je puno grubih riječi, koje vrijeđaju fino uho toga svijeta. Na primjer: Europska je unija instrument Njemačke; podignut ću zid duž američko-meksičke granice; ponosan sam kršćanin i branit ću kršćanstvo; ne ću podupirati udruge koje

promiču pobačaj; vratit ću vlast narodu; neću izvoziti demokraciju; uništit ću Islamsku državu; borit ću se protiv terorizma; uvest ću visoke carine na uvoznu robu, uključujući i onu koju u inozemstvu proizvode američke kompanije; otvarat ću nova radna mjesta u Americi, a ne u inozemstvu; raskinut ću škodljive međunarodne trgovinske ugovore; od saveznika u NATO-u zahtijevat ću poštenu raspodjelu troškova kolektivne sigurnosti; relaksirat ću odnose s Rusijom.

Još su sablažnjivije odjeknuli prvi Trumpovi predsjednički potezi. Oni naime pokazuju da će Trump doista nastojati ostvariti svoja predizborna obećanja.

Strastveni Trumpovi kritičari vrte glavom: nema tu nikakva programa, sve je to zbrda-zdola nabacano, nekoherentno i neostvarivo. Meni se ne čini tako. Stil je svakako kampanjski, ali sadržaj je prvorazredan. Ovdje nasumce nabacane pojedinosti čine vrijednosno koherentan sustav. Sustav „svete domovinske sebičnosti", kako je Antonio Salandra nekoć nazvao srž nacionalne politike. Što će Trump od svoga programa ostvariti, pokazat će vrijeme.

Bilo kako bilo, promjena „američke paradigme", kako bi rekao Davor Ivo Stier, našim bi globalistički zaigranim državnim dužnosnicima mogla koristiti. Ako ništa, mogla bi ih podsjetiti da je Republika Hrvatska nacionalna država hrvatskoga naroda (i, dakako, država svih onih „nacionalnih" manjina što ih je Vladimir Šeks onako „šesno" postrojio u Izvorišnim osnovama Ustava). To bi za početak bilo mnogo.

HS, 27. siječnja 2017.

ETIKETIRANJE TRUMPA

Ovako u Hanžekovićevu Jutarnjem listu umuje Inoslav Beš-ker: Da Ante Pavelić čuje Donalda Trumpa, osjetio bi „pobratimstvo lica u svemiru". S Trumpom se, u okviru svojih mogućnosti, u tom listu sprducka i Ante Tomić, onaj na splitskom Pazaru ekskrementalno pomazani podoficir JNA iz Prološca. Styrijin *Abendblatt* u istu trublju puše, ali on je ipak uljudniji. U njemu se Branimir Pofuk vrlo ozbiljno pita „može li biznismen, nacionalist i kralj isprazne televizijske taštine spasiti svijet".

Kako u Hrvatskoj izlaze samo ta dva nadregionalna dnevna lista – Jutarnjak i Večernjak – može se reći da tako zvano općehrvatsko novinstvo raspiruje mržnju prema novomu predsjedniku Sjedinjenih Američkih Država.

– Nije to ništa! – reći će bolje obaviješten čitatelj. – To je tek blag lahor, sirotinjski odvjetak one urnebesne bure što su ju demokratski poraženi globalisti podigli na objema stranama Atlantika! Da se takav dojam stekne, dostatno je samo zaviriti, primjera radi, u njemačke nadregionalne listove – jednako u

liberalni *Süddeutsche Zeitung*, u lijevi *Frankfurter Rundschau*, u vladi naklonjeni *Die Welt,* a da i ne govorimo o konzervativnom *Frankfurter Allgemeine Zeitungu.*

Iz ovoga zadnjeg kriče naslovi: „Merkel uzvraća na kritiku Trumpova savjetnika za gospodarstvo"; „Sally Yates: Tvrdoglava pravnica"; „Bojovnici ili tumači: Pentagon želi izuzeće od zabrane ulaska u SAD za iračke suradnike"; „Posljedice Trumpove politike za njemačko gospodarstvo"; „Trumpov glavni savjetnik: Ideolog Stephen Bannon"; „Trumpove izjave o NATO-u bude strahove na Baltiku i u Poljskoj"; „Tehnološki koncerni o tužbama protiv Trumpa"; „Trump će propasti zbog Amerike" („jer je podcijenio otpornu snagu njezinih građana").

Opaska je o urnebesnoj globalističkoj buci u redu. No meni ovdje nije do Trumpa. Ja se samo čudim Beškeru i Pofuku. Kako se tako umni i uljuđeni „evropski" i europski intelektualci mogu iz čista mira spustiti na razinu dojučerašnjega počasnog predsjednika Saveza antifašističkih boraca i antifašista – Stjepana Mesića? Koji im je vrag? Zar ne vide kako im agitpropovska dijalektika radi o glavi? Kako Beškeru može pasti na pamet da Trumpa „bratimi" s onim hrvatskim odvjetnikom kojega je srpski viteški kralj Aleksandar I. u odsutnosti osudio – na smrt?! Ludo je to, luđe od slavnoga Mesićeva partizanskog vojevanja, ako se ne varam, u naprtnjači Duška Bilandžića. A Pofuk nazva Trumpa „nacionalistom" i „kraljem isprazne televizijske taštine" te mu podmetnu „spašavanje svijeta".

Dečki, dečki! Ako se Trump, kaneći graditi obrambeni zid na granici prema Meksiku, kako bi spriječio ilegalne ulaske iz Meksika u Sjedinjene Američke Države, bratimi s Pavelićem, koji nije gradio nikakve zidove, onda su se prije Trumpa s Pavelićem pobratimili Meksikanci – jer su već podignuli sličan obrambeni zid prema Gvatemali. To je dakle, Beškeru, dvostruka podvala Paveliću. A nacionalizam? Nacionalizam je, Pofuče, u prvomu redu – odbacivanje tuđinske vladavine. Nakon toga može, dakako, biti i štošta drugo. Ali, zaboga, kako se nacionalizmom, pa i fašizmom, može nazvati sigurnosna zabrana

strancima da ulaze u Sjedinjene Države? I to samo državljanima onih zemalja iz kojih onamo stižu teroristi? To je valjda suvereno pravo državne vlasti. Ili nije?

Mogu razumjeti odbojnost njemačkih državnih dužnosnika prema Trumpu, njegovim izjavama i postupcima. Ta je odbojnost debelo interesno potkovana. Ali nikako mi ne ide u glavu ovo hrvatsko držanje. Prvo, odakle hrvatskomu veleposlaniku u Washingtonu smjelost da onako pristrano izvijesti Predsjednicu Republike, ministra vanjskih poslova i desetke drugih državnih dužnosnika o predsjedničkim izborima u Sjedinjenim Državama? A ovo nakon izbora? Što to rade pojedini naši novinari? Osobito oni koji su godinama dizali glas protiv „govora mržnje“? Zar je globalistička mržnja prema nacionalnoj državi u njih tako jaka da može uzdržavati i bezinteresnu odbojnost prema teorijskom zagovorniku suverenizma? Kao što rekoh, ne ide mi to u glavu.

A onda, kako se može tako govoriti o poglavaru druge države? Štoviše, o poglavaru savezničke države? Nije li takav javni govor kažnjiv? Ako i nije, mogao bi Hrvatskoj nanijeti puno više štete nego diplomatsko izvješće Joška Pare. Treba naime imati na umu da etikete kakve Trumpu lijepi tako zvano općehrvatsko novinstvo nisu izvan Hrvatske tako dobroćudne kao u Hrvatskoj. U nas su one danas – zahvaljujući mesićevskim „antifašistima“ – tek ishlapjele agitpropovske pogrdnice nastale nakon Drugoga svjetskog rata po kojima je svaki hrvatski suverenist – ustaša, a ustaša – „fašist“. Prosvijetli im, Bože, pamet! Možda će tada umjesto hajke na dalekoga Trumpa svrnuti pogled na Srbe i Ruse u našemu susjedstvu.

HS, 3. veljače 2017.

NEPOTREBNO POVJERENSTVO

U hrvatskoj su demokraciji povjerenstva na zlu glasu. Zašto? Tko zna! Možda zbog stoljetnoga lošeg iskustva s takvim tijelima tuđinske vlasti. Pa su ljudi zbog toga sumnjičavi i prema svojoj vlasti? Ili ne vjeruju da je njihova vlast – njihova? A mnogi od njih znaju i onu političku „mudrost“ Winstona Churchilla: Ako ne želiš riješiti neko pitanje, osnuj povjerenstvo za njegovo rješavanje.

Kritički promatrači hrvatske političke zbilje tvrde da Churchillov cinizam trajno nadahnjuje hrvatsku državnu vlast. Pri tomu upiru prstom u najmarljivije povjerenstvo Hrvatskoga [državnog] sabora – Povjerenstvo za odlučivanje o sukobu interesa. Drukčije se – argumentiraju oni – ne može razumjeti nerazmjernost prijestupā i kaznā koje to povjerenstvo utvrđuje i dosuđuje. Pri tomu upućuju na znatnu novčanu korist što ju je iz „sukoba interesa“ izbila bivša „kukurikavačka“ ministrica kulture Andrea Zlatar Violić i neznatnu novčanu kaznu koju joj je povjerenstvo dosudilo za unosan prijestup.

Ima u tomu nešto. Ali demokratska vlast ne može bez povjerenstava. Tu su međutim prevažna pitanja: kakav je sastav povjerenstva, kakve su i kolike njegove ovlasti, kolika je njegova samostalnost u radu. Povjerenstvo ne bi smjelo biti ni puki prijenosnik osnivačeve volje ni tijelo koje oslobađa osnivača od svake odgovornosti, a ne bi smjelo ni u nedogled odgađati rješavanje pitanja za koje je osnovano. Povjerenstvo, samo se po sebi razumije, treba uživati povjerenje svoga osnivača i povjerenje državljana, koji od njega očekuju ispravno rješenje prijepornoga pitanja.

Povjerenstva mogu biti vrlo različita: stručna, znanstvena, ideološka. Povrh svega toga povjerenstva mogu biti – potrebna i nepotrebna.

Andreju Plenkoviću protivnici zamjeraju prejaku sklonost prema osnivanju povjerenstava i neobičnu hvastavost. Otkad je, vele, postao predsjednikom Vlade, svako malo osnuje neko novo povjerenstvo, a odnedavno se po svim trima tzv. nacionalnim televizijama (HTV, RTL, Nova TV) bez prestanka razmeće neviđenim uspjesima svoje Vlade u prvih 100 dana vladavine. – A ništa nisu učinili – veli Davor Bernardić – baš ništa, ni on ni njegova Vlada! – Bero uz to jadikuje što ga Plenković ne sluša kada on od njega zahtijeva da „šarafcigerom“ Vesne Pusić protuzakonito ukloni HOS-ovu spomen-ploču poginulim hrvatskim braniteljima u Jasenovcu. Cvili što ga Plenković ne poziva na razgovor. I tješi se, jadan, doskočicom: Ne će sa mnom razgovarati?! Ništa čudno, oni ni među sobom ne razgovaraju.

Žao mi je prezrenoga vođe socijalnih demokrata. Ali vođa pretjeruje. Plenković i njegova Vlada u prvih su 100 dana dosta toga počeli. Istina, još nisu gotovo ništa dočeli, osim porezne reforme i državnoga proračuna za ovu godinu. A to je, tvrde poznavatelji hrvatskih prilika, u sadašnjim okolnostima mnogo. Ali ako u ostatku mandata učine i sto puta više, a Hrvatska za njihove vladavine ostane bez ljudi, bit će to gore nego da nisu ništa učinili.

Obilno osnivanje povjerenstava svakako je neobično. Ono nije, kako bi se moglo pomisliti, izraz prevelike demokratičnosti Plenkovićeve duše. Koliko je Plenković demokratičan, vidjelo se

u Saboru iz njegova odgovora [narodnomu] zastupniku Bunjcu kada ga je Bunjac nazvao „bruseljskim projektom“. Ne može se ni općenito reći da su sva ta povjerenstva egzotična cvatnja Plenkovićeve ideologije uključivosti („inkluzivnosti“!). Ne, ne! Treba razlikovati potrebna i nepotrebna povjerenstva. Potrebna su povjerenstva plod hrabre političke razboritosti, a nepotrebna su povjerenstva kukavički kontrolirane izrasline straha, neodlučnosti ili ravnodušnosti. Za prvu vrstu sjajan je primjer Povjerenstvo za obrazovnu reformu, a za drugu – Povjerenstvo za suočavanje s posljedicama vladavine nedemokratskih režima.

Što dakle? Zar se moja neznatnost slaže s jugoslavenskim povjesničarom Slavkom Goldsteinom i jugoslavenskim sociologom Draženom Lalićem?! Kako god vam to čudno bilo, i ja mislim da Hrvatima ne treba povjerenstvo za suočavanje s posljedicama vladavine nedemokratskih režima.

No ja se u tom mišljenju ne oslanjam ni na svoje iskustvo iz Drugoga svjetskog rata, poput Goldsteina, ni na partizansku ideološku srodnost svojih i Plenkovićevih djedova i baka, poput Lalića. Moji su argumenti malo drukčiji. Hrvatima ne treba povjerenstvo za suočavanje s nedemokratskom prošlošću jer su ih jugoslavenski komunisti gotovo pola stoljeća temeljito suočavali s Nezavisnom Državom Hrvatskom, a sami su se u Domovinskom ratu isto tako temeljito suočili s njihovom Socijalističkom Federativnom Republikom Jugoslavijom.

Stoga bi gospoda na vlasti trebala ponajprije odbaciti sramotne rituale otkupljivanja postojećih i nepostojećih kolektivnih grijeha naših predaka i prestati se zanositi totalitarnom nadom da će njihova povjerenstva naciji određivati osjećanje, mišljenje i djelovanje – da će određivati hoće li nacija jesti kruh, piti vino i biti za dom spremna. Umjesto tih ludosti hrvatska bi vlast napokon trebala otkopati zatajena grobišta komunističkih žrtava i objelodaniti strogo čuvane tajne neprijateljske države Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, koja je kao i njezina prednica monarhistička Jugoslavija skončala u krvi svojih „naroda i narodnosti“.

HS, 10. veljače 2017.

REVIZIONIZAM NAŠ HRVATSKI

Što je sad to?! Zar je člankopisac skroz-naskroz pobenavio? Što se on u to petlja?! Pa to je vjersko pitanje! Pitanje pravovjerja i krivovjerja. Ili ljubavno pitanje! Što tko više voli – revoluciju ili evoluciju?!

Uostalom, kakav mu je to naslov?! Podsjeća na izričaj iz *Oče-naša:* „kruh naš svagdanji". Tamo međutim nema nikakve dvojbe o „kruhu". Sve dvojbe isključuje dodatak: „daj nam danas". A ovdje, kakav odnos prema revizionizmu zagovara naslov „Revizionizam naš hrvatski"? Treba li revizionizam odbacivati ili odobravati – proklinjati ili zazivati? Člankopisac je neodlučan. No nije to ona štovavanja vrijedna psihološko-logička neodlučnost Buridanova magarca. Taj je časni četveronožac svoju neodlučnost među dvama na vlat jednakim plastovima sijena glavom platio. Odatle njegova neprolazna slava. A naš člankopisac? On se samo oportunistički zapleo u manihejsku marksističku dijalektiku kao pile u kučine.

Što na to reći? Te su misli mojoj neznatnosti previsoke, pa se zbog njih ne pjenim. Ali pobenavio nisam. A ni namjera mi

nije preuzetna. Nikoga, a kamoli svoje brojno čitateljstvo, ne kanim prosvjetljivati. To ne, nikako! Neka svatko sâm užiže i sâm gasi svoju svijeću.

Htio bih samo čitatelju svratiti pozornost na nekoliko pojava koje, ako se ne varam, otkrivaju „provodni motiv“ današnjega komešanja u hrvatskomu društvu i državi. U naslovu je taj motiv samo imenovan, a da ne bih ostavio dojam lažne skromnosti ili – ne daj, Bože! – plagirane originalnosti, evo se odmah, određujući ključni pojam, oslanjam na ugledan izvor te ga – iako nisam ni doktor znanosti ni ministar u vladi – uredno navodim.

U *Rječniku stranih riječi* Bratoljuba Klaića (Zagreb, 1990.) natuknica „revidirati“ određuje se kao latinizam koji u hrvatskomu jeziku ima dva značenja: „1. izvršiti reviziju, nanovo pregledati, preispitati; 2. preinačiti, prenačiniti, popraviti, promijeniti prijašnji stav“. Njegova izvedenica „revizionizam“ značenjski se raščlanjuje ovako: „1. socijalno-demokratski smjer koji želi da promijeni (revidira) nauku K. Marxa u smislu izmirenja radnika i kapitalista; 2. fašistička struja u cionističkom pokretu; 3. prije drugoga svjetskog rata – traženje promjene versajskog ugovora o miru.“

Nisam oduševljen. Ali to je u biti to. Možda bi drugi leksikograf, ili isti u drugim okolnostima, dodao da je „revizionizam“ s pobjedničkoga gledišta negativan, a s poraženičkoga pozitivan pojam. Vidikovci određuju viđenja. Jedno vide dobitnici, a drugo gubitnici. I rijetko će se, ako i jedne i druge ne poklopi ista velika nevolja, jedni s drugima složiti u ocjeni viđenoga. To je posve prirodno. Odatle je lakše razumjeti razloge. Zašto su europske, mahom boljševističke, komunističke partije pobješnjele na pojavu socijalne demokracije u njemačkomu radničkom pokretu? Uplašile su se da bi im socijalna država Otta von Bismarcka preko socijalne demokracije mogla ukrasti svjetsku proletersku revoluciju. Stoga su tu pojavu žigosale kao „revizionizam“. Pojam je dakle od svoga postanka značenjski opterećen grijehom ideološkoga krivovjerja.

To je stara priča s kraja XIX. i početka XX. stoljeća. Ali revizionizam i danas živi. Stranke na vlasti svuda u svijetu žestoko ga osuđuju. U njemu vide opaku bolest koja nagriza pobjedničke sustave vrjednota.

Hrvatska je tu neobično mjesto. U nas se vlast i oporba natječu tko će žešće osuditi revizionizam. Još se, kažu jedni, ne zna tko vlada – vlast ili oporba. A hrvatska je „nova paradigma", kažu drugi, „inkluzivnost" (uključivost) i razvoj. Nije dakle dobro znati, a zlo je isticati tko je iz velikih povijesnih događanja – prelaska društva iz diktature proletarijata u liberalnu demokraciju i iz pobjedničkoga Domovinskog rata – izašao kao dobitnik, a tko kao gubitnik. Pogledajte, vele, našega Stjepana Mesića! I njega je bio zahvatio „revizionizam", pa je, siromah, neko vrijeme po Australiji i Slavoniji širio krivovjerja o Nezavisnoj Državi Hrvatskoj i sabirnomu logoru u Jasenovcu. No Mesić je, srećom, „čovjek posebnoga kova" pa je od revizionizma brzo ozdravio.

To je međutim jedna, teoretska, strana medalje. Kako izgleda druga, praktična? Naravno, posve drukčije! Svi žele „izvršiti reviziju", nešto „nanovo pregledati, preispitati; preinačiti, prenačiniti, popraviti". Samo nitko ne viče da bi „mijenjao stav". Manje stoga što bi to bilo bolno. Više stoga što ljudi koji viču uglavnom nemaju „stava" ili, ako ga i imaju, do svoga „stava" nimalo ne drže. No, bilo kako bilo, jamačno ne ću pogriješiti ako ustvrdim da Hrvatska pokazuje neobično jaku sklonost prema reviziji svega i svačega. Dakle, opasno je zaražena revizionizmom.

Odakle mi to? Iz rukava. Eto, dostatan je samo jedan pogled na naše elite. Predsjednik Vlade Andrej Plenković revidirao bi ugovor o strateškomu partnerstvu između Ine i MOL-a; predsjednica Republike Kolinda Grabar-Kitarović revidirala bi Ustav; predsjednik Hrvatskoga [državnog] sabora Božo Petrov revidirao bi (ako u međuvremenu nije odustao?) plaće „saborskih" zastupnika i sveo bi ih na 9.999 kuna; vođa parlamentarne oporbe Davor Bernardić revidirao bi Plenkovićev odnos prema HOS-ovoj krilatici „Za dom spremni"; doktori znanosti

Jure Zovko i Ivan Đikić revidirali bi („nanovo pregledali, preispitali“) doktorske disertacije ministara u Plenkovićevoj Vladi; Hrvoje bi Hribar revidirao Državnu reviziju; Vladimir bi Šeks revidirao („preinačio, prenačinio, popravio“) shvaćanje hrvatske državne suverenosti tako da ono bude u skladu s hrvatskim članstvom u Europskoj uniji, u smislu da i nad najvišom vlašću ima – viša vlast.

Što god tko o tomu mislio, držim da je revizionizam, kakav god bio, vrlo zdrav za hrvatsku liberalnu demokraciju.

HS, 17. veljače 2017.

LIJEVO-DESNI SUVERENIZAM

Čim je sveobuhvatni saborski Savez za Europu 1. srpnja 2013. ugurao Hrvatsku u Europsku uniju, u njoj se opet počelo govoriti o slobodi, samostalnosti i suverenosti. Javni razgovor o tim stvarima bio je petnaestak godina potisnut i zakrabuljen u „lijeve“ i „desne“ političke izgrede. To se u obnovljenoj hrvatskoj državi smatralo političkim folklorom.

Ako je vjerovati javnomu govoru, u posljednje se vrijeme skidaju krabulje. Tradicijska hrvatska desnica i ljevica – *vulgo:* „ustaše“ i „partizani“ – pred našim se očima polako prestrojavaju u suvremene suvereniste i globaliste.

Što je tomu uzrokom? Sâm Bog zna cijelu istinu. No ljudi, barem se tako čini, misle da ponešto znaju i sami.

Posrijedi je, drže neki od tih ljudi, stara boljka. U „ravnopravnim državnim zajednicama“ – u Ugarskoj, u Austriji, u Austro-Ugarskoj, u Osmanskomu Carstvu, u Mletačkoj Republici, u dvjema Jugoslavijama – Hrvati su se uvijek osjećali potla-

čenima. Tako se osjećaju i danas u Europskoj uniji. Taj osjećaj prenosi se s koljena na koljeno. Ne će ga ukloniti ni obilna „ciklona europskih fondova", koja je, kako izvješćuje Hrvatska radiotelevizija, poput prirodne „pogode" snažno zahvatila Hrvatsku čim su na vrh njezine uprave izbili povratnici iz Bruselja Andrej Plenković i Davor Ivo Stier. Hrvatima međutim nema pomoći. Dokrajčit će ih „vekuvečni" osjećaj potlačenosti u „ravnopravnim državnim zajednicama".

Drugi ne idu duboko u prošlost. Oni su djeca sadašnjega trenutka. Vjerojatno nisu čuli za prvake Hrvatsko-srpske koalicije – Frana Supila i Antu Trumbića. Možda ne znaju ni osnovnu postavku njihove politike: Hrvati i Srbi su jedan dvoimeni narod. Ako su to i čuli, sigurno ih nije očaralo.

Zašto? Tri su rata – dva svjetska i jedan hrvatski Domovinski – temeljito opovrgnula tu budalaštinu. No neovisno o tomu ti ljudi misle da su Hrvati i Srbi u politici ipak nekakvi – sijamski blizanci! Možda čudni, jer što Hrvate veseli, to Srbe žalosti i obratno. Trenutno je stanje hrvatske nacije, po njihovu mišljenju, prirodna reakcija na ponovni procvat velikosrpstva u Srbiji. Tamo je na vlasti četničko-partizanska koalicija Srpske napredne stranke (SNS) i Socijalističke partije Srbije (SPS). Četnike (SNS) predvodi ratni šegrt Vojislava Šešelja Aleksandar Vučić, a partizane (SPS) ratni šegrt Slobodana Miloševića Ivica Dačić. Iza njih su, kako reče Danica Drašković, četiri izgubljena rata (protiv Slovenije, protiv Hrvatske, protiv Bosne i Hercegovine, protiv Kosova). Od tih poraza prošlo je dosta vrjemena, ali taj svijet i danas „metaniše" oko „Šešeljeve linije" (crta Virovitica – Karlovac – Karlobag) kao „zapadne granice Srbije" i diže odgovarajuću buku. U takvim okolnostima Hrvatima prirodno padaju na pamet sloboda, samostalnost i suverenost.

Promatrači koji sebe smatraju dobro odgojenima i vrlo učenima gledaju još pliće. Ponovno oživljivanje hrvatskoga govora o slobodi, samostalnosti i suverenosti oni vide kao domaću presliku globalističko-nacionalističkoga ili, ljepše rečeno, federalističko-suverenističkoga boja u Europskoj uniji. Federalisti

nastoje Europsku uniju pretvoriti u saveznu državu, a njihovi protivnici u savez suverenih država. – To nije – upozoravaju ti mudraci – nekakav „boj žaba i miševa“ (*βατραχομυομαχία)*. To je, upravo suprotno, pravi „boj divova“ *(γιγαντομαχία)*. Kako to? Jednostavno. Ne zanovijetaju Litva i Cipar, nego Ujedinjeno Kraljevstvo i Francuska. Britanci su već na referendumu odlučili izaći iz Europske unije, a tim će smjerom krenuti i Francuzi ako izaberu Marine Le Pen za predsjednicu Republike. Snažan vjetar u jedra europskih suverenista dao je i izbor Donalda Trumpa za predsjednika Sjedinjenih Američkih Država.

Što na to reći? Svatko vidi svoj dijelak zbilje. Možda i pogrješno. No, svakako bi bilo dobro da se povijesni ustaše i partizani napokon junački predaju na milost i nemilost povjesničarima, a da se današnji „ustaše“ i „partizani“, ukorak s vremenom, prestroje u globaliste i suvereniste. Bilo bi to dobro i zbog toga što takvo prestrojenje više ne bi uvažavalo zastarjelu lijevo-desnu crtu razgraničenja. Ono bi bilo odgovorno samo srcu i umu pojedinca. Čestit čovjek u relativno maloj zemlji, kakva je Hrvatska, ne može ne biti suverenist. A pred demografskom grmljavinom prof. dr. Stjepana Šterca i prof. dr. Anđelka Akrapa morao bi se, ako ima imalo razuma, prignuti i nazadrtiji „napola Bruseljac“ (Milanović) i najoholiji „bruseljski potrčko“ (Plenković).

HS, 24. veljače 2017.

TAJNA SAVEZNIŠTVA

Hrvatski su mjesni i područni (iliti lokalni i regionalni) izbori, koji će se održati 21. svibnja 2017., još daleko. Predizborna kampanja treba biti kratka. Ima još dosta vremena za pripreme strategija, taktika, programa. A Hrvatska demokratska zajednica (HDZ) obiluje čestitim, stručnim i marljivim ljudima. Ona će lako odrediti i pravodobno objaviti imena svojih kandidata za župane, gradonačelnike i općinske načelnike. Molim vas, budite strpljivi.

Tako nekako odgovara Andrej Plenković novinarima kada ga pitaju tko će biti HDZ-ov kandidat za zagrebačkoga gradonačelnika. Odgovor je, barem na prvi pogled, vrlo razborit, premda djelomice očito neistinit.

Izbori su doista daleko. Osobito eurohrvatu. Eurohrvat naime zna da će se prije mjesnih i područnih izbora u hrvatskoj „užoj domovini", koje izbore Hrvati uglavnom smatraju nevažnima, u hrvatskoj „široj domovini" održati dvoji vrlo važni izbori – parlamentarni u Nizozemskoj i predsjednički u Francuskoj. A

Plenković je osvjedočeni eurohrvat. Neki ga je internetski mudrac – kažu: sjajno – portretirao parafrazom J. F. Kennedyja: Ne pitaj što Europska unija može učiniti za tvoju zemlju, pitaj što tvoja zemlja može učiniti za Europsku uniju!

A to što Plenković veli o predizbornoj kampanji, o njezinoj dužini ili kračini? Treba li mu vjerovati? Za ta pitanja u hrvatskom je podneblju, koliko znam, najkompetentniji Milan Bandić, predsjednik stranke – Bandić Milan 365. Taj div hrvatske politike već je 16 godina bez prestanka u predizbornoj kampanji u Zagrebu, glavnom gradu svih Hrvata! I još se nije umorio. Dapače, danas „dela“ ornije nego ikad. A svi mu – hotice ili nehotice – pomažu: i njegova bivša Partija, i DORH, i njegova Katolička crkva, i Šeksove „nacionalne“ manjine, i njegov prijatelj Marijan Hanžeković, i njegov negdašnji gojenac Bero, i njegova odmetnuta prijateljica Sandra Švaljek, i njegova protukandidatkinja Anka Mrak Taritaš. Milan je vazda bio svima mio. Takav je ostao do dana današnjega.

U toj općoj ljubavi prema Milanu iznimka nije bio ni HDZ-ov post-tuđmanovski vrh, na kojemu su se do mag. sci. Plenkovića izmijenile tri markantne političke osobnosti: dr. sc. Ivo Sanader, gđa Jadranka Kosor i g. Tomislav Karamarko. Samo je Andrija Mikulić, predsjednik HDZ-ove Gradske organizacije u Zagrebu, bio potkraj godine zaprijetio da će Bandiću rušenjem gradskoga proračuna (7,5 mrd. kuna!) izbiti „materijalnu podlogu“ za uspješne izbore, ali se njegova muževnost (ἀνδρεία) neočekivano skrušila. Ne zna se je li junačina potonuo u opću ljubav ili mu je jezik stegnula vrhovna stranačka stega.

No, pustimo Mikulića. Gledajmo ono što je bjelodano. Ni u vrhovništvu HDZ-a ne misle svi da predizborna kampanja treba biti kratka. Da tako misle, jamačno ne bi glavni tajnik HDZ-a Gordan Jandroković već sada, tri mjeseca prije izbora, u Metkoviću pred očima cijele nacije onako svesrdno agitirao u korist Dalibora Milana, HDZ-ova kandidata za metkovićkog gradonačelnika, i Nikole Dobroslavića, HDZ-ova kandidata za župana Dubrovačko-neretvanske županije.

Dobro, to je jasno. Ali zašto Plenković odugovlači s imenovanjem HDZ-ova kandidata za zagrebačkoga gradonačelnika? Zar ne vidi da su na teren već istrčali Milan Bandić, Anka Mrak Taritaš, Sandra Švaljek i Ivan Pernar?

Hm… da. To su prava pitanja! Ali odgovore valjda zna samo Plenković. Mi možemo tek nagađati, suvislo ili manje suvislo. U HDZ-u doista ima dosta i čestitih i sposobnih ljudi. Plenković, dakle, ima prilično širok izbor. Ali očito ga priječe dvije stvari. Neki ugledni HDZ-ovci odbijaju kandidaturu. Ne žele se baviti lokalnom politikom ili se ne usuđuju izaći Bandiću na megdan. Drugi se ugledni HDZ-ovci – ne sviđaju Plenkoviću. On se, posve razborito, boji bujanja njihove političke moći ako nakon izbora počnu kontrolirati gradski proračun od 7,5 mrd. kuna.

Za obje te stvari stranačko članstvo ima razumijevanja. Ali moguće je i nešto treće, za što demokratsko stranačko članstvo ne bi smjelo imati razumijevanja. Na primjer: tajno savezništvo. Ne s Mostom, to ne. S Mostom HDZ „surađuje“ na državnoj razini. Ovdje bi uzorom moglo biti tajno savezništvo između Ive Sanadera i Stjepana Mesića, u kojemu je Sanaderov HDZ na predsjedničkim izborima Mesiću suprotstavljao svoje – slabe kandidate.

Što to znači? Da će stvarni HDZ-ov kandidat za zagrebačkoga gradonačelnika biti – Milan Bandić?! Nema tu mjesta čuđenju. Pogledajte Bandića! On je utjelovljeni aksiom Plenkovićeve političke ideologije. Uključivost (oliti inkluzivnost) kao takva. Bandić „uključuje“ sve i svakoga – od zločinca do svetca, od Tita do Stepinca. Možda se varam, ali pričekajmo. Kada HDZ imenuje svoga kandidata, sve će biti jasno.

HS, 3. ožujka 2017.

HRVATSKO LJUDSKOPRAVAŠTVO

Kako smo se ogledali u izvješću američkoga ministarstva vanjskih poslova o stanju ljudskih prava u svijetu god. 2016.?

Grozno, kao i svake godine. Naš se odraz u tom zrcalu može sažeti u četiri riječi: Hrvatska pakao, Hrvati vragovi!

Naši saveznici Amerikanci drže da u Hrvatskoj caruju najgnusnije društvene opačine, pa nabrajaju sve ono što su hrvatska pučka braniteljica Lora Vidović i brojne ljudskopravaške građanske udruge – od Čičkova HHO-a do Pusićeva GOLJP-a, od Sarnavkinih BaBa do Teršeličkine Documente i Zelićeva GONG-a – pripremile za Buzin. Lijepu Našu, dakle, krase: nasilje nad ženama, korupcija, nepotizam, neučinkovito pravosuđe, nesloboda javnih priopćivala, rasizam, antisemitizam, fašizam, nacizam, nesnošljivost, ksenofobija, mržnja prema narodnim, spolnim, vjerskim i svjetonazornim manjinama.

Sve je to ružno, vrlo ružno. Ali nama je Lijepa Naša unatoč tomu – lijepa. Lijepa je i milijunima stranaca, a i Google našu domovinu krsti međunarodnim stereotipom – *beautiful* ?!

O, sram me bilo! Što mi bi?Pa to je politički nekorektna misao! Zar nešto što je ćudoredno izopačeno može biti politički lijepo?! Hm, da… Žao mi je, žao kao psu! Dušu mi je valjda bio zasjenio oblak cinizma, ali, evo, Bogu hvala, brzo dođoh k sebi, i vidim: naš je odraz u američkomu ćudorednom zrcalu – vjeran! Upravo smo takvi kako nas vide i svakodnevno opisuju naši ljudskopravaši ne samo Washingtonu, nego i nama samima. Ima u nas toga, ima! A može se to i dokumentirati i ilustrirati. Evo nekoliko kolosalnih primjera.

Čuli ste za tužnu sudbinu onoga klobuka? Skinulo ga, otelo, otuđilo negdje u Dalmaciji slavnomu splitskom ekskrementalnom pomazaniku Anti Tomiću. Ne znam je li se klobuk vratio, je li sačuvao svoj oblik i svoju cjelovitost, ali to što se s njim zbivalo svakako je surovo kršenje nježnoga ljudskog prava Ante Tomića. I zavrjeđuje najoštriju osudu.

Mnogo je, dakako, gore ono što se dogodilo Mirjani Rakić. Njezino ljudsko pravo na mjesto predsjednice Vijeća za elektroničke medije zvjerski je – istina, nehotice – ugrozio televizijski novinar Marko Jurič.

Taj se je obješenjak u svojoj televizijskoj emisiji „Markov trg“ satirički očešao o četništvo nekih dostojanstvenika Srpske pravoslavne crkve! Zbog toga je gospođa Rakić kaznila Juričevu televizijsku kuću trodnevnom zabranom emitiranja. A što je zatim bilo? Kalvarija na objema stranama. No Jurič je bolje prošao. On je izgubio samo emisiju i kruh, a nesretna gospođa Rakić i danas – jauče! Ona je prije godinu dana podnijela ostavku na dužnost predsjednice Vijeća za elektroničke medije, ali ju ne razrješuju! Te danas, jadnica, prima tu mrsku plaću! Zašto? Netko je tako odlučio. No nitko ne zna tko. Zlobnici naklapaju: Vjerojatno hrvatska vlast. I odmah dodaju: U Buzinu ili u Bruselju.

To su međutim trice i kučine prema mukama Milorada Pupovca!

Pupovac je, bez dvojbe, najveći zakupnik kolektivnih ljudskih prava u Hrvatskoj. Unatoč tomu bez prestanka viče: Hrvati me ne vole! No to je akademska poluistina. Utjecajni Hrvati vrlo

djelotvorno vole Pupovca. Nikako ga ne voli, primjera radi, moja neznatnost – niti ga voli niti mrzi. Voljeti ga nemam za što, a odveć mi je sitan da bih ga mogao mrziti. Taj sveučilišni profesor ne čini ništa nedopušteno. Kažu: ni besplatno. To ne znam. No znam da za svoje protuhrvatske svinjarije i u Hrvatskoj i izvan Hrvatske dobiva novac iz hrvatskoga državnog proračuna. I da je njegov poslodavac zadovoljan njegovim radom.

Danas Pupovac viče da u Hrvatskoj jača „govor mržnje“ o srpskoj narodnoj manjini i da je znatno poraslo kršenje srpskih ljudskih prava! Vlada to ne poriče, a moja neznatnost Pupovcu ne vjeruje. Ipak, žao mi je toga čovjeka. Kako mi ne bi bilo žao!? Vidim, nesretnik je gladan hrvatske ljubavi, a čini sve što može da mu se hrvatska ljubav – ne dogodi.

Fašizam i nacizam nisu baš rak-rana hrvatskoga društva. Oni su čudesan lišaj. Uspjeli su se nakon pola stoljeća terora komunističke politologije i sociologije razviti do nekoliko desetaka „crnih košulja“ na zagrebačkom Jelačićevu trgu i jedne mistične „zelene svastike“ na splitskomu Hajdukovu stadionu.

Antisemitizma i vjerske nesnošljivosti nema ni u tragovima. A ostale su društvene opačine ili podjednako rasprostranjene kao u razvijenijim zapadnim državama ili u svakom pogledu znatno zaostaju za njima. Sve u svemu, vrlo mršavo. Stoga je pravo čudo što naši ljudskopravaši još nisu – a možda već i jesu? – počeli sami uzgajati svoju hranu.

Plenkovićeva Vlada nije neuka. Ona sigurno zna da se ti problemi rješavaju vladavinom zakona i ustezanjem državnoga novca vazda gladnim ljudskopravašima, a ne klanjanjem ljudskopravaštvu i osnivanjem povjerenstava ili vijeća za suočavanje s posljedicama vladavine totalitarnih režima. Ta opaska nije ni grdnja ni opomena. Ona samo upućuje na mogućnost da se Vlada bavi „ćoravim poslima“ jer vjerojatno ima druge, nama neznane ciljeve.

HS, 10. ožujka 2017.

RAZROK POGLED

Zagrebački je električni tramvaj, glasoviti ZET, ludo zabavan. Tko se njime vozi, svašta može čuti. Kao ja ponedjeljkom kada idem na kavu s prijateljima. Uđem i pozorno slušam onih desetak minuta koliko tramvaju treba od Selske do Frankopanske ulice.

– Još malo pa će četvrta obljetnica hrvatskoga ulaska u Europsku uniju – reče jajoglavac.

– Ma je li?! – začudi se kockoglavac.

– Ali nije ti to ništa! Samo seljačine još uvijek misle: Po jutru se dan poznaje. I kmeče: Koliko je liječnika, koliko medicinskih sestara, koliko inženjera, koliko mladih ljudi od tada otišlo iz Hrvatske?! Neka idu. Nisu ti ljudi ni izginuli ni propali. Niti je Hrvatska u tomu iznimka. To se dogodilo i svim drugim državama iz Srednje i Istočne Europe koje su pristupile Europskoj uniji. Ali Hrvatska se oporavlja. Raste proizvodnja, raste izvoz, raste BDP, smanjuje se javni dug, smanjuje proračunski manjak…

– Čekaj malo! – prekide ga kockoglavac. – Ti razgovaraš sam sa sobom? Otkud znaš što sam ja htio reći?!

– A, znam ja tebe! Ti se bojiš da će zemlja opustjeti. Ne boj se,

ne će svi pobjeći. A ne pitaš kamo idu ti ljudi. Kamo?
– Pa, uglavnom u Europsku uniju!
– Eto vidiš! Zar je Europska unija Hrvatima danas tuđina? Ona je, kako ja to shvaćam, od 1. srpnja 2013. naša šira domovina.
– Oho?! – začudi se kockoglavac. – „Šira domovina“, kao nekoć Ugarska, Austrija, Osmansko Carstvo? Tebe je, prijatelju, netko nahranio ludim gljivama! Zar ne vidiš da nam „širu domovinu“ nude oni koji nam u „užoj domovini“ otimaju dom? Zasad nam to čine ovrhama, a uskoro će zakonski zabraniti i našu odanost domu i našu spremnost na obranu doma.
– Ma nee, to je tvoja paranoja! – zavapi jajoglavac. – Tko ne želi biti slijep kod očiju, mora, prijatelju dragi, jednim okom gledati unutra, drugim van.

Ne znam na što je jajoglavac htio upozoriti kockoglavca neobičnim naputkom da treba gledati jednim okom ovamo, drugim onamo, to jest – razroko. Morao sam se nasmijati. No, kada stupih na nogostup, učini mi se da ta mudrost možda i nije glupa. Lako je moguće, pomislih, da je jajoglavcu razroko gledanje zapravo nespretna metafora za istodobno promatranje zbivanja u Hrvatskoj i zbivanja oko Hrvatske. Tko zna? Pa i ja, evo, bila to metafora ili ne bila, odlučih ovdje baciti jedan tako „razrok pogled“.

U Hrvatskoj je „Sauchin slučaj“ Andreju Plenkoviću širom otvorio vrata za pravo političko djelovanje. Umjesto da se bavi žalosnim ustaško-partizanskim folklorom, umjesto da poduzima smiješne alibi-akcije poput osnivanja Vijeća za suočavanje s posljedicama vladavine nedemokratskih režima, umjesto da državnom silom miri hrvatstvo i jugoslavenstvo, umjesto da, po običaju svojih prethodnika, na svaki neprijateljski mig obredno krasnoslovi osudu Nezavisne Države Hrvatske – Plenković se sada može početi baviti stvarnom politikom. Odakle može početi? S onoga mjesta gdje ga je nezgodan stjecaj okolnosti prisilio da učini nešto dobro. A sjajno je na onoj komičnoj tiskovnoj konferenciji izvrgnuo profesionalnom ruglu glavnoga državnog odvjetnika Dinka Cvitana! Sada ga Plenkovićeva zastupnička većina može bez ikakva otpora smijeniti i imenovati poštena i savjesna pravnika novim glavnim državnim odvjetnikom.

Hoće li to Plenković učiniti? Ne vjerujem. Ako i učini, ne bih se iznenadio kada bi nam novim glavnim državnim odvjetnikom imenovao prokušanog Cvitanova zamjenika Mladena Bajića, bivšega glavnog državnog odvjetnika, koji se proslavio svojom odanošću Buzinu. I, dakako, neobičnom humanošću. Taj plemeniti čovjek bio je, konškolarac Ive Sanadera. I nije dao pritvoriti Branka Bačića kada mu je po nalogu Jadranke Kosor donio punu torbu Sanaderovih nezakonito stečenih eura i kuna. Ako bi Bajić opet izbio na mjesto glavnoga državnog odvjetnika, bio bi to događaj simbolički ravan dolasku Nine Obuljen na mjesto ministrice kulture. No, moguće je i gore rješenje. Neki moji znanci drže da bi za mjesto glavnoga državnog odvjetnika bio najpodobniji SDP-ov „disgrafični i disleksični" poštenjačina Tomislav Saucha. On je, vele, znatno proširio istragu o krađi novca u Vladi i Saboru. A što ja mislim? Pa to sam već rekao. Plenković je dobio priliku. Ali i prilika treba čovjeka.

Drugim okom vidio sam, osim ostalih strahota, kako šefovi država i vlada Europske unije, među kojima je bio i Plenković, usuprot volji Republike Poljske jednoglasno izabraše Poljaka Donalda Tuska za predsjednika Europskog vijeća. I zgrozio sam se, koliko od straha toliko od srama.

HS, 17. ožujka 2017.

POMUTNJA

Vijest da će se Bruna Esih na predstojećim mjesnim izborima kandidirati za zagrebačku gradonačelnicu izazvala je neviđenu pomutnju u „hrvatskoj metropoli". (Navodnici označuju zastarjelost izričaja, jer hrvatski je glavni grad, kao što se općenito zna, od 1. srpnja 2013. belgijski Bruselj). – Otkud sada ta pomutnja?! – čude se prostodušni Zagrepčani. – Nije li demokratsko pravo svakoga punoljetnog Zagrepčanina i Zagrepčanke birati i biti biran ili birana na svaku dužnost u zagrebačkoj mjesnoj samoupravi?!

Jest, to je demokratsko pravo. Ali to pravo ima i nekih ograničenja. Ograničuju ga zakoni. U Hrvatskoj osim zakona i „dobri poslovni običaji".

Nu – dobri poslovni običaji?! O da! Zvuči to čudno, ali čudno ipak nije. U Zagrebu je to poodavno besramna zbilja.Tko ne vjeruje, neka osluhne što govori Plenkovićev Drago Prgomet.

Prgomet je čovjek koji se u politici dvaput proslavio. Prvi put obećanjem Anti Kotromanoviću da će mu za Božić kupiti

zavjese, drugi put hrabrom saborskom obranom komunističkoga antifašizma od revizionističkih nasrtaja Zlatka Hasanbegovića. A kada se Prgomet nakon lutanja između Petrovljeva Mosta i Milanovićeva SDP-a neko vrijeme skrasio na svojoj HRID-i i zatim vratio u HDZ, Andrej ga je Plenković, uočivši njegovu političku darovitost, istaknuo kao HDZ-ova kandidata za zagrebačkoga gradonačelnika. Kandidat je odmah objavio: „HDZ više ne će igrati u sjeni Milana Bandića."

Molim?! Više ne će! Dosad je, znači, HDZ igrao u Bandićevoj sjeni?! Protiv sebe?! Nije valjda. Ali zašto je HDZ-ovo vodstvo Bandiću na izborima redovito suprotstavljalo slaba protukandidata – Jasena Mesića, Margaretu Mađerić? Ni za što. Onako. Bandić se HDZ-ovu vodstvu, rekao bi Immanuel Kant, „bezinteresno sviđao". Dakle, ne politički, nego estetički! Može biti. No ta mogućnost teško će prigušiti ružnu misao da se tako „lijep poslovni običaj" uspostavlja na znatno tvrđim temeljima.

Pogledajmo što još trubi Plenkovićev kandidat. Tvrdnja da će on biti zagrebački gradonačelnik može se zanemariti. Zašto? Prgomet tu tvrdnju obrazlaže uobičajenom frazom: Ne idem u bitku u kojoj ne mogu pobijediti. Zgodno. Ali tu je na prvi pogled samosvijest debela, a logika tanka. Jakomu kandidatu Prgometu ni to ne treba zamjeriti. On naime, kao i svi mi, zna da on ne će biti gradonačelnik. Zna i da je Plenkovićeva žrtva, jer je Plenković u prosincu prošle godine HDZ-ovim zastupnicima u Gradskoj skupštini zabranio rušenje Bandićeva proračuna i time Bandiću osigurao golemu prednost na izborima ne samo pred svojim kandidatom, nego i pred svim drugim kandidatima. Prgomet međutim zna i nešto što nitko od nas ne zna: zna kako će biti nagrađeno njegovo samožrtvovanje Plenkovićevu „državnom razlogu" (*raison d'Ėtat*).

Nagrada vjerojatno nije mala. Teško je pretpostaviti da bi se visoko izobražen i imućan čovjek poput Prgometa za lulu duhana ovako prostro pred svojim demokršćanskim stranačkim predsjednikom: „Neuspjeha ne će biti. Mojim se izborom

na određeni način i u Zagrebu uspostavlja kontinuitet s politikom koju zastupa predsjednik stranke Plenković i koja bi trebala postati politička agenda cijele stranke.“

A kakvu politiku zastupa Plenković? Zasad se dobro vidi samo njegova „demokršćanska“ kadrovska politika. Tu paradira cijeli niz imena koja su društvena sablazan, ali ona čvrsto nose Plenkovićevu protupolitičku političku uključivost, pa ne mogu biti ni u banalnomu „sukobu interesa“. Napokon se izbistrila i Plenkovićeva politika suočavanja s totalitarnom prošlošću. Umjesto prvotnoga sovjetskog „sovjeta“ Plenković je osnovao nježno hrvatsko Vijeće za suočavanje s posljedicama vladavine nedemokratskih režima (VSPVNR) i tako odgurnuo djedovske i očinske zločine počinjene nad Hrvatskom i Hrvatima u magle oko sv. Nigdarjeva. Ne bez razloga. Posljedice su komunističke vladavine u današnjoj opustošenoj Hrvatskoj i onako ne samo vidljive na svakom koraku, nego i jedva podnošljive.

Jedna je od tih posljedica bez dvojbe zagrebačka samouprava, kojom se povremeno preko volje bave DORH i USKOK. U toj „kmici“ oko Bandića upravljanje su gradom učile Anka Mrak Taritaš i Sandra Švaljek. I bile su zadovoljne sve dok im se nije učinilo da mogu zasjesti na mjesto svoga negdašnjeg principala.

A Bruna Esih? Gospođa Esih vidi da je Prgomet neozbiljan kandidat. Ona, za razliku od Prgometa, Gradu nudi čistu priču. Te svojim sugrađanima, kako reče pučki pjesnik, „licem osvjetljuje pute, mračne staze i mračne bogaze“.

To je silno uzbudilo i tzv. ljevicu i tzv. desnicu. Jelena je Lovrić u kandidaturi nestranačke gospođe Esih odmah vidjela udar na – Andreja Plenkovića! I odmah ustala u njegovu obranu s istim onim žarom s kojim je veličala Ivu Sanadera; Žarko je Puhovski zamjerio gospođi Esih „nedostatak iskustva u upravljanju velikim sustavima“; Andrej se Plenković tobože iznenadio jer nije stekao dojam da gospođu Esih zanima

– komunalna politika! Tako političko plemstvo. A stranačko pješaštvo obiju strana, tzv. trolovi na Internetu, oblijeva mrsku kandidatkinju obiljem svoje duhovne nečisti.

Gospođu Esih poduprli su samo Zlatko Hasanbegović, Andrija Hebrang i Željka Markić. Podupire ju i moja neznatnost. Zašto? Mi znamo da gospođa Esih ne može izgubiti. Ako se čovjek bori za pravu stvar ni izgubljena bitka nije poraz; ako se bori za krivu stvar, i pobjeda je – poraz.

HS, 31. ožujka 2017.

DVIJE DEKLARACIJE

Tko bi rekao da će se eurohrvati tako uzbuditi zbog sarajevske Deklaracije o zajedničkom jeziku! Takva se buka oko jezika „na ovim prostorima" zbila samo još jednom – prije pola stoljeća, kada su komunistički jugohrvati jurišali na zagrebačku Deklaraciju o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika.

U ožujku 1967. jugohrvati su podjarivali „radničko-seljačku bunu" protiv narodnoga naziva i samobitnosti hrvatskoga jezika, a u ožujku 2017. eurohrvati su digli „akademsku pobunu" protiv jedinstva (odn. zajedništva) hrvatskoga, srpskoga, bosanskoga i crnogorskoga jezika.

Te dvije „ujdurme", kako bi rekli Srbi, morale su zbog mnogo čega biti, pa su i bile vrlo različite. Svaka u skladu s okolnostima svoga zbivanja ili, ako je komu draže, bile su u skladu s duhom svoga doba.

Komunistička radničko-seljačka buna odvijala se pod barjakom jugoslavenskoga državnog interesa. Ona se nije obzirala na razloge. Ona se jednostavno oslanjala na vojnu i policijsku bati-

nu. U to su vrijeme Josip Manolić i Stjepan Mesić u Saboru Socijalističke Republike Hrvatske pozivali potpisnike Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika na odgovornost – Manolić na političku, a Mesić i na kaznenu odgovornost, jer ih je poistovjećivao s emigrantskim protujugoslavenskim „bombašima".

Liberalna akademska pobuna protiv Deklaracije o zajedničkom jeziku posve je drukčija. Ali i ona nosi biljeg svoga doba. Ona zna da je sama. Ne može se osloniti ni na vojsku ni na policiju, pa samo znanstvenim razlozima brani svoje stajalište o samobitnosti hrvatskoga jezika. I pri tomu – osim u časnim iznimkama – nastoji ostati dolično mlohava. Da se komu ne zamjeri. Zbog toga smo se ovih dana, slušajući na radiju, čitajući u novinama, gledajući na televiziji, bezbroj puta prisjetili nekoliko momenata u kratkoj povijesti hrvatskoga jezika. To je koliko krasno toliko u svojoj krasoti žalosno.

Zašto žalosno? Stvar je na prvi pogled jasna. Akademska pobuna potpun je promašaj. Sjajan, ali – promašaj! A promašaj je uvijek žalostan. Kako sarajevska Deklaracija o zajedničkom jeziku (2017.) nije plod znanstvene, povijesne ili jezikoslovne spoznaje, jezikoslovna rasprava o njoj nije samo promašena, ona je i smiješna. To jednako vrijedi za Bečki književni dogovor (1850.), za Novosadski sporazum (1954.) i za Deklaraciju o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika (1967.). Ti su događaji briznuli iz političke volje – Dogovor iz austrijske, Sporazum iz srpske, Deklaracija iz hrvatske. Austrijanci i Srbi svoje su političke ciljeve prikrivali tobožnjim kulturnim probitcima obiju strana, a Hrvati su odlučno odbili te probitke jer su u njima jasno vidjeli polagano nestajanje hrvatskoga naroda.

A što hoće sarajevska Deklaracija o zajedničkom jeziku? Taj dokument sramotna je oprjeka slavnoj zagrebačkoj Deklaraciji o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika. On je čedo bolesnoga domotužja i čežnje za stanjem koje je, na našu sreću, „prohujalo s vihorom". Za tu osjećajnost treba imati razumijevanja. Druga je stvar jahanje potpisnika te Deklaracije na jugoslavenskomu humanizmu i njihovo trabunjanje o jednomu jedinstveno mnoštvenom jeziku koji se pojavljuje u četirima oblicima – hrvatskomu, srpskomu, bosanskomu i crnogorskomu –

a različito je normiran i ne može se imenovati jednim imenom! To je krasna budalaština. Mogli bismo joj se od srca smijati da je se nismo naslušali u Austro-Ugarskoj i u dvjema Jugoslavijama. Ovako, moramo biti oprezni.

Što se tu može? A, može se, može! To treba jednostavno isušiti u hrvatskoj državi. Kako? Ne treba juganima činiti ono što su jugani činili Hrvatima: zatvarati ih, zlostavljati, ubijati. Ne, to nikako. Ali ne treba ih ni častiti. Treba samo pratiti „trag novca", te domaće izvore iz državnoga i gradskih proračuna temeljito začepiti, a naše saveznike u Europskoj uniji i „prijatelje" izvan Europske unije diplomatski upozoriti da prestanu financirati destabiliziranje Republike Hrvatske.

Pitate se, što je sad ovo?! Šutio je o 50. obljetnici Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika, a sad se raspričao o žalobnomu sarajevskom „tuku na utuk"?!

Hm, da. Ne bih se ni ovaj put javio da me nije u prošli četvrtak hrvatska kriminalistička policija telefonski pozvala na „obavijesni razgovor". Zbog čega? Zbog „govora mržnje" na internetskom portalu "hrsvijet.net". Pitao me policajac znam li ovoga, znam li onoga. – Ne znam – rekoh – nikoga. Ali svi su – dodah – vrlo zločesti, no moja se neznatnost s najzločestijima od njih uglavnom slaže. – A koji su – priupita policajac – najzločestiji? – Ne znam – rekoh – valjda gospođa Maja Pavelić Runje i fra Miljenko Stojić. Ona bi s najljepšega zagrebačkog trga maknula ime „vođe i učitelja naših naroda i narodnosti", a on neumorno slavi svoju subraću, 66 hercegovačkih fratara koje su god. 1945. posmicali partizani toga „vođe i učitelja".

Kada sam se vratio kući, malko sam promislio o tom događaju. Vrag je, rekoh sam sebi, odnio šalu. Nakon one Deklaracije završio si u trogodišnjoj emigraciji u Beču, a s ovom Deklaracijom opet su počeli „informativni razgovori". Kamo ćeš se, ako ustreba, sada skloniti? Zar u London?! I zaključih: Treba govoriti.

HS, 7. travnja 2017.

DIV NA KOLJENIMA

Na posljetku je gospodar Agrokora Ivica Todorić prihvatio svoj odlazak i priopćio naciji: „Četrdeset godina sebe uložio sam u izgradnju cijele Hrvatske i regije, stoga sam danas ponosan čovjek jer sve što sam izgradio danas sam svojim potpisom predao hrvatskoj državi.“

Taj neobični priopćaj primljen je vrlo različito. 24 sata, *Abendblattov* dnevni list za maloumne čitatelje, hitro je uzvratio sarkastičnom naslovnicom: „Hvala, Ivice, nisi trebao!“, a veleumni Hanzini i Styrijini sveznadari u Jutarnjemu i u Večernjemu listu marljivo su stali, poput izgladnjelih kojota, razvlačiti financijska crijeva posrnulog koncerna.

Predsjednik Vlade Andrej Plenković, svjestan „sistemskoga značaja“ Agrokora u hrvatskomu gospodarstvu, umiruje naciju tvrdeći da će na osnovi zakona o takvim „sistemski“ važnim gospodarskim subjektima, koji je donesen po hitnom postupku, Vladin povjerenik Ante Ramljak i njegova uprava u dogovoru s bankama restrukturirati i opet podići na noge Todoriće-

va gospodarskog diva koji je trenutno na dužničkim koljenima. Svi će, veli, biti namireni, ali ni lipom iz državnoga proračuna.

No, Plenkoviću malo tko vjeruje. Mali vjerovnici, točnije mali dobavljači koji su prije mnogo mjeseci predali robu, a još uvijek čekaju da im bude plaćena, kako god su slabo obrazovani, dobro znaju onaj biser ekonomske znanosti da „nema besplatna ručka".Takva ručka, ako za koga i ima, ni za njih ni za Agrokorove radnike sigurno nema. Oni stoga – ne bez razloga – strahuju za svoj opstanak. Od njih se, ne ostavljajući nikakva traga, odbija i Plenkovićev službeni optimizam i prpošni javni smijeh njegove ministrice gospodarstva Martine Dalić.

Ti nesretnici, tražeći korijen svojih nevolja, okreću pogled u prošlost. U toj tmuši štošta vide i štošta izmišljaju. Todorići su, veli priča, rijetki Imoćani koji su u prvoj Jugoslaviji glasovali za Bogoljuba Jevtića; Ivičin otac Ante Todorić u Titovoj je Jugoslaviji bio komunistički silnik, koji se kao direktor Agrokombinata u Dugom Selu okoristio arondacijom Martin-Brega; Poput svojih predaka u dvjema Jugoslavijama Ivica je Todorić bio mezimac i „desnih" i „lijevih" vlasti u Republici Hrvatskoj. Odatle je izrastao Agrokor.

Hm, da – to je priča. Ali bila ta priča čista istina ili gnusna laž, hrvatski se suverenist ne može oteti pitanjima: Otkud tolika uznositost u priopćaju o poslovnoj propasti? Četrdeset godina sebe Todorić je, veli, uložio u izgradnju Hrvatske i regije? Što jest – jest: doista je mnogo dao hrvatskomu društvu. Izgradio je najveći domaći trgovački lanac Konzum, podignuo je u Istri Agrolagunu, u Baranji Belje, u Srijemu Vupik. Ponešto je učinio i za se i svoju obitelj. Stekao je Kulmerove dvore povrh Zagreba, helikopter, jahtu. Kako je sve to mogao? Nešto preko očevih osobnih veza s utjecajnim ljudima iz *ancien régimea*, nešto svojom poduzetničkom darovitošću, a ponajviše ludom milošću dosadašnjih HDZ-ovih i SDP-ovih vlada, koje su mu „jele iz ruke" i davale sve što je htio, a on im obilno uzvraćao. Tako je u okviru Agrokora nastao feud veličine nekoliko desetaka tisuća hektara najplodnije hrvatske zemlje. Dostojno Kulmerovih dvora.

I Agrokor je divovski rastao dok su ga hranile zapadne banke zainteresirane za „region", a kada je Agrokorov gigantizam počeo smetati tim bankama, Todorić se stao zaduživati u ruskim državnim bankama. Dokle je dotjerao, ni sam ne zna. I sve što je izgradio svojim je potpisom, veli ponosno, predao hrvatskoj državi? Da, da. Ali ne baš sve. Samo Agrokor i dugove. A dugovi su, tvrde sveznadari, deset puta veći od Agrokorove vrijednosti. No zasad još nitko ne zna koliko je nesretni div dužan. Sudeći po tomu što se uznositi gospodar Kulmerovih dvora dan-dva poslije slomio i udario u jadikovku da bi mogao završiti „u podstanarstvu", dugovi su golemi. Ali pričekajmo još dva mjeseca, dok svi vjerovnici ne objave svoja potraživanja.

Nema dvojbe da bi Agrokorova propast bila poguban događaj. Opustjelu bi Hrvatsku snašlo još veće iseljivanje. A nema dvojbe ni tko je svemu tomu kriv – u prvom redu Ivica Todorić, a zatim i svi oni koji su onako podizali Agrokor, dok su istodobno otvorena srca u Hrvatsku primali velike trgovačke lance iz Europske unije i puštali ruske državne banke na hrvatsko tržište novca. To bi valjda trebalo biti jasno i Državnomu odvjetništvu.

Nacija se zasad može samo diviti velikodušnosti Ivice Todorića i gajiti ludu nadu da će Andrej Plenković i Ante Ramljak održati obećanje, te da će preustrojeni Agrokor stati na svoje noge i opet biti – hrvatski.

HS, 14. travnja 2017.

OPTIMIZAM I ZLURADOST

Neki kolumnist, štovatelj slavne Snježane Kordić, ostrvio se u riječkomu Novom listu na zagrebačkog nadbiskupa, kardinala Josipa Bozanića. Spočitava mu – govor mržnje, standardni grijeh Hrvatā u Republici Hrvatskoj, i „račvast jezik".

Kardinal, slaveći u svojoj uskrsnoj poslanici hrvatski jezik kao jezgru hrvatskoga nacionalnog identiteta, vrišti taj čovjek, „podržava tekuću hajku i zaziva kamenovanje" potpisnika sarajevske Deklaracije o zajedničkom jeziku (Hrvata, Srba, Bošnjaka i Crnogoraca). Vrišti, jadan, jer je i sam potpisao rečenu Deklaraciju.

Što se to, pitate se, mene tiče? Zar sam ja odvjetnik kardinala Bozanića?

Nije to tako jednostavno. Istina, niti sam odvjetnik niti u ovom slučaju kardinalu odvjetnik treba. Optužbe su beskrajno daleko od toga da bi bile činjenice. One su ili plod kolumnistove nečiste savjesti ili izraz njegove klevetničke namjere ili

su – budimo liberalni – tek slobodno tumačenje kardinalove uskrsne poruke. A u demokratski uređenoj državi svatko ima pravo sve što čuje ili pročita razumjeti i tumačiti kako hoće.

Pa što? Nešto drugo. I da jesam odvjetnik i da kardinalu odvjetnik treba, moja bi osoba bila nepodobna za njegovu obranu. Zašto? Jer i mene isti svijet sumnjiči zbog „govora mržnje". Dakle, reći ćete, nikomu ništa. Pa zašto se onda javljam? Nemotivirano – kao baba iz bolesti?!

A, ne! Taj se vapaj s Rječine i mene tiče! I te kako tiče! Prvo, svatko zavrjeđuje našu sućut i našu utjehu. Kakvu-takvu. A onda, kakav bih ja čovjek bio kada ne bih dignuo glas protiv hajke i kamenovanja?! Pogotovo protiv kamenovanja kolege po „mrčenju karte"? Bože sačuvaj!

Stoga, evo, poručujem prestrašenim štovateljima Snježane Kordić i očajnim ljubiteljima „prohujalih vremena": Predragi, koliko god ste plašljivi, ne bojte se! Niste sami. Hrvati vas ne vole, pa što? Voli vas hrvatska vlast. Istina, ostali ste bez ministra kulture Bože Biškupića i bez ministrice Andree Zlatar Violić, ali dobili ste za ministricu Biškupićevu državnu tajnicu Ninu Obuljen, a i Biškupićev je Čedomir Višnjić opet nekakav čimbenik u hrvatskomu Ministarstvu kulture. Osim toga pogledajte Bruselj! *Aula est pro vobis* (dvor je na vašoj strani). To je jako važno! Ako na vas, što ne dao Bog, ipak krenu horde visokih katoličkih prelata s kamenjem u rukama, sigurno će vas braniti i obraniti – i hrvatska vojska, i hrvatska policija, i hrvatska gorska služba spašavanja, i hrvatski vatrogasci i hrvatska kravat-pukovnija!

Eto, to je moj odgovor na kuknjavu s Rječine.

Ali i dalje me zaokuplja nadbiskup zagrebački, kardinal Josip Bozanić. Drži me njegova uskrsna propovijed. Kardinal je u njoj vrlo lijepo opisao židovsko-rimski progon i smaknuće Isusa Krista kao – „festival zluradosti, koji u raznim oblicima traje i danas". Zatim je tu misao prenio s pojedinca na zajednicu. „I društvo i država", veli propovjednik, „mogu biti žrtve zlurado-

sti onda kada se brojni postojeći problemi još više potenciraju do razine beznađa, a svako rješenje se omalovažava i unaprijed osuđuje na propast.“

Na načelnoj razini kardinal nije rekao ništa prijeporno. Nema dobronamjerna čovjeka koji se, bio ili ne bio kršćanin, ne će duboko u svom srcu složiti s tom tvrdnjom. Tako je bilo i sa mnom. I bilo mi je u prvi mah drago što to čujem. No poslije sam, naravno u pojedinostima, počeo preispitivati svoju savjest.

Jesam li ja u biti zlurad čovjek? Zlurad kada izvrgavam ruglu službeni optimizam Andreja Plenkovića? Kada me ne očarava rast hrvatskoga izvoza i „dži-di-pija“? Kada vjerujem jeremijadama demografa Stjepana Šterca i Anđelka Akrapa nad depopulacijom Hrvatske, a ne vjerujem „mjerama“ Plenkovićeve „ministrice demografije“ Nade Murganić? Jesam li zlurad kada unaprijed, kako reče kardinal, osuđujem na propast ono Plenkovićevo iznenadno obećanje nakon gubitka spora s MOL-om na arbitražnom sudu da će njegova Vlada otkupiti Inu od Madžara? Kada ne vjerujem Plenkoviću da će „lex Agrokor“ bez ikakva troška izliječiti posvudašnje metastaze Todorićeva Agrokora? Kada u tim obećanjima vidim golu laž „vertikalnog populizma“? Jesam li zlurad unatoč tomu što me sve to zlo duboko žalosti?

Mogao bih dodati još mnogo toga, ali nema svrhe. To je posve dostatno da i sebi i čitatelju postavim vrlo važno pitanje: Gdje je, s onu stranu optimizma i pesimizma, razumna granica između bolesne zluradosti i zdrave sumnje?

HS, 21. travnja 2017.

KUKAVELJI NA PRVOJ CRTI

Hrvatima se diže kosa na glavi kada čuju izričaje „prijateljska Republika Slovenija" i „prijateljska Republika Srbija", a osobito ih „štrecne" izričaj „prijateljska Republika Srpska".

Ta jezična praksa jako godi eurohrvatima. Zašto? – Razlog bi morao biti sam po sebi bjelodan. Ti izričaji povlače za sobom ako ne beskrajan, onda svakako vrlo dug lanac prijateljstava.

Razumno je naime reći da su prijatelji naših prijatelja – nužno – i naši prijatelji. Ne može, dakle, Aleksandar Vučić biti eurohrvatski neprijatelj ako je prijatelj eurohrvatske prijateljice Angele Merkel. Isto tako ne može ni Karl Erjavec biti eurohrvatski neprijatelj ako je prijatelj eurohrvatskoga prijatelja Jean-Claudea Junckera. Jasno?

Tko to shvaća, tomu nije teško razumjeti eurohrvatsku državnu politiku. Ona je jasno formulirana na Zapadnobalkanskom summitu EU održanom u Zagrebu u studenomu 2000. Od tada do dana današnjega eurohrvatska državna politika nemilosrd-

no progoni hrvatsko „plemstvo mača“ iz Domovinskoga rata (Ante Gotovina, Mirko Norac, Mladen Markač, Đuro Brodarac, Mihajlo Hrastov, Branimir Glavaš, Slobodan Praljak, Tomislav Merčep i dr.); ta se politika ne osvrće na Aleksandra Vučića, državnoga poglavara i predsjednika vlade „prijateljske Republike Srbije“, koji ovih dana iz Donje Gradine u „prijateljskoj Republici Srpskoj“ grmi da nikad više ne će dopustiti nikakav „Bljesak“ i nikakvu „Oluju“; ta politika bez prestanka vergla da je u hrvatskomu interesu što skoriji ulazak i Srbije i Republike Srpske u Europsku uniju.

Gdjekoji Hrvati dobro razumiju taj razum iako se on na prvi pogled čini nerazumljivim. Kako to? Jer se na svakom koraku o taj razum spotiču. To je čudovišni razum kukavnih ljudi. Nisam li prestrog prema tim ljudima? Ne bih rekao. Prije će biti da sam preblag. Ti kukavelji misle da su o sebi ništa, a da bi o drugomu mogli biti bogzna što. Takvi su ljudi skovali ono sramotno geslo: „Nema cijene koju nismo spremni platiti za članstvo u Europskoj uniji.“ To će reći: Spremni smo članstvu u Europskoj uniji žrtvovati i slobodu, samostalnost i suverenost svoje države! Takvi ljudi sve to vrijeme od Zapadnobalkanskoga summita EU, dakle blizu dva desetljeća, bez prestanka siju i uzgajaju samoprijezir nacije, koji se u puku sjajno očituje u prostoj uzrečici „Znam ti ja nas…“, a u visokoj politici u uzdahu: „Ah, mi smo mala zemlja…“

Mala zemlja?! Dobro, malo i veliko su odnosni pojmovi. I jedno i drugo određuje masa onoga s čime se što uspoređuje. I najveći je miš malen u usporedbi sa slonom. A „zemlja“, točnije država, veličinom se uspoređuje s drugim državama. U tom pogledu Hrvatska je u Europi država srednje veličine. Nije ni velika ni mala. Zna to valjda i Andro Krstulović Opara, kojega smo ovih dana čuli kako kuka o malenosti Hrvatske.

Uostalom, da Hrvatska i jest mala, što bi to značilo? Zar bi malenost Hrvatske priječila Hrvate da se hrabro zauzimaju za vrjednote svoga kulturnoga kruga? Veliko Vojvodstvo Luksemburg sebi je veliko iako je susjednim državama malo jer se prostire na približno 2.500 četvornih kilometara, a ima oko

500.000 stanovnika. Slovenija je ozemljem (oko 25.000 četvornih kilometara) desetak puta, a stanovništvom (oko 2.000.000 ljudi) četiri puta veća od Luksemburga. Hrvatska je pak ozemljem (kopno i more oko 86.000 četvornih kilometara) tri i pol puta, a stanovništvom (oko 4.000.000 stanovnika) dvostruko veća od Slovenije.

Luksemburg i Slovenija, mjeri li se tim mjerama, s hrvatskog su gledišta – male zemlje. No to nije priječilo luksemburškoga ministra vanjskih poslova Jacquesa Poosa da Hrvatima godine 1991. odbrusi: Hrvatska ne može biti samostalna država jer je premalena! Niti je priječilo velikoga eurohrvatskog prijatelja, Luksemburžanina Jean-Claudea Junckera da ove godine poruči Hrvatima: To što ste prije dvije godine zbog slovenskoga pokušaja prijevare izašli iz arbitražnog rješavanja graničnoga prijepora sa Slovenijom ne znači ništa. Morat ćete, kao što tvrdi naš i vaš prijatelj Karl Erjavec, prihvatiti presudu arbitražnoga suda!

Ne zgražam se nad Poosovom povijesnom drskošću. Daleko sam od toga da bih, poput engleskih prostaka, izvrgavao ruglu pravednost Europske unije izvrćući prezime predsjednika Unijina Povjerenstva u „Džanker“ ili „Dranker“. Bože sačuvaj! Ali i moja se neznatnost bavi nezgodnim poslima. S jedne strane upozoravam eurohrvate, premda znam da se „njih nikakov nauk ne prima“, na kakvoću njihovih političkih prijateljstava, a s druge opominjem Hrvate da se nemaju čemu nadati sve dok ne maknu eurohrvatske kukavelje s prve crte obrane hrvatskih nacionalnih interesa.

HS, 28. travnja 2017.

ARS COMBINATORIA

Hrvatska je javnost, kažu, ćudljiva. K tomu slabo pamti, a brzo zaboravlja. Koliko je to točno, neka svatko sâm prosudi. No kako god ta javnost bila ćudljiva i zaboravljiva, ovaj put bi mogla malo duže, barem do jeseni, pamtiti četvrtak, 27. travnja 2017.

Zašto? Kako je događaj izvanredan, tako je i razlog neobičan. Mostovi ministri glasovali su protiv Plenkovićeva prijedloga da Vlada odbije SDP-ov zahtjev za opoziv nestranačkog ministra financija Zdravka Marića zbog njegove suodgovornosti za stanje u Todorićevu Agrokoru. Ministri su time pokazali da im je bliža SDP-ova oporbena misao o krivnji Zdravka Marića nego HDZ-ova vladajuća misao o nedužnosti Zdravka Marića, pa ih je Plenković odmah nakon glasovanja razriješio ministarske dužnosti.

Sutradan se javio ministar uprave Ivan Kovačić. On je telefonski zatražio od Plenkovića da i njega razriješi, jer bi, veli, da je bio na sjednici, i on glasovao kao i njegovi stranački kole-

ge. Plenković je Kovačiću vrlo rado udovoljio. Tako rado da je povrh njegova zahtjeva razriješio dužnosti i desetak Mostovih državnih tajnika. A HDZ-ovi su „saborski" zastupnici na brzu ruku skupili 79, tj. natpolovičnu većinu zastupničkih potpisa, kojima podupiru svoj zahtjev da Božo Petrov odstupi s dužnosti predsjednika Hrvatskoga [državnog] sabora.

Tako je uoči 1. svibnja ona Plenkovićeva gesta s početka ovoga teksta u visokonakladnim lijevo-liberalnim novinama procvjetala u pravi državnički biljeg i označila početak boja, kako Srbi rekoše, „do istrage naše ili vaše" [do istrjebljenja našega ili vašega] između Mosta i HDZ-a, dojučerašnjih „suradnika" (nipošto saveznika iliti koalicijskih partnera!) u Vladi Republike Hrvatske.

U takvu boju ni bojovnici ni gledatelji prizora uglavnom se ne obziru ni na što. Sve je nevažno, pogotovo ono što je tko u životu činio i učinio, bilo u politici ili izvan politike. Važno je samo tko je na čijoj strani. Sutra će stoga biti malo ili nimalo govora o tomu što je Zdravko Marić radio i kakve je rezultate postizao u dvjema HDZ-ovim vladama. Vjerojatno ne će biti ni govora o tomu zašto su Božo Petrov i njegovo društvo jednako zdušno rušili obje te vlade – i onu „reakcionarnu" Karamarkovu (točnije Oreškovićevu) i ovu „progresivnu" Plenkovićevu. Govornici će jedni na druge bacati ćudoredno nabijene verbalne bombice nastojeći njihovim praskom privući što više pristaša ne samo u Hrvatskomu [državnom] saboru, nego i na redovitim mjesnim i područnim izborima za koje samo što nije počela službena kampanja. Sve dakle zasad ide kako je zasnovala *ars combinatoria* (eufemizam za: spletkarsko umijeće) Velikoga Kombinatora.

Tko je kriv što je politika potekla tim smjerom? To je posve jasno: HDZ i Most.

Plenković se mogao zadovoljiti odlukom da Vlada odbija SDP-ov zahtjev za opoziv ministra financija iako tu odluku nije donijela cijela Vlada, nego premoćna većina članova Vlade. Petrov nije morao potezati vraga za rep. Trebao je znati da se

vrag može i okrenuti. Da mu je bilo stalo do same stvari, mogao je svojim ministrima dati naputak da u Vladi glasuju za Plenkovćev prijedlog, a zastupnicima da u Saboru glasuju za opoziv ministra financija. Čini se međutim da je obojici bilo nešto drugo na umu.

Plenković je iskopao ratnu sjekiru vjerojatno po naputku svoga Velikog Kombinatora. Nada se da će, za razliku od Karamarka, njemu uspjeti bandićevsko „preslagivanje“ zastupničke većine. Ako ne uspije, izazvat će nove izvanredne izbore. Kako sada stvari stoje, na tim će izborima HDZ premoćno pobijediti. To je pak sjajna prilika da na načelu inkluzivnosti (uključivosti) „europeizira“ cijelu Hrvatsku demokratsku zajednicu.

No, ni Petrov nije daleko od Plenkovićeve inkluzivnosti, iako se, na prvi pogled, tako ne čini. Treba se sjetiti da je prva, vrlo debela klica uključivosti na hrvatskomu ozemlju proklijala u Mostu u obliku ideje o „tripartitnoj“ (trodijelnoj) vlasti: dio vlasti Mostu, dio izbornim pobjednicima, dio izbornim gubitnicima. Bila je to kolosalna ideološka djetinjarija. Ali Petrov ju i danas njeguje. Što je drugo bilo njegovo zastupanje interesa SDP-a u Hrvatskomu [državnom] saboru i Vladi Republike Hrvatske?

A što će biti sutra? Što god bude, dobro biti ne će. Ne zna se što bi bilo gore, da se Veliki Kombinator „prekombinira“ ili da njegova zamisao trijumfira.

HS, 5. svibnja 2017.

MANJINSKA VEĆINA

Na Filozofskomu fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 60-ih se godina prošloga stoljeća u filozofskim seminarima raspravljalo o svemu i svačemu. Puno sam toga zaboravio, ali ponešto pamtim kao da je bilo jučer. Kada smo raspravljali o Aristotelovoj *Politici,* uočio sam kršnu djevojku u ORA-bluzi (ORA – omladinska radna akcija). Bila je zgođušna.

No nitko se s njom nije družio. Zašto? Ne znam. Strastveno je govorila. Ali muških se članova seminara ta strast doimala hladno, mjedeno, poput pokojne partizanke Vide koja je upravo sišla s pijedestala komunističkoga spomenika u Imotskomu. Nesretnica je, raspravljajući, ustala i uzmahala se rukama: Ma gdje je, druže profesore, ta Stagira? I tko je taj Stagiranin? On tvrdi da su ljudi po prirodi ili gospodari ili robovi – jedni gospodari, drugi robovi?! I ropstva će, veli, biti sve dok čekić ne bude sam kovao, a motika sama kopala! Tako može misliti samo najblentaviji blento ili najcrnja reakcija! Mene zanima zašto nas vi, druže profesore, trujete takvim trulim mislima?

Tu prekidam priču. Nisam ju ni začeo da obranim staroga Grka od mlade članice našega seminara. On je i onako bezvrje-

men i svevrjemen, pa neka se brani sam. Moja je neznatnost dijelom te priče htjela samo upozoriti čitatelja na pogibelj od – trovanja trulim mislima! Držao sam to svojom dužnošću jer sam i sam naumio u ovom člančiću natuknuti nekoliko misli koje su možda zdravstveno sumnjive.

Dakle, operacija je Velikoga Kombinatora zasad uspjela. Plenković se okitio trima pobjedama: 1. obranio je ministra financija Zdravka Marića od potvora oporbe da je pogodovao Agrokoru; 2. prisilio je Božu Petrova da odstupi s dužnosti predsjednika Sabora; 3. na Petrovljevo je mjesto ustoličio svoga Gordana Jandrokovića.

Da, to je goli ishod. Ali zapravo se tuđim perjem okitio. Nije Plenković obranio Marića. Glasovalo je 150 zastupnika – 75 za opoziv, 75 protiv opoziva. Dakle, neriješeno. Ne ćemo valjda slabost opozicije tumačiti kao snagu pozicije! Zašto ne? Gdje ne treba hrabrosti, kukavština se šepiri kao glavna krjepost. Da, ali treba imati na umu tko je Plenkoviću priskrbio tu „krjepost“. Nitko drugi nego Milanovićev pouzdanik – Tomislav Saucha. Pa što? Kako – što?*Tansfuga ei talem attulit victoriam!* Prebjeg mu takvu donese pobjedu! A prebjeg taj, kako sam reče, onako „disleksičan i disgrafičan“, pravi je nevoljnik. Nije čovjek izdajica, samo mu se pružila mogućnost izbora između Sabora i Remetinca. A u Saboru je, ako ništa drugo, ipak malo udobnije nego u Remetincu.

Što se tiče odstupa Bože Petrova, nije li i taj uspjeh postignut u suradnji s neprijateljskim taborom? Ili ćemo zaboraviti da je zahtjev za Petrovljev odstup s predsjedničke dužnosti potpisalo 79 zastupnika – 3 više no što ih je Veliki Kombinator uspio okupiti u obranu ministra Marića.

O Gordanu Jandrokoviću – samo dobro! Čovjek ima dobru prođu. Plenković ga je kupio od generala Željka Glasnovića ni za što, to jest za prava Glasnovićeva biračkog tijela u XI. izbornoj jedinici, koja prava – Vlada priznaje, ali ih ne ostvaruje.

Što je stvarni ishod toga nesmiljenog boja za zastupničku većinu u Hrvatskomu [državnom] saboru? Možemo samo konstatirati da je nakon najnovijega kolonijalnog koprcanja svu vlast u našoj domovini, koja svakim danom biva manje naša, preuzelo ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija, točnije – gojenci Mate Granića. Pantovčak čvrsto drži Kolinda Grabar-Kitarović, a dvije strane Griča, zapadnu i istočnu, Andrej Plenković i Gordan Jandroković. Nije to loše. Stoga ovaj put posve ozbiljno zvuči Plenkovićeva poruka iz Bruselja: „Nikakve krize nema, idemo dalje." To potvrđuje i Milijan Brkić. Doduše samo onim drugim dijelom: „Idemo dalje!"

Ne znam jesu li Plenković i Brkić svjesni da govore jezikom Ive Sanadera. No nije ni važno. Ipak, molim čitatelja da gornju tvrdnju o krizi ne dovodi ni u kakvu svezu s crnim vijestima o masovnom iseljivanju školske djece iz Hrvatske. To se saborskih zastupnika ni njihovih manjina i većina ne tiče. Zašto bi ih se ticalo? Oni nisu narodni, oni su saborski zastupnici. A nitko se iz Sabora ne iseljuje. Iseljivanje dakle nije saborska, nego narodna nevolja.

I što sada? To bi trebalo pitati Velikoga Kombinatora. Vjerujem da će on za potvrdu četvorice Plenkovićevih ministara nakon mjesnih i područnih izbora lako skrpiti potrebnu većinu.

Na čemu počiva ta vjera? Na bjelodanoj činjenici da u Saboru ima dosta zastupnika koji se, kako bi rekao Zlatko Hasanbegović, rado „kaljužaju", a premalo zastupnika koji, poput onoga „blente" s početka članka, ne odvajaju politiku od etike. Tomu treba dodati 8 zastupnika tzv. nacionalnih manjina. Oni imaju invalidan izborni legitimitet, ali vrlo validne apetite. Stoga ne treba sumnjati da će ti ljudi, predvođeni Miloradom Pupovcem, tako skrpljenoj većini udariti – manjinski pečat.

HS, 12. svibnja 2017.

POLITIČKA STABILNOST

Je li hrvatska država politički stabilna? Predsjednica Republike Kolinda Grabar-Kitarović misli da nije, a predsjednik Vlade Andrej Plenković misli da jest. Moja neznatnost stoji u tom pitanju među Pantovčakom i Gričem neodlučno, poput onoga nesretnog magarca koji je skončao od gladi stojeći među dvama na vlat jednakim plastovima sijena.

Evo zašto.

Kriza u Agrokoru i raskid vladotvorne koalicije (odn. „suradnje“) Hrvatske demokratske zajednice i Mosta nezavisnih lista, kojim je Plenković osakatio svoju Vladu, ostavivši je bez četiriju ponajvažnijih članova: ministra uprave, ministra unutarnjih poslova, ministra pravosuđa te ministra energetike i zaštite okoliša – guraju me prema Pantovčaku. Tako sakata Vlada ne čini mi se znakom političke stabilnosti.

Tu misao osnažuje oporbena buka. Najglasniji i najrazgovjetniji bukači Božo Petrov, Nikola Grmoja i Vlaho Orepić složno viču da je Plenkovićeva Vlada u času kada je Hrvatska de-

mokratska zajednica razvrgnula koaliciju (odn. „suradnju“) s Mostom nezavisnih lista izgubila nužnu potporu zastupničke većine u Hrvatskomu [državnom] saboru te da je zbog toga – nezakonita.

Iz te optužbe zavija bijes odbačenih „suradnika“, ali ona ipak zvuči razborito.

Sabor je međutim unatoč žestoku stranačkom vrtloženju vrlo stabilan. Zastupnici su umjesto Bože Petrova za predsjednika Sabora izabrali Gordana Jandrokovića (HDZ), a nakon razgovora stranačkih prvaka i neovisnih saborskih zastupnika s Predsjednicom Republike bilo je posve razvidno da se gotovo nikomu ne ide na izbore. Saborsku stabilnost nije poljuljala ni visoka političko-aritmetička prepirka SDP-ova Gordana Marasa (SDP) i HDZ-ova Andreja Plenkovića vođena, na ponos i diku svih eurohrvata, na korektnu engleskom jeziku u Hrvatskomu [državnom] saboru. Maras: *Show me the number!* – Plenković: *You show me the number!* (Maras: Pokaži mi broj! – Plenković: Ti meni pokaži broj!).

Plenković je dakle junački ustrajao na tvrdnji da njegova krnja Vlada ima potporu zastupničke većine, obećavši da će nakon mjesnih i područnih izbora Vladu upotpuniti („rekonfigurirati“) kako se dogovori s tom većinom. Obećanje je raspirilo nagađanje o „preslagivanju“ zastupničke većine. Tako je Hrvatski [državni] sabor zapao u sferu sudbonosnog pitanja tko bi mogao uskočiti na upražnjeno mjesto Mosta nezavisnih lista. HNS? HSS? IDS? SDP? Svi su mogući „uskoci“ – uoči mjesnih i područnih izbora – spremno odbili sudjelovati u oblikovanju nove vladotvorne većine. To je hvale vrijedna predizborna politička čestitost. No ona nije riješila sudbonosno pitanje. Samo ga je privremeno zastrla kao što oblak katkad zastre mjesec.

Plenkovićevu najavu srdačno je dočekao SDSS-ov „etnobiznismen“, inače kolovođa saborskih zastupnika tzv. nacionalnih manjina i knez „vasceloga“ srpstva u Hrvatskoj – Milorad Pupovac. Njemu ne trebaju ni predizborni ni poizborni obziri. Knez je Milorad nakon rujanskih izbora egzaltirano slavio Plenkovića kao čovjeka kakav se „suhim zlatom plaća“, a ovih se dana hvasta da je s Plenkovićem – „na istom poslu“! Misli-

te, cvili neuzvraćena politička ljubav? Varate se. Plenković je ovih dana izrijekom potvrdio da su knez Milorad i njegovih sedam „manjinaca" još „od listopada" dionici vladotvorne većine. Zanimljivo. To je valjda razlog s kojega Republika Hrvatska novcem svojih poreznih obveznika financira one protuhrvatske gnusobe što ih po svijetu šire Srpsko narodno vijeće i Novosti kneza Milorada.

Kada se pomnije pogleda, čini se da Plenković gradi političku stabilnost hrvatske države na potpori ljudi poput kneza Milorada i *contea* Furija. Ti se ljudi – jedan etnički Srbin, drugi etnički Talijan – ponašaju bezobrazno. Silno se nakostruše kada ih tko nazove političkim Hrvatima, a vrlo dobro znaju da samo ludom milošću Hrvata sjede u Hrvatskomu [državnom] saboru. Ondje su ravnopravni s ostalim zastupnicima iako im je izborna legitimnost sramotno invalidna, a zastupaju – pazi sad! – interese ne srpske i talijanske *narodne* manjine, nego srpske i talijanske *nacionalne* manjine, kojih manjina u Hrvatskoj nema. I nisu nacionalisti. Krasno! Ali što je to za takve ljudine?! Oni bi sada s Plenkovićem, kako je iz Beograda najavio knez Milorad, u ime političke stabilnosti „rekonfigurirali" njegovu Vladu. I to preko – nužne mjere! To je neviđena bezobraština. Nad njom se od političara tobože sablaznio samo potpredsjednik Sabora Milijan Brkić ustvrdivši da hrvatsku vladu ne će sastavljati manjinci, nego Hrvati i Hrvatice. Time je od medijskih glavnostrujaša zaradio hrpu ružnih etiketa. Da stvar dolično zapapri, europski je orijetirani *conte* Furio pripriječio Plenkoviću da će mu uskratiti glas ako se ne distancira od šovinizma svoga stranačkog zamjenika i saborskog potpredsjednika.

To su „divote" koje hrane moju neodlučnost u pitanju o političkoj stabilnosti ili nestabilnosti hrvatske države. Hrvati, kako ja to vidim, žive već 17 godina u paradoksu stabilne nestabilnosti ili nestabilne stabilnosti. A obje su inačice jednako pogubne. Zašto? One samo čuvaju i promiču društvene i političke nepravde. Stoga će Hrvatska, ako joj je do blagoslovljene političke stabilnosti, morati prije svega izjednačiti sve svoje državljane u političkim pravima i prijeći na jednostavan većinski izborni sustav.

HS, 19. svibnja 2017.

VELIKA KOALICIJA

Slušajući Franju Gregurića, Nikicu Valentića i Vladimira Šeksa kako Hrvatskoj preporučuju veliku koaliciju, uvijek se gorko osmjehnem, a kada svi stranački prvaci tu preporuku uglas odbiju – podiđe me jeza. Zaključim naime, poput većine Hrvata, *per antiphrasin* (po proturijeku) da dvije najveće političke stranke – SDP i HDZ – ako takvo što i ne spremaju, o tomu ipak u potaji snuju.

Dobro, moglo bi se reći, što je u toj velikoj koaliciji, za kojom žude staroste hrvatske državne politike, tako prijeporno? Zašto je velika koalicija njima spasiteljica naroda, nacije i države, a meni ako ne glasnica sveopćega propadanja, onda u najmanju ruku nekakvo strašilo koje plaši političku djecu u odraslim hrvatskim državljanima? Zar se moja neznatnost ne sjeća blagodati kratkotrajne Vlade demokratskoga jedinstva?

Ta su pitanja na mjestu. Nerazumno bi ih bilo zabaciti, a ne bi bilo pametnije ni odgovoriti na njih dogmatski. Najbolje je u takvu slučaju pustiti da razložni odgovori sami bjelodano pro-

klijaju iz biti predmeta. Treba dakle točno odrediti što znači riječ „koalicija“, a zatim i izričaj „velika koalicija“.

Koalicija je politološki stručni nazivak, a znači – savez, poglavito stranački savez. Glasovita su u Hrvatskoj političkoj povijesti dva takva saveza – Hrvatsko-srpska koalicija na početku i Koalicija narodnoga sporazuma na kraju XX. st. Prva je bila usmjerena protiv austro-ugarskoga gospodstva u Hrvatskoj, a druga protiv hrvatskoga izlaska iz Jugoslavije; prva je težila za stvaranjem zajedničke države Južnih Slavena, a druga za demokratskim preustrojem komunističke Jugoslavije. Obje su koalicije imale vanjske pokrovitelje – prva Kraljevinu Srbiju, druga Sjedinjene Američke Države.

To su bile tzv. naravne koalicije. Naravnom se koalicijom naziva stranački savez koji okuplja programski srodne stranke.

Gornji su primjeri prijeizborne koalicije. Takve su koalicije u starim demokracijama nezamislive. Ako i nisu zakonom zabranjene, birači općenito drže da su protivne „dobrim političkim običajima“, pa na njih nitko i ne pomišlja. Nasuprot tomu prijeizborne su koalicije u tranzicijskim demokracijama bile i te kako poželjne, napose kada su globalne sile rušile suverenističke vlade. Sjetimo se Račanove Šestočlane koalicije (tzv. „Šestorka“), s kojom je Hrvatska nakon Tuđmanove smrti ušla u XXI. stoljeće. Takve su se koalicije u nas održale do dana današnjega kao plemenita politička baština, koju obvezno prate ugovori o poslijeizbornoj podjeli plijena. Uoči pretprošlih izbora za [narodne] zastupnike u Hrvatskomu [državnom] saboru imali smo dva takva saveza – Karamarkovu Domoljubnu i Milanovićevu Narodnu koaliciju.

Prijeizborne koalicije dakle programski mute vodu, a sklapaju se radi osvajanja vlasti i podjele moći. Mogu biti naravne i protunaravne, tj. programski srodne ili programski razrožne, manje ili veće.

No, ni najveći se takvi stranački savezi ne smatraju „velikim koalicijama“. Zašto? Velike se koalicije sklapaju nakon izbora

radi uspostave vlasti i djelomične provedbe stranačkih programa. To se samo po sebi razumije. Takvi savezi obično ujedinjuju dvije najjače stranke koje su svjetonazorno i programski različite, a katkad i posve protivne jedna drugoj. U Hrvatskoj se kao uzoran primjer velike koalicije najčešće navodi vladajući savez njemačkih narodnjaka (CDU-CSU) i socijalnih demokrata (SPD), a katkada se spominje i vladajući savez austrijskih narodnjaka (ÖVP) i socijalista (SPÖ).

To je polazna shema. Veliku koaliciju može međutim činiti i više stranaka. Poseban je primjer opće velike koalicije koja je u hrvatskomu Domovinskom ratu iznjedrila Vladu nacionalnog jedinstva. Ta je Vlada četvrt stoljeća uzorno svijetlila u glavi Ivice Relkovića, ideologa Mosta nezavisnih lista, pa se on i u miru zauzimao za stvaranje najveće velike koalicije kada je nakon izbora predlagao „tripartitnu" (trodijelnu) podjelu vlasti: dio apsolutnom izbornom pobjedniku – Mostu nezavisnih lista, dio relativnoj izbornoj pobjednici – Domoljubnoj koaliciji, dio relativnoj izbornoj gubitnici Narodnoj koaliciji. Relkovićeva je velikodušna djetinjarija vjerojatno onostrano motivirana.

A zašto je mene strah Valentićeve, Gregurićeve i Šeksove žudnje za velikom koalicijom? Zato što oni samo traže oficijalizaciju i solemnizaciju odavno već postojeće velike koalicije HDZ-a i SDP-a. Da te koalicije nije bilo, kako bi Ivica Todorić uzgojio 40-ak milijarda kuna duga? A Valentić, Gregurić i Šeks nisu sanjari. Oni su ljudi „od ovoga svijeta". Zato me, kao što rekoh, jeza hvata od njihove velikodušnosti.

HS, 26. svibnja 2017.

NAŠA KAKISTOKRACIJA

Umni su promatrači i tumači „festivala demokracije“ odmah nakon prvoga kruga ovogodišnjih redovitih mjesnih i područnih (lokalnih i regionalnih) izbora podrobno raščlanili i vrjednovali taj znameniti događaj. Odmah – dok su stvari bile posve svježe! Zašto se ja dosad nisam ni očešao o te izbore? Možda mislite: Čekao je konačne rezultate! Ili: On je nacionalni suverenist, pa vjerojatno prezire mjesne i područne izbore kao najniži oblik hrvatskoga kolonijalnog koprcanja.

Tko tako misli, krivo misli. Niti sam čekao niti prezirao. Čekati nisam imao što, jer se gotovo sve znalo unaprijed. A unatrag su „veliki vođe“ birača, netom su se birališta zatvorila, svi odreda oglasili svoju izbornu pobjedu. Što se tu moglo reći? Ništa, moglo se samo na sve strane čestitati.

Potvora da suverenisti preziru mjesne i područne izbore – nečuvena je glupost. Ti su izbori hrvatskomu suverenistu upravo dragocjeni, da ne velim najviša politička vrjednota u njegovoj novoj „široj domovini“. Oni su čedo subsidijarnosti kao ustrojstvenog načela Europske unije. To je načelo, što god tko o nje-

mu mislio, političkomu Hrvatu sveto. Ne stoga što je preuzeto iz Katoličke crkve, nego stoga što ono jamči naša današnja *jura municipalia* (mjesna samoupravna prava), koja su u biti žalosni ostatci hrvatske nacionalne suverenosti u Europskoj uniji.

Mrzovoljan čitatelj vrti glavom. Pričinja mi se da ga čujem: Člankopisac se ružno šali. Izmotava se, kao da mi ne znamo što je pravi razlog njegove dosadašnje šutnje. Izbori su bili u nedjelju, a Hrvatsko slovo izlazi petkom! Tko Bendžu ne zna, suhim bi ga zlatom platio! Dakako, neusporedivo manjom količinom nego knez Milorad svoga predsjednika Vlade Andreja Plenkovića, ali – suhim zlatom! No, dobro. Kad se već nije zbog vrjemenskoga raskoraka pravodobno oglasio o događaju, red bi bio da nam sada priopći što misli kako će rezultati ovih izbora utjecati na daljnji razvoj hrvatske demokracije.

E, to je puno bolje! Ali nikako se, a kamoli ružno, nisam šalio. Ni izričaj „šira domovina“, koji smo baštinili iz srpskoga ropstva, ne bi trebalo krivo shvatiti. On je više dobroćudna poruga nego ružna šala. A kako će rezultati ovih mjesnih i područnih izbora utjecati na razvoj hrvatske demokracije? To je razložnu mišljenju zasad nedokučivo. Može se samo nagađati.

Pa učinimo što možemo.

Ponajprije pogledajmo sadašnju kakvoću hrvatske demokracije. Naša pučka vladavina (grč. δημοκρατία) nije se imala vremena razviti u suverenoj državi. Imala je samo jedno desetljeće, kojega je polovicu pojeo Domovinski rat. Stoga naša pučka vladavina nikad nije bila uzorna. A kada su se Tuđmanovi nasljednici na vlasti na samom početku XXI. stoljeća odrekli hrvatske državne suverenosti, ona se odmah prometnula u vladavinu najgorih (grč. κακιστοκρατία). To je posve naravan put. Gdje je veleizdaja *modus bene beateque vivendi* (način dobra i blažena življenja), tu ne cvatu građanske krjeposti.

Možda prestrogo sudim? Prije bih rekao: preblago. Ali ne ću, kako bih uvjerio čitatelja, nabrajati sve one pravednike iz naše državne uprave i mjesne i područne samouprave koji su,

doduše vrlo nježno, ali ipak stradali u pravosudnim kaznenim progonima. Zašto ne ću? Ne priječi me u tomu ni tzv. politička korektnost ni zakonska zaštita osobnih podataka, samo se bojim da bih tim mnoštvom ozloglašenih imena na neki način okaljao ovaj kratki članak.

A mi smo, zar ne, na sva ta mjesta uvijek birali najbolje među nama? Uvijek. I komunisti su nas uoči svojih „ćoravih" izbora upozoravali: Drugovi i drugarice, birajmo najbolje! To je bio – tako – dašak aristokratizma među proleterima. Ali pustimo komunizam i njegov aristokratizam. Puno je važnije imati na umu da mi i danas, u svojoj liberalnoj kakistokraciji, biramo najbolje. U Splitu nam je najbolji Željko Kerum, u Zagrebu Milan Bandić, u Varaždinu Ivan Čehok, u Virovitici Ivica Kirin. Ne kanim portretirati tu gospodu. Važnije je ovdje sabrano se upitati: Kakvi li smo tek mi, ako su nam ti i takvi ljudi – najbolji?

Odgovor je, naravno, porazan. No, ovi su mjesni i područni izbori unatoč tomu moralnom mraku pokazali i dva svijetla znaka: rasap kriptokomunističkoga SDP-a i najavu Brune Esih na proslavi izbornoga uspjeha u Zagrebu da ona i njezina skupina ovih dana osnivaju nacionalnu suverenističku stranku. Teško je reći koliko su ti znakovi pouzdani, ali treba se nadati.

HS, 2. lipnja 2017.

PRIZEMNI IZBORI

Nakon ovih mjesnih i područnih izbora predsjednik je HDZ-a i HDZ-ove krnje Vlade Andrej Plenković stranački jači nego ikad. HDZ je pod njegovim vodstvom osvojio više od pola Hrvatske i – grad Dubrovnik.

Veće gradove Plenković je ili prezreo ili mu se oni nisu dali. Zagreb, nekadanji glavni grad, još je u prosincu prošle godine novi HDZ-ov vođa proračunski ostavio „u amanet" Milanu Bandiću, a u svibnju ove godine tomu je „preslagivaču" saborskih većina za izborni doručak poslužio svoga Dragu Prgometa. Rijeku su za Partiju viteški obranili Vojko Obersnel i umjetnički revnitelji poput Olivera Frljića. Osijek je bez borbe ostao pod žezlom HNS-ova i SDP-ova Ivice Vrkića. A Split je – istina, uz nevjerojatno velik broj nevaljanih glasovnica – Željku Kerumu junački preoteo Plenkovićev imenjak i stranački prijatelj Andro Krstulović Opara.

Površni, da ne velim pristrani, tumači izbornih rezultata redovito ističu ta „četiri velika grada" (Zagreb, Split, Rijeku, Osi-

jek) kao „urbanu Hrvatsku". Pri tomu redovito prešućuju da je Zagreb po broju stanovnika dvostruko veći od ostalih triju gradova zajedno, a po obrazovnoj, kulturnoj, znanstvenoj, gospodarskoj i novčarskoj snazi dvostruko jači i od polovice Hrvatske. Nitko ne spominje žalosnu činjenicu da je od tih „četiriju gradova" samo Zagreb samoodrživ – da samo on može bez pomoći izvana obilato hraniti svoj svagdanji život, svoju samoupravu i svoj razvoj. Zašto tako postupaju? Očito da sačuvaju stereotip o političkoj ljevici i desnici, po kojemu ljevici prirodno pripada „urbana", a desnici „ruralna" Hrvatska.

Ipak, svi ti tumači, koliko god bili pristrani, zamjećuju da se na ovim mjesnim i područnim izborima prizemna Hrvatska temeljito „zaplavila". I pri tomu nariču: Premalo je birača izašlo na birališta! Učeniji među njima predmnijevaju da će se sada Andrej Plenković u Saboru ustobočiti poput Ferka Tahija u Šenoinoj povjestici „Ukleta klijet".

Tražit će, vele, potvrdu svojih novih ministara grmeći: *Nostra sunt jura, / Nostra sunt rura!* (naša su prava, naša su sela). Pri tomu će misliti: „A kmet je smet!" Dezorijentirana „lijeva" oporba na to će samo škrgutati zubima. I nitko se ne će usuditi reći silniku: Da, gospodine! Što jest, jest: Vaša je guska tusta, ali sela su vam – pusta!

Naravno, tumači pretjeruju. Ne će biti tako. Plenković nije „desničar". Plenković je utjelovljeni „čisti centar" Mate Granića – čovjek inkluzivan kao Božji blagoslov.

A što ako ipak bude tako nekako? E, to bi onda mogla biti neka mućka Vladimira Šeksa ili Davora Božinovića! Ali i to će biti samo hrvatska inačica liberalne demokracije. A nju – kao što se zna – krase neka endemska obilježja.

Evo krasna primjera. Nigdje u drugim dijelovima svijeta nikad nisu na višestranačkim izborima pobijedili svi takmaci. U Hrvatskoj se to redovito događa. Eurohrvati se nad tim zgražaju. A meni je, valjda stoga što sam primitivan suverenist, ta neobičnost upravo dražesna! Nikada nisam tako uživao u

demokraciji kao kada sam gledao i slušao Anku Mrak Taritaš kako na televiziji proglašuje svoju pobjedu. Umalo nisam uskliknuo: Tooo, ne daj se, Anko! I duboko sam se ožalostio kada je gospođa pobjednica rekla da joj je žao što se Bandić nije htio s njom sučeliti. No brzo me je utješio – tko? Pa sâm Bandić, elegantni Paraklet zagrebačkih gospođa. On je naime svečano izjavio da je i njemu – žao.

Eto, tako nam je to. Ali visokonakladni novinski mudroslovi ne mare ni za te pobjede, ni za njihovu etičku ljepotu, ni za nježne osjećaje tankoćutnih ljudi. Oni su se oštro podijelili. Jedni samo slave Plenkovića zbog uspona HDZ-a, a drugi samo kude Davora Bernardića, Ivana Vrdoljaka i Krešimira Beljaka zbog pada SDP-a, HNS-a i HSS-a. A griješe i jedni i drugi. Ukopani u rovove titoizma ili u rovove europeizma, oni iz tih perspektiva ne vide bjelodanosti. Niti je Plenković svojim europstvom nadahnuo prizemni uzlet „desnoga“ HDZ-a niti je Bernardić svojim revniteljskim govorima ubio SDP-ovu „lijevu“ dušu. Nee, gospođe i gospodo, drugarice i drugovi! Tu se je priroda surovo umiješala u društvo.

Kako to? Istina, malo neobično. SDP-u je, kao što se općenito zna, politički program bio – J. B. Tito. I to ne tek od osnutka stranke, nego još od 1919. Najdraži mu je neprijatelj bio nekoć Franjo Tuđman, a u najnovije vrijeme Tomislav Karamarko. Vrdoljak i Beljak samo su trgovački zujali oko toga programskog kumira i „civilizacijski“ se žestili kod virtualnih ideoloških barikada. Onda je, vjerovali ili ne, Tito – četrdesetak godina nakon svoje smrti – ipak umro! A Karamarko se je prije godinu dana povukao s političke pozornice. Te su „elementarne nepogode“ prouzročile jednima štetu, drugima probitak. SDP i njegovi privjesci ostali su bez programa i najdražega neprijatelja, a HDZ bez dostojna takmaca na izborima. To su ponajvažniji stvarni uzroci stranačkoga rasporeda biračkih glasova na ovogodišnjim mjesnim i područnim izborima.

Ti će izbori, kao i svi oni prije njih, brzo pasti u zaborav. Ali urodili su i nekim dobrim plodovima. Eto, primjera radi, notorni se je Vladimir Šeks okitio članskom značkom Počasnoga

bleiburškog voda (PBV)! Milan Bandić, samozvani sorbonski „profesor djelatne politike“, može se mirne duše u ime boljitka Grada Zagreba elegantno odreći „maršala Tita“. Andrej Plenković može bez straha od štete za Hrvatsku i HDZ odustati od sramotnoga „preslagivanja“ u Saboru i pozvati naciju na što skorije izvanredne parlamentarne izbore. Šeks je, kao što rekoh, svoj plod ubrao, a što će sa svojim plodovima učiniti Bandić i Plenković, to u ovom času vjerojatno ne znaju ni oni.

HS, 9. lipnja 2017.

STIEROVA PARADIGMA

Kada se prvi put naklapalo o novoj hrvatskoj paradigmi, bio sam zbunjen. Što je sad to, ta paradigma? Znao sam što je paradigma u Platonovoj ontologiji. Tamo je to ideja (grč. *ἰδέα)* ili eidos (grč. *εἶδος),* ne kao vječno biće o sebi i za sebe, nego kao vječna bitnost, prauzor, nepropadljiva praslika (grč. *παράδειγμα*) propadljive osjetilne stvari. Znao sam i što je paradigma u gramatici. Tamo je to sklonidbeni obrazac. Znao sam i da je učenu zapadnjaku grčka „paradigma“ s neznana razloga otmjenija od latinskoga „modela“. Ali što bi bila „nova hrvatska paradigma“?

To mi je u prvi mah bila besmislica. No taj je izričaj ipak dražio moju znatiželju. Mislio sam, što bi to moglo biti? Onda rekoh sam sebi: Pusti, to ti je jedna od onih šarenih krpica što dva-tri dana lepršaju na lahoru javnosti, a poslije ih se više nitko ne sjeća.

Ali „nove“ se „hrvatske paradigme“ nisam mogao tako lako riješiti. O njoj su govorili učeni europarlamentarci Davor Ivo

Stier i Tonino Picula. Ti su našijenci, mislio sam, političari. Oni očito govore o hrvatskoj politici. A valjda su i pametniji od pola milijarde drugih Europljana koji nisu članovi Europskog parlamenta. Da nisu pametniji, kako bi tamo, u tom Parlamentu, mogli zastupati interese svih tih Europljana? Nisam dakle imao izlaza. Morao sam se potruditi oko „nove hrvatske paradigme" ako nisam htio pasti pod sumnju da sam hrvatski intelektualac.

A to nikako nisam htio. Stoga sam bio naumio pitati Stiera o kakvoj on to paradigmi govori. O vječnoj bitnosti, o prauzoru, o praslici, o obrascu, o modelu – čega? Htio sam reći da nitko ne može predstaviti nešto „novo" bez nekakve usporedbe s nečim „starim"; htio sam ga upozoriti, ako govori o „paradigmi" hrvatske politike, da bi se – i to vrlo uvjetno – u zadnjih 170 godina tako „paradigmatično" mogle opisivati samo političke pragme Josipa Jelačića, Ante Pavelića i Franje Tuđmana, jer su samo njihovu političkom djelovanju krajnjom svrhom bili stvaranje i izgradnja slobodne, samostalne i neovisne hrvatske države; htio sam… no, Stier me je predusreo.

Stier je naime znao kako treba iz Bruselja prosvjetljivati Hrvate. Treba im propovijedati u prispodobama. Tako je i činio. A svoj je nauk, poput Karla Marxa i Friedricha Engelsa, znanstveno utemeljio. Prešutno je Hrvatima poručio da se ne obziru na Platona. Jer od Thomasa Kuhna naovamo paradigme više nisu vječne. Osim što nisu vječne, one su i potrošive. A hrvatske se paradigme najbrže troše. Od god. 1945. hrvatska je paradigma bila „bratstvo i jedinstvo" sa Srbima. Potrajala je malo kraće od pola stoljeća. Kada su tu paradigmu potrošili, Hrvati su ju god. 1990. zamijenili paradigmom državotvornosti. Ta ih paradigma nije dugo držala. Potrošili su ju do kraja Domovinskoga rata i zamijenili god. 1996. (?!) paradigmom euroatlantizma. A paradigmu euroatlantizma potrošili su u času kada su 1. srpnja 2013. ušli u Europsku uniju.

Zanimljiva je to opservacija. Ali gdje su tu, ako ne vječne bitnosti, praslike i prauzori, onda barem nekakvi obrasci ili modeli? To što Stier tu nabraja, to su bile deklarirane najvi-

še političke vrjednote pojedinih vlasti u Hrvatskoj, od kojih su sve osim Tuđmanove bile manje-više protuhrvatske. Zbog toga se nameće pitanje: Kako može pametan Hrvat tuđinske ideologeme nazivati „hrvatskim paradigmama"?! A kada je o tomu riječ, treba izvesti na čistac i neka potpitanja. Što je imao hrvatski čovjek s jugoslavenskim komunističkim ideologemom o „bratstvu i jedinstvu" Hrvata i Srba? Ništa, osim nevolje. Što je hrvatskomu čovjeku na Jadranu i u Podunavlju bio euroatlantizam? Ništa, ili samo geostrateška igračka velike svjetske gospode koja ga odvraća od njega samoga i njegova usuda.

Ali vratimo se Stieru i njegovoj priči. Po toj priči Hrvati su onoga kobnog dana kada su ušli u Europsku uniju ostali bez svoje političke paradigme. I zbog toga su gorko tugovali. Sve dok im nije god. 2015. Davor Ivo Stier teorijski skrojio „novu hrvatsku paradigmu". A otkad ih je Andrej Plenković i praktično okupio oko te „nove hrvatske paradigme" kao oko taborske vatre, Hrvati sretno udaraju u bubnjeve i glavinjaju u službenomu optimizmu.

A što je ta „nova hrvatska paradigma"? Politološka mudrost zbijena u četiri riječi: Uključivost i društveni razvoj.

Tko duže pamti, vrti glavom. Zašto? Vidi da te političke vrjednote što ih Stier i Plenković sada nude pod skupnim nazivom „nova hrvatska paradigma" jednostavno nisu ništa novo. Podrugljivci kliču: To je samo novonapuhana stara ideološka žvaka! Nije li tu „uključivost" puno prije Stiera i Plenkovića jednako ponosno prakticirao Ivo Sanader kada je za volju Bruselju god. 2004. u HDZ-ovu vlast umjesto Đapićeva HSP-a uveo četnički SDSS? Nije li se i Sanader kleo u „društveni razvoj"? I do čega je Hrvate dovela ta stara Sanaderova „paradigma"? Do toga da danas Plenković po Stierovoj „novoj hrvatskoj paradigmi" gradi političku stabilnost hrvatske države na HDZ-ovu savezu s osmero saborskih zastupnika tzv. nacionalnih manjina i pet HNS-ovih buha iz SDP-ova titoističkoga kožuha.

To se, vele u HDZ-u, ne sviđa njihovu političkom tajniku Stieru. Vele i da je stoga odstupio s ministarske dužnosti. A on sam reče da će i dalje kao HDZ-ov politički tajnik i saborski zastupnik podupirati Plenkovićevu politiku, a u HDZ-u – širiti demokršćanstvo. Kako to shvatiti? Ne znam. Valjda kao obrazac uključiva shvaćanja osobne časti i političkoga ćudoređa.

HS, 16. lipnja 2017.

HAJKA NA BISKUPA

Na vijest da je Davor Ivo Stier odstupio s dužnosti ministra vanjskih i europskih poslova sisački se biskup Vlado Košić obratio otvorenim pismom predsjedniku Vlade i predsjedniku Hrvatske demokratske zajednice Andreju Plenkoviću. Pismo je objavio na *Facebooku*.

Biskup se u pismu zgraža nad HDZ-ovom koalicijom s HNS-om. Drži da je Plenković, sklopivši savez s „neprijateljem", pokazao „neosjetljivost za osjećaje i vrijednosti koje gaji većina hrvatskoga naroda". Time će, veli, neko vrijeme održati svoju Vladu na životu, ali će izgubiti vjerodostojnost. Biskup je bridak: „Ja to zovem političkom prostitucijom." U skladu s time biskup moli Plenkovića da više ne ističe da je HDZ demokršćanska stranka, jer ona to nije, barem dok ju Plenković vodi. Zašto? Jer u vlast uvodi ljude poput Predraga Štromara, koji koračaju u Povorci ponosa, a od vlasti odmiče ljude poput Davora Ive Stiera, koji sudjeluju u Hodu za život. Takve su stvari po biskupovu mišljenju nespojive s kršćanskom demokracijom.

Kratko i jasno, ili ako vam je draže: „zrnato, a ne komušasto", kako bi prije 150-ak godina rekao Fran Kurelac, „starinom Ogulinac, a rodom iz Bruvna u Krbavi".

Plenković je šutke podnio Košićevu pljusku. HDZ-ovi visoki dužnosnici i ministri na novinarsko su pitanje što misle o biskupovu pismu kao po dogovoru slijegali ramenima i odgovarali da pismo nisu pročitali. Treba im vjerovati. Nisu pročitali, kao što nisu ni čuli Predraga Štromara, novopečenoga HNS-ova ministra graditeljstva i potpredsjednika Plenkovićeve Vlade, kada se hvastao da će on i njegovi HNS-ovci oplemeniti Vladu i HDZ „HNS-ovim vrijednostima" i spriječiti Hrvatsku da krene smjerom kojim idu Madžarska i Poljska.

Novinarskom pitanju što misli o biskupovu pismu nije se ugnuo samo predsjednik Hrvatskoga [državnog] sabora i glavni tajnik HDZ-a Gordan Jandroković. On je velikodušno odcvrkutao: Svatko, pa i biskup Košić, ima u demokratskoj Republici Hrvatskoj pravo misliti što hoće. A na dodatno pitanje o posljedicama Košićeva istupa za HDZ odgovorio je da ga kao glavnog tajnika HDZ-a ne zabrinjava biskupovo mišljenje.

Može se dvojiti je li to mudro ili ludo, pametno ili glupo. Što se tiče Plenkovića, on je, bez dvojbe, postupio pametno. Nije se, kao što rekoh, očitovao o biskupovu prijekoru. Znao je da će taj posao bolje od njega obaviti elitna legija „glavnostrujnih" javnih mislilaca. Uostalom, to je mogao zaključiti i površan politički promatrač. Odavno se naime govorilo o mogućoj koaliciji HDZ-a i HNS-a. A tko je u Večernjaku čitao članke Davora Ivankovića, mogao ih je shvatiti samo kao topničku pripremu „male velike koalicije", kako je taj Plenkovićev „demokršćanski" izgred nazvao Damir Pešorda. A „mala velika koalicija" ima dubljega smisla samo kao prvi korak prema „velikoj koaliciji" – kada za nju sazriju okolnosti.

Tvrdnje da je pod svaku cijenu trebalo izbjeći nove izvanredne izbore jer bi njihovo raspisivanje ostavilo Agrokor bez zaštite, onemogućilo valjanu reakciju na arbitražu o hrvatsko-slovenskoj granici, ugrozilo povlačenje dviju milijarda eura iz europ-

skih fondova, odgodilo natječaje za gradnju Pelješkoga mosta, snizilo rejting države na međunarodnom tržištu kapitala i zaustavilo aktivnosti oko nabave vojnih zrakoplova – jednako su vjerodostojne kao i Plenkovićeva tvrdnja da je njegovo tajno dogovaranje s Ivanom Vrdoljakom o koaliciji HDZ-a i HNS-a u skladu s europskim standardima.

Nad HDZ-ovim drugim „kopernikanskim obratom" javno se sablaznio samo biskup Vlado Košić. Na biskupa se odmah digla bezumna hajka kao na kakva političkog disidenta u komunističkim tiranijama XX. stoljeća. Hajkače, naravno, nije zanimalo ni što je biskup rekao ni je li to što je rekao – rekao kao biskup ili kao običan državljanin. Oni su, ne obzirući se na takve sitnice, biskupa obilato častili svojom protukršćanskom pizmom i nezamislivim prostotama, optuživali ga da se miješa u politiku, prijetili mu Biskupskom konferencijom i Papom, izvrgavali ga ruglu na najblesavije načine u novinama i na dalekovidnicama.

Mudriji javni misliteljii zamjerili su biskupu u ime „političke korektnosti" uporabu riječi „neprijatelj", a u ime dostojanstva Katoličke crkve uporabu riječi „prostitucija". Ta druga riječ po njihovu je mišljenju nedostojna visokoga crkvenog dostojanstvenika.

Bilo je i pokušaja davanja vjeronaučne poduke neukomu sisačkom biskupu. U tom vjeroučiteljstvu istaknuo se Večernjakov Marinko Jurasić. On je biskupa Košića ošinuo Kristovim primjerom. Poslužio se svjedočenjem evanđelista Ivana kako je Isus spasio preljubnicu od kamenovanja rekavši: „Tko je od vas bez grijeha, neka prvi na nju baci kamen" (Iv, 8,7). Vjeroučitelj Jurasić dvostruko je pogriješio, ali pogriješio je u svojoj evanđeoskoj gorljivosti, pa mu treba oprostiti. Jurasić je naime na jednoj strani smetnuo s uma da biskup Košić nije tražio kamenovanje Hrvatske demokratske zajednice, a na drugoj propustio je reći da je Isus preljubnicu otpravio riječima: „Idi i odsada više nemoj griješiti" (Iv, 8,11). Takvom je manipulacijom vjeroučitelj Jurasić HDZ-ov politički preljub, valjda nehotice, promaknuo iz opačine u krjeposno djelo.

Što dakle? Ništa. Hajka, kakva god bila, ne će zasjeniti bjelodanu činjenicu da nauk Isusa Krista nadahnjuje javno djelovanje sisačkoga biskupa Vlade Košića niti da to djelovanje usmjeruju Isusove opomene. Napose ona: „Vi ste sol zemlje. Ako sol obljutavi, čime će se ona osoliti?"(Mt 5,13). I ona druga: „Vi ste svjetlost svijeta. Ne može se sakriti grad što leži na gori. Niti se užiže svjetiljka da se stavi pod posudu, nego na svijećnjak da svijetli svima u kući" Mt, 5,14-15). Hvala, oče biskupe.

HS, 23. lipnja 2017.

PUSTA ZEMLJA

Kakav je to izričaj? Otrcan. Mnogi ga od pamtivijeka rabe, a nitko ne svojata. O pustošenju i pustoši govori i Isus Krist kada plače nad Jeruzalemom: „Eto, vaš će vam se dom ostaviti pust“ (Mt 23,38).

Hrvati su uglavnom kršćani. No rijetko će komu od njih na spomen „puste zemlje“ ili „puste pokrajine“ pasti na pamet Isusov plač nad Jeruzalemom. Zašto? Neizobražen Hrvat zna samo izvorna značenja tih izričaja, a ona ga zbog svoje izlizanosti ostavljaju ravnodušnim. Izobraženu Hrvatu izobrazba je uglavnom ogadila izvornost. Ako uopće mari za nestručna značenja riječi i izričaja, on će možda „zapeti“ za prenesena značenja – tzv. metafore. Ali i njega će izričaji „pusta pokrajina“ i „pusta zemlja“ prije podsjetiti na pjesništvo Ezre Pounda *(„Provincia Deserta“)* i Thomasa Stearnsa Elliota *(„Waste Land“)* nego na Isusovu tugu i prijekor.

Kako sam krenuo, mogao bi tko pomisliti da kanim govoriti o pjesništvu spomenute dvojice Anglosasa. No to bi bilo krivo. Čast Poundu i Elliotu, čast njihovu pjesništvu, ali ovo što

kanim reći potaknuo je sraz bistre hrvatske statističke proze i mutne hrvatske političke poezije.

Ovih je dana službeno obilježena četvrta obljetnica hrvatskoga ulaska u Europsku uniju. Slavlje je međutim bilo prilično suzdržano. Manje se nego obično bajalo o europskim fondovima, a uredno je propuštena i prigoda da se o obljetnici sustavno bilanciraju dobitci i gubitci od članstva u Europskoj uniji ne samo novčani, nego i svi drugi – politički, gospodarski, kulturni.

Naravno, nisu smjele izostati pohvale Bruselju. Stoga se isticalo da je Europsko povjerenstvo Hrvatskoj doznačilo 357 milijuna eura za gradnju Pelješkoga mosta, da je hrvatski turizam procvao zbog članstva zemlje u Europskoj uniji, da se smanjuje inozemni državni dug, da raste izvoz, da pada nezaposlenost.

Ipak, nije se dalo skriti ono što bode oči. Hrvatska ubrzano gubi pučanstvo. Nema domaćih podataka, ali procjenjuje se (na osnovi njemačkih statistika!) da se iz Hrvatske u zadnje četiri godine iselilo oko 200.000 ljudi! To je oko 5 posto hrvatskoga pučanstva.

Iseljuju se mlade obitelji s djecom. Tako je opustjela gotovo cijela Hrvatska osim Zagreba i uskog pojasa jadranske obale. Ako se tomu doda 330.000 „blokiranih“ hrvatskih državljana, o kojima Predsjednica Republike piše žalobno pismo Predsjedniku Vlade, može se bez pretjerivanja zaključiti da je „uključiva“ Republika Hrvatska iz normalna života isključila oko 13 posto svojih državljana. To je u biti neoliberalna inačica boljševičkog povratka Hrvatske u Jugoslaviju, kada je Josip Broz Tito, oko kojega se i danas koplja lome u hrvatskoj politici, nakon Drugoga svjetskog rata pobio oko 200.000 i prognao oko 300.000 Hrvata.

Uzme li se u obzir sadašnje stanje hrvatskoga društva i države, predviđanja da će se hrvatsko pučanstvo za 30-ak godina prepoloviti djeluju vrlo uvjerljivo. Bilo bi pravo čudo da se to ne dogodi. Zašto? Takvu razvoju ne može se suprotstaviti nomi-

nalna država. A Hrvatska je upravo takva, jer se voljom svojih političkih elita odrekla državnih atributa: političke, financijske i gospodarske suverenosti. U takvim okolnostima uništavanje hrvatske poljoprivrede izaziva sumnje da je posrijedi planska priprava za buduće arondacije, koje će hrvatsku Mezopotamiju (poljoprivredno područje između Save, Drave i Dunava) odvesti u ruke bogatih stranaca i da se Hrvatima ne će ostaviti ni njihov pusti dom. Stoga se programi „demografske obnove" i povratka života u Slavoniju, iako ih Plenkovićeva Vlada stavlja na velika zvona, doimlju kao – sanak pusti.

Ali, gle! U toj pustoši ipak nešto raste. Procvala je književnost! Istina, propalo je nakladništvo i knjižarstvo, propao Neven Antičević i njegov Algoritam, ali knjiga se – ne da! Za tiskanje i distribuciju političke poezije kakvu pišu visoko rangirani književnici poput Stjepana Mesića, Josipa Manolića, Hrvoja Šarinića, Jerka Rošina, Mate Granića i Žarka Domljana uvijek je bilo i bit će novca u izobilju i zanimanja elitnoga čitateljstva. Ipak, dosad nije bilo takva književnog procvata. Eto, ovih je dana Vladimir Šeks biranomu čitateljstvu predstavio svoju novu knjigu, a i Ivo je Sanader za petak najavio predstavljanje svoje nove knjige.

Šeks je u toj prigodi naciju izvijestio da se pomirio s Andrijom Hebrangom, Lukom Bebićem i Branimirom Glavašem te da se kani pomiriti s Ivom Sanaderom, Stjepanom Mesićem i Josipom Manolićem. Čovjek, veli, nastoji „izmiriti odnose sa svima". Lijepo. To je manje-više njegovo društvo. Ali odatle je izveo i logički i politički neodrživ zaključak da je to dobro – „za zdravlje nacije". Ma je li?! Vrli je ustavotvorac toliko zaluđen svojom osobom da je posve ozbiljno pozvao i druge da slijede njegov primjer. Očito misli da upravo on može biti uzorom „razdrtoj naciji". Svašta.

HS, 7. srpnja 2017.

PALIKUĆE I POŽARI

Dogorjelo je ovo žarko ljeto. Plamtjela je južna Hrvatska, kao nikad dosad. Bilo je strašno. I medijski „atraktivno", kako reče predsjednik Vlade Andrej Plenković. Sreća je u nesreći što nije bilo ljudskih žrtava.

A ti požari, kako su izbijali? Najčešće istodobno na više mjesta. Što ih je prouzročilo? To je već teže pitanje.

Nehotične požare izazvalo je nemarno spaljivanje korova, loženje vatre na otvorenom i prirodno samozapaljivanje. Hotimične požare podmetnuli su duševni bolesnici (piromani) i petokolonaški djelatnici (diverzanti). Tako to razvrstava laički razum. Koliko je kojih požara bilo? To znaju sigurnosne službe. No one su zbog tobožnjega „državnog razloga" (*raison d'État*), u takvim pitanjima do grla zakopčane.

Smijete se mojoj vjeri u policijsko znanje?

Dobro, smijte se. Ali ni vaša vjera nije manje djetinjasta. Zar vi doista vjerujete da te službe još nisu uspjele otkriti onoga

umjetnika koji je prije nekoliko godina svjetsku slavu stekao crtežom divovske svastike na travnjaku splitskoga nogometnog stadiona? Da o njemu nitko ništa ne zna? Ni Ranko Ostojić (SDP), ni Vlaho Orepić (Most), ni Davor Božinović (HDZ)?

To je, najblaže rečeno, nevjerojatno. Ne stoga što „na ovim prostorima" OZNA poslovično sve dozna. To ne. Ovdje je riječ o postmodernim ljudima koji su prirodno nadareni i odgojem u mladosti osposobljeni za demokratske ministre unutarnjih poslova. A sudeći po okolnostima počinjenja zločina, sigurnosne su službe jamačno znale zločinca, pa ga nije trebalo *identificirati*. A *locirati, uhititi i transferirati* perverznoga junaka nisu ni htjele ni smjele – zbog „državnoga razloga"! Zbog istoga razloga ni danas ne znamo tko je prije desetak godina bacio bombu na kuću predsjednika Hrvatskoga bloka Ivića Pašalića. *Ignoramus et ignorabimus* (niti znamo niti ćemo znati).

Kada su vatrogasci, vojnici i mjesni stanovnici pogasili šumske požare u južnoj Hrvatskoj, dok su se još dimila golema požarišta, planuo je krasan požar u središnjoj Hrvatskoj. Točnije, u Zagrebu, bivšemu glavnom gradu svih Hrvata. Vatra je užgana u starogradskoj vijećnici Skupštine Grada Zagreba. Užgali su je Bruna Esih, Zlatko Hasanbegović i ostali gradski zastupnici stranke Neovisni za Hrvatsku. Kako? Vrlo jednostavno. Milanu su Bandiću za razgovor o skupštinskoj suradnji postavili preduvjet: micanje imena velezločinca Josipa Broza Tita s najljepšega zagrebačkog trga.

Bandić je dugo razmišljao, a kada mu se učinilo da bi zbog Tita mogao izgubiti vlast, žrtvovao je svoga velezločinačkog kumira. Tako su gospođa Esih i gospodin Hasanbegović uspješno dovršili dugogodišnje nastojanje Kruga za trg. Tito je otišao preko Romanije, a trg je preimenovan, po Bandićevoj želji u – Trg Republike Hrvatske.

Ta vatra ugrozila je ne samo ideološki dom zagrebačkih titoista, nego i njihove materijalne i statusne stečevine u hrvatskomu društvu. Zbog toga su oni, u nazočnosti predsjednika SDP-a Davora Bernardića i bivšega predsjednika Republike

Hrvatske Ive Josipovića, na Trgu žrtava fašizma potpalili anakroničnu prosvjednu vatricu okićenu zastavama – Sovjetskoga Saveza i KPSS-a! Vidjevši tu tugu, milosrdni je Milan, uvjeren da je za krvnika postigao solidnu cijenu, svojim titoistima obećao naknaditi gubitak postavljanjem spomenika – sedmorici sekretara SKOJ-a.

Ako vam se te ideološke vatre čine bizarnima, utješite se. One što ih potpaljuje vlast nisu nimalo suvislije.

Bandićevo imenovanje oslobođenog trga „Trgom Republike Hrvatske“ primjerna je bedastoća. Zašto? Pa svi su trgovi u današnjoj Hrvatskoj – trgovi Republike Hrvatske! A liberalno-demokratski rat protiv doma i spremnosti na njegovu obranu? Ti su se ljudi raspametili. Naša draga Predsjednica tvrdi da je poklič „Za dom spremni“ stari hrvatski pozdrav, ali da su ga ustaše kompromitirali. Ma, je li? A kako nisu kompromitirali kruh i vino, nacionalnu valutu kunu i mnoge druge stvari?! Plenković gradi hrvatsku političku stabilnost u savezu s Miloradom Pupovcem i Furiom Radinom, pa se sada čudi što haenesovac Predrag Štromar, figurant Ivana Vrdoljaka, prijeti da će s njim raskinuti koaliciju ako iz Jasenovca ne makne spomen-ploču HOS-ovim bojovnicima koji su pod geslom „Za dom spremni!“ poginuli u obrani domovine. Zakonito podignutu ploču?! Zašto iz Jasenovca? Jer Jasenovac treba biti mjesto posebnoga pijeteta zbog masovnoga stradanja ljudi u tamošnjemu logoru? Hoćemo li sva ona mjesta u kojima su stradali ljudi, sva komunistička stratišta proglasiti „mjestima posebnoga pijeteta“? A onda osnutak Povjerenstva za suočavanje s posljedicama vladavine nedemokratskih režima? Taj nazivak je krasan primjerak neokomunističkoga upravnog baroka.

Što dakle? Stvar je vrlo jednostavna. Pustiti svakomu da štuje svoje kumire i zabraniti političarima, ako nisu povjesničari, da tumače povijest. Onima pak koji obožavaju propale tuđe države, a mrze i blate svoju državu – uskratiti novac iz državnih, županijskih i mjesnih proračuna.

HS, 8. rujna 2017.

ZABORAVLJENI CILJEVI

Što su najvažniji ciljevi hrvatske Vlade? Gospodarski, kulturni, politički? Teško je to reći, iako se o tomu bez prestanka trubi.

Zašto?

Trubači revno ističu četiri glavna cilja: „stabilan i trajan gospodarski rast", 2. „stvaranje novih i kvalitetnih radnih mjesta", 3. „zaustavljanje iseljavanja i demografsku obnovu", te 4. „društvenu pravednost i solidarnost" – kako ih je formulirao Andrej Plenković, mandatar za sastavljanje 14. hrvatske vlade. Ali danas, nakon 10 mjeseci, malo tko vjeruje tim trubama. Zašto? Postupci predsjednika Vlade Andreja Plenkovića jasno opovrgavaju te tvrdnje.

Kada je preuzeo vlast, Plenković se naciji ukazao kao neznani junak dana. Svjestan toga nedostatka, državljanima se podrobno predstavio opsežnim (21 kartica teksta!) dužnosničkim životopisom. Objavio ga je pod naslovom „O meni" na HDZ-ovoj međumrežnoj stranici.

Upućen čitač mogao je u hipu zaključiti da je riječ o uzornu gojencu Mate Granića – o uglađenu, visoko izobraženu Hrvatu, o sljedbeniku političkoga „čistog centra“ (od kojega su jednako udaljene sve političke vrjednote), o fanatičnu štovatelju europskih integracija. No nitko iz HDZ-a nije o tomu ni zucnuo. Samo se SDP-ov „napola Briselac“ Zoran Milanović javno čudio: Što radi taj „briselski ćato“ u HDZ-u?! Pa on bi jednako tako mogao biti u SDP-u!

Nešto je od toga u prvih deset mjeseci svoje vladavine Plenković jasno potvrdio činom. Govorio je o centrističkomu biću HDZ-a; propagirao je Stierovu „novu hrvatsku paradigmu“ – uključivost i razvoj; da ugodi Miloradu Pupovcu, smijenio je Zlatka Hasanbegovića s dužnosti ministra kulture i postavio na tu dužnost Ninu Obuljen Koržinek; izjavljivao je da britanskoga referenduma o izlasku iz Europske unije nije trebalo biti i da je taj izlazak najveća politička glupost u XXI. stoljeću; obećao je da će Vlada otkupiti Inine dionice od madžarskoga MOL-a, a da pri tomu ne će povećati javni dug; dopustio je HNS-ovu Predragu Štromaru da „unosi HNS-ove vrijednosti“ u HDZ; iza koga god je čvrsto stao, taj je poput Pave Barišića i Dijane Vican vrlo brzo odletio iz kruga njegovih suradnika; na posljetku je – za volju Miloradu Pupovcu i Furiju Radinu – prognao spomen-ploču jedanaestorici poginulih HOS-ovih branitelja Jasenovca – iz Jasenovca u Trokut kod Novske. Na toj zakonito postavljenoj ploči stoji geslo „Za dom spremni“, a to Pupovcu i Radinu smeta jer ih podsjeća na Drugi svjetski rat i ustaški pozdrav „Za dom – Spremni!“

Moja neznatnost od takva čovjeka ne očekuje ništa dobro, a vi kako vam drago. – Čekaj malo! – vele naivci. – Ta ploča, to je bila provokacija. A vidi se i po procvatu turizma koliko pretjeruješ, zar ne? – Ne mogu ih razuvjeriti, ali ipak velim: Pa što ako je to bila provokacija? I kao provokacija bila je lakmusov papir. – Ali, kako možeš reći „ništa dobro“? Zar procvat turizma nije neko dobro? – Jest dobro, ali nije Plenkovićevo djelo. – Ma što „dobro“?! – viču laički promatrači. I kliču: – Taj procvat turizma dvostruko je dobar! On nije samo dobro potkožio svagdanji život dijela stanovništva, on je dao i dobru osnovu

službenomu optimizmu nove vlasti! – To su odveć vesele opaske, ali s njima se donekle slažu i tihi znalci, od ekonomista do ekologa i demografa.

Znalci međutim ne kliču. To dvostruko dobro ima po njihovu mišljenju i loših strana. Ako turizam, kao danas u Hrvatskoj, stvara oko 20 posto bruto društvenoga proizvoda, to je više razlog za strah nego za veselje. Zašto? Turizam odviše ovisi o nepredvidljivim vanjskim čimbenicima, od meteoroloških do sigurnosnih i općih prilika u zemlji i inozemstvu. A i žabe već krekeću: Hrvatska ne proizvodi dovoljno mesa, mlijeka, voća i povrća ni za svoje potrebe! Hrvatska ne uspijeva suzbiti glad ni iz svoga plodnog panonskog međuriječja, koje okružuju velike rijeke Sava, Drava i Dunav, a pustoše ga dugotrajne suše! Hrvatska humanitarnom pomoću iz Bruselja hrani svoju gladnu školsku djecu u opustjeloj Slavoniji i Baranji! Hrvati opet – „trbuhom za kruhom" – masovno bježe iz Hrvatske! Tko čuje taj kreket, začuđeno se pita: Što u takvoj Hrvatskoj može biti turizam? Znalci složno odgovaraju: Može biti ono što već jest – tržište Europske unije na kojemu i Hrvati, uglavnom kao kuhari, konobari i sobarice, ubiru svoje mrvice.

HS, 15. rujna 2017.

VRTNJA OKO NIČEGA

Slovenski stručnjak za međunarodno i europsko pravo, profesor na ljubljanskomu sveučilištu, dr. Miha Pogačnik tvrdi ovih dana da je arbitražna presuda o hrvatsko-slovenskom razgraničenju ništavna, tj. da ona ne postoji. Zašto? Slovenci su, veli dr. Pogačnik, u sudskom postupku kršili „kogentna i imperativna pravila" međunarodnoga prava, a Hrvati su zbog toga prije dovršenja sudskog postupka otkazali sporazum o arbitraži.

Nisam pravnik, a kamoli stručnjak za međunarodno pravo. Gledam na tu stvar posve zdravorazumski. Mišljenje dr. Pogačnika čini mi se ispravnim. Nije to mišljenje u Hrvatskoj ništa novo. Tako, na dlaku tako, već dvije godine misle svi ljudi u najvišim hrvatskim političkim ustanovama, a i običan svijet. Nije, dakle, ništa novo, ali neobično jest jer je dr. Pogačnik – Slovenac.

Čudi se dr. Pogačnik, negdašnji glavni slovenski pregovarač o granici, što je Slovenija tu presudu dočekala s euforijom i što prijeti da će silom provesti pravorijek po kojemu je ona izgubila: 1. izravan spoj s otvorenim morem (slavni Račan-Drnovšekov „dimnik"?); 2. sela uz Dragonju; 3. Sv. Geru i 4. cijelu Sa-

vudrijsku valu. A Hrvatska je, veli. izgubila samo dio Savudrijske vale, no taj će gubitak dvaju-triju mjesta za uzgoj školjaka Hrvatska lako preboljeti jer ima mnogo mora.

Gle, gle! Cijenjeni se profesor tu malo pogubio. Odlutao je od zdravoga razuma. Valjda stoga što ni stručnjaku za međunarodno pravo krv nije voda! Inače bi gospodin profesor jamačno predvidio nezgodna pitanja. Primjerice: Kada je to Slovenija imala izravan spoj s otvorenim morem? Kada je imala sela uz Dragonju? Kada je imala Sv. Geru? Kada je imala cijelu Savudrijsku valu? Nikad. Slovenija je dakle izgubila ono što nikad nije imala. Tu nam se smiješi stari sofizam Rogonja: Imaš ono što nisi izgubio? – Imam. – Rogove nisi izgubio? – Nisam. – Dakle, imaš rogove.

A Hrvatska je, veli dr. Pogačnik, tim pravorijekom izgubila samo dio Savudrijske vale. Ne tako, profesore, ne tako! Treba reći točnije: Hrvatska je tom presudom Arbitražnoga suda u Haagu izgubila pola svoje polovice Savudrijske vale – koju i sad drži pod svojom upravom. Hrvatska je dakle izgubila ono što i sad ima.

Možda bi, umjesto da se pita negativno, trebalo pitati pozitivno? Umjesto da se pita što je tko izgubio, pitati što je tko dobio? Slovenija je, veli dr. Pogačnik, dobila dio Savudrijske vale, a Hrvatska je dobila sela uz Dragonju i Sv. Geru? Da, ali tu i slijepac vidi flagrantnu nepravdu: Slovenija je dobila tuđe, odnosno hrvatsko, a Hrvatska svoje, također hrvatsko. Kada profesor prava, osvrnuvši se na to, izjavi da će Hrvatska lako preboljeti gubitak tih dvaju-triju mjesta za uzgoj školjaka jer ona ima mnogo mora, to je pravna bezobraština najnižega reda. Kao da tko otkine komu prst i ustvrdi: On će se lako utješiti, ima ih još devet! Zašto je to nepristojno? Stoga što je tuđe – tuđe, a moje – moje. I nikoga se drugoga ne tiče je li to malo ili mnogo. A moja bol boli samo mene.

Najvažnije je međutim to što je haaška arbitražna presuda o hrvatsko-slovenskomu graničnom prijeporu ništavna, što ona ne postoji, što je nema. A Hrvatska ne smije popustiti Slovenci-

ma ni za dlaku, a kamoli za one „tri srdele“ Bojana Glavaševića. Hrvatska se mora držati maksime dr. Ante Starčevića: Ne dopusti nikomu da ti protupravno otkine gumb, jer će ti taj, čim mu se ukaže prilika, isto tako protupravno otkinuti glavu. Hrvatska dakle mora ustrajati na razgraničenju u Savudrijskoj vali crtom sredine, a Sloveniji kao i dosad omogućivati neškodljiv prolaz kroz hrvatske teritorijalne vode na otvoreno more. Na toj osnovi može sa Slovenijom uspostaviti i ravnopravnu zajedničku upravu cijelom Savudrijskom valom / Piranskim zaljevom. A ako na bilo koji način oživotvori onaj „dimnik“, nesuđeni dar druga Ivice Račana drugu Janezu Drnovšeku, morat će i Bosni i Hercegovini darovati sličan „odžak“, za kojim čezne Bakir Izetbegović. U tom slučaju ne će htjeti ni Crnogorci u Boki ni Srbi na Dunavu ostati bez ikakva šićara.

Stoga – pamet u glavu! Inače ćemo se u vanjskoj politici godinama vrtjeti oko ničega kao što se u unutarnjoj politici danas vrtimo oko fašizma, Milorada Pupovca i Predraga Štromara.

HS, 22. rujna 2017.

USTAŠITIS

Što li je, pitate se, pod tim naslovom smislio? Da to odmah raščistimo. Ništa nisam smislio. Samo sam gledao i slušao te ponešto od onoga što sam vidio i čuo u kratkim crtama zabilježio.

Što se naslova tiče, ne znam jesam li taj medi-cinizam sâm skovao, kao Jelena Lovrić svoj „ustašluk", ili sam i tu leksičku rugobu negdje pokupio. Bilo ovako ili onako, „ustašitis" mi se učinio prihvatljivim jer nema otajstvenih prizvuka. Značenje mu je otprve posve razvidno: akutna upala onoga što označuje korijen riječi. Usp. *appendicitis* – upala *appendixa* (slijepoga crijeva).

A što znači „ustaša"? Ovisi o tomu s koje se strane gleda. Korijensko je značenje te riječi „pobunjenik", „ustanik". Za diktature jugoslavenskoga kralja Aleksandra I. pod tim je imenom njegov politički osuđenik na smrt dr. Ante Pavelić god. 1929. osnovao „hrvatsku revolucionarnu organizaciju", koja je sebi postavila dva cilja: razbiti Jugoslaviju i uspostaviti hrvatsku državu. „Ustaša" od tada označuje i pripadnika ustaškoga pokreta. Poslije će se, u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj (1941. – 1945.), tako nazivati i dragovoljački pripadnik Ustaške vojnice. To je golo značenje riječi „ustaša".

S propašću Nezavisne Države Hrvatske i uspostavom komunističke Jugoslavije riječi „ustaša“, „ustašica“ „ustaštvo“, „ustašluk“ dobivaju, u skladu s ideologemom „bratstva i jedinstva naših naroda i narodnosti“, novo vrijednosno ruho. Ustaše i ustašice postaju neprijatelji kao takvi, a ustaštvo apsolutno zlo, pa ih odmah nakon vojnoga poraza masovno ubija jugoslavenska vojska, a zatim gotovo pola stoljeća progoni i zatire Titova tajna politička policija. Razumljivo – bili su im razbili Jugoslaviju!

Kako se taj teror mogao tako dugo održati? Hranili su ga Hladni rat, komunističke totalitarne tehnike vladanja i crno-bijela politička promidžba.

Neprijatelja su komunistički jugani temeljito onečovječivali kako bi ga mogli bezobzirno likvidirati. Ustaše nisu izrijekom optuživali zbog uspostave hrvatske države, nego više zbog fašizma iako se dobro znalo da je ustaštvo bilo daleko od fašizma ili, kako posprdno reče Denis Kuljiš, dalje od fašizma nego „klape od opere“. Ali to znanje agitpropovcima nije smetalo. Ponekad su ustaštvo prikazivali i kao nacionalni socijalizam. Pri tomu im nije smetala bjelodana činjenica da je od nacizma ustaštvo bilo još dalje nego od fašizma.

Nešto se od te agitpropovske podlosti sačuvalo do dana današnjega u crtanju Wehrmachtovih svastika („kukastih križeva“) na javnim mjestima u Lijepoj Našoj. To se radi konspirativno, u okrilju noći, pa se, kada svane dan, kriči po tuzemstvu i inozemstvu o tobožnjoj fašizaciji Republike Hrvatske. Tko to radi? Tko radi noću, to javnost ne zna. A danji se pregaoci ne skrivaju. Tu su prije svega manjinski narodni zastupnici u Hrvatskomu [državnom] saboru koji su potpisali znamenitu deklaraciju Milorada Pupovca o hrvatskomu etnocentrizmu i fašizmu, zatim različni inozemni aktivisti, pa oni što viču: „*No pasarán!*“, oni što su u pokliku „Za dom spremni!“ prepoznali fašizam i ustaštvo, a pripomažu i oni koji miču spomen-ploče hrvatskim braniteljima iz Domovinskoga rata. Svi oni vide posvuda ustaštvo! A vidovitiji, oni poput Jugoslavova oca, krajnje liberalno traže da se opet uvede – verbalni delikt!

To, dakako, silno razjaruje one maloumne legije polupismenih mudraca što danonoćno psuju po tako zvanim društvenim mrežama. Gledam taj sramotni boj ludih žaba i miševa, i sve mi se čini da je tu posrijedi nekakav ustašitis?! Pitam se: Je li to zarazno? I kako se ustaštvo moglo tako upaliti u – ustaškim neprijateljima?! A ustaše posve istrijebljeni davno prije Domovinskoga rata. Osvrćem se oko sebe ne bih li ipak ugledao kojega preživjelog ustašu, ali ništa.

Na ustaše danas u Republici Hrvatskoj podsjeća samo – kuna! Stoga mi na um pada bizarna misao: Možda bi u današnjoj Hrvatskoj bilo donekle opravdano nazivati manjim ili većim ustašom samo onoga Hrvata (ili Srbina) koji je uspio zgrnuti manju ili veću, ali svakako znatnu hrpu kuna.

HS, 29. rujna 2017.

ŠTO JE NAMA CATALUNYA

Što mi Hrvati znamo o zemlji koja se na svom jeziku tako zove? Općenito govoreći, znamo malo ili ne znamo ništa. Najviše nas nije nikad ni čulo to ime. Oni koji nešto znaju svakako znaju da je Catalunya – Katalonija.

Neki znaju i da se Katalonija prostire na 30-ak tisuća četvornih kilometara, da je smještena na katoličkom zapadnom Sredozemlju, da joj je glavni grad Barcelona. Ponetko zna i da u Kataloniji pod španjolskom krunom, sa stanovitom autonomijom, živi oko 7,5 milijuna ljudi. Nije to veliko znanje, ali je znatno veće od prosječnoga hrvatskog znanja o Kataloniji. A kako rijetko tko od nas zna nekoga odanle, mi na Kataloniju, točnije na njezin glavni grad Barcelonu, rijetko mislimo, i to uglavnom u svezi sa zbivanjima oko nogometne lopte. Catalunya dakle nama Hrvatima znači vrlo malo, gotovo ništa.

A ne bi trebalo biti tako. Zašto? Katalonija je god 1986. u okviru svoje „šire domovine" Kraljevine Španjolske postala dijelom naše „šire domovine" Europske unije.

To već zavrjeđuje veću pozornost. Kako smo mi Hrvati ne tako davno izašli iz svoje „šire domovine" Jugoslavije, pa zatim prije četiri godine ušli u novu „širu domovinu" Europsku uniju, a vidimo da je i Katalonija krenula tim putom – nama Hrvatima elementarna ljudska čestitost nalaže da se solidariziramo s Kataloncima i branimo njihovo pravo na samoodređenje, barem onako kako su se Katalonci solidarizirali s nama i branili naše pravo na samoodređenje kada je Hrvatska proglasila neovisnost. Osim toga nitko u Europi nema tako nevoljnih iskustava sa „širim domovinama" kakva imaju Hrvati. Ako Hrvati ne razumiju Katalonce, tko će ih razumjeti?

Samoodređenje naroda kao načelo preuređenja svijeta zastupali su pri kraju Prvoga svjetskog rata (1914. – 1918.) američki predsjednik Thomas Woodrow Wilson i sovjetski revolucionarni vođa Vladimir Ilič Lenin. Poslije je to načelo u tijeku XX. stoljeća kodificirano kao pravo.

Pa zašto onda to pravo danas, na početku XXI. stoljeća, treba braniti? Odgovor je, priprosto rečeno, u srazu prirode i društva. Nebranjena prava gazi svaka, pa i najmanja sila.

Pravo naroda na samoodređenje teoretski je utemeljio njemački filozof Johann Gottlieb Fichte u predavanjima što ih je za francuske opsade god. 1807. držao u Berlinu te poslije objavio u knjizi „Govori njemačkoj naciji" (*Reden an die deutsche Nation, 1808.*). Fichte u tim govorima poziva Nijemce da prognaju okupatora i stvore njemačku nacionalnu državu na ozemlju Svetoga Rimskog Carstva Njemačke Narodnosti. Od tada je osnutak nacionalne države politički ideal svakoga vođe potlačenog naroda.

Da pravo na samoodređenje naroda treba braniti, pokazuje knjiga SPD-ova ideologa Petera Glotza „Stranputica nacionalne države. Europski govori njemačkom općinstvu" (*Der Irrweg des Nationalstaats. Europäische Reden an ein deutsches Publikum, 1990.)*. Glotz se dakle, kao što je jasno već iz naslova i podnaslova, u „Srednjoeuropsko proljeće naroda" pri kraju XX. stoljeća obrušio na filozofa s početka XIX. stoljeća i napi-

sao protuknjigu nadahnutu mržnjom prema svakom, napose njemačkom nacionalizmu i ljubavlju prema Europskoj zajednici.

Riječ je o manihejskom sukobu, o carstvu i nacionalnoj državi. Carstvo je dobro, a nacionalna država zlo. Narodi međutim misle obratno.

Da je Europska unija na strani „carstva“, nema nikakve dvojbe. Ona i ne može drukčije, jer je sama sazdana na načelu „carstva“. Stoga se ne treba čuditi što Bruselj šuti kada Madrid brutalnom policijskom silom sprječava provedbu katalonskog referenduma o izlasku iz Kraljevine Španjolske i uspostavi Republike Katalonije. Tako se demokracija u našoj „široj domovini“ iskazuje brutalnije nego demokracija u Iraku. Tamo su Kurdi bez iračkoga državnog nasilja proveli svoj referendum o neovisnosti. A ovdje znakovito šute i nacionalne države članice Europske unije.

I što sada? Katalonci su narod koji ima svoj teritorij, svoje autonomne ustanove, zajedničko sjećanje na svoju srednjovjekovnu državnu samostalnost, zajednički jezik i volju za zajedničku slobodnu budućnost. Stoga odlučno odbacuju tuđinsku vladavinu. I nema nikakve dvojbe da im pripada pravo na samoodređenje. Ali Španjolska će to pravo ponosno pogaziti ako im ga nitko ne pomogne braniti.

No, a što je nama Hrvatima Katalonija? Ona je nama zrcalo. Mi se u tom zrcalu ogledamo. Sa sramom i sa strahom. Sramimo se nečasna i nemarna držanja naših vlastodržaca prema katalonskomu referendumu o neovisnosti, a strahujemo da bi se ti nesretnici mogli tako „diplomatski“ ponijeti i u slučaju da Bruselj jednoga dana odluči zabraniti Hrvatskoj izlazak iz Europske unije.

HS, 6. listopada 2017.

VLAST I JEZIK

Vlast ima svoj jezik. Ni dug ni rašljast. Govorno je taj jezik jednostavan. Značenjski je međutim zakučast. Nikad ne znate jeste li što ispravno ili krivo razumjeli. Zašto je to tako? Na vlast, mislite, rijetko dođu znanstvenici, napose jezikoslovci? U pravu ste. Ali ne treba zbog toga žaliti. Vlast je kao takva u demokraciji namijenjena društveno umješnim ljudima.

A koja su i kakva umijeća društvenih umješnika? Oni znaju i umiju sve. – Čekajte – reći će tkogod – ako sam dobro razumio, vi tvrdite da vlast kvari jezik? – O, ne! – uzvraćam. – Daleko od toga! Niti sam ja Karl Kraus niti su vlastodršci u Republici Hrvatskoj novinari. Ne, ne i ne! Ne mislim tako ružno. Upravo suprotno, vlastodršci su u Republici Hrvatskoj popravljači svih stvari, pa dakle i jezika. Ne vjerujete? Sjetite se kako su ministri Željko Jovanović i Rajko Ostojić – prvi ekonomist, a drugi liječnik – prije šest godina svomu ministarskom nastupu udarili jezikoslovan pečat! Spopalo ih jugotužje pa su, škiljeći prema Beogradu, popravili nazive svojih ministarstava. Tako se Jovanović od „ministra športa“ prometnuo u „ministra sporta“, a Ostojić od „ministra zdravstva“ u ministra „zdravlja“. Jovano-

vić je, rekoše znalci, učinio korak natrag, Ostojić korak naprijed. Tako su se, povikaše „radnici i seljaci“, rastali naši ideološki blizanci! – Ni govora! – uzvratiše znalci. – Oni su se u tom „činodejstviju“ otajstveno sastali!

Sad, što je to bilo? Taj „korak natrag“ i „korak naprijed“, je li to bio rastanak ili sastanak? Meni to nije važno. Meni nije do biti. Mene je očarala pojava. A nju sam, čini mi se, vjerno opisao. Hm, reći će sumnjičav čitatelj, pripovjedač tako govori jer misli da će se, tukući mrtve konje, izvući iz zamke koju je sâm sebi postavio. A što ćemo s tvrdnjom da čovjek koji sluša govor vlasti nikad ne zna je li što ispravno ili krivo shvatio?

To, dragi moji, samo prividno protuslovi tvrdnji da vlastodršci u Hrvatskoj popravljaju jezik. Popravljaju oni, popravljaju! Ali ponešto se popraviti ne da. Zašto? Nisu krivi vlastodršci, krive su riječi. Riječi zbunjuju. Vlastodršcima su riječi posude s mnogo rupa, a njihova su značenja, valjda po naravi jezika, lelujava, da ne velim fluidna.

Znam to iz iskustva. Eto, buljim u natpis „Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku“. Buljim kao tele u šarena vrata, i ne znam kako da razumijem naziv ustanove, a cijeli život drugujem s riječima!

Najviše me zbunjuje riječ „demografija“. Znam njezino postanje: od grč. *δῆμος* (puk) i *γράφειν* (pisati) kao „geografija“ od grč. *γέα* (zemlja) i *γράφειν* (pisati). A kako je grčka geografija hrvatski „zemljopis“, učini mi se da bi i grčka demografija trebala biti hrvatski „pukopis“. Geografija – znanost o Zemlji, demografija – znanost o puku (pučanstvu, žiteljstvu, populaciji).

Ali to je krivo! Ministarstvo nije znanstvena ustanova, ono je ustanova državne uprave. Što ima rečeno ministarstvo sa znanošću? Nije li znanost upravni predmet jednoga drugog ministarstva?! Na posljetku mi sinu ono za „socijalnu politiku“. Gle, gle, rekoh sam sebi, to je valjda – to! Ministarstvo se ne bavi znanošću, nego politikom koju omeđuje predmet znanosti. To ministarstvo nije dakle ministarstvo „za demografiju“,

nego ministarstvo za populacijsku politiku, kao što ni ono ministarstvo nije ministarstvo za sociologiju, nego ministarstvo za „socijalnu politiku!

No, brzo je splasnula moja spoznajna radost. Sjetio sam se da to što sam stvar pojmovno izveo na čistac malo vrijedi pred pogubnim demografskim činjenicama. Država nema registra pučanstva, a službena je statistika nepouzdana. Ta statistika bilježi stravične podatke. Godine 2016. u Hrvatskoj je rođeno samo 37.706-ero djece, najmanje u zadnjih pola stoljeća. Umrle su 51.542 osobe. Iselilo se 36. 436 osoba. Samo u jednoj godini Hrvatska je izgubila 50. 000 ljudi.

A javna priopćivala u tuđinskomu vlasništvu svakodnevno promiču iseljivanje mladih ljudi. Ako se to iseljivanje nastavi, ne će se samo katastrofalno smanjiti broj stanovnika, nego će se ubrzati i demografsko starenje nacije. Što tu može učiniti to ubogo ministarstvo, kako god se zvalo? Ono ne zna ni čime se bavi. Ali valja pošteno reći da tu u ovim okolnostima malo može učiniti i cijela ova „globalističko-centristička" Vlada. Spas je od propasti u četirima razumnim reformama: 1. reformi izbornoga sustava; 2. reformi državne uprave; 3. reformi pravosuđa i 4. reformi poreznog sustava.

No, ništa se od toga ne može provesti bez nekog oblika lustracije. A tomu se odlučno protivi vlast u Hrvatskoj – i zakonodavna, i izvršna, i sudbena. Stoga se sami hrvatski državljani trebaju upitati: Hoćemo li se na to demokratski odvažiti? Ili ćemo i dalje slušati govor vlasti kakvu imamo i srljati u propast?

HS, 13. listopada 2017.

SUOČAVANJE S TODORIĆEM

Kada je Ivica Todorić prije nešto više od pola godine prihvatio Plenkovićev „Zakon o postupku izvanredne uprave u trgovačkim društvima od sistemskog značaja za Republiku Hrvatsku" te svoju tvrtku predao na upravljanje i restrukturiranje Vladinu izvanrednom povjereniku Anti Ramljaku, bilo je jasno da se Agrokoru crno piše. Samo se nije znalo koliki su dugovi.

Todorić je u toj prigodi uznosito priopćio naciji: „Četrdeset godina sebe uložio sam u izgradnju cijele Hrvatske i regije, stoga sam danas ponosan čovjek jer sve što sam izgradio danas sam svojim potpisom predao hrvatskoj državi."

Kako je odjeknuo taj priopćaj? Kao opća uvrjeda. Danas znamo i približnu dubinu te uvrjede: dvadesetak milijarda kuna!

Policija je u skladu s tim znanjem krenula u potragu za dokazima o mogućim nezakonitostima u Agrokorovu poslovanju. Krenula je silovito. Drugi vele: spektakularno! Dobro, ali moglo je biti i spektakularnije da policija nije svoju akciju najavila samo probranim medijima. Što točno radi policija? Kako: što?!

Pa „provodi izvide"! Dakle, „izviđa". Pola godine nakon predaje? I to – gdje i kako? Istodobno na mnogo mjesta, po dvorima, kućama, stanovima. Pretresa, uhićuje, privodi, ispituje.

Najmršaviji nalaz bio je u Kulmerovim dvorima. U dvorcu ponad Zagreba policija nije našla nikoga i ništa. Ivica Todorić i njegovi sinovi Ante i Ivan odavno nisu u Hrvatskoj. Nagađalo se da su u Nizozemskoj, u Srbiji, u Rusiji. Najobavješteniji od njihovih odvjetnika, Čedo Prodanović, veli da je Ivica već duže vrijeme poslovno u Londonu te da su mu i djeca tamo zaposlena. Todorićevu izvanobiteljsku upravljačku elitu policija je zatekla na logu. Pretresla je kuće i stanove dvanaestero ljudi, ništa nije našla, ali je ljude pouhićivala i privela u istražne urede te podnijela kaznene prijave. Akcija je izazvala silan dojam u javnosti.

S pravom, tvrde znalci. Razvoj događaja koji je Plenkovićeva Vlada spriječila u zadnji čas bio je neusporedivo gori od „bujanja ustaštva i fašizma". Kako to? Jednostavno, tobožnje ustaštvo i tobožnji fašizam ne ugrožavaju nikoga, ni najzadrtije jugane. Te su floskule u stanovitom smislu blagotvorne. One svakodnevno služe gubitnicima hrvatskoga Domovinskog rata za razbijanje frustracije, a nerijetko i za izbijanje kakve-takve kunske utjehe iz državnoga proračuna.

A stečaj Agrokora? To bi bilo nešto nalik na smak svijeta. Stečaj bi ugrozio opstanak 40-ak tisuća Agrokorovih zaposlenika i njihovih obitelji. Stoga je mudra Plenkovićeva Vlada, da spasi Agrokor, izradila onaj zakon kojim je privremeno suspendirala liberalni fetiš nepovrjedivosti privatnoga vlasništva i uvela prisilnu upravu svoga povjerenika Ante Ramljaka u Todorićevu tvrtku. A kako je Agrokor u proizvodnji, preradi i distribuciji poljoprivrednina alfa i omega u Hrvatskoj i „regiji", Plenković je tim potezom stekao naslov spasitelja hrvatske poljoprivrede.

Uostalom, da je Agrokorov kašalj za hrvatsko društvo pogibeljniji od tobožnjega ustaštva i fašizma, pokazuju i reakcije vlasti na te pojave. Zbog bujanja „ustaštva i fašizma" Plenković je osnovao doduše elitnu, ali ipak izvanparlamentarnu (savje-

todavnu) ideološku komisiju pod umiljatim imenom „Vijeće za suočavanje s posljedicama vladavine nedemokratskih režima". Vijeću predsjeda predsjednik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti akad. Zvonko Kusić. A na drugoj strani HDZ-ovi su i SDP-ovi [narodni] zastupnici u Hrvatskomu [državnom] saboru osnovali parlamentarno „Istražno povjerenstvo za Agrokor", koje predvodi bivši ministar pravosuđa Orsat Miljenić. Na prvi je pogled jasno da su ta dva tijela po zakonskoj snazi i ugledu u društvu nesumjerljiva.

Izneseni su vam argumenti nekako pozitivno šuškavi? Ako jesu, onda ništa manje nego Plenkovićevo obećanje da spašavanje Agrokora *ne će* hrvatske državljane stajati ni jednu kunu. Ili izjava Predsjednice Republike da spašavanje Agrokora *ne smije* hrvatske državljane stajati ni jednu kunu. Pri tomu, naravno, treba zaboraviti da nas je to spašavanje dosad stajalo barem 5.000.000 puta više od jedne kune, koliko je Vlada dala istražnim tijelima za osnaženje istrage.

Na što će sve to izaći? U ovom času nitko to ne zna. Ne znamo ni što će istraživati Miljenićevo „Povjerenstvo" ni hoće li uopće išta istraživati ako uskoro počne sudbeni postupak. A i Kusićevo je „Vijeće" preširoko fokusirano. Hrvatskom su naime od njezina postanka do uspostave Republike Hrvatske vladali nedemokratski režimi. Puno je to vrjemena! Ne vjerujem da će se Plenković i njegov Kusić demokratski „suočiti" baš sa svim „posljedicama vladavine nedemokratskih režima". Stoga su i tu rezultati neizvjesni.

U tom mraku jedina je vedra stvar hrvatska pravosudna praksa. Iz predmeta Ive Sanadera i Tomislava Horvatinčića može se gotovo sa sigurnošću zaključiti: ima nade i za Ivicu Todorića.

HS, 20. listopada 2017.

NARODNA VOLJA

Narodna volja, što je to? Naravno, može se i tako pitati. No taj cinizam ne će ni vrapca zbuniti. Narodna je volja, cvrkuće i on na grani, ono što se prije izbora bučno glasa na javnim mjestima, ono što zatim tiho glasuje na izborima te tako svoju političku vjeru pretače u novu vlast. Brutalno pojednostavnjenje? Možda, ali u osnovi točno.

U Hrvatskoj se tako artikulirana narodna volja nakon izbora redovito iznenadi te počne rogoboriti da su ju iznevjerili njezini izabranici, odn. da su [narodni] zastupnici pogazili predizborna obećanja svomu biračkom tijelu. Iznevjerena narodna volja rogobori, ali ništa – ne čini.

Ima li to gunđanje kakva stvarnog razloga ili je posrijedi obična mrzovolja?

Razloga svakako ima. Neki su drastični. Tako je, primjera radi, Sanaderovo vodstvo HDZ-a prije izbora god. 2003. obećavalo da će, ako HDZ na izborima ostvari relativnu pobjedu, sasta-

viti vlast s Đapićevim HSP-om, a nakon izbora je (s božićnom čestitkom: „Hristos se rodi!“) svečano ušlo u vladajući savez sa Stanimirovićevim SDSS-om. Od tada je to vodstvo, krivotvoreći narodnu volju, pjevušilo da je „tihom diplomacijom“ sklopilo „dobre aranžmane“ s glavnom tužiteljicom Haaškoga sudišta Carlom del Ponte.

Taj događaj uznosito je opisao HDZ-ov politički filozof Vladimir Šeks riječima: „U vodstvu i u biću“ stožerne hrvatske političke stranke dogodio se „kopernikanski obrat!“ Što je time htio reći? Ne znam. Ali razumio sam to ovako: Dosad se je državna politika vrtjela oko Zemlje (Hrvatske), a odsad će se vrtjeti oko svojih Sunaca (Bruselja i Washingtona).

Najnoviji Plenkovićev HDZ vrlo se je brzo nakon izborne pobjede vratio u Sanaderove stope. Razvrgnuo je „suradnju“ s Mostom Bože Petrova i sklopio srdačan savez s HDZ-ovim ideološkim neprijateljima.

Ali Šeks u Plenkovićevoj „dionici“ više nije onako egzaltiran kako je bio u Sanaderovoj. Umjesto uzvišene filozofsko-političke poezije ovaj put slušamo vrlo nisku prozu. Politički se filozof spustio na razinu Plenkovićeva mehaničara vlasti. Više ne smišlja filozofsko-astronomske floskule za prekrivanje političkih opačina, nego se javno hvasta kako je Plenkoviću rekao: Ako Petrov sruši Zdravka Marića, ti si sljedeći. Odatle bismo trebali razumjeti zašto Plenković otad gradi „stabilnost“ svoje Vlade i cijele „regije“ na HDZ-ovu srdačnom savezu s SDSS-om i HNS-om, tj. s „Pupovčevom sljedbom“, kako reče Zlatko Hasanbegović, i Vrdoljakovim figurantom Štromarom.

Razlozi su, kao što vidimo, doista bili i ostali drastični. Ali nitko „niti pisnu niti zubī škrinu“ ni prvi ni drugi put. Ni stranačko članstvo ni simpatizeri stranke.Takvi događaji očito nisu poučni. Da jesu, zar bi članstvo za predsjedničku dužnost jednoglasno izabralo i Jadranku Kosor, i Tomislava Karamarka, i Andreja Plenkovića? To su vrlo različiti ljudi –ne toliko po naobrazbi i po ugledu koliko po značaju i duhovnom habitusu.

Ali vrč ide na vodu dok se ne razbije. Zna to Šeks. Stoga je ovih dana vrlo žustro uskočio u javnu raspravu o promjeni hrvatskoga izbornog sustava. Hrvatski se HDZ prije toga već bio složio s bosansko-hercegovačkim HDZ-om da nije dobro da jedan narod drugom narodu bira njegove zastupnike. No nitko tada nije govorio kako ta stvar stoji u Hrvatskoj. A i Šeks je sada istaknuo da on ne iznosi mišljenje HDZ-a, nego svoje osobno.

Pa što Šeks misli? Evo nekoliko zanimljivih točaka: rasprava je o izbornomu zakonodavstvu legitimna; treba uvesti većinski izborni sustav; Hrvati izvan Hrvatske trebaju birati 6 zastupnika u Hrvatski [državni] sabor; [narodni] zastupnici tzv. nacionalnih manjina ne mogu sudjelovati u stvaranju saborske većine.

Kad to čovjek sluša, ne može se oteti dojmu da se dosadašnji škopitelj narodne volje preobrazio u liberalnog demokrata. Ali taj dojam vara. Kako to? Eh, kako! Šeks bi izborni prag podignuo s 5 na 7 posto! Ne treba se tomu čuditi. „Otac hrvatskoga zakonodavstva“ ima za to zlatan razlog. Treba, veli, radi političke stabilnosti, spriječiti preveliku rascjepkanost i izgraditi stabilno partijsko – dvostranačje.

Krasno! Priprema je blistava. S HDZ-ove strane Šeksov liberalizam, a s SDP-ove strane – kršćanska demokracija. Blago nama!

HS, 27. listopada 2017.

LJUDI BEZ SJENE

Europske su državne vlasti, pod vodstvom predsjednika Europskog povjerenstva Jean-Claudea Junckera, složno osudile Republiku Kataloniju – na smrt. Kako to? Nekoliko tjedana prije rođenja katalonske nacionalne države one su tu državu prepustile na milost i nemilost vladi Kraljevine Španjolske.

Kada je izbio sukob dvaju prava – prava Kraljevine Španjolske na obranu svoje državne cjelovitosti i prava katalonskog naroda na samoodređenje – sve su europske državne i naddržavne vlasti blagoslovile državno, a proklele narodno pravo.

Od njih se u tom pitanju nije mnogo razlikovao ni papa Franjo, državni poglavar Svete Stolice. On je ipak, za razliku od drskosti predsjednika Europskog povjerenstva Jean-Claudea Junckera i predsjednika Europskog parlamenta Antonija Tajanija, ponizno izrazio svoju zabrinutost zbog „tendencije k cjepkanju“ i istaknuo potrebu ponovnog „sveobuhvatnog promišljanja Europe“.

Takvo držanje Europske unije malo je koga iznenadilo. Ponajmanje su bili iznenađeni Hrvati. Oni su ne tako davno na svojoj koži krvavo iskusili samoobranu međunarodnoga poretka kada su god. 1991. proglasili Republiku Hrvatsku.

Moju neznatnost boli srce zbog toga kolektivnog umorstva, u kojemu su sudjelovali i HDZ-ovi zastupnici u Europskom parlamentu, a uz to me odnekud iz književnoga sjećanja salijeće Chamissoova „Čudnovata pripovijest Petra Schlemihla“ (*Peter Schlemihls wundersame Geschichte,* 1813.).

– O, pa to je – pomislit će upućen čitatelj – još čudnovatije od te čudnovate pripovijesti!

Ne bih se složio. Moja je mora doduše i meni vrlo neobična. Ipak, u njoj nema čuda, pa nije ni čudnovata ni čudovita, a kamoli čudesna. Ona je, na žalost, posve prozaična napasnica koja, barem na prvi pogled, nema nikakve sveze s današnjim zbivanjima u mirom blagoslovljenoj Europi. Ali mora je – mora.

Dakle, književnik i botaničar Adelbert von Chamisso bio je odvjetak francuskoga visokog plemstva. Obitelj mu se u njegovu djetinjstvu, bježeći pred Revolucijom, skrasila u pruskoj prijestolnici Berlinu. Tamo je Chamisso bio pažem kraljice Luise Pruske, pohađao francusku gimnaziju, začeo vojnu karijeru, dogurao do poručnika. Svoju pripovijest napisao je prije više od dvaju stoljeća, točnije u ljeto godine 1813., u jeku protunapoleonskoga osloboditeljskog rata. U tom ratu nije sudjelovao.

Pisac je svomu junaku nadjenuo simbolički snažno nabijeno ime. Petar je, tvrde znalci, grčko-latinska – stijena, postojanost, a Schlemihl se semitski grana: na jidišu je on – šeprtlja, petljanac, a na hebrejskomu – Božji prijatelj, bogoljub.

Na vrtnoj zabavi bogata trgovca tomu se Schlemihlu pridruži vrlo uljudan „sivi gospodin“, koji ga zamoli da mu proda svoju sjenu. Svašta, pomisli Schlemihl, i odbije trgovinu. Ali kada mu nasrtljivi kupac za sjenu ponudi kesu u kojoj nikada ne pone-

staje zlatnika, siromah pristane. Uvjeren da je sklopio dobar posao, ode preko planine. Tamo mu iz čudesne kese procvatu bogatstvo i društveni ugled, ali s njima i golema nevolja: ne smije na sunce. – Čovjek bez sjene!? – čude se ljudi. – To – vele – nije bez Nečastivoga! – I bježe od njega. Tako izopćen, Schlemihl dočeka ponovni susret sa „sivim gospodinom“ i zamoli ga da mu vrati sjenu. Ali poslovni partner zauzvrat zatraži njegovu – dušu! Schlemihl u tom času spozna da je „sivi gospodin“ Vrag! Preneražen tom spoznajom, baci kesu u provaliju i tako prekine svaku svezu s Vragom. Na posljetku za malo novca što mu je ostalo iz čudesne kese kupi stare cipele, koje mu se prometnu u čizme od sedam milja. Od tada Schlemihl skromno poživi bez sjene – kao prirodoslovac – do kraja života.

Tumači su različito tumačili tu pripovijest. Ali svi se slažu da je posrijedi umjetnička bajka. Neki su zbog stanovitih podudarnosti zbilje i mašte u njoj vidjeli piščev alegorijski životopis. Sjenu su u skladu s time tumačili kao aluziju na izgubljenu domovinu Francusku. Drugi su, navlastito židovski cionisti, zbog prezimena Schlemihl sjenu doživljivali kao bol zbog izgubljenog starozavjetnog židovskog kraljevstva.

Kako moja neznatnost tumači tu pripovijest? Nikako. Na njezinoj podlozi samo postavljam sebi i čitatelju nezgodna pitanja. Što su, primjera radi, u ljeto 2013., o 200-toj obljetnici rođenja Petra Schlemihla, prodali naši ljudi bez sjene kada su Republiku Hrvatsku ugurali u Europsku uniju? Što i komu kane prodati ovi što sada reže oko Agrokora? Ovi što ponosno najavljuju da će zaklati hrvatsku kunu? Kakvi su to ljudi? Volio bih vjerovati da su – premda šeprtlje i petljanci – u biti postojani bogoljubi.

Ali za tu vjeru nema oslonca u zbilji. Upravo suprotno. Kada gledam kako u Bruselju Jean-Claude Juncker pred cijelim svijetom štipa Andreja Plenkovića za stražnjicu te zatim s dlana prema njemu otpuhuje poljupce, sve mi se više čini da naši ljudi bez sjene ne će prodati samo našu sjenu. Prodat će i našu dušu.

HS, 3. studenoga 2017.

AGROKOROVI KRVNICI

Saborska se družba Orsata Miljenića okupljena u istražnom povjerenstvu za Agrokor lijepo zaigrala. Uzela je i dobar zalet – od početka! Sve će oni, vele, izbistriti. Sve: i sve okolnosti u kojima je poljoprivredni div nastajao, i tko je sve njegovu vlasniku Ivici Todoriću politički pogodovao, i tko je sve pri tomu brk omastio.

Hm, da. Zadaća bi to bila preuzetna da ju je sebi zadala kakva skupina običnih ljudi. Ali naši su [narodni] zastupnici, napose ovi u Istražnomu povjerenstvu za Agrokor, urešeni svim mogućim krjepostima. Najviše ih krasi duboko znanje, čvrsta logika, gipka dijalektika, domoljubni žar i neukrotiva žudnja za istinom. Stoga ne sumnjam da će oni tu zadaću uzorno izvršiti u poslovničkom roku. Moju vjeru osobito krijepi to što svi mi – ako se ne varam, i predsjednica države Kolinda Grabar-Kitarović i cjelokupna hrvatska javnost – od tih ljudi očekujemo da nam temeljito rasvijetle mračnu stranu preporoda hrvatskoga kapitalizma. Nije li tako?

To će se dakle sigurno dogoditi. Naravno, ako našu („populističku“?) radoznalost u odsudnomu trenutku ne nadjačaju opskurni fiškali. Oni od osnutka toga saborskog tijela mašu zakonskom odredbom da početak kaznenoga postupka nužno prekida rad istražnoga povjerenstva. Glavni državni odvjetnik Dinko Cvitan tumači tu odredbu prohibitivno samo ako se istražno povjerenstvo upušta u istraživanje onoga što je *sub judice*. Josip Manolić, negdašnji predsjednik vlade, na ispitivanju se „u svojstvu svjedoka“ u Istražnom povjerenstvu iskreno čudi rečenoj zakonskoj odredbi jer drži da je ona protuustavna. Predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović misli da zakonodavčeva žudnja za istinom može lako ukloniti tu pravnu zaprjeku – hitnom izmjenom zakona.

Ne znam, dragi čitatelju, kako se sve to vama čini, ali mene su prva dva dana rada Povjerenstva razočarala. Čuo sam hrpu banalnih stvari, a teško mi je bilo praviti se da ništa od toga dosad nisam znao.

Ipak donekle me se dojmilo svjedočenje doživotnoga bivšeg predsjednika Republike Hrvatske Stjepana Mesića. On je vjerodostojan svjedok. A nije sâm o sebi tako mislio kada je u Haagu na sudu lažno svjedočio protiv Hrvatske. Tamo je na odvjetničko pitanje vjeruju li mu ljudi odgovorio: „Meni vjeruje samo moja žena.“ Taj me je dakle vjerodostojnik prosvijetlio. Ništa se, veli, nije moglo privatizirati bez predsjednika Franje Tuđmana, njegova savjetnika za unutarnju politiku Ivića Pašalića i Borislava Škegre. – Ništa – pomislio sam tužno. – Ni „vreća cementa“, a kamoli našička cementara! – A onda sam se razveselio kada sam čuo da je Mesić za ministra poljoprivrede predlagao Antu Todorića, oca privremenog Londonca Ivice.

Manje me je svojim svjedočenjem prosvijetlio Josip Manolić. Naprotiv, malo me je i zbunio. On je, ni kriv ni dužan, zahvaljujući dubokoumnim pitanjima ispitivača, uglavnom potvrđivao opća mjesta hrvatske tranzicijske priče. Na primjer, da su mahom komunistički direktori preko noći postajali – kapitalistički vlasnici. Ma nije moguće?! I još je k tomu tjerao u laž svoga trostrukog druga Mesića! Dva su naime „antifašista“ drugo-

vala u trima političkim strankama – u Komunističkoj partiji Hrvatske (KPH), u Hrvatskoj demokratskoj zajednici (HDZ) i u Hrvatskim nezavisnim demokratima (HND). – A, ne – veli Manolić – nije Mesić predlagao Antu Todorića za ministra poljoprivrede, predlagao sam ga ja! Ali Todorić se i Tuđman nisu koncepcijski složili, pa od toga nije bilo ništa. Eto k vragu! Puče „antifašizam" na Anti Todoriću!

Žao mi je Mesića, ali što mu ja mogu. Neka ga tješi usamljena vjera njegove supruge Milke.

Što li će otkriti drugi svjedoci? Vjerojatno ništa. Kako ništa? Nitko ništa ne zna. Ali saborska će lakrdija potrajati. Naslušat ćemo se političkoga „trača", koji ne će imati nikakvih posljedica. A počet će i pravosudna trakavica o Agrokoru i Ivici Todoriću, trenutnomu Londoncu, koji čeka 10. travnja 2018., kada će tamošnji sud odlučiti hoće li ga ili ne će izručiti Hrvatskoj.

Dosta je to vrjemena. Dosta u najmanju ruku da takozvani istraživački novinari, ako se usude, razotkriju Agrokorove krvnike. Neka ih potraže u onim zapadnim bankama koje su Todoriću i njegovu Agrokoru, dok Hrvatska nije bila članicom Europske unije, davale zajmove uz 9 posto kamata, a zatim javnim novcem uz 1 posto kamata financirale ulazak Dietera Schwarza i njegovih trgovačkih lanaca Lidla i Kauflanda na hrvatsko tržište. To se, dakako, nije moglo dogoditi niti se dogodilo usuprot državnoj vlasti u Hrvatskoj.

HS, 10. studenoga 2017.

MALA I VELIKA VJERA

U sjeni prijepora između Pantovčaka i Griča dogodio se neobičan javni razgovor. Po čemu neobičan? Po tomu što nije bio ni istodoban ni istomjestan.

Prvo je u nedjelju 5. studenoga Romana Kovačević Barišić u Večernjemu listu objavila razgovor s uglednim psihijatrom dr. Vladom Jukićem pod naslovom „Psihološko stanje nacije". Razgovor zanimljiv s različitih gledišta. Malo poslije postao je taj razgovor još zanimljiviji, ne stoga što je malko „odležao", nego stoga što mu je msgr. Ivan Miklenić 13. studenoga u Glasu Koncila pridodao svoj komentar pod naslovom „Kakvo je stvarno stanje u hrvatskoj naciji? Bolja budućnost ne može se spriječiti".

– Svašta! – misli ćudljiv čitatelj. – Nepristojni me člankopisac kani gnjaviti psihijatrijsko-kleričkim naklapanjem! A ja možda uzalud čekam da njegova zloća izloži i obrazloži svoje mišljenje o političkomu prijeporu između Pantovčaka i Griča?! Vjerojatno je zaboravio da je u prvoj rečenici članka upravo

taj prijepor nataknuo na udicu i bacio ga kao mamac mojoj radoznalosti? A da zlo bude gore, ne mogu ni prosvjedovati protiv njegove podlosti!

Razumijem ja to negodovanje, no ono je bez osnove. Čitatelj može u svakom času odustati od čitanja. Ne mora ni početi čitati. A psihijatar Jukić i msgr. Miklenić ne naklapaju. Prvi je, dakle, dušoliječnik, a drugi dušobrižnik u korijenskom značenju tih riječi. Oni lijepo, akademski, artikuliraju svoja politička razmatranja. Iz njih manje govore njihove profesije, a više njihovo ljudsko iskustvo i zauzetost za dobro hrvatske nacije. A ni ja ne kanim iznevjeriti čitateljevo očekivanje.

Dobro, sudeći po naslovima, ta gospoda govore, poput Aristotela, o duši – *περὶ ψυχῆς?* Bave se dakle dušoslovljem iliti psihologijom? Je li tako?

Da, tako nekako. Ali samo prividno! Ne bave se oni psihologijom pojedinca, nego psihologijom društva, točnije psihologijom – hrvatske nacije! To je, čini mi se najnovija, vrlo zarazna moda u Hrvatskoj. Eto, populacijskom se politikom, tj. onom upravnom djelatnošću koja skrbi o dobrobiti demosa, populacije, pučanstva, puka u nas ne bavi nitko, a demografijom iliti pukopisom, tj. znanošću o demosu, populaciji, pučanstvu, puku bavi se svatko. Ljudi jednostavno vole tu znanost i njezina čudesa. I ne žele demografiju prepustiti demografima poput Stjepana Šterca i Anđelka Akrapa. A, ne! Stoga je Andrej Plenković u svojoj Vladi zadužio Nadu Murganić da se bavi tom znanošću, a sam predsjeda svomu Vijeću za demografsku revitalizaciju.

Zašto sam se ja prikrpio toj raspravi dvojice znanstvenika? Pa nisam ja ni psihijatar, ni psiholog, ni teolog? Zar zbilja želim arbitrirati u tim stvarima?

Moji su razlozi plemeniti. A nisu ni preuzetni. Ne želim arbitrirati u nečemu u što se slabo razumijem. Želim ponajprije izraziti svoje udivljenje i dušoliječniku i drušobrižniku. Zbog čega?

Dr. Jukić veli: „Narod je rezigniran, izgubio je povjerenje u sebe, u vlast, u državu i jasno je da u takvoj situaciji ne može biti kreativan i izaći iz začaranog kruga." On zasigurno zna što govori. Gubitak vjere i povjerenja smatra velikim problemom. Takvim viđenjem stanja nacije zapravo navješćuje pogubnu perspektivu, koju izvodi iz sadašnjega „psihološkog stanja nacije". Sve to zvuči razborito. Kada govori o „vjeri" i „povjerenju", dr. Jukić govori, ako sam dobro razumio, o vjeri i povjerenju u ljude i ljudske ustanove – o pojavi koja se može nazvati „malom vjerom". O tomu vrlo slično misli predsjednica Republike Kolinda Grabar-Kitarović kada zvoni na uzbunu zbog populacijskoga sloma nacije. Predsjednica svoju misao izriče paradoksom: Hrvatska izlazi iz sebe.

Takav opis stanja nacije uzbudio je msgr. Miklenića, jer ga je vjerojatno doživio kao sijanje defetizma, a „Večernjakovu" najavu i uredničku obradbu razgovora kao dio protuhrvatskoga promidžbenog scenarija. Stoga je „maloj vjeri" (vjeri u ljude) dr. Jukića suprotstavio svoju „veliku vjeru" (vjeru u Boga), tvrdeći da u hrvatskomu narodu i hrvatskomu društvu postoji zdrava jezgra, te da je svako stanje nacije popravljivo dok postoje zdravi pojedinci. I zaključio. „Bolja hrvatska budućnost ne može se spriječiti!"

Što ja o tomu mislim? Draža mi je misao msgr. Miklenića, ali uvjerljivije mi je Jukićevo i Predsjedničino viđenje. Kako to? Na njihovoj je strani osjetilna zbilja, a na njegovoj apstrakcija. Ali i „mala" i „velika vjera" jednako su milost Božja.

HS, 17. studenoga 2017.

ŽUTE ČIZME

Ovu 26. obljetnicu pada Vukovara dostojno smo, kao i uvijek dosad, obilježili u Vukovaru hodnjom tužne Kolone sjećanja od Bolnice do Memorijalnog groblja na Ovčari, misama zadušnicama za poginule hrvatske branitelje i paljenjem svijeća diljem domovine za sve žrtve srpsko-crnogorskih zločinačkih orgija. Kolonu sjećanja u Vukovaru predvodili su predsjednica Republike Kolinda Grabar-Kitarović, predsjednik Hrvatskoga [državnog] sabora Gordan Jandroković i predsjednik Vlade Andrej Plenković.

– Pa što? – reći će tkogod. – To je stara vijest. – Jest, stara, slažem se. I drago mi je što, ovako kako sam ju ja prenio, nije bila nikakva novost ni kada je bila posve nova. Ta je vijest i tada bila samo potvrda da je održan doličan obred kakav se očekuje od kršćanske nacije. Stoga i ne ističem poruke trojnoga vrha državne vlasti – ni Predsjedničinu: mnogo će vode proteći Dunavom dok Hrvatska i Srbija ne budu mogle reći da su prijateljske države; ni Jandrokovićevu: Srbija će morati priznati svoju ratnu krivnju; ni Plenkovićevu: Vlada će se pobrinuti za dobru budućnost Vukovara.

A što ja imam protiv tih poruka?! Baš ništa. Upravo suprotno, držim da su te poruke lijepo složene i izrečene u pravom času i na pravom mjestu. Ali ne znam njihovu težinu. Nisam siguran što one uistinu znače. Jesu li to naznake nove državne politike prema središnjoj zemlji Zapadnoga Balkana ili tek retorički cvjetići namijenjeni za jednokratnu uporabu u točno određenu času i na točno određenu mjestu?

Na te maksimalno uljuđene izjave odmah su graknuli zapadni Balkanci.

S onu stranu Dunava gospođi su Grabar-Kitarović žestoko zamjerili što je na komemoraciju u Vukovar došla u „ustaškim" žutim čizmama, tako zvanim zengama, kakve su se 1991. proizvodile u Borovu, a nosili su ih vukovarski branitelji. Još su se više zgrozili kada im se pričulo da se tih dana Vukovarom ori „monstruozni" hosovski usklik „Za dom spremni!". To je, dakako, ludo, ali neka im bude kad tako hoće.

Nimalo blaže nije reagirala zapadnobalkanska peta kolona u Hrvatskoj.

Bivši hrvatski ministar unutarnjih poslova Ranko Ostojić, onaj kojega će nacija pamtiti po tomu što se za njegova ministrovanja na travnjaku Hajdukova stadiona mistično ukazala golema nacistička svastika, taj je Ostojić odmah, odnekud s Orijenta, dreknuo: To škodi hrvatsko-srpskim odnosima! A on kao negdašnji ministar unutarnjih poslova nikada ne bi bio rekao to što danas govori gospođa Grabar-Kitarović.

Puno je rječitiji bio Bojan Glavašević, sin legendarnog vukovarskog novinara i pjesnika Siniše Glavaševića, koji je zaglavio na Ovčari. Taj nesretni sin očito drži da su Hrvatska i Srbija – unatoč svemu – prijateljske zemlje te podsjeća gospođu Grabar-Kitarović na cvijeće i poljupce što ih je na dunavskomu mostu primila od Aleksandra Vučića.

Događaju je HTV, slavna hrvatska „katedrala duha", podarila nevjerojatnu poluslužbenu dubinu. Njezin glasoviti duhovnik

Aleksandar Stanković pozvao je vukovarskog branitelja Predraga Mišića – Peđu, po narodnosti Srbina, na svoju zapadnobalkansku misu, koju redovito slavi *Nedjeljom u 2.,* i zdušno ga je pred cijelom nacijom pokušavao uvjeriti da je, braneći Vukovar od svojih sunarodnjaka, sudjelovao u – građanskomu ratu! Peđa je međutim odmah prozreo velikosrpsku postavku koju sladostrasno njeguje zapadnobalkanska peta kolona u Hrvatskoj, pa je „činodejstvije“ propalo.

Što na sve to reći? Vijest o Danima sjećanja, kao što rekoh, nije novost. Nisu novost ni političke čarke velikosrpske pete kolone u Hrvatskoj. Samo je neizrecivo gnusno to što njezini bojovnici ni nakon više od četvrt stoljeća ne dopuštaju domoljubnim Hrvatima da u miru jednom godišnje skupno oplaču svoj najnoviji – Siget.

A naša Predsjednica? Gledam identifikacijski rekvizit, i čini mi se da gospođa dobro shvaća. Samo žute čizme, slavne „zenge“, u Hrvatskoj će još dugo biti prikladne za državnički put u Vukovar.

HS, 24. studenoga 2017.

MUČENIČKI BARJAKTARI

Sutra će žalbeno vijeće Međunarodnoga kaznenog sudišta za bivšu Jugoslaviju – koje čine Maltežanin Carmel Agius, Kinez Liu Daqun, Amerikanac Theodor Meron, Talijan Fausto Pocar i Južnoafrikanac Bakone Justice Moloto – objaviti konačnu presudu bosansko-hercegovačkim Hrvatima Jadranku Prliću, Bruni Stojiću, Slobodanu Praljku, Milivoju Petkoviću, Valentinu Ćoriću i Berislavu Pušiću, optuženima i osuđenima od toga sudišta zbog organizacije i provedbe „udruženoga zločinačkog pothvata“ protiv bosansko-hercegovačkih Muslimana, današnjih Bošnjaka, u muslimansko-hrvatskim oružanim sukobima u hrvatskom Domovinskom ratu u Bosni i Hercegovini god. 1992./93.

Haaški sudbeni postupak u predmetu „Prlić i drugi“ hrvatske je vlasti vrlo malo zanimao. Prema toj činjenici ravnali su se i glavni mediji u Hrvatskoj, podjednako i tiskani i elektronički, i javnopravni i zasebnički, i oni u hrvatskomu i oni u tuđinskomu vlasništvu. Mediji su samo bdjeli nad „suradnjom“ hrvatskih državnih vlasti „s haaškim Sudištem“.

A što je bila ta „suradnja“? Blago rečeno, samo zgodan smokvin list za potporu – Tužiteljstvu haaškoga Sudišta! Tu međutim nije bilo nikakve zamjerke. Nije bilo niti je moglo biti. Zašto? Sama tadašnja glavna tužiteljica haaškoga Sudišta Carla del Ponte javno je izrekla najvišu pohvalu toj suradnji, čudeći se što hrvatske državne vlasti njezinu Tužiteljstvu daju i dokaze koje Tužiteljstvo od njih ne traži.

Zvuči pretjerano? Cinično? Možda. Pohvala međutim nije bez osnove. Treba se samo sjetiti kako je Stjepan Mesić, kada se uspeo na Pantovčak, hrpimice slao hrvatske „državne tajne“ iz arhiva svoga predsjedničkog prethodnika Franje Tuđmana u Haag. Istim nedvosmislenim jezikom govori svečana večera što ju je u čast tužiteljice Del Ponte u Zagrebu priredila Sanaderova Vlada. Tomu perverznom kaznenopravnom događaju sjajnom je domaćicom bila Sanaderova ministrica pravosuđa Vesna Škare Ožbolt. Te vladarske bravure visoko je nadmašila Jadranka Kosor svojim mahnitanjem u potrazi za „topničkim dnevnicima“, s pomoću kojih je haaški tužitelj Serge Brammertz kanio dokazati svoju lažnu tezu o prekomjernom granatiranju Knina u osloboditeljskoj vojno-redarstvenoj akciji Oluji. Hrvatske je branitelje na posljetku od prekomjernog ludovanja gđe Kosor zaštitio – haaški Sud.

Zašto podsjećam na te grozote? U njihovu svjetlu posve je razumljiva nezainteresiranost vlasti Republike Hrvatske za haaške muke vodstva ratne Hrvatske Republike Herceg-Bosne. U tom svjetlu nije neshvatljiva ni šutnja tako zvanih hrvatskih medija o tim mukama. Odatle bi ozbiljan promatrač mogao naslutiti da je oštroumna inkriminacija „udruženi zločinački pothvat“ smišljena u Zagrebu, a ne bi bio daleko ni od zaključka da je legendarna „suradnja“ hrvatskih državnih vlasti „s haaškim Sudištem“ u predmetu „Prlić i drugi“ vjerojatno bila jednako usrdna kao u predmetu „Gotovina i Markač“.

Što će dakle biti sutra? Točnije, za nekoliko sati? To nitko ne zna. Zašto? Međunarodno je kazneno sudište za bivšu Jugoslaviju u Haagu – političko sudište. Ono nije osnovano radi dijeljenja pravde, nego radi pravosudnog dovršenja „nedovrše-

nih ratova“ na bojištima bivše Jugoslavije, radi uspostave mira i pomirbe među državama nastalim nakon tih ratova. Stoga je haaška pravda kakva jest – uglavnom nepravedna. Uostalom, da se u Haagu dijeli pravda, vodstvo Hrvatske Republike Herceg-Bosne ne bi danas tamo ni bilo, a da se u žalbenom postupku redovito ispravlja nepravda učinjena u prvostupanjskom postupku, Jadranko bi Prlić, Bruno Stojić, Slobodan Praljak, Milivoj Petković, Valentin Ćorić i Berislav Pušić sutra bili oslobođeni svake krivnje i pušteni iz uza.

Pravednost se Haaškoga suda najbolje ogleda u tomu što ni čovjeku kojega taj sud oslobodi krivnje nitko ne plaća nikakvu naknadu za pravosudni teror izvršen nad njim. A taj teror zna biti vrlo dugotrajan. U slučaju „Prlić i drugi“ trajao je – punih 13 godina.

Što nam dakle preostaje? Još se malo, još tih nekoliko sati, nadati pravednu oslobođenju. A nakon presude? Kakva god bila presuda – ostati u srcu i u duši solidarni s mučeničkim barjaktarima slobode hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini.

HS, 1. prosinca 2017.

HAAŠKI DAN REPUBLIKE

Sudac Carmel Agius, predsjednik žalbenoga sudskog vijeća u predmetu „Prlić i drugi“, u srijedu je, 29. studenoga 2017., u velikoj vijećnici Međunarodnoga kaznenog sudišta za bivšu Jugoslaviju (ICTY) u Haagu pročitao posljednju presudu svoje pravosudne ustanove.

Bila je to konačna presuda vodstvu negdašnje Hrvatske Republike Herceg-Bosne, gospodi Jadranku Prliću, Bruni Stojiću, Slobodanu Praljku, Milivoju Petkoviću, Valentinu Ćoriću i Berislavu Pušiću, optuženima i osuđenima od toga sudišta zbog „ratnih zločina“ počinjenih u okviru „udruženoga zločinačkog pothvata“ protiv bosansko-hercegovačkih Muslimana, današnjih Bošnjaka, u muslimansko-hrvatskim oružanim sukobima u hrvatskomu Domovinskom ratu u Bosni i Hercegovini god. 1992./93.

U svomu posljednjem pravorijeku Haaški sud nije škrtario na kaznama. U predmetu je „Prlić i drugi“ u obama postupcima dosudio jednako: Prliću 25; Stojiću, Praljku i Petkoviću po 20; Ćoriću 16; Pušiću 10 – ukupno 111 godina zatvora.

Svečanost zatvaranja Haaškoga suda očito je bila upriličena za Dan Republike, najveći praznik pokojne Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije. I bila bi protekla u najboljem redu i miru da ju nije temeljito uneredio jedan osuđenik.

Bio je to tjelesni i moralni gorostas – general HV-a i HVO-a Slobodan Praljak! Kada je Agius pročitao njegov dio presude, general nije sjeo, ostao je na nogama. Pogledao je u kamere i viknuo: „Slobodan Praljak nije ratni zločinac!" Zatim se obratio Maltežaninu Agiusu, Kinezu Daqunu, Amerikancu Meronu, Talijanu Pocaru i Južnoafrikancu Bakoneu Justiceu Molotou: „Sudci, s prijezirom odbacujem vašu presudu." I, dok ga je sudac Agius molio da sjedne, general se još više uspravio te pred očima cijeloga svijeta popio – kalijev cijanid. Kada je pao na pod, Agius je zapovjedio da se spusti zavjesa, pa rekavši: „To je sada mjesto zločina", nastavak svečanosti preselio u drugu vijećnicu.

Naravno, cijeli je svijet odmah izviješćen o događaju. Ali velikomu je medijskom svijetu pravorijek sa smrtnim ishodom tek zgodan *event* (događaj). Dio će toga svijeta, poput američkoga TBS-ova komičara Conana O' Briena, na tom događaju, koliko se bude dalo, i zabavno parazitirati.

A „Region"? Ako se dan po jutru poznaje, „Region" će u svojim lažima i prostotama, poput srpskoga glumca Sergeja Trifunovića na *Facebooku*, dugo povlačiti taj *event* za perčin. Događaj je razgalio srpskoga predsjednika Aleksandra Vučića. On se, veli, ne bi rugao Praljkovu činu, ali očito uživa u tomu što su po završnomu haaškom pravorijeku Hrvatska i nesretna Hrvatska Republika Herceg-Bosna u „udruženom zločinačkom pothvatu" izvršile agresiju na Bosnu i Hercegovinu. U Sarajevu Bošnjaci likuju. Misle da je njima u Haagu svanulo jer se tamo Hrvatima smrklo! Nakon takve haaške osude Hrvatske Republike Herceg-Bosne i „kukavičke" smrti generala Praljka oni će, nadaju se, Bosnu i Hercegovinu dijeliti samo sa Srbima!

Dobro, tako misli i govori fukara. Ali to nije bezazleno. Iz tog humusa izrasla je i nezahvalnost Praljkova prijatelja akademika

Abdulaha Sidrana, koji mrtvomu prijatelju Praljku ne priznaje ni dobročinstva učinjena njegovoj obitelji. Troškove su, veli Sidran, hrvatskih dobročinstava Muslimanima/Bošnjacima snosile druge države!

Iz svega toga izdignuo se, bez straha od domaćih kukavelja, samo Zoran Čegar, legendarni branitelj Sarajeva, današnji zamjenik zapovjednika federalne policije. On jednostavno veli: Hrvatska nije bila agresor u Bosni i Hercegovini.

Dakle, u svijetu i nesvijetu oko nas ništa novo. No, puno je važnije kako se s tom tragičnom proslavom jugoslavenskoga Dana Republike u Haagu nose Hrvati u Hrvatskoj i u Herceg-Bosni.

Državna vlast se u prvi mah ponijela odlično. Ono što su dosad govorili predsjednica Republike Kolinda Grabar-Kitarović, predsjednik Sabora Gordan Jandroković i predsjednik Vlade Andrej Plenković bilo je potpuno u skladu s očekivanjima hrvatskoga naroda. Vidjet ćemo kako će proći sutrašnja rasprava o radu Haaškoga suda u Sigurnosnom vijeću Ujedinjenih naroda. No, znakovi su loši. Plenković je nakon pokude u britanskomu *The Guardianu* već počeo uzmicati.

HS, 8. prosinca 2017.

SUVERENIZAM KRATKOG DOMETA

U prošli sam utorak zapisao: Ono što su neposredno nakon morbidne proslave jugoslavenskoga Dana Republike u Haagu govorili predsjednica Republike Kolinda Grabar-Kitarović, predsjednik Sabora Gordan Jandroković i predsjednik Vlade Andrej Plenković bilo je potpuno u skladu s očekivanjima hrvatskoga naroda. Vidjet ćemo, dodao sam tada, kako će proći sutrašnja rasprava o radu Haaškoga suda u Vijeću sigurnosti Ujedinjenih naroda.

Nisam imao iluzija. Nagledao sam se u ovih četvrt stoljeća čudesnih oscilacija hrvatskoga suverenizma, pa mi nije bilo teško zamisliti da s te visine ljudi mogu vrlo nisko pasti. Čini vam se da pretjerujem? Ni govora! Valjan je primjer državništvo Stjepana Mesića. Taj je čovjek na demokratskim izborima dvaput izabran za predsjednika Republike Hrvatske, a klatio se od poruke srpsko-crnogorskim osvajačima: „Možete odnijeti samo onoliko zemlje koliko ste je donijeli na opancima“ do zapadnobalkanske samospoznaje: „Vodili smo besmisleni rat za granice.“

Da sam i imao kakvih iluzija, te bi iluzije razbio Plenković. On je naime vrlo brzo ustuknuo. Kako? Čim je britanski *The Guardian* izvijestio da je Plenković jedini predsjednik vlade u Europskoj uniji koji odaje počast ratnom zločincu Slobodanu Praljku, Plenkovićev se suverenizam junački povukao. Odakle se povukao? Kamo se povukao? S položaja: Rušit ćemo haašku presudu u predmetu „Prlić i drugi", jer je nepravedna, na položaj: Republika Hrvatska poštuje haašku presudu u predmetu „Prlić i drugi", ali je nezadovoljna nekim pojedinostima u toj presudi.

Sutradan je na sjednici Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda predsjednica gđa Grabar-Kitarović kritički govorila o radu Haaškoga suda. Spomenula je i njegovu posljednju presudu, onu u predmetu „Prlić i drugi", poričući postojanje hrvatskoga „udruženog zločinačkog pothvata" protiv Muslimana/Bošnjaka i umiješanost Republike Hrvatske u sukobe Muslimana/Bošnjaka i Hrvata. Čast tomu postupku. Ali i Predsjedničin je suverenizam kratka dometa. I on je junački uzmaknuo na položaj: Hrvatska poštuje haašku presudu u predmetu „Prlić i drugi", ali je nezadovoljna nekim pojedinostima.

Kakve su to mudrosti? Je li ta presuda pravedna ili je nepravedna? Ako je pravedna, gdje su dokazi? Koje su to zločine osuđenici počinili ili zapovjedili? Ako je presuda nepravedna, kakav čovjek može poštovati takvu presudu? Mudraci iz te škole ovako umuju: Čekajte, ne valja srljati! Ako ne poštujemo presudu koja nam škodi, ne možemo poštovati ni presudu koja nam koristi! Rušeći presudu šestorici herceg-bosanskih Hrvata, rušili bismo i presudu Anti Gotovini i Mladenu Markaču! Dakle, moramo jednako poštovati sve – i pravedne i nepravedne – presude Haaškoga suda.

To je, naravno, besmislica. Ako već izjednačujete ćudoredne oprjeke, kako možete izjednačivati logičke oprjeke? Ako je Haaški sud u predmetu „Gotovina i Markač" utvrdio da nije bilo hrvatskoga „udruženog zločinačkog pothvata", otkud je taj nepostojeći hrvatski „udruženi zločinački pothvat" uskrsnuo u Herceg-Bosni?

Ikonom toga hrvatskog „udruženog zločinačkog pothvata“ postao je general Slobodan Praljak. Upravo – Praljak! Čovjek kojega dosad, ni prije ni nakon samoubojstva u haaškoj sudnici, nitko nije javno optužio da mu je učinio kakvo zlo. Taj zločinački žig nije ništa drugo nego međunarodna odmazda Hrvatima zbog izlaska u slobodu.

Ali slobode i slobodnih ljudi ima posvuda. Ponegdje i u zatvorima ima tzv. slobodnjaka. A mi Hrvati, kakvi smo mi ljudi? Jesmo li i mi kao pojedinci u svojoj slobodnoj i samostalnoj, demokratskoj i suverenoj državi Hrvatskoj takvi „slobodnjaci“? Ili smo slobodni kao što je slobodan bio Slobodan Praljak – i u Hrvatskoj i u Herceg-Bosni i u haaškim uzama?

Mislim da smo mi, što se slobode tiče, daleko od Praljka. I bit ćemo daleko sve dok se naše državno vodstvo ne bude usuđivalo dolaziti na komemoraciju svojim časnicima, sve dok naši domoljubni novinari budu uspoređivali svoga generala s grčkim filozofom Sokratom umjesto s Nikolom Šubićem Zrinskim, Franom Krstom Frankopanom ili Petrom Kružićem, sve dok Vukovar budemo ponosno nazivali našim Staljingradom ili našom Guernicom umjesto našim najnovijim – Sigetom.

HS, 15. prosinca 2017.

DIVLJANJE DEMOKRACIJE

Svi mi ponešto znamo o demokraciji, od njezina rođenja do dana današnjega. Ponetko zna da je domaja demokracije antička Grčka, da je naziv „demokracija“ u hrvatskomu jeziku fonetizirani latinizam, a u latinskomu posuđenica iz grčkoga, koja je tamo imala lik δημοκρατία (dēmokratía). Znamo i da „demokracija“, od svoga postanka do dana današnjega označuje pukovlađe ili pučku vladavinu.

Politolozi uz to razlikuju tri vrste demokracije: antičku „robovlasničku“ i dvije novovjekovne – građansku „liberalnu“ i komunističku „narodnu“ demokraciju. Ne treba dokazivati da su atributi „liberalna“ i „narodna“ često vrlo varljivi.

Iako različito shvaćaju demokraciju, uljuđeni javni djelatnici zapadnoga kulturnog kruga poodavno složno slave taj oblik vladavine kao neupitnu vrjednotu. I jednako se tako svi slažu da demokraciji nije mjesto u organizacijama od kojih se očekuje djelotvornost. Na primjer – u vojsci ili u policiji. Naravno, i tu ima drukčijih mišljenja. Tako je filozof Aristotel u Ateni u IV. stoljeću pr. Kr. pučku vladavinu (*δημοκρατία*) smatrao „za-

stranom ustavne vladavine" (*πολιτεία*), a slično je u Zagrebu, u Republici Hrvatskoj (*Πολιτεία τῶν Χρωβάτων*), na prijelazu iz XX. u XXI. stoljeće o demokraciji mislio Mladen Schwartz.

Dobro, a što je, pitate se, meni demokracija? Da sam političar, rekao bih: „Procedura!" Da, ponajprije procedura. Ali i mnogo više od procedure: „Vladavina većine!" Jest, i vladavina većine. Ali mnogo više i od vladavine većine: „Obzirnost prema interesima manjine!" O da, ali i više od svega toga: „Jednakost svih državljana u političkim pravima!" Ima li što povrh toga? Ima: „Socijalna pravednost." Što je pak to? Ono bez čega nema dobro uređene države ni ustavne vladavine, a davno je definirano izrjekom: *Honeste vivere, alterum non laedere, suum cuique tribuere* (živjeti pošteno, ne škoditi drugomu, dati svakomu njegovo). Oho, pa tvoja se demokracija zapravo posve poklapa – s republikom?! Može i tako. Danas su to gotovo sinonimi. Uostalom, grčka se *πολιτεία* u starini na latinski prevodila kao *res publica,* a na hrvatski se i danas prevodi kao „država". A zdrava je pučka vladavina – duša republike.

Što dakle? Demokracija je i meni visoka vrjednota? Jest, ali nije neupitna. Pučka vladavina ima već u samom pojmu velikih teškoća, pa ih stoga mora imati i u životu. A kada ne uspijeva svladati te teškoće, ona podivlja i pretvori se u tiraniju svakojakih poroka, neukusa, gluposti, laži i bestidnosti.

Aristotel je nekoć s tugom gledao kako se po Heladi monarhije pretvaraju u tiranije, aristokracije u oligarhije, ustavne vladavine u demokracije, a demokracije u ohlokracije. Tako i mi koji se ne zatvaramo u svoje osobno, obiteljsko ili staleško blagostanje danas s tugom gledamo u kakvu se rugobu u zadnjih 17 godina izrodila naša Republika Hrvatska, naša ustavna vladavina, naša demokracija.

Naša je Hrvatska obilato – ustavna. Ima jedan Ustav Republike Hrvatske i dva protuhrvatska Ustavna zakona Republike Hrvatske: Ustavni zakon o suradnji Republike Hrvatske s Međunarodnim kaznenim sudištem za bivšu Jugoslaviju u Haagu i Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina u Republici

Hrvatskoj. Ustavne su zakone [narodni] zastupnici donijeli kao dva protuutega Ustavu – radi obuzdavanja državne slobode, samostalnosti i suverenosti hrvatskoga naroda.

Državna vlast prezire Ustav, a štuje ustavne zakone. Čini vam se da pretjerujem? Ako tako mislite, pokušajte se sjetiti komu je u državnoj vlasti ikad zasmetalo to što je predsjednik Republike Stjepan Mesić obasipao Tužiteljstvo Haaškoga suda hrpama „državnih tajna" nadajući se da će tako dokazati podjednaku odgovornost Hrvatske i Srbije za srpsko-crnogorsko ratno orgijanje po Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini! Ili nađite nekoga u državnoj vlasti tko se ikad javno sablaznio nad mahnitanjem predsjednice Vlade Jadranke Kosor kada je zlostavljala hrvatske branitelje tragajući za nepostojećim „topničkim dnevnicima" koji su trebali dokazati tužiteljevu tezu o prekomjernom granatiranju Knina u Oluji! Nema takva čovjeka. A kako možemo protumačiti činjenicu da su naši [narodni] zastupnici u Ustav ugurali 22 tobožnje nacionalne, a zapravo narodne manjine? Da su Ustavnim zakonom o pravima „nacionalnih" manjina i posebnim manjinskim izbornim zakonom „demokratsku" vlast nad hrvatskom većinom predali etnički nehrvatskim manjinama?

Što je bilo pogonskim gorivim tih i takvih postupaka? Samonikla politička ludost? Glasovite bruseljske, washingtonske, londonske škude? Svejedno što, posljedak je isti: bjelodano divljanje demokracije.

HS, 22. prosinca 2017.

ZALIJEVANJE NADE

Običaj nalaže da se politički promatrač *u se vrime godišća* osvrne na proteklu godinu, da zabilježi veće uspjehe i veće neuspjehe zajednice u tom razdoblju, da pohvali ono što je bilo dobro, a pokudi ono što je bilo zlo. Krasan je to tako reći vrtlarski posao: okopavaju se krjeposti i plijeve poroci. A svrha je svih napora – zalijevanje nade.

A tu, kod te svrhe, mene su ove godine snašle nevolje. – Zar ni vi? – reče mi čovjek na ulici. – Što? – rekoh ja. – Ne vidite ništa dobro i ništa lijepo u Lijepoj Našoj?! Vidite samo zlo i rugobu. Pogled vam je crn, kao da ga sam Vrag plaća! – Ma što je vama?! – velim. – Nije meni ništa. Samo vidim, širite beznađe. Kao da nam nije dosta to što su nam glavna javna općila prepuna crnila! Oni nam žele ogaditi domovinu, a vi im pomažete. Sram vas bilo! – reče i nestade u uličnoj stisci.

Ne treba reći koliko sam u prvi mah bio preneražen. A onda shvatih. On je očito moje gore list! Pročitao je moj članak „Divljanje demokracije“, i bit će da je o njemu razmislio pod dojmom božićne poruke zagrebačkog nadbiskupa kardinala Josi-

pa Bozanića. U verbalnom se naime nasrtaju jasno čula jeka te poruke.

Kada me je neznanac prepoznao, nije dakle mogao odoljeti da mi ne očita domoljubnu lekciju u slogu kardinalova poziva na povratak dobru. Bio je to nesporazum. Nisam se ćutio uvrijeđenim. Odmah sam čovjeku oprostio jer je kardinalova poruka i meni posve prihvatljiva, premda su mi, priznajem, osjećanje, mišljenje i govor sisačkoga biskupa Vlade Košića mnogo bliži. Kardinal poziva ljude da u domovinskom društvu otkrivaju i unaprjeđuju dobro, a biskup iseljivanje iz domovine naziva svojevrsnim dezerterstvom.

Nisam se, velim, ćutio uvrijeđenim, ali me je neznančev izgred ipak kopkao. Ima tu nešto. U mislima prebirem svoje članke i vidim, nema u njima oduševljenja ni „u tragovima“! A puno je dobrote u privatnom životu hrvatskoga naroda. To sjajno potvrđuju brojni dragovoljni davatelji krvi, darivatelji tjelesnih organa, humanitarni pothvati u kojima privatna iskra ljubavi prema bližnjemu u nevolji nerijetko zapali cjelokupnu javnost. Veličanstvene su to stvari!

A zašto ja to ne vidim? Vidim ja to, vidim. Kao što vidim i ljepotu domovinskih krajolika. I uvijek iznova budem jednako ganut istim dobrotama i jednako očaran istim ljepotama.

Ali ja pišem – političke osvrte. A hrvatska je politika i unutarnja i vanjska u potpunu neskladu s kakvoćom, smještajem i veličinom hrvatskoga žiteljstva. Da nije tako, ne bi se narod od oko 4.284.889 žitelja, smješten u Srednjoj Europi i na Sredozemlju, masovno iseljivao iz tako divne postojbine koja se proteže na 56.542 četvorna kilometra kopna i 31.067 četvornih kilometara mora.

A što je ovoga ljeta Gospodnjeg 2017. obilježilo život i politiku hrvatske nacije? Malo neznatna dobra i mnogo znatna zla.

Pohvaliti treba dva trgovačka uspjeha: jadranski turizam i zagrebački „Advent“.

Zlo je bilo neusporedivo obilatije. Počelo je s propašću partijskoga giganta Agrokora. Zatim je slijedilo Plenkovićevo „preslagivanje“ Vlade – raskid HDZ-ove koalicije s Mostom nezavisnih lista i stvaranje koalicije HDZ-a i HNS-a uz potporu sljedbe Milorada Pupovca i „inokosnog“ neokomunista Tomislava Sauche. Onda je došla presuda arbitražnog suda o graničnom prijeporu sa Slovenijom iako je Hrvatska davno prije donošenja presude istupila iz arbitražnog postupka jer su slovenski Europljani taj postupak „nepovratno kompromitirali“.

Zadnja karika u tom debelom lancu zala pogodila nas je 29. studenoga. Toga je dana u Haagu upriličena svečana komemoracija pokojnoj SFR Jugoslaviji u obliku čitanja pravomoćne presude vodstvu ratne Hrvatske Republike Herceg-Bosne, kojom su gospoda Jadranko Prlić, Bruno Stojić, Slobodan Praljak, Milivoj Petković, Valentin Ćorić i Berislav Pušić drakonski kažnjeni zbog ratnih zločina koje – nisu počinili. Svečanost je pokvario general Slobodan Praljak prosvjedno počinivši samoubojstvo u sudnici za čitanja presude.

Tko je to gledao, slušao, o tomu čitao, ne može, ako ima imalo razuma, očekivati nikakvo dobro od „vjerodostojnika“ Andreja Plenkovića, poštenjačine Ivana Vrdoljaka i socijalnog demokrata Tomislava Sauche, od toga trojstva koje danas utjelovljuje političke krjeposti u Hrvata.

A što ćemo s prigodnim zalijevanjem nade? Ne treba očajavati. Treba se pouzdati u Boga i u svoje snage, pa referendumom uljuditi izborni zakon, a nakon novih izbora preurediti državu. S tom mišlju, dragi čitatelji, želim vam blagoslovljen Božić i Sretnu Novu godinu!

HS, 29. prosinca 2017.

SJAŠITE S MRTVIH KONJA

Demokrati i ljubitelji demokracije vole – konje! Ne mislim konje kao životinje, nego konje kao nositelje metaforičkih izričaja. To bi u naše demokratsko doba trebalo biti neobično. Konj naime odavno nije radna, nego uglavnom paradna životinja. S obzirom na tu činjenicu u kulturnoj bi nadgradnji, navlastito u javnom govoru, konj trebao biti vehikul nekakva aristokratizma. Ali stvarnost je jogunasta. Ona je samo u socijalizmu uvijek bila kakva je trebala biti.

Stoga se ne treba odviše čuditi što konje i danas najviše vole oni kojima bi – s obzirom na njihovo materijalno siromaštvo i duhovno uboštvo – više priličila ljubav prema magarcima.

Molim čitatelja da me ne shvati krivo! Nemam ništa ni protiv konja ni protiv magaraca. Dapače, podjednako su mi dragi i konj i magarac. Kada ugledam konja, u meni se moja ljudskost propne; kada ugledam magarca, u meni se moja ljudskost skruši. To su arhetipski doživljaji. Oholost i skromnost. Simbolički ih u zapadnjačkoj kulturi predstavljaju Bukefal Aleksandra Velikoga i onaj bezimeni magarac što ga je ovjekovječio bijeg

Svete obitelji u Egipat. Ti doživljaji kršćanima (i kršćanskim ateistima!) šapću da svaki „pad s konja na magarca" nije nužno pad. Poneki od tih padova može biti i te kakav uspon.

Kako sam počeo, čitatelj bi ovdje mogao očekivati utemeljenje nekakve kulturne hipologije (konjoslovlja) ili kulturne onologije (magaroslovlja). To bi međutim bilo posve krivo. Moje su ambicije puno skromnije. Želim se u okviru ovoga članka samo osvrnuti na proplamsaje političkoga konjoslovlja u Europskoj uniji i u Hrvatskoj.

Početkom prosinca prošle godine u Berlinu je Socijalnodemokratska partija Njemačke (SPD) na trodnevnoj konvenciji demokratski „bistrila" svoju stranačku politiku.

SPD je u njemačkomu demokratskom, uvjetno rečeno, dvostranačju „lijeva" alternativa „desnim" blizankama Kršćansko-demokratskoj uniji i Kršćansko-socijalnoj uniji (CDU/CSU). Dakle, nešto poput Socijal[no]demokratske partije Hrvatske (SDP), koja je u hrvatskomu demokratskom, uvjetno rečeno, dvostranačju „lijeva" alternativa „desnoj" Hrvatskoj demokratskoj zajednici (HDZ).

Ima tu, naravno, i nekih razlika. S jedne strane, primjera radi, njemački socijalni demokrati nisu poput hrvatskih socijalnih demokrata prerušeni komunisti i njihovi potomci, a s druge strane u njemačkim demokršćanskim strankama nisu kao u Hrvatskoj demokratskoj zajednici mahom bivši boljševički ateisti i njihovi potomci stupovi kršćanske demokracije.

No te su razlike između SPD-a i SDP-a, manje važne. Puno su važnije sličnosti. I jedni i drugi imaju od 2016. nove vođe. Njemačke *Genossinnen und Genossen* (drugarice i drugove) od tada vodi Martin Schulz, čovjek koji nije uspio maturirati, ali je više od 20 godina proveo u Bruselju kao zastupnik u Europskom parlamentu, a jedan mandat i kao predsjednik te ustanove. Hrvatske „drugarice i drugove" vodi Davor Bernardić, mlađi čovjek koji je kao uzoran učenik i student stekao visoku izobrazbu, ali dosad, blago rečeno, nije pokazao ni osobitu po-

litičku strast, a kamoli nadarenost. Obje stranke nadahnjuje i produhovljuje isti internacionalističko-globalistički duh – duh protimbe nacionalnoj državi. Stoga nije nimalo čudno što SPD Martina Schulza i SDP Davora Bernardića, po najnovijim demoskopskim istraživanjima, uživaju podjednaku potporu svoga biračkog tijela – oko 20 posto.

Ta demoskopska činjenica nije međutim priječila Schulza da na spomenutoj konvenciji u Berlinu pred šestotinjak SPD-ovih delegata izloži veličanstven politički program. Nužno je, veli Schulz, za spas Europe do god. 2025. donijeti Ustav Sjedinjenih Europskih Država, a zatim sadašnji savez nacionalnih država, tj. Europsku uniju, pretvoriti u saveznu državu. Tako bi se budućim „ustavnim patriotizmom" suzbio današnji pogubni „nacionalni patriotizam". One države koje na to ne bi pristale, odlučan je Schulz, treba automatski izbaciti iz zajednice.

Program su rečeni delegati pozdravili oduševljenim pljeskom.

Schulzovo viđenje Europe u Njemačkoj je izvan SPD-a naišlo na većinsko neodobravanje i sprdnju. Neki su „mrežni ratnici" podsjetili Schulza da je Bruselj na samom početku XXI. stoljeća gurao Europsku uniju u tom smjeru, ali da je taj pokušaj propao god. 2005., kada su Francuska i Nizozemska na svojim nacionalnim referendumima odbile Ustav Europske Unije. Drugi ga pitaju: Martine, zaboga, reci nam tko je to i gdje „za Junckera spreman" umrijeti?! Treći ga pozivaju: Sjaši, Martine, s mrtvog konja! Sumnjičavci upozoravaju da je nezdravo omalovažavati takve programe i podsjećaju na izjavu predsjednika Europskog povjerenstva Jean-Claudea Junckera: Mi nešto odlučimo, pustimo to u javnost, zatim očekujemo neko vrijeme što će se dogoditi. Ako ne bude velike vike i pobuna, nastavljamo – korak po korak, dok više ne bude povratka.

A kako je u Hrvatskoj zasjala Schulzova ideja? O njoj se, koliko znam, oglasio samo kolumnist Slobodne Dalmacije Ivica Šola. Ostali javnici šute. Oni su „neutralni". Ne miješaju se ni u svoje kućne poslove. Oni šute ili potiho pjevuše: „Ajši, ajša, jabaša, konja jaše subaša." I smatraju to političkom mudrošću.

Zašto? Pa bistri su to ljudi. Oni vide da je lako reći: Sjaši s mrtvog konja! Ali vide i kako je to teško učiniti. Eto, zagrebački je gradonačelnik u mladosti, da se poslužim njegovim riječima, volio jesti „ždrjebetinu“. U zrelim godinama opazio je da je SDP „mrtav konj“. Sjašio je, doduše pod pritiskom Brune Esih i Zlatka Hasanbegovića, i s Josipa Broza Tita, ali je malo zatim samovoljno uzjašio na jugoslavenskoga „narodnog heroja“ Ivu Lolu Ribara, a kada je, opet pod istim pritiskom, i s njega htio sjašiti, ne dadoše mu SDP-ova oporba i HDZ-ovi partneri u zagrebačkoj Gradskoj skupštini.

Bolno je to. Ali kako god bolno bilo, hrvatski bi političari trebali napokon shvatiti da će ih, ne sjaše li s mrtvih konja, vrlo brzo snaći sudbina tih krasnih, ali nesretnih životinja.

HS, 5. siječnja 2018.

TRIJUMF INKLUZIVNOSTI

Kako smo ušli u novu godinu? Kako tko. To svatko od nas dobro zna i to je svakomu vrlo važno.

Jednako bi nam tako svima trebalo biti važno kako smo kao zajednica, kao nacija i država, ušli u novu godinu. Ali to, čini se, niti tko zna niti tko može procijeniti. Zašto? Valjda stoga što smo divlje društvo, što se valjamo u blagostanju, u preobilju obavijesti, u redu i miru, u potpuno „razvidnoj" liberalnoj demokraciji!

To je, reći će tkogod, koliko nelogičan toliko zločest odgovor. Možda doista jest. A koliko je istinit? Svatko može lako provjeriti. Neka samo pokuša u mjerodavnim državnim ustanovama dobiti točne odgovore na banalna pitanja. Na primjer: Koliko Hrvatska ima stanovnika? Koliko birača? Koliko je radno sposobnih ljudi nezaposleno? Koliko se Hrvata, otkad je Hrvatska u Europskoj uniji, iselilo u druge države? Koliko je novca Hrvatska dosad uplatila u bruseljsku riznicu, a koliko iz te riznice „povukla"?

Društvu koje živi u takvu stanju „nevinosti i neznanja“ ne preostaje ništa drugo nego slijepo vjerovati svojim političkim izabranicima i njihovim trubačima, posebice onima na radiju i televiziji.

Ta je vjera, na žalost, vrlo zahtjevna. Zašto? Političare poslovično kvare osobni i stranački probitci, a trubači su u novinama, na radiju i televiziji – trubači. Katkada i nehotice šire malodušne vijesti. Zbog toga je predsjednik Vlade, da doskoči jadu, unajmio Krešimira Macana – kojemu se pripisuje sudioništvo u kreiranju Josipovićeve predizborne „Barbike“ – za posebnoga Vladina savjetnika za odnose s javnošću.Taj će nas „kulturni radnik za mase“ (rus. - *массовик*) ili, suvremenije rečeno, sofisticirani obmanjivač (engl. - *spin doctor*) uvjeriti da pod vlašću Andreja Plenkovića, iako to ne osjećamo, živimo i sigurnije i bolje nego ikad dosad.

Dok nas rečeni Macan ne uvjeri, osvrnimo se na prvu četvrtinu mandata Plenkovićeve Vlade.

Bilo je to razdoblje puno *evenata* (događaja). Najprije smo, usuprot očekivanjima, umjesto Zlatka Hasanbegovića za ministricu kulture dobili Ninu Obuljen Koržinek. Gospođa se za tu dužnost kvalificirala u ministarstvima kulture Bože Biškupića i Andree Zlatar Violić. Tamo je ostavila nesumnjiv trag na odluci da se knjige haaškoga uznika generala Slobodana Praljka oporezuju kao „šund“. Zatim smo izgubili arbitražni spor oko MOL-ovih upravljačkih prava u Ini. Taj gubitak nadahnuo je gričku božićnu čestitku naciji. Plenković je na pretprošli katolički Badnjak svečano obećao da će on i njegova Vlada – otkupom MOL-ovih dionica – vratiti Inu u vlasništvo Republike Hrvatske. A to, dodao je, naciju ne će stajati – ni jednu kunu! Onda je u javnosti zinula propast obitelji Ivice Todorića i njegova koncerna Agrokora. Obitelj je, svojom snalažljivošću i odlučnošću Plenkovićeve Vlade, spašena. Izbjegla je u London, a koncern i dugovi ostali su u Hrvatskoj. Što će biti s njima? Nitko to ne zna. Zasad je izvjesno samo Plenkovićevo obećanje da slom Agrokora naciju ne će stajati – ni jednu lipu!

Nije bilo lako. Ali tko je „inkluzivan“ poput Plenkovića, može u stanovitim okolnostima i nemoguće. Eto, Plenković je spasio i Agrokorova Zdravka Marića – ni HDZ-ovca ni MOST-ovca! Kako? Istom onom „inkluzivnošću“ kojom ga je imenovao ministrom financija. Kada su HDZ-ovi koalicijski partneri MOST-ovci u Vladi iskazali Mariću nepovjerenje, Plenković je razvrgnuo koaliciju s Mostom neovisnih lista i istodobno uspostavio vrlo „inkluzivan“ vladajući savez s HNS-om Ivana Vrdoljaka. Toliko „inkluzivan“ da je u njemu odlično mjesto čekalo i negdašnjega Milanovićeva „disgrafičnog“ majordoma Tomislava Sauchu.

Kako HDZ-ovci na sve to gledaju? Oni koji gledaju – gledaju „inkluzivno“. Drže da je „inkluzivnost“ ne samo suvremena i vrlo pametna, nego i čarobna ideologija. Tko bi, vele, drukčije razbio HNS? Ili, kako bi Plenkovićeva vlast funkcionirala bez Davora Božinovića i Milorada Pupovca, bez Nine Obuljen Koržinek i Predraga Štromara, bez Blaženke Divjak i Furija Radina? HDZ-ovci se u novije vrijeme tako „inkluzivno“, tj. naprjedno, drže u svim skandaloznim prigodama. Tako ih u zagrebačkoj Gradskoj skupštini ništa nije moglo okrenuti ni protiv povratka Ive Lole Ribara ni protiv Istanbulske konvencije. Jednako su „uključivo“ na pravoslavni Badnjak u zagrebačkom Westinu odslušali i predavanje kneza Milorada o divotama Ilirskoga i strahotama Ustaškoga pokreta i SNV-ovo umiljato svojatanje Petra Preradovića.

Kako je to moguće? Jednostavno, reći će vam Plenkovićevi HDZ-ovci. Svjetonazorne i ideološke vrijednosti u „inkluzivnim“ (tj. naprjednim) društvima, kao ni granice među postmodernim državama, više ne razdvajaju, nego – upravo suprotno – spajaju ljude i narode. Zbog toga Šeksov pastorak Karlo Ressler piše Plenkoviću statut njegova najnovijeg, „inkluzivnog“ HDZ-a.

HS, 12. siječnja 2018.

MEĐUNARODNO ŠTIPANJE

Da sam nepristrani Švicarac, rođen, recimo, negdje u Graubündenu, ne nužno u Churu, nego u kakvu alpskom selu, vjerojatno bih na sve to gledao svisoka. Sigurno bi me zabavljale te koliko nevjerojatne toliko dugotrajne igrice na granicama negdašnje Jugoslavije. Jugoslavije?! Da, one geopolitičke zlosretnice što se dva puta u XX. st. rađala i dva puta umirala – u krvi. Golim okom trenutno su vidljive samo „sitnokaluđerske" političke čarke na vanjskoj i fiškalske političke podvale na unutarnjoj granici Europske unije. Svisoka bih, kao što rekoh, pratio to neobično petljanje u kojemu kolo vode Grčka i Slovenija, dvije dvostruke saveznice Republike Hrvatske.

Ah, da! Skrušeno priznajem, plašljiv sam čovjek. Plašljiv poput Akakija Akakievića. Ali, eto, omaknulo mi se! U zao čas! Omaknulo mi se baš sada kad auguri navješćuju hrvatski zakon protiv „govora mržnje"! Stoga usrdno molim „politički korektna" čitatelja da hladni izričaj „dvostruke saveznice" toplo sublimira u „dvije posestrime". Umjesto „saveznica" – „posestrime" Republike Hrvatske?! Da, upravo tako. Ta će preinaka dolično naglasiti da su NATO i Europska unija svojevrsni save-

zi, ali ujedno i poželjne zajednice vrjednota. A to bi možda moglo i zaštititi moju neznatnost od pogibelji da državni odvjetnik rečenu hladnoću izričaja protumači kao „govor mržnje".

Da sam dakle, kao što rekoh, nepristrani Švicarac, sve bi bilo drukčije. Vjerojatno bih pušio kratku lulu, pio pivo i, ne ulažući nikakav napor, nastojao intuitivno shvatiti vragometnu logiku vanjske politike koja susjednim državama postavlja nerazumne zahtjeve. Možda bih se samo malko začudio, a zatim odmahnuo rukom i na grčko osporavanje imena „Makedonija" negdašnjoj jugoslavenskoj Republici Makedoniji i na slovensko svojatanje cijele Savudrijske vale, koja – nastavljajući se na kopnenu slovensko-hrvatsku državnu granicu – razdvaja slovensko i hrvatsko more.

Ali nisam ni nepristran ni Švicarac, pa na žalost ne mogu tako. Ne pušim kratku lulu, a pivo pijem samo kada sam žedan gdje nema vina. Valjda stoga posve diskurzivno pokušavam shvatiti kakvi su to zapetljaji. Zašto danas Grcima smeta demokratska Republika Makedonija? Kako im gotovo pola stoljeća nije smetala Titova Socijalistička Republika Makedonija? Zašto alpski Slaveni Slovenci, koji su se kao samozvani „alpski Hrvati" nekoć utjecali hrvatskomu državnom pravu, danas bježe od Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora iz god. 1982.? Zašto su tu konvenciju sukcesijski preuzeli od Jugoslavije kada su ušli u članstvo Organizacije ujedinjenih naroda?

Ta pitanja meni nisu nimalo zabavna. Upravo suprotno, ona navode na ružne misli. Zar je zlostavljanje susjednih država, pa i dvostrukih saveznica, najdublji sadržaj međudržavne miroljubive suradnje i solidarnosti – tih najviših vrjednota NATO-a i Europske unije?

Grke nikako ne razumijem, a Slovence mi posve ogoljuje otrcana psihološko-filozofska spoznaja da su i pojedinci i skupine, i državljani i države, po naravi sebična bića. Sami pak vidimo da se sebičnost pojedinca svugdje kori kao porok, a sebičnost države u jakim državama slavi kao krjepost – kao „sveta domovinska sebičnost" (*il sacro egoismo della patria*). No nitko

razuman ne može zamisliti civiliziran život ljudskoga roda bez ograničenja tih sebičnosti – pojedinčeve unutarnjim, a državne međunarodnim pravom.

Pusti pravo, reći će pučki mudrijaši. Pravo ti vrijedi koliko ga sila hrani i brani. Pravo je – pravo jačega. Više vrijedi prst vlasti nego šaka prava. Te i mnoge druge, pristojne i nepristojne pučke izreke o istini, pravu i zakonu zgusnuo je teoretičar države i prava Carl Schmitt u Hobbesov latinski cinizam: *Auctoritas, non veritas, facit legem* (vlast, a ne istina, donosi zakon). Tomu nema prigovora. No treba dodati: *Qualis auctoritas talis lex* (kakva vlast, takav zakon).

Što se tiče slovenskih zahtjeva i prijetnja, na te „burgije“ ne treba odgovarati istim ili sličnim „ćorcima“.

Gdje se argumentira arbitražnom „presudom“ u procesu koji je prekinut davno prije donošenja „presude“ i padom ugleda „*leaderā*“ Procesa Brdo – Brijuni na Zapadnomu Balkanu, tu nema druge nego „burgijašima“ ponuditi u Savudrijskoj vali „crtu sredine“, a ako ne prihvate, uljudno im zahvaliti što su svojim nepodopštinama srušili arbitražno sudovanje u sličnim slučajevima u Europskoj uniji i još ih uljudnije, kao velike štovatelje i hrabre branitelje međunarodnoga prava, uputiti na Međunarodni sud za pravo mora.

A Bruselj? Tamo ništa ne znači obećanje Andreja Plenkovića da će Jean-Claudeu, koji „se voli šaliti“, još jednom potanko izložiti kako Hrvatska gleda na svoj granični prijepor sa Slovenijom. U Bruselju se predsjednik Vlade Republike Hrvatske samo ne bi smio dati međunarodnopravno štipati za stražnjicu. Sve ostalo riješit će se samo od sebe.

HS, 19. siječnja 2018.

PRALJAK I SOKRAT

O mrtvima ništa osim dobro. To jest: Ako čovjek nema što dobro reći, neka o pokojniku šuti. To je u hrvatskoj uljudbi nepisano pravilo pristojna ponašanja.

Toga se pravila ne drže samo prostaci, bilo da su domomrzci ili domoljupci. Oni prvi, fanatični štovatelji tuđinskoga jarma, tzv. jugani (valjda od lat. *iugum* - jaram?), odnedavno su, osobito otkad im se u Haagu pravno uneredila međunarodna proslava jugoslavenskoga Dana Republike, vrlo uznemireni. Ne vladaju sobom, pa svoje protivnike „prekomjerno" štrcaju psovkama i uvrjedama, a ovi im uzvraćaju istom mjerom, tako da se Međumrežje histerično dimi i trese kao nikad dosad.

Kako na to gleda Vlada? Plenkovićeva Vlada nije samo „inkluzivna", ona je i mrtvozornički ozbiljna. Ona ne može – poput ovoga člankopisca – na taj urnebes gledati dobroćudno kao na bezazlen odušak frustracija najnižega sloja hrvatskoga društva. Ona javne psovke i uvrjede vidi i čuje kao poguban – „govor mržnje"!

Istina, to humano glasanje često je sličnije pasjem lavežu nego ljudskom „govoru“ kako ga u definiciji čovjeka shvaća Aristotel. A opet, koliko je pametno psu zabraniti lajanje, a kamoli čovjeku govor? Tu bi možda mogao pomoći onaj nevoljni istarski pas Medo kojega je susjed povlačio po sudu jer se njegova pasja bît nije htjela zadovoljiti režanjem? Ali Vlada zasad nema takvih obzira. Ona je preko svoga uzoritog misnika Aleksandra Stankovića u HTV-ovoj emisiji „Nedjeljom u 2“ navijestila zakonodavni rat protiv – „govora mržnje“.

Da se čovjek, rekao bi A. G. Matoš, prekriži lijevom nogom! Čovjek sam, ali ne ću. Draža mi je ona stara seljačka izreka: Svaka je vlast od Boga, a osobito ova! A i zgodnije je tako, jer se ovdje prestajem baviti Vladinim poslom. Radije ću se osvrnuti na uglađeni „govor ljubavi“.

Kada je 29. studenoga 2017. u okviru konačne presude političkomu i vojnom vodstvu ratne Hrvatske Republike Herceg-Bosne predsjednik Žalbenog vijeća haaškoga Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) Carmel Agius generalu HV-a i HVO-a Slobodanu Praljku pročitao presudu, general nije ni poniknuo, kamoli po sudčevoj zapovijedi sjeo. Uspravan i samouvjeren, junački je odvratio: „Sudci, Slobodan Praljak nije ratni zločinac. S prijezirom odbacujem vašu presudu!“ Nakon toga dostojanstveno je ispio smrtonosni cijanid i preminuo.

Agius se najprije nije dao prekinuti u čitanju presude drugim osuđenicima, a kada je shvatio što se dogodilo, zamolio je poslužitelje da spuste zastor između vijećnice i galerije, te najavio da će čitanje presude nastaviti u drugoj, manjoj sudnici jer je glavna postala mjestom zločina.

Bio je to događaj bez precedenta u povijesti sudovanja. Strašna je vijest za tili čas odjeknula u cijelom svijetu. Među Hrvatima u Hrvatskoj, u Herceg-Bosni i u iseljeništvu izazvala je zaprepaštenje i tugu, a među hrvatskim juganima, Bošnjacima i Srbima oduševljenje, jer su Hrvati – osuđeni zbog „udruženoga zločinačkog pothvata“ usmjerenog na progon i zator Bošnjaka u Herceg-Bosni!

Hrvatska je državna vlast, u skladu s pretežnim osjećajem nacije, reagirala žestoko. Iako je znala (ili morala znati?) da u toj stvari ne može ništa učiniti, hrabro je obećala da će se zauzeti za reviziju nepravedne presude navodeći pri tomu goleme zasluge generala Praljka što ih je stekao u obrani Sunje i opstojnosti hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini. Ali tu su vlast njezini inozemni gospodari vrlo brzo odvratili od domoljublja, pa su i predsjednica Republike Kolinda Grabar-Kitarović i predsjednik Vlade Plenković, prije no što se generalov prah ohladio, bez imalo srama oddeklamirali da oni nepravednu presudu „poštuju". Nisam čuo što misli i kako osjeća predsjednik Hrvatskoga [državnog] sabora Gordan Jandroković. Ali i ne treba. Oba su brda, i Pantovčak i Grič, jednako zablistala svojom izočnošću na komemoraciji generalu Praljku što ju je u zagrebačkoj Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskoga priredio Hrvatski generalski zbor. Jer „država se", vele, „vodi razumom, a ne emocijama".

A što vele oni koji se služe „govorom ljubavi"? Što misli, recimo – naš Žarko Puhovski? Taj je časni arbitar svakovrsne političke ispravnosti malo oronuo kao lažni svjedok Javnoga tužilaštva na zagrebačkom Okružnom sudu i nevjerodostojni svjedok Tužiteljstva haaškoga Međunarodnog kaznenog sudišta za bivšu Jugoslaviju, ali mudrost ga nije ostavila. On veli: Pučka će pobožnost Slobodana Praljka pretvoriti u još jednoga hrvatskog svetca.

To je izazvalo paniku među hrvatskim juganima! Oni vjeruju Žarku, a Žarko njima. Zato upeše sve snage da spriječe tu katastrofu. Kako drukčije nego onemogućivanjem pučke usporedbe generala Praljka s prvim svetcem filozofskoga kalendara – Sokratom? Te uzeše i oni koji o Sokratu i Praljku štogod znaju i oni koji ni o jednomu ni o drugomu ništa ne znaju dokazivati da je usporedba neodrživa. Moguće je, vele, uspoređivati samo prigodke (akcidencije): obojica bradati, obojica „ljubitelji mudrosti", obojica umjetnici, obojica hrabri vojnici, obojica osuđenici, obojica ispijanjem otrova okončali život. Itd. itsl. Ali Sokratu, veli jedna mudrica, nije sudio „domaći, atenski sud, već arhonti i helijasti". Gospođa vjerojatno zna da su helijasti

atenski sudci, članovi helijeje, koji su se kockom birali od Atenjana starijih od 30 godina, ali joj ovaj izgred treba da nas sugestvinim „govorom ljubavi“ upozori da je hrvatskomu generalu Praljku sudio domaći sud, koji su činili Maltežanin, Kinez, Južnoafrikanac, Talijan i Amerikanac.

Lijepo. Ali svi zaboravljaju bitne točke usporedbe. I Sokrat i Praljak branili su pred sudom istinu i svoju osobnu čast, a Praljak je uz to branio i istinu o hrvatskomu Domovinskom ratu u Bosni i Hercegovini i čast hrvatskoga naroda. Obojicu je osudila demokracija, Sokrata atenska robovlasnička, a Praljka globalna neoliberalna. Stoga će, kao što je Sokrat posmrtno trijumfirao u djelima svojih učenika, general Praljak, ako išta vrijedimo, trijumfirati u sjećanju svoga naroda. On, naravno, ne će biti naš svetac. On će, kao što reče Željka Markić, biti naša – zastava.

HS, 26. siječnja 2018.

SVINJSKA KULTURA

O mrtvima, kao što rekoh prošli put, samo dobro. Tko o pokojniku nema što dobro reći, neka o njemu šuti. To je u hrvatskoj kulturi nepisano pravilo pristojna ponašanja. A krše ga samo prostaci, podjednako domomrzci i domoljubci.

– Dobro, dobro! – reći će tkogod. – Ali zašto to sada ponavlja? – Da odmah budemo načisto. Ne ponavljam stoga što mi se mili mudra izreka da je ponavljanje majka znanja, nego stoga što me zbog prevelika broja iznimaka spopada slutnja da je na pomolu prevrat u poimanju pristojnosti. U svijetu u kojemu je sve moguće, a ništa zbiljsko, nije nemoguće da prostota postane pristojnost, a pristojnost prostota.

Prostačenje najnižih slojeva društva, psovke i uvrjede kojima „međumrežni ratnici“ štrcaju jedni druge i časte društvene, kulturne i političke uglednike iz svjetonazorno protivničkog tabora, nitko ne smatra bezazlenim ventilom frustracija. Svi prosvijetljeni i kakvom-takvom moću pomazani promatrači, kada je riječ o protivničkim prostotama, vide u njima – „govor

mržnje“. Dobro, neka bude. Vlast međutim može tomu govoru vrlo lako stati na kraj. Kako? Onako kako to odavno čine međumrežni portali velikih novina koji ne dopuštaju komentiranje važnih članaka. Malo je teže s društvenim mrežama, ali *Facebook* odnedavno pokazuje da i tu ima lijeka.

Mnogo je međutim važnije pitanje: Kako ušutkati prostotu koja se predstavlja kao govor ljubavi, a bjelodano izvire iz mržnje?

Otkud sad to? Kakav „govor ljubavi“? Istina, ta se sveza riječi rijetko rabi, pa je lako moguće da čitatelja iznenadi, ali pojam se općenito podrazumijeva. Javni govor svećenika, državnih dužnosnika, vođā političkih stranaka, umjetnika uzdržavanih javnim novcem trebao bi po definiciji biti izrazom zauzetosti za opće dobro, a može se po uzoru na „govor mržnje“ metaforički nazvati – „govorom ljubavi“. Razuman se čitatelj pita: Kakvu i čijemu dobru služi ljubavno „zbigecana“ mržnja? Pitanje je na mjestu, a odgovor – na čitatelju.

Nisu te preruhe od jučer. Ima ih mnogo. Za potrebe ovoga članka dostatno je predočiti nekoliko primjera.

Kada su žene „strateški“ silovane od srpske vojske zamolile ministricu vanjskih i europskih poslova gospođu Vesnu Pusić da primi njihovo izaslanstvo, gospođa se Pusić oglušila o tu molbu. I nije se samo oglušila, nego je spomenute žrtve brutalnoga spolnog nasilja pozvala da se priključe – Povorci ponosa! To ne zavrjeđuje komentar.

Kada je general Slobodan Praljak u sudnici Haaškoga sudišta odbacio nepravednu presudu i radije izabrao časnu smrt nego „nečastan“ život, dio je [narodnih] zastupnika u Hrvatskomu [državnom] saboru, predvođen Goranom Beusom Richemberghom, nad tim tragičnim događajem likovao više nego Izetbegovićevi unitaristički Bošnjaci u Sarajevu i Mostaru te demonstrativno odbio odati počast „ratnomu zločincu“.

Malo zatim banjalučki je biskup Franjo Komarica generalov *seppuku* u sudnici proglasio „kukavičlukom" i pozvao svoje sunarodnjake da prestanu slaviti „ratne zločince". Pa što? Ništa. Samo podsjećam da se preuzvišeni gospodin biskup duhovno suobličio s Haaškim sudom.

Otkad je Ivo Sanader Miloradu Pupovcu čestitao Božić riječima „Hristos se rodi!", božićni su domjenci Srpskoga narodnog vijeća državnim vlastima u Hrvatskoj obvezna godišnja pokora. Ove je godine Pupovac kao domaćin domjenka predsjedniku Vlade Republike Hrvatske Andreju Plenkoviću održao pred cijelom nacijom dojmljiv *„božićni čas istorije"*. Poučio ga je da su Hrvati imali dva politička pokreta – Ilirski i Ustaški, te suvereno ocijenio da je prvi prihvatljiv, a drugi neprihvatljiv. Pri tomu je u svoj ideološki hram bez imalo srama prizvao časnoga hrvatskog pjesnika i političkoga Hrvata Petra Preradovića.

Te političke turpizme ovih je dana nadmašio perspektivni [narodni] zastupnik u Hrvatskomu [državnom] saboru Ivan Pernar javnim likovanjem nad smrću Marijana Hanžekovića.

U redu, reći će tkogod, ali ti su turpizmi samo grijesi protiv pristojnosti. Kakve oni imaju veze s kulturom?

Taj se prigovor može činiti neoborivim onomu tko misli da se o političkoj kulturi kao kulturi može govoriti samo uvjetno, onako kako primjerice katkad govorimo o poljodjelstvu kao o agrikulturi. No to je stubokom krivo. Jednostavno stoga što politika niče iz kulture, a ne kultura iz politike. Odatle slijedi ispravan zaključak: Kakva kultura – takva politika.

A ni u kulturi u užem smislu riječi ne manjkaju slični turpizmi. Sjetimo se samo knjiga *Jezik i nacionalizam* Snježane Kordić i *Radio sam svoj seljački i kovački posao* Đure Zatezala, te filmova „15 minuta – Masakr u Dvoru" i „Ministarstvo ljubavi". U tim kulturnim proizvodima jasno se nazire ubitačna ljubav prema hrvatskoj naciji i državi. No ona se posve jasno očituje tek u kazališnom silovanju na hrvatskoj zastavi i

masovnom smaknuću Zlatka Hasanbegovića, Željke Markić, Mile Bogovića, Velimira Bujanca i Josipa Klemma – pod svinjskim maskama.

Većina Hrvata tumači te kulturne svinjarije kao žalovanje hrvatskih jugana za pokojnom Jugom. A ja? I ja imam razumijevanja za tu tugu. Ali protivim se njezinu financiranju novcem hrvatskih poreznih obveznika. Zašto? Budemo li i dalje državnim novcem tovili svinjsku kulturu, nema nade da ćemo se riješiti svinjske politike.

HS, 2. veljače 2018.

DVA RAZUMA

Sljedeći tjedan, na poziv hrvatske predsjednice Kolinde Grabar-Kitarović, stiže srpski predsjednik Aleksandar Vučić u dvodnevni posjet Zagrebu.

Vijest je u Hrvatskoj odjeknula kao grom iz vedra neba.

Zašto? Teško je to razumjeti. Hrvatska je još 1996., nakon pobjede u Domovinskom ratu, sklopila sa srpsko-crnogorskom Jugoslavijom sporazum o normalizaciji uzajamnih odnošaja, koji su nakon crnogorskoga izlaska iz Jugoslavije u cjelini naslijedile obje bivše saveznice – Srbija i Crna Gora.

Prostodušni hrvatski svijet vidio je tada taj sporazum kao osvit mira. Ljudi su vjerovali da će se Srbija, stožerna republika bivše „Savezne Republike", pomiriti s novonastalim susjednim državama i podmiriti račune za svoje ratne pustolovine na njihovim teritorijima, te da će sve te države početi živjeti u duhu dobrosusjedstva i poštene suradnje.

Ali od toga do dana današnjega ne bî gotovo ništa. S protokom vremena, osobito otkad su svu vlast u Srbiji osvojila „dva

raka“ četničkoga vojvode Voje Šešelja (Tomislav Nikolić i Aleksandar Vučić) u savezu s Miloševićevim „Malim Slobom“ (Ivica Dačić), postalo je normalno da Srbija drži pod okupacijom dijelove hrvatskoga državnog ozemlja, da srpski predsjednik (Nikolić) u inozemstvu svojata hrvatski mučenički grad Vukovar, da srpska vlast podjaruje srpsku narodnu manjinu u Hrvatskoj protiv hrvatske države, da srpski ministar vanjskih poslova (Dačić) u svijetu kalja Hrvatsku državu bučnim lažima i povijesnim krivotvorinama (Dačićeva propagandistička izložba „Istina o Jasenovcu – pravo na sjećanje“ što ju je Gideon Greif prošli tjedan otvorio u zgradi Organizacije ujedinjenih naroda u New Yorku).

Službena srpska priča teče ovako: Hrvati su u svojoj NDH, kao nitko drugi u drugim europskim državama – ni Srbi u Nedićevoj Srbiji, ni Francuzi u Vichyjevskoj Francuskoj, ni Madžari u Horthyjevoj Madžarskoj – tamanili ne samo Židove, nego i Rome i Srbe, a iz Republike Hrvatske u svomu su Domovinskom ratu prognali gotovo sve Srbe. Sve u svemu: Hrvati su nevjerojatno opak, antisemitski, naci-fašistički, genocidan narod.

Hrvatska Predsjednica sigurno zna tu srpsku priču, ali ju očito shvaća po onomu ključu što ga je „otac srpske nacije“ Dobrica Ćosić izbrusio u *Deobama*: „Laž je vid srpskog patriotizma i potvrda naše urođene inteligencije. Lažemo stvaralački, maštovito, inventivno.“

U tom ozračju hrvatsko-srpske ljubavne mržnje Predsjednica se sa srpskim patriotima već družila, počevši od svoga predsjedničkog ustoličenja. Bilo je tu i ljubljenja (to je, kako reče Dubravka Šuica, „europsko ponašanje“). Hrvatā se međutim najdublje dojmila Predsjedničina idila s Aleksandrom Vučićem na mostu preko najmoćnije europske rijeke i srpsko-hrvatska Subotička deklaracija o kojoj pojma nije imalo hrvatsko ministarstvo vanjskih i europskih poslova. A onda je nešto zapelo, pa je Predsjednica svoje „patriotske Srbe“ nedavno duboko uvrijedila nediplomatskom izjavom da će Dunavom još mnogo vode proteći prije nego što Hrvatska i Srbija postanu prijatelj-

ske zemlje. Valjda je hiroviti Dunav, čuvši to, ubrzao svoj tijek, i evo nam iznenada njezina poziva Vučiću.

Naciju je silno uznemirila ta vijest. Vučić bi, viče SDP-ov zastupnik u Hrvatskomu [državnom] saboru Bojan Glavašević, trebao biti *persona non grata* (nepoželjna osoba) u Hrvatskoj jer je kao izaslanik četničkoga vojvode Voje u Glini sokolio hrabri krajinski otpor „ustaškoj državi". HDZ-ov potpredsjednik toga istog Sabora Milijan Brkić ne misli tako. On „i te kako" podupire Predsjedničin potez. „Srbija je", veli Brkić, „naša prijateljska i susjedna država."

To je linija podjele. Jedni se kostruše na Predsjednicu tvrdeći da nije smjela podleći Washingtonu i Bruselju: nije smjela Vučića i Dačića činiti podobnima za Europu zanemarujući zlo koje oni čine Hrvatskoj. Drugi Predsjednicu hvale preko svake mjere. U njoj vide dalekovidnu državnicu i nadaju se da će ona sa srpskim četnicima („jer smo i mi i oni kršćani") stvoriti kršćanski obrambeni bedem Europe kao što smo nekoć zajedno bili *antemurale Christianitatis* (pedziđe kršćanstva). Treći se zanose njezinom maksimom „Država se vodi razumom, a ne emocijama."

Kako na sve to gleda moja neznatnost? Čudim se očitovanim stajalištima iz SDP-a i HDZ-a, jer su ta stajališta potpuno iznevjerila moja očekivanja. Mudrost o "predziđima" djeluje mi premudro, da ne velim „celomudreno". Razum bez emocija (osjećaja), ako toga i ima, u politici malo vrijedi, jer je, kao što reče Max Weber, strast nuždan preduvjet za bavljenje politikom. Uz to postoje barem dvije vrste razuma – razum gospodara i razum sluge. Mislim da je samo po ovomu drugom razumu razumno vjerovati Vučiću i Dačiću. Daj, Bože, da se varam.

HS, 9. veljače 2018.

VUČIĆEV AKÎ

Nekoć davno, kad bi Vođa i Učitelj naših naroda i narodnosti dolazio iz Beograda u Zagreb, tajna bi politička policija nekoliko dana prije njegova dolaska temeljito pospremila grad.

Kako?! Jednostavno: svih dvjestotinjak Zagrepčana koje je sumnjičila da Vođi i Učitelju rade o glavi stavila bi onkraj brave. I Zagreb bi, kada je Vođa i Učitelj prolazio, mirisao, poput Židova u „Pjesmi nad pjesmama“, mirisom ugodnim. Nekoliko dana po svršetku posjeta politička bi policija tu gamad što ždere ideološki češnjak – bez potvrde o boravku u „buksi“ – istjerala na zrak. Tako se skrbilo o sigurnosti Visokoga Gosta.

Kako sam počeo, moglo bi se očekivati da ću sada, bez obzira na naslov članka, nastaviti udarati u bubanj negdašnje „narodne patnje“. Ali neću. Upravo suprotno, i ja sam, premda konzervativno, okrenut naprijed. Ružnu sam uspomenu izvukao za uši iz vreće sjećanja, ali ne da poput mađioničara obsjenim čitatelja, nego da mu predočim koliko smo kao nacija u zadnjih četrdesetak godina naprjedovali u poimanju i ostvarivanju slobode.

Pa pogledajmo. Tada je to bilo onako kako sam maločas opisao. Ovaj put, kada se srpski predsjednik Aleksandar Vučić, jedan od „dvaju rakova“ četničkoga vojvode Voje Šešelja, spremao iz Beograda u službeni posjet Zagrebu, nitko nije preventivno uhićen. Ili se barem ne zna da jest. Iako su vojne udovice i veterani hrvatskoga Domovinskog rata bili najavili prosvjed protiv toga posjeta na Trgu sv. Marka, nisu poduzete dostatno visoke sigurnosne mjere. Na zagrebačkim ulicama – uvrijeđeno su konstatirala srpska javna priopćivala – „nisu zavareni šahtovi“. Vučićevi suradnici u Beogradu, svjesni pogibelji, preklinjali su svoga predsjednika: „Ne idi, bre, Aco, u Zagreb, ubiće te ustaše!“ Ali Vučić se nije dao smesti. „Idem! Ja se ne bojim“, odgovorio je neustrašivi Vučić i ni trepnuo nije. Taj hrabri odgovor nagnao je glavni grad Srbije, „naše prijateljske i susjedne države“, kako ju je nazvao potpredsjednik Hrvatskoga [državnog] sabora Milijan Brkić, u neviđenu paniku. To je, na svu sreću, opazio milosrdni zagrebački gradonačelnik Milan Bandić, te je, koliko se dalo, umirio Beograđane razboritom porukom: „Ne će Vučića u Zagrebu dočekati ustaše, jer ustaša u Zagrebu nema.“

Sve su to, naravno, čule i vidjele hrvatske sigurnosne službe, pa su i one u zadnji čas, zlu ne trebalo, razborito reagirale. One su, usuprot prvotnoj odluci, odviše uznaprjedovaloj, da ne velim raspojasanoj, hrvatskoj građanskoj slobodi uskratile pristup Trgu sv. Marka, a prosvjednike stavile pod jak policijski nadzor na Trgu bana Josipa Jelačića – daleko od očiju i ušiju Visokoga Gosta.

Dobro, to je – tako – izvanjski opis. Gdje je tu bitna razlika? Takvo pitanje vjerojatno pada na um nekomu tko nije na svojoj koži osjetio „sigurnosne mjere“. Ali razlika je objektivno golema.

Neshvatljivo je međutim nešto drugo. Kako to da Hrvati nisu prosvjedovali protiv Vođe i Učitelja naših naroda i narodnosti? On i njegovi ubojice pobili su nakon Drugoga svjetskog rata deset puta više naših sunarodnjaka nego sve srpsko-crnogorske vojske zajedno u Domovinskom ratu. Osim toga on je te-

meljito poricao pravo Hrvata na nacionalnu državu. Sjetimo se proroštva: Prije će Sava poteći uzvodno nego Hrvatska postati država. Zašto, dakle, Hrvati nisu tada prosvjedovali, a prosvjeduju sada protiv Vučića?

Taj Šešeljev šegrt, za razliku od Staljinova, nikada nije Hrvatima poricao pravo na nacionalnu državu. On nam je samo htio oteti dio Hrvatske, ono ozemlje istočno od Šešeljeve crte Virovitica – Karlovac – Karlobag. On, kažu, nije ni ratovao u Hrvatskoj. Samo je kao izaslanik svoga meštra god. 1995. u Glini hrabrio svoje sunarodnjake pobunjene hrvatske državljane da izdrže i obećavao im da više nikad ne će živjeti u hrvatskoj državi. A Velika je Srbija po pravorijeku haaškoga Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju legitiman politički projekt.

Što, dakle? Ta su pitanja na prvi pogled zakučasta, ali u biti su vrlo jednostavna. Hrvati tada nisu mogli prosvjedovati, a danas mogu. Da su mogli, tada bi bez dvojbe prosvjedovali protiv Vođe i Učitelja. A danas, kada mogu, ne prosvjeduju protiv Vučića, nego protiv svoje predsjednice Kolinde Grabar-Kitarović, koja je Vučića pozvala u Hrvatsku i ponašala se prema njemu kao prema dragom gostu. A Vučić? On je sretan. Prosuo je u Hrvatskoj nekoliko političkih cinizama, uvrjeda i puno drskosti. Kad sleti u beogradsku zračnu luku, vjerojatno će se, ponosan na svoj hrvatski akî, teško suzdržati da ne klikne: Zahvaljujući ustašama – za Bruselj spreman!

HS, 16. veljače 2018.

SUKOB PROBITAKA

Da odmah uklonim mogući nesporazum, moram reći: Naslov mi je malo neobičan, ali nije posrijedi nikakva mistifikacija. To je tek djelomičan prijevod posve obična izričaja „sukob interesa“.

Zašto ga prevodim? Hm, da… Pitanje je na mjestu. Ono pobuđuje sumnju da sam jezikoslovni čistunac, da mrzim internacionalizme, da ne podnosim druge i drukčije govornike. Ma ne! Daleko od toga. Upravo suprotno, moja neznatnost zagovara slobodan izbor i poredak riječi u javnom govoru i pismu. Zašto? Izbor i poredak riječi pouzdano su zrcalo. U njima se ogleda stvarni duhovni habitus govornika i pisca. Ali moj poluprijevod, valja priznati, nije plod slobodna izbora. On je više cvijet nevolje, da ne velim zla. Iznudilo ga je dubinsko nerazumijevanje izričaja „sukob interesa“. Mislio sam, ako to prevedem, meni će – kao iza gore sunce – granuti ono što taj nepronični izričaj označuje.

Međutim, prevarih se. I jedan i drugi izričaj, i „sukob interesa“ i „sukob probitaka“, i dalje mi više skrivaju nego što otkri-

vaju ono što označuju. Tako te se na posljetku nađoh na rubu sumnje: Možda to zagonetno nešto uopće ne postoji? Ali ako i ne postoji, moralo bi se, je li tako, umni čitatelju, znati što je to? A ja, eto, štono riječ, pojma nemam! Ali, pomislih, ne treba očajavati u mraku neznanja. Potražit ću nekoga da mi razjasni što je taj nesretni „sukob interesa". I već htjedoh poći, kadli puče – bruka s Griča.

Dalija Orešković povukla svoju kandidaturu za predsjednicu saborskog Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa! Bože, koli krjepostan, koli ćudoredan čin! Političarka koju čeka blistava budućnost! I sve tako i još ljepše.Tolika se oko toga junačkoga čina digla javna vika da sam, zaglušen gromoglasnim mišljenjem oporbenih [narodnih] zastupnika, radosno odustao od svoga nauma, nadajući se da ću sada bez ičije pomoći, osluškujući glase iz te buke, sam sebi posve razjasniti stvarno značenje onoga u čemu je gospođa Orešković odbila sudjelovati.

Najprije dakle pokušah doznati tko je ta gospođa cvjetnog imena. Gdje nego na Međumrežju! Tamo doznadoh: rođena u Širokoj Kuli u Lici; rodica partizanskog junaka Marka Oreškovića Krntije, kojega su u Drugom svjetskom ratu ubili četnici; školovala se i odrasla u Zagrebu; nevjesta Slavena Letice, koji je prije desetak godina u odori bana Jelačića s izborne liste HSP-a preko Sv. Gere ujahao u Hrvatski [državni] sabor; završila studij prava; bavila se odvjetništvom… Ma sve krasno, ali sve, osim podataka o izobrazbi i zanimanju, nevažno i u neku ruku blesavo jer – možda i nehotice – sugerira da je čovjek u Hrvatskoj zaslužan ili kriv što je rođen ovdje ili ondje, da u toj neobičnoj zemlji ljudi biraju rođake, a nevjeste još i – svekre.

Našao sam dakle malo više nego ništa. I već sam htio prestati kljucati po tipkovnici, kadli se otvori podrobno razrađena novinska vijest o neviđeno krjeposnom i iznimno ćudorednom pothvatu gospođe Orešković.

Gospođa je bila pet godina predsjednica rečenoga saborskog Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa. Kada joj je

mandat istekao, ponovno se uz potporu HNS-a i dijela oporbe natjecala za isto mjesto. Protukandidatkinja joj bila HDZ-ova miljenica Nataša Novaković. Ni jedna ni druga nije uspjela u Saboru dobiti potrebnu apsolutnu većinu (76) glasova. Za gospođu Novaković glasovalo je 75, a za gospođu Orešković 46 zastupnika. Vladajuća je zastupnička većina htjela ponoviti glasovanje, ali gospođa je Orešković odbila daljnje sudjelovanje u natjecanju i povukla svoju kandidaturu. Tako je onemogućila izbor predsjednice Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa.

Nakon povlačenja kandidature ćudoredni se sjaj gospođe Orešković donekle mogao sačuvati njezinom šutnjom. Ali gospođa je vjerojatno mislila da je, odlučujući u aferi „Konzultantica“ o Karamarkovu sukobu interesa, toliko zadužila Andreja Plenkovića da joj on nikako ne će moći uskratiti još jedan mandat na čelu Povjerenstva. Ali, eto, dogodilo se! I gospođa je javno jauknula da ju Plenkovićevo *cuore ingrato* (nezahvalno srce) „miče“ jer je pošteno radila taj posao.

Kako to – „miče“? Gospođu treba samo podsjetiti da joj je istekao mandat. Ništa više.

Sve u svemu, meni se čini da u tom slučaju nije posrijedi sukob posebničkog i javnog interesa, nego oskljućivo sukob posebničkih probitaka.

HS, 23. veljače 2018.

BAŠČARŠIJIN IZBOR

Sve se vrti oko Bosne. Osobito oko Vrhbosne, tj. današnjega Sarajeva. To je normalno. Bosna je naime „Juga u nalomu", kako su joj nekoć tepali poklonici Druga Tita i ljubitelji njegove komunističke džamahirije.

A gdje je tu Hercegovina? Hm, Hercegovina? Pa to ti je, veli mudrac od Baščaršije, zapravo – Bosna. Točnije, žalostan prežitak one divlje srednjovjekovne Bosne koju su tek Osmanovci s Allahovim poslanjem uljudili i obdarili civilizacijom. A Republika Srpska, što je s njom? E, to je *ens mirabile* (čudesno biće)! Biće bez pokrića. Nešto kao nepokriven ček. To „biće" (entitet) pravoslavnih Bošnjaka smješteno je ni u Bosni ni izvan Bosne. Ono ima sve atribute države – ime, ozemlje, granice, vlast i pravni sustav – a nije država. Ta geopolitička sprdnja nastala je na pravoslavnom rodomoru muslimanskih Bošnjaka, a postala je neostvarivim idealom katoličkih Bošnjaka, koji ne mogu prežaliti svoju ratnu Hrvatsku Republiku Herceg-Bosnu.

Zgodno je to unitarno mišljenje. Kako hrabro spaja žive oprjeke! Ono vidi samo jednu jedinstvenu Bosnu i ne može zamisliti

njezinu propast: Bosne će biti sve dok bude nas, muslimanskih Bošnjaka. Takvo umovanje niknulo je iz krvavoga humusa što ga je nakon raspada Jugoslavije pripravilo sukobljavanje geostrateških interesa velikih sila u Bosni i Hercegovini. Bosna je dakle vječna. Bit će središnja zemlja engleskoga ili njemačkoga Zapadnog Balkana ili osobni sultanov vilajet na europskom rubu Novoosmanskoga Carstva.

Ni u Banjaluci ni u Zapadnomu Mostaru, a kamoli u Beogradu i u Zagrebu, stvari ne izgledaju tako. No ne ću o tomu. Radije ću na vrlo poučnu primjeru pokazati kamo vodi takvo umovanje.

Nedavno je, kako po cijelomu svijetu trubi Damir Uzunović, vlasnik nakladničke kuće *Buybook,* Povjerenstvo za izbor i imenovanja sarajevskog Gradskog vijeća bilo jednoglasno odlučilo predložiti Vijeću da odlikuje Orhana Pamuka naslovom počasnoga građanina grada Sarajeva.

Tko je, ba, taj Orhan Pamuk? Kako: tko?! Pa naš čo'ek u Stambolu! Turčin, rođen u Carskomu Gradu, zapadnjački odgojen, široko i duboko izobražen, pisac niza blistavih romana i pripovijedaka, objavljivan na nekoliko desetaka jezika u milijunima primjeraka, a god. 2006. okrunjen Nobelovom nagradom za književnost! On je uz to već počasni građanin pet-šest drugih gradova na Zapadnomu Balkanu. Mnogostruko je dakle slavniji od našega Meše Selimovića i Ćamila Sijarića zajedno. Rado je dolazio na Zapadni Balkan, pa i u Hrvatsku, tamo gdje je u njoj još gorjela kakva „zapadnobalkanska“ vatrica. Neobično ga vole, pa za njim i javno uzdišu učenije ženske „na ovim prostorima“.

Krasne su to stvari. Da, krasne! Ali ne će Pamuk biti počasni građanin Sarajeva. Kako?! Povjerenstvo se nakon tjedan dana – predomislilo. I povuklo prijedlog. Pamuk, rekoše povjerenici, nije dovoljno učinio za Sarajevo. Te umjesto njega za počasnoga građanina Sarajeva predložiše – Stjepana Mesića, „doživotnog bivšeg“ predsjednika Republike Hrvatske. I on će, ako se ne uvrijedi, od travnja radosno nositi taj časni naslov.

Na prvi pogled čudno? Ali ako se malko razmotri, i nije čudno. Povjerenstvo vjerojatno nije znalo da odlični Stambolija ima i ozbiljnih mana. Pa on, molim vas lijepo, svašta govori i piše,

kao da nije Turčin. Te Turci u Prvomu svjetskom ratu počinili rodomor (genocid) nad Armencima, te Turci u novije vrijeme poubijali oko 30.000 Kurda. Uz to na sav glas osuđuje vladavinu turskoga predsjednika Recepa Tayyipa Erdoğana jer zatvara novinare i književnike, guši slobodu govora, progoni ideološke protivnike i zatire demokratsku političku oporbu. Da je Baščaršija Pamuka proglasila počasnim građaninom Sarajeva, to se sigurno ne bi svidjelo sultanu Erdoğanu, a uvrijedilo bi i njegova valiju Bakira Izetbegovića.

A otkud Stjepan Mesić? Zašto njega časte? To je pitanje naoko zakučasto, ali ima li se na umu zemljopisna različitost poimanja časti, i ono postaje jasnije. Istina, Mesić je, dok još nije bio predsjednik Republike Hrvatske, kao tajni dragovoljac Carle del Ponte na Haaškomu sudu lažno svjedočio da je Hrvatska u Domovinskom ratu izvršila oružanu agresiju na Bosnu i Hercegovinu. To je, uvjetno rečeno, bilo nečasno, ali koristilo je i beogradskoj čaršiji i sarajevskoj Baščaršiji. A kada je postao predsjednikom Republike Hrvatske, punih je deset godina uporno upućivao bosansko-hercegovačke Hrvate na pokornost Bošnjacima. Ni to nije bilo osobito časno, ali drukčije se vidi iz Sarajeva. Mesić je uza sve to i pisac. Istina, malo je manje slavan nego Pamuk. Ali ne treba zanemariti činjenicu da je njegova jedina knjiga – o kojoj zlobnici govore da ju nije on napisao – rasprodana u trima izdanjima.

A mijenjala se ta knjiga u skladu s razvojem piščeva shvaćanja časti. Prvo je izdanje razgrabljeno pod naslovom *Kako sam rušio Jugoslaviju.* Drugo je rasprodano pod naslovom *Kako smo rušili Jugoslaviju.* Treće je zaglavilo u „bespućima povijesne zbiljnosti“ pod naslovom *Kako su rušili Jugoslaviju.*

To su dobri razlozi za dodjelu naslova počasnoga građanina Sarajeva. – Da, da! – smiju se podrugljivci. Čast časti i slavi Stjepana Mesića, misle oni, ali ne bi Baščaršija taj naslov dodijelila hrvatskomu „Doživotnom Bivšem“ da nije nedavno Erdoğan u Stambolu prišapnuo Mati Graniću, posebnomu savjetniku hrvatske predsjednice Kolinde Grabar-Kitarović, da mu je Hrvatska – u srcu.

HS, 2. ožujka 2018.

VRAGU NA VESELJE

Vrag se veseli! – reče mi stari prijatelj. – Zašto Vrag? – upitah ga. – Zašto ne Đavao? Ili, u duhu kršćanskoga ćudoređa, Nečastivi? – Hoćeš reći – nasmija se on – da ta tri imena označuju jedno te isto biće? U redu. Demonološki posve ispravno. Ali ti nazivci ipak naglašuju različite stvari. Nečastivi je ime bića koje ne treba „častiti“, a jednako pristaje i Đavlu (izvornomu „klevetniku“) i Vragu (izvornomu „neprijatelju“). Kako Klevetnika često časte i drugdje u svijetu, ja sam se odlučio za našu hrvatsku posebnost, za Neprijatelja. – Dobro – nasmijah se i ja. – Pa čemu se to Vrag veseli?

I odmah doznah: Vrag se veseli svakoj ludosti. Ponajviše uživa u političkomu mahnitanju i samosramoćenju uglednih ljudi, napose znanstvenika i umjetnika. Raskošnu mu je u tom smislu gozbu priredio Andrej Plenković sa svojim Vijećem za suočavanje s posljedicama vladavine nedemokratskih režima.

Kako je nastalo to vijeće? Štromarov, odnosno Vrdoljakov, HNS i Pupovčevi vitezovi najednom su bili počeli Plenkovića ultimativno granatirati zahtjevima da iz Jasenovca ukloni

zakonito postavljenu spomen-ploču HOS-ovim bojovnicima poginulim u obrani domovine. Na toj im ploči, rekoše, bodu oči grozne riječi: „Za dom spremni". A kako je to nepodnošljiva stvar, zatražili su da se kaznenim zakonom zabrani javna poraba toga gesla. „Inkluzivni" se Plenković iznenada našao u velikoj nevolji. Na jednoj strani zakon, a na drugoj prijeko mu potrebni politički saveznici u državnoj vlasti! Neko se vrijeme vrtio u toj nevolji kao piškor u loncu. Na posljetku je našao tobože častan izlaz. Da ne pogine od prijateljske vatre, „inkluzivac" je kobnu ploču – sporazumno s udrugom koja ju je postavila – premjestio iz Jasenovca u Novsku, a javnu je porabu gesla „Za dom spremni" prepustio odluci povjerenstva koje će za tu svrhu osnovati.

Prvotno je Plenković bio najavio osnutak Povjerenstva za suočavanje s prošlošću, a onda mu je, valjda, netko razjasnio da Hrvati zaziru od „povjerenstava", jer ih podsjećaju na komunističke „komisije", i da se podjednako mrgode na srpske „savete", jer ih podsjećaju na ruske *„советe"*. Stoga je obzirni eurohrvat svomu savjetodavnom tijelu nadjenuo podnošljivo ime: Vijeće za suočavanje s posljedicama vladavine nedemokratskih režima.

Vijeće je osnovano pod vodstvom akademika Zvonka Kusića, predsjednika Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, a činilo ga je 17 članova: Zvonko Kusić, Stjepan Damjanović, Ivo Lučić, Ante Nazor, Antun Vujić, Nataša Jovičić, Marta Dragičević Prtenjača, Vanja Ivan Savić, Ivo Goldstein, Željko Tanjić, Aleksandar Jakir, Budislav Vukas, Mario Vinković, Nevio Šetić, Mladen Ančić, Jasna Omejec i Nenad Zakošek.

Ali ni lažno ime ni intelektualno elitan sastav Vijeća nisu mogli odagnati sumnju da je Vijeće zapravo – Vladina ideološka komisija. Otkud mi sada to? Pa to je bjelodano. Vijeće je osnovano po uzoru na negdašnju Ideološku komisiju Sabora Socijalističke Republike Hrvatske. Ima jednako ugledan sastav i jednako nemoguću misiju. Onā je Komisija trebala utjerati žive ljude u „ekskluzivnu" komunističku paradigmu, a ovo je Vijeće trebalo utjerati žive ljude u „inkluzivnu" globalističku

paradigmu. Komisija je veličala svoje „drugove", što je, uvjetno rečeno, i prirodno i razumno. Vijeće veliča svoje „neprijatelje", što je, bezuvjetno rečeno, i neprirodno i nerazumno.

Možda pretjerujem? Ne bih rekao. Kako drukčije shvatiti pravorijek da je vojničko geslo „Za dom spremni' neustavno, a crvena zvijezda petokraka nesporna?! Tako je bilo u Jugoslaviji, dok komunizam nije skončao. Jedini je argument toga pravorijeka činjenica da je geslo bilo i ustaško, a zvijezda i partizanska. To je međutim besmislica. Kuna je bila samo ustaška, zašto im ona nije neustavna? Strašan je to pravorijek. To strašniji što milosrdno preporučuje da se javna poraba „neustavnog" obrambenog gesla iznimno dopusti samo na groblju, i to uz odobrenje lokalnih vlasti. A crvena zvijezda petokraka nije sporna – iako se u Drugomu svjetskom ratu pod tom zvijezdom ratovalo protiv Nezavisne Države Hrvatske; iako su nositelji te zvijezde u prvim danima nakon rata planski smaknuli oko 200.000 i prognali oko 300.000 Hrvata; iako su pod tom zvijezdom gotovo pola stoljeća komunisti terorizirali hrvatski narod; iako je srpsko-crnogorska oružana sila pod tom zvijezdom prije 27 godina napala, razorila i zaposjela trećinu državnoga ozemlja Republike Hrvatske.

Što dakle? Je li to čudovito djelo, taj Dokument dijaloga što ga je za godinu dana sačinilo Vijeće akademika Kusića, doista „dragulj humanosti i majstorija mogućeg u nemogućim uvjetima", kao što misli profesorica ustavnoga prava Sanja Barić? Ili je to nešto drugo? Neka svatko sam sebi odgovori. Ja, primjera radi, ne vjerujem da je taj bijedni spis, koji – Vragu na veselje – preporučuje da država kazneno goni spremnost na obranu domovine, a slavi neprijatelja, plod srca i uma svoga kolektivnog pisca. Prije će biti da je to nekakva intelektualno nadmoćna poruga vlasti. A što ako nije? Hm, da. Tada bi to mogao biti plod ćudi odgojene maksimom: Veži konja gdje ti gazda kaže. A što ako doista jest tako? Ništa. Svatko se ima pravo sramotiti.

HS, 9. ožujka 2018.

EUROHRVATI I PASTIRI

Otkud mi danas, pri kraju drugog desetljeća XXI. stoljeća, pade na pamet Ante Starčević (1823. – 1896.)? Bit će da takva ludost vrca iz sraza širih političkih ciklona i anticiklona, a te meteorološke pojave u nas dobro razumiju samo eurohrvati. Oni pak odmahuju rukom: Pustite suvereniste i njihova Oca Domovine; mi smo Europljani, oni su – pastiri!

To je, pučki rečeno, bezobrazno. Ali ne zamjeram to eurohrvatima. Ne stoga što volim njihove ideje, nego stoga što ta bezobraština nije posve bez osnove. Već sâm opori govor toga spomenutog duhovnog aristokrata plebejskoga podrijetla upućuje u tom smjeru. A ima u njegovu djelu i eksplicitnih potvrda moje tvrdnje. On se u jednom spisu ovako šali na svoj račun: Ne dajte – navodim po sjećanju – Staromu na vlast! Ako taj [ognjištar?] dođe na vlast, donijet će zakon da se plaće određuju po tomu koliko tko skoči u dalj. On se u Lici uskakivao kod koza, pa će najdalje skočiti! A donijet će i zakon da više ne rađaju žene, nego – muškarci.

To je u drugoj polovici XIX. st. bila šala. Ljudi su se smijali jer takve stvari nisu mogli zamisliti. Danas je to zbilja. Onō o plaćama i uskakivanju kod koza zbiva se u Hrvatskomu [državnom] saboru. „Uskakuju“ se [narodni] zastupnici. Pred očima nacije, ali u sjeni predsjednika Vlade Andreja Plenkovića. Nacija stoga, iako je sve demokratski razvidno, ne vidi tko koliko skače. A Plenković šuti. Pa ljudi nagađaju. – Najdalje je – vele jedni – skočio SDP-ov Tomislav Saucha! – Ma ne – negoduju drugi – brk je najbolje omastio HNS-ov Predrag Štromar! – No-no – opominju treći – vi, gospodo, i jedni i drugi nepravedno podcjenjujete pekunijarnu pamet etničkih smutljivaca, napose srpskoga kneza Milorada i talijanskoga *contea* Furija!

Ništa o tomu ne znam. Samo slušam procjene i ocjene. To su, mislim, nepouzdane tvrdnje. No, da tu nečega ima, to je bjelodano. I načelno strašno. Ali meni je (valjda stoga što sam u srcu „pastir“?) u ovom ozračju populacijskoga sloma Republike Hrvatske i puzajuće ratifikacije Istanbulske konvencije Vijeća Europe od toga „uskakivanja“ mnogo strašnije onō o muškomu rađanju.

Istini za volju, nije Starčević smislio tu nesmislicu. Ona je kudikamo starija od Starčevića. Poznaje ju već grčki mit, poganska priča o bogovima, božicama i junacima. Vrhovni bog Zeus obljubi Semelu, kćer tebanskoga kralja Kadma, i začne s njome sina. Za prijestup dozna božica Hera, Zeusova žena i zaštitnica braka, te uredi da Zeusova munja prije poroda sprži Semelu. Ali Zeus, otac bogova i ljudi, ušije Semelino nedonošče u svoje bedro. I, kada dođe vrijeme porodu, iz bedra rodi sina Dioniza! Takve priče dokrajčilo je kršćanstvo. Ali i ono je zadržalo „muško rađanje“ – naravno, u metaforičkoj porabi. Na primjer u rodoslovlju Isusa Krista: „Abraham rodi Izaka. Izak rodi Jakova. Jakov rodi Judu i njegovu braću“ (Mt 1,2).

Kamo to, pitate se, ide priča? Ne ide nikamo. Ona samo smješta obijest Istanbulske konvencije u područje neslane šale. Tu je njezino pravo mjesto. Kakva smisla ima ili može imati rod određen neovisno o spolu? Nije Istanbulska konvencija gramatika! Ona je multilateralni međunarodni ugovor, obvezuje dr-

žave ugovorne stranke i na nemale troškove. Drugo je gramatika. Gramatički je rod najčešće samo metaforički rod. Pa tako, primjera radi, mogu imenice *Mädchen* i *Weib* (djevojka i žena) u njemačkomu jeziku biti srednjega roda iako označuju ženske osobe. Ali kakve sveze ima definicija roda, pogotovo ova koja odvaja rod od spola, sa suzbijanjem nasilja nad ženama i suzbijanjem nasilja u obitelji?

Nema nikakve. Konvencija je u biti podla protuidentitetska mina. Sav je njezin smisao u definiciji roda koju je tobože bezazleno prokrijumčarila u međunarodno pravo. Vidjeli su to i ljevičari Zorana Milanovića. Nisu ju ratificirali jer su se bojali da im to nacija nikada ne bi oprostila. Plenković se međutim ne boji. On zna da se u Hrvatskoj sve može provesti pod hrvatskim barjakom. A ima svoje bruseljsko poslanje. Prognao je s pomoću hrvatske znanosti dom i spremnost na obranu doma u pogrebne obrede, sačuvao je crvenu zvijezdu petokraku, ako sada o Uskrsu razbije katolički identitet nacije – gdje će mu biti kraj?!

Gdje? U Bruselju. Naravno, ako se u međuvremenu u Hrvatskoj demokratskoj zajednici ne probudi novi Otac Domovine ili barem nekakav hrvatski Taras Bul'ba, koji će podviknuti: Andreju, Andreju, HDZ te je rodio, ima te se pravo i odreći.

HS, 16. ožujka 2018.

BIČONOSCI I NAUK O ČOVJEKU

U Hrvatskoj je nekoć među komunističkim snobovima visok ugled uživao francuski ateistički egzistencijalist Jean-Paul Sartre. Neke od tih snobova silno je zanosila Sartreova postavka da je Bog mrtav, a čovjek unatoč tomu još živ. Ta im se mudrost najednom učinila vrhunaravnom! Na posljetku su, valjda, zaključili da vrhunaravnost iskri iz pućkanja duhanskoga dima, pa su se na sve moguće načine ushićeno suobličivali sa svojim filozofom i uzeli pušiti kratku lulu.

Postavka da je Bog mrtav, a čovjek živ nije izvorna. U prvom dijelu bode oči stari očaj Friedricha Nietzschea, a drugi se dio predstavlja kao sirov svakodnevni opažaj. Dakle, ništa osobito.

Ali postavka je, takva kakva jest, u Sartreovoj misaonoj radionici postala izvorištem prevratne filozofske antropologije. U čovjeka, veli Sartre, opstanak prethodi biti, egzistencija esenciji; čovjek nema unaprijed danu narav; čovjek je osuđen na slobodu; čovjek je svoj projekt; „čovjek nije ništa drugo doli ono što od sebe čini“ *(L’homme n’est rien d’autre que ce qu’il se fait)*. Sve

u svemu, „egzistencijalizam je humanizam“ (*L'existentialisme est un humanisme*). – Tako je! – podrugivali su se robovi komunističke slobode. I dodavali: – Ma nije to samo humanizam, to je i renesansa – filozofska renesansa barbarstva!

Zašto to izvlačim iz ropotarnice? Neka mi čitatelj oprosti, nisam ga htio gnjaviti odbljeskom Marxova historijskog materijalizma. Želim samo upozoriti na duboku srodnost Sartreove antropologije i današnje rodne ideologije, koju Vijeće Europe i Europsko povjerenstvo guraju u hrvatsko zakonodavstvo preko svojih pouzdanika Andreja Plenkovića i njegove Vlade kada ih potiču da pokrenu saborsku ratifikaciju istanbulske Konvencije o suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji.

Ona antropologija i ova ideologija podjednako su prevratni, bezbožni i protuprirodni projekti. Svrha im je stvoriti „novoga pojedinačnog čovjeka“, koji će, kako ga vidi Sartre, biti ono ništa koje samo sebe čini, a po rodnoj ideologiji bit će – neutralno biće: ni muško ni žensko, ili kako mu se kada svidi: muško, žensko, bespolno, dvospolno ili nadspolno. Ali premda imaju zajedničko idejno ishodište – poricanje Boga i ljudske naravi, i zajedničku svrhu – stvaranje novoga čovjeka, Sartreova se antropologija i Istanbulska konvencija Vijeća Europe ipak razlikuju. Naravno, toliko koliko to iziskuju različne naravi tih tekstova. Sartreova je antropologija preuzetan, ali iskren teorijski „kratki spoj“, iskren jer izrijekom poriče Boga i narav. Istanbulska je konvencija podmukao revolucionarni alat, podmukao jer prešutno poriče Boga i narav i još se taktički zaodijeva visokim društvenim vrjednotama.

Svakomu tko ima imalo pameti trebalo bi biti jasno zašto inozemna središta moći nastoje zakonski obvezati Hrvate na prihvaćanje i širenje takva nauka o čovjeku. A hrvatski politički pouzdanici tih središta moći bez dvojbe znaju da je projekt stvaranja „novoga pojedinačnog čovjeka“ izravno protivan kršćanskoj biti i društvenomu biću hrvatske nacije. Znaju i da ovaj individualni projekt po zloćudnosti nimalo ne zaostaje za onim kolektivnim projektom koji je u XX. st. u ime stvaranja „novoga jugoslavenskog naroda“ svim sredstvima sprječavao

hrvatsku naciju da uspostavi svoju državu. Nema sumnje da ovaj individualni projekt smjera u XXI. st. iznutra rastočiti ono što onaj kolektivni nije uspio izvana spriječiti.

Ako je tako, pitaju se bezazleni Hrvati, zašto ti ljudi ne brane svoju staru vjeru i uljudbu, zašto pogubnim silama prepuštaju svoju mladu državu?

Eh, zašto! Neki ljudi brzopleto odgovaraju: Naši su bičonosci našli nove bogove! Drugi to opovrgavaju: Ma ne, nisu oni ništa našli niti su što izgubili! Oni nikad nisu vjerovali u našega Boga! Gdje ste vidjeli da su Andrej Plenković i Gordan Jandroković promicali hrvatske vrjednote? Gdje ste vidjeli da su učinili što za opće dobro? Jesu li branili napadnutu domovinu od srpsko-crnogorske oružane agresije? Ili su našu zemlju zdušno uvaljivali iz jedne nevolje u drugu nevolju, iz Jugoslavije u Europsku uniju?

Što moja neznatnost o tomu misli? Ne mislim ništa. Meni se samo povraća kada slušam kako predsjednik Vlade Republike Hrvatske i predsjednik Hrvatskoga [državnog] sabora besramno lažu i sile karakterno slabije državne dužnosnike da se sami javno sramote.

Pitam se: Otkud bičonoscima takva obijest? Samo zbog te obijesti u svakoj bi ih pravno uređenoj demokratskoj državi sam puk metlom potjerao s njihovih dužnosti. A hrvatski puk, što čini hrvatski puk? On zbija šale. Primjera radi, jedan pita: – Čega su se Plenković i Jandroković odrekli u Korizmi? – Drugi odgovara: – Hrvatske. – I nikomu ništa! Taj isti puk bećarcem objavljuje što misli o Istanbulskoj konvenciji: „Mala moja, zrela kruško, ja te ljubim, a ti muško!“ Pokladni bećarac u Korizmi?! Bože, Bože, budi nam milostiv.

HS, 23. ožujka 2018.

BILO, A NIJE PROŠLO

Ne valja se, kažu, obzirati. Tako je Orfej izgubio Euridiku.Treba samo ići naprijed i ne dati se obeshrabriti. Znači, odsijeci sve što je bilo, svu prošlost, i predaj se sutrašnjemu danu, budućnosti! Zgodan je to savjet. Zvuči vedro. Ali ima naoko sitan nedostatak. Pretpostavlja da se ono što je bilo može „odsjeći“ pa zdravo „ići dalje“. Ako to tko i može, to je iznimka, nije pravilo. Čovjek bez pamćenja i sjećanja, ako takav postoji, vrlo je težak bolesnik. Od takva čovjeka bježe i liječnici. Za njim čeznu samo politički lažljivci i varalice.

Istina, hrvatska nacija općenito slabo pamti i brzo zaboravlja. Ali preuzetno je, ako ne i obijesno, od nje tražiti da odmah zaboravi ono što je bilo tako reći jučer. Kako možemo zaboraviti onaj izbor Tomislava Karamarka demokratskom metodom „jedan čovjek – jedan glas“ za predsjednika Hrvatske demokratske zajednice (HDZ)? Karamarko nije doduše imao protukandidata, ali dobio je – pazite sad – osamdesetak tisuća glasova! I bili smo već pomislili da tu omiljenost u stranci više nitko ne može natkriliti, kadli „sinu munja od Bruselja grada“: ode Karamarko, dođe Andrej Plenković. Istom metodom „jedan

čovjek – jedan glas“, bez protukandidata, ali s desetak tisuća glasova više nego mjesec-dva prije njega Karamarko.

Brojevi su novoga i najnovijega HDZ-a, kao što se zna, transparentni ili, ognjištarski rečeno, razvidni. Ali mistiku tih brojeva ne mogu razumjeti HDZ-ovci. Ni bivši ni sadašnji. Razumiju ih samo HDZ-ovi koalicijski partneri. Ponajbolje HNS-ov Ivan Vrdoljak i SDSS-ov Milorad Pupovac.

Bruseljski je momak brzinom vjetra sa svojim najnovijim HDZ-om izašao na izvanredne izbore za [narodne] zastupnike u Hrvatskomu [državnom] saboru. I odnio relativnu pobjedu. Zatim je složio skladnu Vladu s Mostom neovisnih lista, a onda – kada je vidio da je Most „nekooperativan“ u „rekonstruiranju“ Todorićeva koncerna Agrokora – zamolio svoju tajnicu da Mostove ministre izbaci iz Vlade. Rečeno, učinjeno. Nakon te pokazne vježbe poslušnosti novi je jaki čovjek u Hrvatskoj složio Vladu s ideološki mu bliskim strankama i pojedincima te otad čvrsto sjedi u sedlu – do sudnjega dana.

A kako vlada Bruseljac? Razmeće se lažima, obmanama i prijetnjama. Istodobno je umilan i bahat, a položajno pametan. Kada je Hrvatska izgubila arbitražni spor u predmetu INA – MOL, obećao je bez ikakva državnog troška vratiti Inu u vlasništvo hrvatske države. Što je od toga bilo? Jesmo li to zaboravili? Ideološki prijepor između onih koji su se u Drugom svjetskom i Domovinskom ratu borili za hrvatsku državu i onih koji su se u tim ratovima borili protiv hrvatske države riješio je Dokumentom dijaloga svoga znanstveno uškopljenog Vijeća za suočavanje s posljedicama vladavine nedemokratskih režima, u kojemu su, naravno, znatno bolje prošli ovi drugi. Strastveno se sada dao na pripreme za saborsku ratifikaciju Istanbulske konvencije o suzbijanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji.

A u tomu luduje. Poručuje hrvatskim biskupima da su glupi, da nisu razumjeli Konvenciju. U njoj, veli, nema rodne ideologije! Naprotiv, Konvencija je, kako ju on vidi, duboko kršćanski dokument.

Bruseljska se momčina očito i moralno i intelektualno iščašila. Obični kršćanski puk jasno mu je u subotu javnim prosvjedom protiv ratifikacije Konvencije rekao što misli o njemu i o njegovu nauku.

To je, eto, bilo. A je li prošlo? Bilost se, naravno, može i bezbolno „odsjeći". Treba samo pričekati da temeljito prođe. To je čas u kojemu razumno zvuči izričaj: „Bilo, pa prošlo!". Ali taj čas ne može nastupiti dok ima živih počinitelja zločina i živih žrtava i njihovih srodnika. S druge strane, kada taj čas nastupi, tada i ne treba „odsijecati". Bilost tada sama otpada od ljudi i naroda kao što su otpali Napoleonski ratovi, Hrvatsko-madžarski rat i Prvi svjetski rat. Tko danas, osim povjesničara i posebno uvrnutih ljudi, pamti te ratove i njihove žrtve? Treba, dakle, pričekati da prođe stotinjak godina pa tada angažirati povjesničare i forenzičare, policajce, državne odvjetnike i sudce.

Pitanje je samo može li „ognjištarska" Hrvatska tako dugo čekati.

HS, 30. ožujka 2018.

PLENKOVIĆEV PAZAR

Prođoše i Korizma i Uskrs. Tih smo dana na televizijskim zaslonima često – češće nego kardinale i biskupe – viđali Andreja Plenkovića i Gordana Jandrokovića. To je, vele mudri ljudi, u redu. Crkveni dostojanstvenici, bilo da su u kostrijeti ili u svečanom ruhu, jednako kruže oko spasenja i vječnoga života i jednako tumače riječ Božju. A državni dužnosnici? Oni su ljudi drugoga kova. Oni kruže oko promjenjivih vrjednota, oko nečega što danas jest, a sutra nije. Stoga su oni, blago rečeno, nepredvidljivi. Eto, pogledajte Plenkovića! On je ove godine naciji priredio neviđen korizmeni sajam.

„Korizmeni sajam"?! Da. Upravo tako! I sam je na tom sajmu obijesno plesao na konopcu nesuvislosti.

Što je naime drugo bilo ono bezumno natezanje oko Istanbulske konvencije Vijeća Europe, točnije oko Konvencije o suzbijanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji?

Konvencija je potpisana u Istanbulu god. 2011. Zašto dosad nije potvrđena u Saboru? To se ne zna. Nagađa se da ju Milano-

vićeva Vlada nije dala potvrditi stoga što državu obvezuje na ne baš neznatne troškove. Taj novčani aspekt zazvučao je negdje i na Plenkovićevu „korizmenom pazaru", ali samo kao sporedan ton. U prvi plan iskočila je tzv. rodna ideologija. To je ona globalistička bljezgarija koja odvaja rod od spola, u konačnici rod od rađanja. Spola su, vele rodni ideolozi, samo dva, a rodova je mnogo. Čovjek je, neovisno o spolu, ono čime se osjeća: muškarac ili žena, dopodne jedno, popodne drugo, može biti i jednoga i drugoga ili ni jednoga ni drugoga roda, a spol može po želji mijenjati… itd., itsl. Ne zna se kakve to veze ima sa suzbijanjem nasilja, ali – što jest, jest – Istanbulska konvencija međunarodnim ugovorom doista osigurava službeno širenje rodne ideologije i novčanu potporu građanskim udrugama koje će nadzirati tu bezumnu indoktrinaciju.

Kada je Plenković najavio da će Sabor ratificirati Istanbulsku konvenciju, konzervativne su građanske udruge digle glas protiv ratifikacije. Uzbunio se i dio vodstva Hrvatske demokratske zajednice – uglavnom zbog prihvaćanja rodne ideologije. Nikomu od tih eurohrvata nije palo na pamet prosvjedovati zbog toga što Istanbulska konvencija pokapa načelo subsidijarnosti na kojemu je sazdana Europska unija ili zbog toga što se njome suverenoj Republici Hrvatskoj oduzima dio njezina „nedjeljivog i neprenosivog" suvereniteta, niti se itko upitao komu u Hrvatskoj pripada pravo na upotrebu sile.

Plenković je pobunu u HDZ-u i negodovanje u Katoličkoj crkvi shvatio onako kako nam je priopćio njegov „pijar" (savjetnik za odnose s javnošću, globalnolatinski: *Public Relations* - *PR*). „Pijar" je tada bio dubokoumni Krešimir Macan. A rekao je: „Ako se on ne riješi njih, riješit će se oni njega." Stoga je Plenković priprijetio članovima stranačkoga predsjedništva da ih, ne budu li poslušni, drugi put ne će staviti na izborne liste. A Konvenciju je, uz svesrdnu Jandrokovićevu pomoć, udario na sve strane braniti tvrdnjama koje nisu samo neistinite, nego su i smiješne, jer poriču očitosti: „u Konvenciji nema rodne ideologije"; svrha je konvencije „duboko kršćanska"; mi smo na strani Hrvatske biskupske konferencije.

Kakvi su učinci toga prosvjetiteljstva? Zasad onakvi kako je majstor predvidio. Pa i bolji. Sve je ministre Plenković svojom „vjerodostojnošću“ potpuno uvjerio, ali oni mu – na žalost – ne će glasovati u Saboru. Prosvijetlio je i neke uglednije HDZ-ove [narodne] zastupnike. Neki se nisu dali rodnoideologijski krstiti, ali se ne zna kako će glasovati – po stranačkoj stezi ili po svojoj savjesti. Oporba je, osim Neovisnih za Hrvatsku i nekoliko Mostovaca već po rođenju rodno svjesna, pa se ovaj put, kako sada stvari stoje, titan Tomislav Saucha ne će morati preznojiti da sačuva Istanbulsku konvenciju, barem ne onako kako se preznojio čuvajući Plenkovićeva Zdravka Marića.

Cijelo to vrijeme u ušima mi je zujao davni naslov članka msgr. Ivana Miklenića u Glasu Koncila: „Kakvo je stvarno stanje u hrvatskoj naciji? Bolja budućnost ne može se spriječiti.“ Drugi me je dio toga naslova grozno rastužio. Bio sam naime i sam povjerovao da se bolja budućnost ne može spriječiti, a sada sam negdje pročitao da Plenković nije prosvijetlio i preodgojio samo svoje ministre i [narodne] zastupnike, nego i našu nacionalnu uzdanicu – Mladež HDZ-a.

Tako dakle. Čini se da je na Plenkovićevu korizmenom sajmu najbolje pazarila Sanja Sarnavka. Ali treba biti oprezan. Iako su prošli i Korizma i Uskrs, sajam još nije gotov. Njegov se priređivač još može pokajati i obratiti. Dao Bog da tako bude.

HS, 6. travnja 2018.

CRNI PETAK

U petak, 13. travnja, [narodni] će zastupnici u Hrvatskomu [državnom] saboru glasovati o prijedlogu Zakona o ratifikaciji Istanbulske konvencije Vijeća Europe.

Doznat će se dakle ishod Plenkovićeve korizmene bitke za konvenciju koja pod krinkom suzbijanja nasilja nad ženama i borbe protiv nasilja u obitelji nameće ljudima i narodima rodnu ideologiju, a državu obvezuje na znatan trošak koji iziskuje promidžba i provedba te ideologije pod nadzorom posebnoga međunarodnog tijela.

Rodna je ideologija neukusna dosjetka. Izgrađena je na bolesnoj podlozi spolnih zastrana. Ona spolne zastrane tumači kao društvene krjeposti i poziva svijet da u skladu s tim krjepostima odbaci tradicijski nauk o čovjeku, da oslobodi rod od spola, što će reći: i od rađanja, te da vrijednosno izjednači pravi put i stranputice. Sve u svemu: bezumna, protunaravna i protukršćanska bljezgarija.

Ako je tako, pitate se, što bî Andreju Plenkoviću da za dobro toga zla otvori fronte na svim stranama: protiv većine svoga biračkog tijela, protiv kulture svoga naroda, protiv Crkve, protiv znanosti, protiv svojih najbližih stranačkih suradnika, protiv zdravoga razuma?

Možda ipak nije tako? Možda je posrijedi samo slaba komunikacijska vještina?

Ne znam što je posrijedi. Ali promatram pojedinosti. Naravno, tumačim ih logično. I ne zapinje mi tumačenje u hermeneutičkomu krugu, koji me upozorava da pojedinosti možemo razumjeti samo ako razumijemo cjelinu, a cjelinu samo ako razumijemo pojedinosti. To je ozbiljna aporija. No, ja sam iz nje izašao ne oslanjajući se ni na najstarijega hermeneutičara Aristotela ni na najvrsnijega majstora te struke Hansa Georga Gadamera.

To je, pomislit ćete, neviđena preuzetnost! Ali nije. To je, upravo suprotno, vrlo skromna tvrdnja. Povijesne se stvari katkad dublje razumiju kožom nego mozgom. Koliko je Hrvata god. 1848. čitalo Jelačićevu knjigu pjesama *Eine Stunde der Erinnerung* (Čas sjećanja)*?* Koliko god. 1990. Tuđmanove *Velike ideje i male narode* ili *Bespuća povijesne zbiljnosti?* Vrlo malo. Ali hrvatski je narod u odsudnom času vrlo dobro razumio i Josipa Jelačića i Franju Tuđmana, jer je narodna koža bila na bubnju. Tako je i moja neznatnost razumjela našu suvremenost, naše sadašnje – kolonijalno koprcanje.

Tko gleda s toga vidikovca, tomu su stvari posve jasne. Plenković sluša nalog iz Bruselja. Da ne sluša, zar bi sam sebe izvrgavao ruglu tvrdeći da u Konvenciji nema rodne ideologije i istodobno se Interpretativnom izjavom ograđivao od rodne ideologije koje u Konvenciji – nema? Zar bi tako besramno lagao? Da stvar bude gora, zar bi pri zdravoj pameti onako ponizio predsjednika Hrvatske biskupske konferencije mgrs. Želimira Puljića iznudivši od njega zlorabom političke moći laudu svojoj laži na Katoličkom radiju? Tako da je i nesretni mgrs. Puljić tu laž morao opovrgnuti svojom – Interpretativnom izjavom?

Ma ne, veli mi prijatelj, ne sluša Plenković Bruselj! On ti osluškuje bilo svoga naroda i sluša svoga Krešu Macana. A narod je, vidi se to bez ikakvih znanstvenih pomagala, rodnu ideologiju u praksi već prilično srdačno prigrlio. Eto, lani je u zagrebačkom Muzeju za umjetnost i obrt održana slavonska seoska svadba. Ne tradicijska, nego vrlo „naprjedna". Roditelji, rođaci i prijatelji, sve sami seljaci veseljaci, veselo su proslavili međusobno (građansko) vjenčanje jednoga spolno muškoga, a rodno muško-ženskoga dueta. Kako je Plenković socijalno osjetljiv čovjek, sigurno je poželio pedersko-lezbijskoj sirotinji uštedjeti putni trošak, a kako je duboko zabrinut zbog bijele kuge u Hrvatskoj, vjerojatno mu se učinilo da bi u tim objema stvarima mogla pomoći ratifikacija Istanbulske konvencije. Barem toliko da se ne obespuči cijela Slavonija.

Možda. Ali puno ozbiljnije vidi te događaje politički tajnik Hrvatske demokratske zajednice Davor Ivo Stier. On je još u Bruselju zajedno s Plenkovićem smislio onu slavnu političku platformu pod naslovom *Nova hrvatska paradigma* koja promiče inkluzivnost (uključivost), solidarnost i svestran naprjedak. A sada se ironijom sudbine teoretski otac „uključivosti" našao pred isključenjem, ako ne iz stranke, onda svakako iz njezina vodstva.

Zašto? Veliki su i brojni Stierovi grijesi. Prezreo je dužnost ministra vanjskih i europskih poslova kada je Plenković raskinuo vladajući savez s Mostom i izručio HDZ na milost i nemilost HDZ-ovu ideološkom protunožcu HNS-u; sada se busa u svoja demokršćanska prsa i viče da ne će glasovati za ratifikaciju Istanbulske konvencije; optužuje HDZ-ove (neimenovane) dužnosnike da, znajući za nečiste posle u Katoličkoj crkvi, ucjenjuju pojedine crkvene dostojanstvenike. Upitan tko koga ucjenjuje, Stier odbija dati – interpretativnu izjavu.

Ne treba to ozbiljno shvaćati. Ni Stiera ni njegove političke drugove. Zašto? Oni se još nisu maknuli od Sanaderove baštine. I danas su u Sanaderovu savezu s četnicima; i danas parafraziraju onu krilaticu skovanu za generala Gotovinu da Hrvatska ne može biti talac jednog čovjeka, samo su ju, kad

su micali Karamarka, s Hrvatske prenijeli na HDZ; ali istodobno moljakaju Plenkovića da im dopusti glasovati po savjesti i zauzvrat mu obećavaju – lojalnost. Svatko tko ima zrno pameti gnuša se nad takvom savješću.

Što dakle? Neka svatko proriče kako hoće. Meni se čini da će za dva-tri dana HDZ-ove dionice na hrvatskoj burzi političkih ideja, zbog kukavštine stranačkoga vodstva, doživjeti svoj – crni petak.

HS, 13. travnja 2018.

HRVATSKI ORBÁN

Kako hrvatski državljani doživljuju madžarskoga predsjednika vlade Viktora Orbána?

Kako koji.

Orbán je eurohrvatima političko čudovište: neprijatelj Europske unije, neprijatelj liberalne demokracije, neprijatelj filozofa Karla Poppera, neprijatelj filantropa Georgea Sorosa, neprijatelj „otvorenoga društva“, neprijatelj islama, neprijatelj ljudskih prava i sloboda. U jednu riječ – Vrag. U prijevodu: neprijatelj kao takav.

Nasuprot tomu Orbán je Hrvatima državnik „od formata“. On je madžarski suverenist, Europljanin, kršćanin. Madžarska mu je na prvomu mjestu. Europu shvaća kao kulturnopovijesni „kontinent“ i djelatno se protivi potkopavanju njezina kulturnog identiteta kako globalističkom ideologijom tako i masovnim useljivanjem ljudi iz drugih kultura.

Globalističke kršćane, koji mu spočitavaju uskogrudni nacionalizam pozivajući se na Božju zapovijed: „Ljubi bližnjega svo-

ga", Orbán upozorava da oni, izostavljajući bitan dio: „kao sebe sama", krivotvore Božju zapovijed. I pita ih: Kako čovjek može ljubiti bližnjega ako ne ljubi sebe sama? Orbán nije neprijatelj Europske unije, on samo nije sluga pokoran bruseljske „centrale" (Ž. Puljić). Orbán odbija svaku naddržavu, a Uniju želi svesti na savez suverenih država. Prije 20-ak godina cijenio je političko djelo prvoga hrvatskog predsjednika Franje Tuđmana i pokazao se kao prijatelj hrvatske slobode, samostalnosti i suverenosti kada je god. 2000., ne obzirući se na bojkot velikih sila, došao na sprovod obnovitelju hrvatske države.

Hrvatski državljani doživljuju dakle Viktora Orbána slično kao i madžarski. Eurohrvati, kojih je među Hrvatima – u vrijeme kada se referendumski odlučivalo o članstvu Republike Hrvatske u Europskoj uniji – bilo znatno manje od jedne trećine, danas strepe pred sustavom vrjednota koji simbolizira Orbán. Zašto? Jer ne ljube sebe same. Sudeći po ishodu prošlotjednih madžarskih parlamentarnih izbora, danas među Madžarima ima još manje euromadžara nego što je među Hrvatima u onom kobnom času bilo eurohrvata. Suverenist Orbán osvojio je podebelu dvotrećinsku većinu zastupničkih mandata u parlamentu i nema sumnje da će s osnaženim izbornim legitimitetom nastaviti raditi na korist madžarskoga naroda i države.

Zar je onda čudo što domoljubni Hrvati sa zavišću gledaju preko Drave? Onaj tamo „vrag" bruseljskih tavoliza otkupio je svoju domovinu iz dužničkoga ropstva, rastjerao bjelosvjetske grabežljivce, zaplašio tuđinske nametnike, osigurao naciji rast BDP-a od 4 posto, smanjio nezaposlenost na zanemarivu razinu – jednom riječju: učinio Madžare ponosnim narodom.

A pogledajmo što su učinili bruseljski „anđeli" u Hrvatskoj Ivica Račan, Ivo Sanader, Zoran Milanović i Jadranka Kosor.

Dragovoljno su izručili svoju domovinu tuđinskoj pohlepi i bezakonju. Kada je Račan svomu drugu Janezu Drnovšeku bio darovao Savudrijsku valu, taj je zločin opravdavao maloumnom izjavom: „Naš put u Bruselj ide preko Slovenije." Sabor nije potvrdio tu darovnicu, ali nije ni uskratio povjerenje Račanu. Sanader je, čim je sa svojim HDZ-om prvi put pobijedio na izbori-

ma, odmah skovao glasovitu trgovačku maksimu: „Nema cijene koju nismo spremni platiti za članstvo Hrvatske u Europskoj uniji." Da Bruselj povjeruje u tu ludost, Sanader je sklopio vladajući savez s četnicima okupljenim u Stanimirovićevu SDSS-u. Tomu savezu dao je ekumenski biljeg čestitajući pred cijelim svijetom Miloradu Pupovcu Božić *modo serbico* (srpskim načinom): „Hristos se rodi!" Ali Bruselju ni to nije bilo dosta. Stoga je proeuropska državna politika „tihom diplomacijom", kako reče Vladimir Šeks, sklopila „dobre aranžmane" s glavnom tužiteljicom Haaškoga suda Carlom del Ponte. A kada je Sanader „odradio svoju dionicu", njegova je namjesnica Jadranka Kosor slavno podlegla trgovačkim dražima Boruta Pahora.

Što je Hrvatskoj mogla donijeti takva državna politika? Ovo što je donijela – opći rasap. Zemlja je opustjela, ostala bez ljudi i životinja, a ni ono malo materijalnih dobara koja nisu propala više nije hrvatsko. U takvim okolnostima na dužnost je predsjednika Vlade voljom Hrvatske demokratske zajednice stupio – Andrej Plenković. Njegovo je poslanje, više o tomu nema nikakve dvojbe: zatrti hrvatsko kršćansko domoljublje, uskrisiti komunističku crvenu zvijezdu petokraku i vladati Hrvatima s pomoću Milorada Pupovca i Ivana Vrdoljaka, muževnih buha iz kompartijskoga kožuha. Što je u takvoj situaciji normalnije od zazivanja hrvatskoga Orbána?

– Pa Hrvati već imaju svoga Orbána! – sprdaju se hrvatski cinici i bolno uživaju u onoj demokratskoj perverziji kojom je u prošli petak Plenković počastio svoju stranku, hrvatsku naciju i Europsku uniju, kada je u Saboru glasovima i pljeskom oporbe ratificirao Istanbulsku konvenciju. – Hrvatski je Orbán – dodaju u istom slogu – jači od madžarskoga! Madžarski je dvaput dobio mandat osvojivši dvotrećinsku većinu glasova, a hrvatski je u petak osvojio pet glasova više od dvotrećinske većine. Madžarski Orbán na niskoj razini – u puku, a hrvatski na visokoj razini – u [državnomu] Saboru. Taj ishod glasovanja pouzdano jamči da će hrvatski Orbán sa svojim tako osnaženim legitimitetom zdušno nastaviti raditi na štetu hrvatskoga naroda.

HS, 20. travnja 2018.

POLITIČKI RAZUM

Jesenas je trovrh hrvatske državne vlasti složno izostao sa spomen-svečanosti što ju je u povodu *seppukua* generala Slobodana Praljka u haaškoj sudnici priredila građanska udruga Hrvatski generalski zbor u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskoga u Zagrebu.

Predsjednica Republike Kolinda Grabar-Kitarović i predsjednik Hrvatskoga [državnog] sabora Gordan Jandroković svoj su izostanak sa svečanosti opravdali – prvo Ona, a zatim On – izjavom: „Državom se upravlja razumom, a ne emocijama." Predsjednik Vlade Andrej Plenković nije se, koliko znam, o tomu javno očitovao. Da jest, nema sumnje da bi i on taj suvereni nečin trovrha hrvatske državne vlasti bio predstavio kao politički vrlo krjepostan čin.

Prezreli su dakle osjećaje i pozvali se na razum. Izrijek o razumu i osjećajima, sam o sebi, nije ružan. Nije ni nerazuman. Dapače, zvuči mudro. Ali nikoga se nije tako dojmio. Zašto? Hrvati znaju da se Bruselj mrgodi kada čuje da tko sumnja u pravednost presude haaškoga Međunarodnog kaznenog suda

za bivšu Jugoslaviju. Znaju i da ništa tako ne razjaruje Bruselj kao posmrtna slava časna i nedužna osuđenika toga suda. Osim toga, premda uglavnom ne znaju etimologiju latinske riječi „*ratio*", ljudi slute da je „razum" prije svega „račun". A zbunjuje ih i sveza izrijeka „Državom se upravlja razumom, a ne emocijama" s događajem koji ju je iznudio. Pa se pitaju: Znači li to da su Hrvatski generalski zbor i svi ti ljudi koji su se u konertnoj dvorani spominjali generala Praljka – nerazumni?! Zbog svega toga narod je zauzvrat prezreo razum hrvatske državne vlasti.

Dobro, to stoji. Ali čitatelja vjerojatno više zanima je li narod bio u pravu ili u krivu. Neka čitatelj sam o tomu prosudi. Meni se čini da za dobro upravljanje državom nije dostatan samo razum. Pa ni sâm zdravi razum. Zdravomu je razumu za dobro upravljanje državom prijeko potreban i zdrav osjećaj za opće dobro. Ali možda se varam.

Drugo je pitanje koliko je zdravi razum hrvatske vrhovne vlasti – zdrav. Sjetimo se kako je predsjednica Republike Kolinda Grabar-Kitarović, ne savjetujući se ni s kim, osim možda sa svojim mentorom Matom Granićem, usred srpsko-hrvatske međudržavne svađe, pozvala srpskog predsjednika Aleksandra Vučića u prijateljski posjet Hrvatskoj. Što je prouzročio taj postupak? Najprije veliko veselje u Buzinu i Bruselju, a zatim Vučićevu i Pupovčevu velikosrpsku procesiju po Hrvatskoj – pod pokroviteljstvom hrvatske državne vlasti!

Slično je gospođa Grabar-Kitarović postupila više puta. Što joj je trebala pohvala Istanbulske konvencije? Zašto se javno druži s Ivanom Zvonimirom Puhovskim? Zašto je toga čovjeka odlikovala Poveljom Republike Hrvatske? Taj je časni Hrvat svojedobno sa Žarkom Čičkom, lažući o broju srpskih civilnih žrtava, na Haaškomu sudu ozloglašivao vojno-redarstvenu akciju Oluju, a u sarajevskim je BH danima tvrdio da je Republika Hrvatska izvršila oružanu agresiju na Bosnu i Hercegovinu. Bit će da se time kvalificirao i za odavanje počasti žrtvama ustaško-partizanskoga logora u Jasenovcu, i to ove godine dvaput: jednom sâm u Predsjedničinoj koloni sjećanja, a drugi put kao Predsjedničin izaslanik u visokoj Plenkovićevoj i Jandrokovi-

ćevoj skupini državnih dužnosnika koji, kako reče Plenković, „njeguju kulturu sjećanja".

Nije ni Plenkovićev ni Jandrokovićev politički razum nimalo razumniji od političkoga razuma gospođe Grabar-Kitarović. Da jest, zar bi Plenković i Jandroković vodili ideološke bitke protiv većine svoga naroda? A ako bi ih i vodili, oni bi se, da su gospoda, držali dobrih polemičkih običaja. Ne bi protivnike ponižavali. Pogotovo ne bi onako uvrjedljivo prosvjetljivali biskupe. Kao da su Hrvatsku biskupsku konferenciju smatrali skupinom Ćopićevih Nikoletinā Bursaćā? Kakav to politički razum poriče bjelodanosti ili, još gore, kakav je to politički razum poveo Jandrokovića i njegovu saborsku delegaciju u prijateljski posjet Vojislavu Šešelju u Narodnoj skupštini Republike Srbije? U kakvoj su se to „magli" eurohrvati izgubili ako su zaboravili da je Puniša Račić, kad su se Hrvati prvi put bratimili sa Srbima, ondje revolverom zaradio – kraljevski honorar?

Što dakle? Ništa. Zašto? Zato što su današnji hrvatski političari uglavnom ljudi onoga soja kojega se, rekao bi Ante Starčević, „nikakov nauk ne prima". Da nisu takvi, sjetili bi se Predsjedničine Baltičko-jadranske uspravnice, znali bi da se s nečasnim ljudima nikomu ne odaje počast, da je sveta dužnost državnika jednako štovati sve žrtve, da je sramotno moralistički se nadvikivati sa Srbima i na posljetku da je sa Srbima razumno samo – oprezno trgovati.

HS, 27. travnja 2018.

GDJE SMO MI

Banalan upit zaslužuje banalan odgovor. Tjelesno su Hrvati uglavnom u Republici Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini. „Naprjedniji“ među njima duhovno su i ondje gdje nisu tjelesno, bilo da to mjesto postoji ili ne postoji – eurohrvati u Europskoj uniji, jugohrvati u Jugoslaviji, turkohrvati u Osmanskomu Carstvu. Tjelesno ih ima i izvan Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Gdje? Po cijelomu svijetu. I svugdje žive u miru. Uglavnom prihvaćaju duh kraja u kojemu se skrase, duh sredine u kojoj oblikuju svoj život. Drže se mjesnih pravila, poštuju mjesne običaje. I rijetko se pitaju gdje su.

Tako je to s posebničkoga gledišta. No, ako ono „mi“ u naslovu podrazumijeva naciju, pitanje ne će biti banalno. Pogotovo kada se nacija, da se poslužim slikom Dantea Alighierija, nađe „u mračnoj šumi“ (*per una selva oscura*), jer je izgubila pravi put. Tko u takvoj situaciji nema pouzdana vodiča, taj će, ako nije izgubio i razum, ponajprije nastojati što točnije odrediti mjesto s kojega će početi tražiti orijentire.

To mjesto Republici Hrvatskoj i Bosni i Herceegovini danas određuju njihovi inozemni prijatelji i neprijatelji. Znakoviti su u tom pogledu neki vrlo svježi događaji.

Predsjednik Europskog Vijeća Europske unije Donald Tusk obišao je ovih dana Zapadni Balkan (Bosna i Hercegovina, Srbija, Crna Gora, Kosovo, Albanija i Makedonija) kao glasnik neoliberalne budućnosti „regiona". U Beogradu se „srcedrapateljno" raznježio, te svomu domaćinu Aleksandru Vučiću i njegovoj Srbiji na tiskovnoj konferenciji na srpskom jeziku izdeklamirao hvalospjev.

Svoje junake nerado navodim, a i kad ih navodim, činim to škrto, ali ovdje ne mogu odoljeti plemenitosti misli i ljepoti izričaja predsjednika Europskog vijeća, kojega se izboru na tu dužnost protivila samo – njegova domovina Poljska. Stoga molim čitatelja da mi oprosti iznimku.

Tusk je dakle ovako „kadio" Aleksandru Vučiću i njegovim Srbima:

„Stojim ovdje pokraj svoga prijatelja i vašega predsjednika Aleksandra Vučića. Srbina od krvi i mesa. Mislim da je nemoguće naći većeg Srbina od njega. Moji razgovori s njim o našoj suradnji i našem zajedničkom europskom putu uvijek su velik izazov. U njemu prepoznajem srodnu dušu. I sâm sam nekad bio nogometni navijač i uvijek spreman boriti se za čast svoga kluba. Obojica znamo da se u životu i u politici ponekad morate boriti bez oklijevanja. Ali znamo i da su dijalog i napor oko uzajamna razumijevanja bolji od sukoba. Aleksandar Vučić je živi dokaz da možete u isto vrijeme biti velik patriot i racionalan čovjek.

Kao i uvijek, morao sam se dobro pripremiti za posjet Srbiji. Zato što znam da ste u politici kreativni kao što je Nikola Tesla bio u znanosti, efikasni kao što je Novak Đoković u tenisu i, kad god to želite, šarmantni kao kad se zaigra vaše kolo. Glavni razlog moga posjeta je priprema za sastanak na vrhu Europske unije i Zapadnog Balkana, koji će se u svibnju održati u Sofiji.

Tako da sam došao s jasnom porukom: EU jest i ostat će najpouzdaniji partner Srbije i čitave regije Zapadnoga Balkana.“

Tako dakle naš nadpredsjednik Tusk, koji je, kako reče, u Aleksandru Vučiću prepoznao „srodnu dušu“.

Umnije i slađe ne bi valjda ni Homerov Nestor da je gledao Vučića kako s kalašnjikovom mirotvorno trčkara oko obsjednutoga Sarajeva ili slušao Vučića kako kao izaslanik četničkoga vojvode Vojislava Šešelja u hrvatskoj Glini blagoslivlje Veliku Srbiju.

S puta u Washington vratio se u Sarajevo poglavar Islamske zajednice Bosne i Hercegovine Husein ef. Kavazović i donio Bošnjacima sigurnosnu poruku iz Bijele kuće: Bosna i Hercegovina je američka investicija i bit će zaštićena.

Rusija je u Bosnu i Hercegovinu poslala predsjednicu Gornjega doma Federalne skupštine Ruske Federacije Valentinu Matvienko s porukom Sarajevu da se protivi bosansko-hercegovačkim euroatlantskim integracijama, a Banjaluci da je Ruska Federacija pouzdan partner (ispravno: partnerica) bratske (ispravno: sestrinske) Republike Srpske.

Novoosmanski sultan Recep Tayyip Erdoğan nije zaboravio oporuku Alije Izetbegovića. Oslonjen na nju, najavio je da će u Sarajevu 20. svibnja otvoriti svoju kampanju za turske izvanredne izbore.

A gdje su tu Hrvati? Što rade Hrvati u toj „mračnoj šumi“? U Hrvatskoj se zabavljaju onim čime ih teroriziraju i vlast i oporba: partizanskim uspomenama na Drugi svjetski rat, jugoslavenskim manihejstvom o dobru i zlu, Bleiburgu i Jasenovcu, prostotama iz Narodne skupštine Srbije.

U Bosni i Hercegovini Hrvati se bore za jednakopravnost s drugim dvama narodima, Bošnjacima i Srbima. Nadaju se da će ih novi izborni zakon osloboditi bošnjačke i srpske supremacije. Ali, kako sada stvari stoje, nema nade da će išta postići.

Ipak, Hrvati u Hrvatskoj rade nešto politički pametno. Organiziraju referendum o promjeni izbornoga zakonodavstva. Ali ni to ne čine posve pametno. Ne pada im na pamet ni izjednačenje svih državljana u političkim pravima ni većinski izborni sustav. A bez tih dviju stvari nema razložne nade da će se nacija referendumom riješiti kriptokomunističkoga političkog duopola. Ipak, referendum treba poduprijeti. Bolje išta nego ništa.

HS, 4. svibnja 2018.

TRI REFERENDUMA

Hrvatska vlast u XXI. stoljeću muku muči s referendumima. Ona o sebi misli na dlaku isto što i Andrej Plenković o svojim ministrima: Ne će, veli, biti rekonstrukcije Vlade. Njegovi su ministri najbolji.

Takvoj demokratskoj aristokraciji naravno se gadi i sama pomisao na izravnu demokraciju – na odlučivanje neuke svjetine. To je dostatan razlog za odbijanje tzv. „pučkih referenduma“ što ih propisanim brojem biračkih potpisa zakonito iznuđuju građanske inicijative. Ali predstavnička demokracija mora uglađeno postupati. Stoga vlast traži i redovito nalazi tobožnje razloge: niste skupili dovoljan broj potpisa; ne može se o tomu odlučivati na referendumu; referendumsko je pitanje protuustavno.Tako je vlast suzbila više referendumskih inicijativa, a neke je predusrela i odustankom od najavljenih odluka.

– Dobro – reći ćete – svi to znamo. Člankopisac očito misli na državne referendume. Ali na koja tri? Na referendum o neovisnosti, referendum o ustavnoj definiciji braka, referendum o članstvu u Europskoj uniji? – Hm, da. Djelomice ste u pravu.

Mislim na državne referendume, ali ne mislim na rečena tri. Ti su referendumi doduše vrlo zanimljivi. Dva je svojom voljom raspisala vlast, a jedan je iznudila građanska udruga U ime obitelji. Onaj prvi utemeljio je hrvatsku državnu samostalnost, drugi je protiv volje vlasti legitimirao kršćansku dušu hrvatskoga naroda, a treći je pravna svinjarija Vladimira Šeksa i Peđe Grbina znana kao „referendum bez kvoruma", što će reći: ordinarna prijevara.

Ali, kako rekoh, ne mislim na te povijesne događaje. Zaokuplja me sadašnja referendumska stiska u Hrvatskoj – referendum o izmjenama Zakona o referendumu, referendum o odbacivanju Istanbulske konvencije i referendum o izmjenama izbornoga zakonodavstva.

To su zasad samo građanske inicijative. Prvu predvodi Mostov [narodni] zastupnik u Hrvatskomu [državnom] saboru Robert Podolnjak. On predlaže da se zakonski utvrdi apsolutan broj (200.000) biračkih potpisa kao uvjet za raspisivanje referenduma umjesto sadašnjih „10 posto" potpisa ukupnoga biračkog tijela, o kojemu nitko ne zna koliko je. Time bi se vlasti oduzela najčešća izlika za odbijanje raspisivanja referenduma. Drugu inicijativu predvodi Hrastov [narodni] zastupnik u Hrvatskomu [državnom] saboru Ladislav Ilčić. Referendum se tumači kao boj za oslobođenje kršćanske duše hrvatskoga naroda koju je HDZ-ov Andrej Plenković u srdačnoj suradnji sa svojim javnim i tajnim saveznicima HNS-om, SDSS-om i SDP-om društveno zasužnjio Zakonom o ratifikaciji Istanbulske konvencije. Treća inicijativa „Narod odlučuje" vodi naciju u boj za ravnopravnost državljana i odbacivanje supremacije dviju velikih stranaka – HDZ-a i SDP-a – i njihovih nametnika, malih političkih stranaka kojih je snaga duboko ispod izbornoga praga.

Sve tri inicijative opravdava nevoljna hrvatska zbilja. Stranke koje su najvećim dijelom odgovorne za stanje nacije s razlogom dršću pred takvim društvenim gibanjima. Nikakve „demografske mjere" ne pomažu protiv bijega pučanstva iz Hrvatske. Lani se, reče Predsjednica, iselilo 80.000 ljudi, a rodilo se

manje od 40.000. Tu katastrofu Plenković opravdava „slobodom kretanja“ u Europskoj uniji, a njegova sjena Gordan Jandroković gleda rast pučke potpore Živom zidu te u tomu vidi ugrozu – političkoga sustava!

Ne razumiju ljudi toga političkog sustava da im je sustav dotrajao. Snebivaju se i čude: Kakvu bi to Hrvati, „većinci“ u Hrvatskoj, htjeli steći političku ravnopravnost s nehrvatima „manjincima“? Kako bi se to oni htjeli „poravnati“, primjera radi, sa Srbinom Miloradom Pupovcem i Talijanom Furijem Radinom, koji su „naše najveće bogatstvo“! Pa to bi bio protuprirodan egalitarizam!

Da, to su, čini se, teška pitanja. Ne razumije ih (ili ih se boji?) ni inicijativa „Narod odlučuje“. Da ih razumije, sigurno bi jasno vidjela i glasno kriknula da u nacionalnoj državi hrvatskoga naroda ne mogu biti dva izborna sustava: jedan za Hrvate, drugi za nehrvate. I sigurno bi znala da u *republici* ne smije biti tzv. pozitivne političke diskriminacije. Ali što se može! Poduprimo tu inicijativu, ako ništa drugo, gledat ćemo kako se jednostranačko dvostranačje znoji i sramotno propada.

HS, 11. svibnja 2018.

ZAROBLJENA DRŽAVA

Kako bi ti to nazvao? – upitah prijatelja.
– Što to?
– Pa to što novinari nazivaju „aferom Hotmail“ i „aferom Grupa Borg“.
– Ne razumijem – otpovrnu on.

Moj se stari prijatelj, pomislih, teško snalazi u suvremenoj globalnoj latinštini.

– Hotmail je – rekoh kao da sam sebe poučavam – „Vruća pošta“, naziv elektroničke pošte, kojom je potpredsjednica Vlade i ministrica gospodarstva Martina Dalić općila sa svojim tajnim zakonopiscima kada je pripremala zakon o spašavanju Agrokora. Ti su se pravni virtuozi, kao što se vidi iz njihove „vruće pošte“, nazivali Grupom Borg.
– Ma znam, kako ne bih znao! – iznenadi me prijatelj. – Ime skupine posudili su iz američke televizijske znanstveno-fantastične nizanke Zvjezdane staze. Tamo se tako zove moćna skupina kibernetičko-bioloških križanca protiv koje je svaki otpor uzaludan.
– Oho! – rekoh – tebi, čini se, ne treba tumačiti što je Lex Agrokor?

– Ma hajde – odvrati on – to je izum novinarske svjetine. Tim imenom nazvali su zakon koji je Grupa Borg besplatno izradila za spas Todorićeva koncerna. Borgovci su ga zvali: Šavorićev zakon.
– Da – rekoh – po borgovcu Borisu Šavoriću. Službeno se zove „Zakon o izvanrednoj upravi u trgovačkim društvima od sistemskoga značaja za Republiku Hrvatsku". Dosad sam taj naziv zaobilazio jer mi je bio odveć dug. A znam i kakav si ti jezični čistunac.Ti bi teško podnio izričaj „sistemski značaj".
– Molim?!
– Dobro, možda bi progutao „sistemski", ali „značaj" sigurno ne bi. Ti bi sigurno ciknuo: U hrvatskomu jeziku „značaj" ne znači „značenje", nego – „karakter".

Zanijemio je. Neko me je vrijeme sumnjičavo promatrao. Doimao se kao da premišlja jesam li ili nisam dostojan njegova odgovora. Onda se nasmijao.

– Dobro – rekao je pomirljivo. – Svejedno je kako se ta halabuka naziva, „afera Hotmail" ili „afera Grupa Borg". Bitno je što naziv označuje. Meni se čini da oba naziva označuju isto: nedopustivo pravničko petljanje oko „spašavanja" Todorićeva koncerna. Oba su dakle naziva prikladna. Prvi, „Hotmail", naglašuje zaplotnjaštvo potpredsjednice Vlade i ministrice gospodarstva Martine Dalić, a drugi, „Grupa Borg", udara na sve aktere toga zaplotnjaštva. Objavljena privatna elektronička pošta opravdava oba naziva. Pogledaj u novinama.

Kada je Vlada prihvatila rečeni zakon, odvjetnik se Šavorić javio Grupi Borg: „Sad sam tek zaplakao, kužim kako velik posao smo napravili." Ganuće je bilo na mjestu. Posao je doista veličanstven. Zakon su pisali besplatno, da bi ga poslije sami skupo provodili. Tako su u nesretnomu Agrokoru, koji su „spašavali" od propasti, za kratko vrijeme zgrnuli oko pola milijarde kuna! Zajamčeni su uspjeh odmah proslavili. To potvrđuje „vruća pošta" ministrice Dalić: „Dragi svi, naša večera je sutra uvečer u 19:30 u restoranu Fotić u zasebnoj dvorani (ona je koliko shvaćam dolje u prizemlju). Izabrala sam ovaj nisko profilni restoran, da ne privlačim previše pažnje jer se press malo raspituje tko je radio zakon. Tako da možda nije na nivou, ali eto."

Što dakle? Ako se Agrokorovi vjerovnici ne protive, ništa tu s privatnopravnoga gledišta nije prijeporno. Ako se vjerovnici i protive, mogu Grupi Borg staviti soli na rep. Sve je dakle, kao što donedavno mišljaše i predsjednik Vlade Andrej Plenković, u najboljemu redu.

Nezgodna je međutim javnopravna protega te afere. Plenković je već otpustio svoju milu ministricu Martinu Dalić. Saborska i izvansaborska oporba traži njegovu glavu. Ogorčenju treba krv. Nitko ne zna što o aferi misle u DORH-u i USKOK-u, kako se ćuti institucionalna država. Ima li u tom pravničkom petljanju „elemenata kaznenoga djela" ili je sve to samo vika i halabuka ni oko čega? Vidjet će se za koji tjedan.

A moje jezično čistunstvo? Tu ću te, dragi prijatelju, razočarati. Davno sam ja bio lektor. Sada govorim i pišem kako hoću. Dopuštam to i drugima. Ne smeta mi ni oskudna pismenost Plenkovićeve ministrice. Ne zamjerih joj ni nedostatak dvaju zareza ni rastavljeno pisanje pridjevske složenice u onih nekoliko redaka. Zašto? Davno su prohujala vrjemena kada ni Cezar nije smio zafrkavati slovničare *(nec Caesar supra grammaticos!)*. Danas slovničara nekažnjivo vrijeđa svaka demokratska fukara. Osobito na Međumrežju.

Što se pak tiče naziva „Zakon o izvanrednoj upravi u trgovačkim društvima od sistemskoga značaja za Republiku Hrvatsku", nisam siguran da sam tu bujicu riječi ispravno razumio. No, ništa ne bih mijenjao! Meni je doista draži „sustav" od „sistema", „značaj" od „karaktera", ali i semantička pogrješka „sistemski značaj" ima svoju vrijednost. Ona nas upozorava na značaj (iliti karakter) našega državnog sustava. Sili nas da se upitamo jesmo li slobodni ili živimo u državi koju je sustav zarobio, da ne velim privatizirao. Čini se da o tomu nema dvojbe. Pozivi su na referendum o izbornomu sustavu i na referendum o otkazivanju Istanbulske konvencije pozivi u demokratsku borbu za oslobođenje zarobljene države.

HS, 18. svibnja 2018.

KALJUŽA

Prije otprilike dvije godine vratio se iz Bruselja u Zagreb Andrej Plenković, čovjek naočit i urešen svim krjepostima: naobražen, iskren, pošten, znalac pet-šest velikih jezika, praktični katolik – sve u svemu: *vir sine macula* (muž bez mrlje) u karijeri. Tada ga je malo tko u Hrvatskoj znao, ali prevratnom je brzinom očarao Hrvatsku demokratsku zajednicu (HDZ).

Čime? Neki misle: rečenim krjepostima. Drugi vele: krunom svih krjeposti – hrabrošću. Hrabrost zrači i iz njegova imena (grč. ἀνδρεία – muževnost, hrabrost), a neobičnu je hrabrost Andrej očitovao kada se na saboru HDZ-a suprotstavio tadašnjemu predsjedniku Tomislavu Karamarku tvrdnjom: „Stranka ne može biti talac jednoga čovjeka." Treći vide u tom čudu inozemnu urotu. Zoran je Milanović Plenkovića posprdno nazvao „bruseljskim ćatom", a Branimir Bunjac „bruseljskim projektom".

Što je od toga istina? Ne znam. Ali onā mudrost o „jednomu čovjeku", koju Plenković svojata kada se izmotava pred novinarima, nije njegova. Izrekao ju je već u Evanđelju židovski veliki

svećenik Kajfa opravdavajući predaju Isusa Krista Rimljanima: „I ne mislite kako je za vas bolje da jedan čovjek umre za narod, nego da sav narod propadne“ (Iv 11,51). Sanaderovi su lovci na generala Antu Gotovinu bili malo preinačili tu izrjeku, ali sadržaj je ostao isti. Oni su trubili: “Ne može država biti talac jednoga čovjeka.“ Zatim je Plenković, kao što rekoh, vojujući protiv Karamarka, „državu“ zamijenio „strankom“. Izrjeka se na posljetku svidjela i predsjednici Kolindi Grabar-Kitarović. Ona ju je ponovila očitujući se o odlasku Martine Dalić s dužnosti Plenkovićeve ministrice gospodarstva. Među HDZ-ovim je demokršćanima, kao što se vidi, vrlo živa baština židovskoga velikog svećenika Kajfe.

No, vratimo se Plenkovićevu došašću. Taj je čovjek sijevnuo kao munja iz Bruselja! Preuzeo je HDZ kao da ga je ta stranka dugo čekala. Naravno, bilo je to zakonito, na demokratskim stranačkim izborima. A izabran je, kažu, i „plebiscitarnije“ nego Karamarko, kojega je HDZ, ako se dobro sjećam, bio prije mjesec-dva potvrdio na dužnosti svoga predsjednika s 80-ak tisuća glasova! Malo zatim slijedio je raspis izvanrednih izbora za [narodne] zastupnike u Hrvatskomu [državnom] saboru. HDZ je pod vodstvom svoga novog predsjednika sam izašao na te izbore te 11. rujna 2016. odnio vrlo uvjerljivu relativnu pobjedu.

Središnje geslo Plenkovićeve predizborne kampanje bio je usklik: „Vjerodostojno!“. Sjajno pogođeno. Pod tim je naslovom u blistavoj televizijskoj reklami negdašnji šef izborne kampanje Mate Granića za predsjedničke izbore naciji obećao: „Znanje, iskustvo i radnu energiju posvetit ću boljitku Hrvatske. Ja sam Andrej Plenković i vratit ću vjerodostojnost u Hrvatsku politiku.“

I mnogi su povjerovali. Mislili su: Pa to nam je u politici najprječa potreba! Moja je neznatnost bila sumnjičava. Zašto? Ne bih se hvalio svojom nevjerom, ali što jest – jest: nisam ga poznavao, niti sam ga do dana današnjega upoznao. Na samom početku, kada sam ga prvi put vidio, onako „zbigecan“ i zlatoust, nije mi ulijevao povjerenje. Ne znam zašto. Možda stoga

što sam slutio da je duhovno blizak Mati Graniću, onomu slavnom ministru vanjskih poslova kojega je hrvatsko pravosuđe „zbog bolesti“ pustilo iz Remetinca i zatim – ne zna se zbog čega – protiv njega obustavilo kazneni progon. Kada sam poslije pročitao raskošni Plenkovićev dužnosnički životopis pod naslovom „O meni“ – na 21 kartici! – više mu ništa nisam mogao vjerovati.

Jesam li se prevario? Mislim da nisam. Ali moglo bi biti da ne shvaćam veliku promjenu. Možda je Hrvatska zakoračila u ono što je Ralph Keyes opisao u knjizi *Postistinsko doba: nepoštenje i prijevara u suvremenom životu* (2004.).

„Postistinsko“ (*post-truth)* ili „postčinjenično“ *(post-factual)* nije, kako bi se moglo pomisliti, nešto što slijedi nakon istine ili činjenice, nego nešto u čemu nema istine ili činjenice. A što bi onda to moglo biti, neka svatko pokuša sam dokučiti.

Ovdje bi se temperamentniji pisac ćudoredno zgrozio. Ja neću. Samo ću navesti nekoliko momenata u kojima se Plenkovićeva vjerodostojnost „uneredila“, poput onoga srpskog prijestolonasljednika koji se, po opisu četničkoga vojvode Vojislava Šešelja, prenajeo „masne jagnjeće supe“.

Naš je Plenković otjerao od HDZ-a domoljube: Zlatka Hasanbegovića, Brunu Esih i Željka Glasnovića; ministricom kulture imenovao Ninu Obuljen; iz Vlade izbacio Most neovisnih lista; u Vladu uveo HNS Ivana Vrdoljaka; osnovao (u XXI. stoljeću!) kriptokomunističku ideološku komisiju pod nazivom Vijeće za suočavanje s posljedicama vladavine nedemokratskih režima; ponizio Katoličku crkvu i hrvatsku naciju potvrdivši glasovima svojih poslušnika i kriptokomunističke oporbe u Saboru tzv. Istanbulsku konvenciju; uzdržavanje svoje vlasti povjerio Miloradu Pupovcu i Furiju Radinu, koji po svijetu kleveću hrvatsku državu kao – fašističku.

I sad se čudi što su na nj sa svih strana navalili najrazličitiji strvinari zbog koruptivnog „Šavorićeva zakona“ o Agrokoru, pa iz Sofije poziva svoje pravničke pouzdanike da vrate novac

– koji nisu zaradili. Bijedno. U pomoć mu u toj bijedi priskače Predsjednica: – Ja bih – veli Predsjednica – vratila novac. Čast je važnija od novca. – Krasno! – podsmjehuju se cinici. – Naša draga Predsjednica javno umuje o časti ljudi koji su njezinu i našu državu zakonodavno upregnuli u svoju zasebničku pljačku.

– Ah, da – reći ćete – mala bara, a puno krokodila. – Zgodna je to fraza. Meni se međutim čini da ipak nije posve prikladna. Bolje bi bilo reći: Velika kaljuža i u njoj puno dlakavih žaba.

HS, 25. svibnja 2018.

REFERENDUMSKA GROZNICA

Politički analitičari nastoje ovih dana proniknuti u najsuptilnije poruke što ih je u subotu na XVIII. saboru Hrvatske demokratske zajednice u Ciboninu tornju u Zagrebu svojim govorom odaslao Davor Ivo Stier.

– Tko je pak taj? – čudi se gdjekoji HDZ-ovac. Osobno ne znam ni ja. Mogu samo reći što sam nadosobno zamijetio. Stier je politički tajnik HDZ-a. Jedan od malobrojnih ljudi koji se u najvećoj hrvatskoj političkoj stranci usuđuju glasno politički misliti. Koga zanima kako on to čini, može vidjeti u njegovu programskom ogledu tiskanom pod naslovom „Nova hrvatska paradigma", odakle Andrej Plenković crpi svoje agitacijske lizalice „inkluzivnost" i „razvoj".

A sam govor? Bio je izvrstan. Strastven i glasan. Suprotiva korupciji, klijentelizmu, nepotizmu i drugim političkim opačinama. Svršio je isticanjem da je govornik za taj boj „spreman" i pitanjem slušateljima, kojih je bilo oko pet tisuća, jesu li oni „spremni". I – prolomio se najjači i najduži pljesak toga dana.

Neki umni politički analitičari zaključuju da se Stier tim govorom kandidirao za predsjednika HDZ-a; drugi vele, Stier je „bacio rukavicu“ Plenkoviću, svomu bivšem prijatelju; treći se odaju umijeću čitanja „između redaka“, pa im se čini da se iz tmurnih aluzija čula grmljavina protiv HDZ-ova saveza s HNS-om i ratifikacije Istanbulske konvencije.

Možda su svi u pravu, ali ja ništa od toga nisam zamijetio ni u naznakama.

Stier se na izvještajnom saboru u subotu nije mogao kandidirati, jer nikakvi izbori nisu bili ni najavljeni, a kamoli raspisani. Stier je u Ciboni govorio sabornicima. Plenkovića, ako se dobro sjećam, nije ni spomenuo. Možda je to nespominjanje izazvalo Plenkovića?! Stier je uvijek držao, a i sada drži da je HDZ-ov savez s HNS-om programska sramota. Kada je Plenković usprkos Stierovu protivljenju sklopio taj savez, Stier je svoje mišljenje potvrdio prosvjednim povlačenjem s dužnosti ministra vanjskih i europskih poslova. Vrlo rijetka gesta u hrvatskoj politici.

Mnogi HDZ-ovci hvale Sierove postupke. Moja ih neznatnost ne shvaća. Zašto? Jer je tu časno magare očito „krivo“ natovareno. Ako Stieru smeta HDZ-ov savez s HNS-om, zašto mu ne smeta HDZ-ov savez s SDSS-om? Obje su to parazitske stranke. A SDSS još i izrijekom protuhrvatska. Zar je stoga SDSS čestitiji od HNS-a? Što se pak tiče Stambolske konvencije, tu je Stier svjetonazorno čist. U Saboru je glasovao protiv ratifikacije te alegorične podvale.

Što dakle? Malo pa ništa. Tresao se Stier, rodila se brda. Brda snovidna. Istina, dragi moji analitičari, ne vole se predsjednik i politički tajnik HDZ-a. No, to je stara vijest. A sve drugo, pa i statutarna demokratizacija HDZ-a, može se sažeti u nekoliko tužnih riječi: Ništa se u Ciboni spomena vrijedno nije dogodilo. Od svih tih bučnih nedogodovština znakovita je samo ona „zločinačka kuka“ u Stierovu govoru – tabuizirana riječ „spreman“ i osobito njezin množinski lik „spremni“. Toj kuki ravna je po znakovitosti samo činjenica da nitko od javnih ćudorednika nije za nju zapeo. Sve ostalo bila je masovna dosada.

Ali nisam se cijeli tjedan dosađivao. Upravo suprotno. Silno sam se zabavljao. Promatrao sam referendumsku groznicu u koju su naciju gurnule Građanska inicijativa „Narod odlučuje" i Građanska inicijativa „Istina o Istanbulskoj". Zahtjevi da se na referendumu odluči o izmjenama izbornoga zakonodavstva i o napuštanju Istanbulske konvencije neopisivo su uzbudili uživatelje sadašnjega reda stvari. Neki inače razboriti ljudi najednom su pobenavili. Tako je, primjera radi, bilo u Rijeci, „europskoj prijestolnici kulture". Tamošnji je gradonačelnik Vojko Obersnel, uzorni socijalni demokrat (komunističke provenijencije), odbio dopustiti aktivistima tih građanskih inicijativa skupljanje potpornih potpisa na javnim gradskim površinama, a drugi su gradonačelnici spomenutim građanskim inicijativama skupo iznajmljivali javne gradske površine. Neke su političke stranke pozvale svoje članove da ne daju potpise, a javna su priopćivala zdušno prešućivala akciju.

Nisu ni branitelji *statusa quo* sjedili besposleno. Oni su pod vodstvom SDP-ovih saborskih zastupnika Peđe Grbina i Arsena Bauka prikupili 50 zastupničkih potpisa potpore prijedlogu novog zakona o referendumu kojim bi se među ostalim taksativno navelo o kojim se pitanjima ne može odlučivati na referendumu. Tu su najugledniji potpisi kneza Milorada i *contea* Furija.

Dobro, to je slabo izobražen puk. Puno su zanimljivije utemeljeni akademički protureferendumski osjećaji. Akademik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (HAZU) Željko Reiner drži ne baš pametno da referendumi izazivaju političku nestabilnost u zemlji i plaše inozemne ulagače. On to veli onako, nježno, upravo lirski. Francuski je besmrtnik (član *Académie française*) Michel Serres, ako je vjerovati Mirku Galiću, za razliku od Reinera, upravo brutalno pametan. On se, zajedno s Galićem, zgraža nad spoznajom da „nobelovac i zadnji imbecil" imaju jednako pravo glasa. Bože im oprosti.

A što će biti od referenduma? Vidjet ćemo. Što god bude, ne dajmo se obeshrabriti.

HS, 1. lipnja 2018.

NAŠ AKÎ

Ove nas je godine, čini se, snašla velika klimatska promjena. Prerano se ugrijalo i kopno i more. Prerano su, prije početka lipnja, ocvale lipe. Prerano su, zbog suše i žege, u Baranji, Slavoniji i Srijemu dozrjeli ječam i pšenica. Prerano su, kao nikad dosad, već na kraju svibnja kombajni ušli u polja. Što će biti na ljeto? Hoće li se Hrvatska hladiti? Ili će se i dalje grijati? I gorjeti kao nikad dosad?

Nezgodna su to pitanja. Ali televizijska nam znanost spremno nudi odgovore. Oni nisu utješni, no mi se Hrvati pouzdajemo u nepouzdanost tih odgovora. Kako se, mislite, člankopisac može radovati neuspjehu znanosti?! Znam, nije to lijepo. Ali čini mi se da je ipak bolje da nam se stručno obruka ono što krasno prakticiraju Ana Bago Tomac i Damjana Ćurko, Zoran Vakula i Darijo Brzoja nego da nam posve izgori domaja.

Ali nije nama ovih dana uzavrjelo samo kopno i more. Iznenada nam je proključala i stabilnost!

Ma kakva sad stabilnost?! Člankopiscu, mislite, nisu svi kod kuće. Ali varate se. U pogibelji je stabilnost vlasti. Ono što vlast

uglađeno naziva političkom stabilnošću ili stabilnošću političkoga sustava. Dobro, reći ćete, a zašto je ta stabilnost prokljuèala? Hm, zašto… To vjerojatno zna samo – tko drugi nego onaj već zaboravljeni uzročno-posljedični sveznadar iz Pavićeva *Morgenblatta*! Onaj što se (neki kažu: od Porezne uprave) sklonio u međumrežni portal Telegram. Ali njega nije zgodno pitati. Omeli bismo čovjeka u važnijemu poslu. On naime tamo, u tom Telegramu, već poodavno, to će reći ne baš telegrafski, piše svoj životopis pod imenom Ivana Violića.

Što dakle? Ništa. Moja neznatnost ne nudi ni znanja ni spoznaje, jednostavno stoga što ih nema. Nudi ono što ima, samo slutnje i nagađanja. Pa tko hoće, neka čita.

Rečenu „političku stabilnost" predsjednik je Vlade i predsjednik HDZ-a Andrej Plenković državnički mudro sazdao na hrvatskomu postmodernom plemstvu – na srpskomu knezu Miloradu i talijanskomu *conteu* Furiju. To visoko plemstvo prati odani mu šljivarski banderij, koji od 11. rujna 2016. tvore: Emina Lekaj Prljaskaj, Veljko Kajtazi, Robert Jankovics, Vladimir Bilek, Mile Horvat i Boris Milošević.

Zašto „plemstvo"? Ta riječ značenjski je najbliža pojavi. Zašto „postmoderno"? Takva bi pojava u doba političke Moderne (1789. – 1989.) bila nezamisliva u republikanski uređenoj državi. Zašto „srpski knez" i „talijanski *conte*"? I potpredsjednik Hrvatskoga [državnog] sabora *conte* Furio i predsjednik Odbora za vanjsku politiku Hrvatskoga [državnog] sabora knez Milorad etnički su nehrvati, a kada ih je predsjednica Republike Kolinda Grabar-Kitarović ispravno nazvala *političkim Hrvatima*, oni su s gnušanjem javno porekli tu bjelodanu činjenicu. Zašto „šlljivarski banderij"? I to sitno plemstvo, zbog lukrativnih razloga, djeluje s iste platforme protivljenja političkomu hrvatstvu. Potvrđuje to Deklaracija o nesnošljivosti i etnocentrizmu u Hrvatskoj što su ju 14. svibnja 2015. u Puli objavili knez Milorad i *conte* Furio s potpisima cjelokupnog tadašnjega sastava rečenog banderija.

Kako je ta politička sirotinja nobilitirana? Ah, kako! *Modo iuganorum eurocroatorumque* (juganskim i eurohrvatskim načinom)! Njihovi pravnički umovi Vladimir Šeks i Peđa Grbin

etničke su nehrvate u Hrvatskoj, tj. pripadnike drugih naroda, najprije proglasili tuđim nacionalnim manjinama, premda za to nema nikakve stvarne osnove, jer je narod kulturna, a nacija politička zajednica. Zatim su te svoje „nacionalne“ manjine neustavnim Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina opskrbili golemim političkim povlasticama, koje su okretniji pojedinci shvatili kao moćna sredstva za „etno-biznis“ i „reketarenje hrvatskih vlada“ (izrazi bivšega predsjednika Republike Ive Josipovića, današnjega profesora kaznenog prava na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu).

Sada imamo to što imamo. Lažno postmoderno plemstvo sluti da bi mu hrvatski narod referendumom mogao oduzeti sredstva za „etno-biznis“ i „reketarenje vladā“, pa se propinje do neba te viče da ga Hrvati mrze i, ne birajući sredstva, brani svoju povlaštenu ravnopravnost.

Kako na to gleda Plenković? Kao čovjek kojega bi knez Milorad „suhim zlatom platio“. On zasigurno zna da knez Milorad i *conte* Furio nisu Davor Ivo Stier i Miro Kovač. A možda, kao i ostali jugani, doista drži da su dva izborna sustava – jedan za Hrvate, a drugi za nehrvate – u nacionalnoj državi hrvatskoga naroda Republici Hrvatskoj prirodan red stvari? Možda doista misli da je politička povlaštenost nehrvata u Hrvatskoj nešto sveto, nešto u što nitko ne smije dirati? Tko će ga znati! Ali ponosno je rekao, misleći na povlastice svojih ucjenjivača: Ne, ta pitanja su neprihvatljiva. Postojeća su manjinska prava – „naš akî“.

Zbunila vas riječ „akî“? I mene – u prvi mah. Ali brzo sam shvatio. „Akî“ je „stečevina“, prvi dio bruseljskoga izričaja *acquis communautaire*. Dakle, zajednička [pravna] stečevina Europske unije! Nešto kao Zakon o Agrokoru. I oćutjeh taj „akî“ kao pljusku. Meni naime povlastice postmodernog hrvatskog plemstva nisu naša zajednička stečevina. One su stečevina toga plemstva. A normalnu su čovjeku te stečevine hrvatski nacionalni gubitak i duboko nacionalno poniženje.

HS, 8. lipnja 2018.

SRAM ILI STRAH

Gledam Zagrepčane. Kada ih lezbijke, pederi, dvospolci i prekorodci zovu u svoju Povorku ponosa, Zagrepčani se zbunjeno osmjehuju. Ne zamjeraju tim ljudima što se svojim spolom javno ponose. Odavno su na tu ludost „oguglali". Samo se pitaju: Zašto nas svojim ponosom zlostavljaju? Zašto dižu nesnosnu buku? Zašto nam u srcu grada promet obustavljaju?

Sretni su Zagrepčani što još mogu postupiti na različite načine. Mogu se pobožno, poput sv. Pavla, zgroziti nad duševno-spolnim izopakama; mogu se „naprjedno", poput HNS-ova Ivana Vrdoljaka, priključiti Povorci; mogu, u skladu s maksimom „ne bi se štel mešati", oprezno hiniti da ništa ne vide i ne čuju. Kako god postupili, taj će žalosno-smiješni *LGBT event* (lezbijsko-pedersko-dvospolačko-prekorodački događaj), dok je Davor Božinović na sadašnjoj dužnosti, dobivati „europski" friziran publicitet u glavnim javnim priopćivalima. Zašto? Jer nije, rekao bi Karl Marx ili Friedrich Engels, dostatno da se ideja gura k zbilji, treba i zbilju gurati k ideji.

– Gle, gle! – reći će tkogod. – Što mu sad bÎ? Pa on je razborit čovjek! Bilo bi i uljudnije i „politički korektnije“ da je poslušao svojedobni poziv splitsko-makarskoga nadbiskupa Marina Barišića kršćanima da jednostavno ignoriraju takve sablažnjive manifestacije.

Hm, da. Da je posrijedi individualno ćudoređe, ta bi dvojba bila donekle opravdana. Mogao bih u tom slučaju, premda nisam siguran da bi to bilo posve ispravno, okrenuti glavu na drugu stranu i ukloniti se preuzetnu kmečanju i kričanju „drugih i drukčijih“. Ali meni se rečeni *LGBT event,* koji se zbio u prošlu subotu u središtu Zagreba, ukazao kao iluminacija hrvatske „visoke“ politike. I samo se zbog toga osvrćem na taj događaj.

Dakle, Povorka ponosa! Na početku, pred muzejom Mimarom okupilo se sa svih strana nekoliko stotina uglavnom mladih ljudi. Svrstavši se u povorku, ti su ljudi, predvođeni bubnjarima i praćeni policijom, u svoj svojoj snošljivosti „marširali“ do parka Ribnjaka. Nosili su šarene transparente izvikujući i logički i politički neutemeljene zahtjeve: ozakonjenje prava da pojedinac neovisno o spolu određuje svoj rod, ozakonjenje apsolutnog prava žene na pobačaj, ozakonjenje prava spolnih manjinaca na sklapanje „građanskoga braka“ bez obzira na rod, izjednačivanje spolnih manjinaca u svim drugim pravima sa spolnom većinom. Do Ribnjaka ih je stiglo manje nego što je pošlo ispred Mimare. Ali stvar nije smjela propasti. Dojam su popravila javna priopćivala. Ona su na kraju priredbe, pozvavši se na policijske izvore, izvijestila da je u Povorci „marširalo“ 10.000 ljudi.

– Krasno! – ponosno su uskliknule ponosne organizatorice Povorke ponosa. – Dvostruko više nego što je hodalo u Hodu za život.

Povorku su bitno obilježile dvije krilatice „Da nam živi, živi rod!“ i „Bolje gay slikovnica nego ustaška šahovnica!“ Stariji će čitatelj na prvi pogled u objema krilaticama prepoznati preoblike starih jugoslavenskih predložaka. Prvi je predložak

u jeku socijalističke revolucije slavio povijesnu ulogu proletarijata organiziranog u radničku klasu: „Da nam živi, živi rad!“ Drugi je – pripremljen u Londonu – preplašenu starojugoslavensku sirotinju sokolio na odlučan otpor nadmoćnu njemačkom osvajaču: „Bolje grob nego rob!“

Danas u Republici Hrvatskoj, koja je prije više od četvrt stoljeća vlastitom snagom odbacila srpsko-crnogorsku vladavinu, potomci negdašnjih slavitelja povijesne uloge proletarijata više ne slave manualni rad. Umjesto te zablude oni danas slave drugu zabludu: rod odvojen od rađanja i spola. To bi, da nije bolest, bila još veća glupost. Bolest međutim teško podnosi samoću. Za nju se obično lijepi druga bolest. Tako se je za mladež SDP-a u rečenoj Povorci ponosa uz rodnu ideologiju posve prirodno prilijepila povijesna mržnja jugoslavenskih komunista prema hrvatskoj državi, koja i danas sotonizira – ustašizira, fašizira, nacizira – svaki hrvatski otpor srpsko-crnogorskoj vladavini, ne izuzimajući ni Domovinski rat. Odatle krilatica „Bolje gay slikovnica nego ustaška šahovnica!“

Golem broj policajaca koji su osiguravali priredbu i tomu primjerena količina građanskoga nemara pretvorili su ovogodišnju zagrebačku Povorku ponosa u poludržavni homagij Istanbulskoj konvenciji. Istina, malo krnj.

Hrabri je i snažni Andrej Plenković ovaj put iznevjerio svoje koalicijske partnere. On, koji je svojom herkulskom snagom usuprot većinskoj volji hrvatskoga naroda i većinskoj volji HDZ-ovih birača uz pomoć oporbe izborio raskošnu potvrdu te konvencije u Hrvatskomu [državnom] saboru, taj dakle div hrvatske državne politike, nije se pojavio na homagiju! Niti je koga u ime HDZ-a tamo poslao! A imao je krasnu prigodu. Mogao je poslati svoga novog političkog tajnika Lovru Kuščevića. Taj čovjek mogao je savršeno demonstrirati njegovu vjerodostojnost. Kuščević se naime nije protivio ratifikaciji Istanbulske konvencije, a još je nedavno na tiskovnim konferencijama pozdravljao novinare redovničkim pozdravom: „Hvaljen Isus i Marija!“

Šteta, velim. Istina, malen je to nečin, ali veliki je predsjednik Vlade i predsjednik Hrvatske demokratske zajednice njime širom otvorio vrata zlobničkomu gonetanju što je razlogom njegova propusta: sram ili strah. Moja neznatnost drži da je najvjerojatnije posrijedi običan previd. Kao u šahu.

HS, 15. lipnja 2018.

KOŽA NA BUBNJU

Država o mnogo čemu ništa ne zna. To je dobro kada je riječ o pojedincu i njegovoj osobnoj slobodi. Ali hrvatska država ne zna ni koliko ima državljana, ne zna koliko je državljana upisano u popis birača, ne zna koliko se Hrvata iselilo iz Hrvatske, ne zna koliko se Azijaca i Afrikanaca ilegalno doselilo u Hrvatsku. Kako država o tim stvarima ništa ne zna, ona tako nužno drži i svoje državljane u mraku neznanja o njima. A bez osnovnih znanja te vrste nezamislivo je dobro upravljanje državom.

Temeljno državno neznanje okrunili su Peđa Grbin i Vladimir Šeks državnim referendumom bez kvoruma. Takav cvijet ustavnoga prava mogao se otvoriti samo pod geslom Ive Sanadera: „Nema cijene koju nismo spremni platiti za članstvo Hrvatske u Europskoj uniji."

I vlast i oporba opovrgavaju moju tvrdnju o državnom neznanju. I teorijski i praktično. Teorijski me podsjećaju na Grbinovu i Šeksovu „ustavnu spoznaju" da u nacionalnoj državi hrvatskoga naroda žive 22 nehrvatske „nacionalne manjine", a

praktično se diče činjenicom da domoljubna Hrvatska demokratska zajednica (HDZ) ne vlada sama, nego srdačno dijeli vlast s Hrvatskom narodnom strankom (HNS) Ivana Vrdoljaka i domomrzačkim „nacionalnim manjinama" koje predvode suvereni srpski knez Milorad Pupovac i još suvereniji talijanski *conte* Furio Radin.

– Što jest, jest! – rekoh sebi nakon tih argumenata. I već se htjedoh posuti pepelom, kadli me u zadnji čas spriječi predsjednik Vlade Andrej Plenković. On me iznenada prosvijetli kao munja nebeska. Reče, odlučno odbijajući građanske referendumske inicijative o izmjenama izbornoga sustava, da je spomenuta Šeksova i Grbinova „ustavna spoznaja" bila dio cijene koju je država morala platiti za hrvatsko članstvo u Europskoj Uniji!

– Bože! – pomislih. – Pa on ne vjeruje „popravljačima" hrvatskoga Ustava, nego ih teško optužuje! – To me je u prvi mah prenerazilo. Kada se malo zatim pribrah, jasno vidjeh ciničnu zbilju. Što je Plenković rekao, rekao je. Nevažno je vjeruje li on komu ili ne vjeruje; nevažno je govori li on istinu ili laže; nevažno je vjeruje li tko njemu ili ne vjeruje. Takve dvojbe ne mogu prikriti bit stvari. Plenković je tom tvrdnjom uvrijedio hrvatsku naciju, a svoju je „dičnu činjenicu" koaliranja sa svakojakim juganima njome raskrinkao kao otrovan plod briseljske iznude!

Tako se to vidi sa suverenističkoga vidikovca. To je, reći će tkogod, jednostrano viđenje. A treba razumjeti i „drugoga i drukčijega". Pa pogledajmo. Plenković je, po svojem sudu, ponajprije eurohrvat, „cijepljen od populizma". Ako su Šeks i Grbin svoju „ustavnu spoznaju" stekli onako kako Plenković tvrdi, sadašnjemu Griču – ni Saboru ni Vladi – nema u tom slučaju prigovora.

Eurohrvati se na Griču drže „viteški". Drže se europskog shvaćanja časti. To je Hrvatima malo neobično. Eurohrvati u nevolji, a često i bez nevolje, tako reći po naravi, ostentativno lažu. To je po hrvatskomu shvaćanju nečasno. Ali, Bože moj, koliko

svjetonazora toliko vrsta časti! Ipak, gleda li se dijalektički, eurohrvati paze i na hrvatsku narodnu čast.

Najbolje se to ogleda u njihovu odnosu prema međunarodnom pravu. Eurohrvati, kao što se vidi na svakom koraku, malo drže do hrvatskoga nacionalnog prava, ali međunarodni su im ugovori – osobito kada su sklopljeni u zloj vjeri na štetu hrvatskoga naroda i njegove države – nešto što se mora bespogovorno provoditi, nešto sveto i vječno! To je „viteštvo" pogibeljno. I za državu i za narod. Ali nije pojmovno nečasno, ni po hrvatskomu shvaćanju časti.

Takvo stanje stvari nameće mnoštvo teških pitanja na koja je eurohrvatska vlast gluha. Stoga ta pitanja, intonirana sudbinski, razdiru dušu politički osviještena Hrvata.

Hoćemo li ikada izjednačiti sve hrvatske državljane u političkim pravima? Hoćemo li ikada, mi pobjednici u Domovinskom ratu, prestati plaćati danak poraženom neprijatelju? Hoćemo li ikada jednim i jedinstvenim izbornim zakonom potvrditi moderno demokratsko republikanstvo Republike Hrvatske? Hoćemo li zaustaviti masovno iseljivanje Hrvata iz Hrvatske? Hoćemo li odbiti najezde ilegalnih migranata na naše granice? Hoće li nam naši saveznici (Talijani, Nijemci i Austrijanci) domovinu pretvoriti u rezervat (*hot spot*) nepoželjnih azijskih i afričkih azilanata? Tko će uzdržavati taj rezervat? Hrvatska država ili milostinja bogatih zapadnoeuropskih država? Jesu li sve te nepogode, pa i „inkluzivna" protunarodna vladavina Andreja Plenkovića – samo zasad vidljiv dio cijene koju smo platili za hrvatsko članstvo u Europskoj uniji?

Eurohrvatska vlast na ta pitanja – šuti. Stoga je narod počeo sam tražiti odgovore. I naišao na nevjerojatan otpor. Vlast grdi narod: To, svjetino, nije tvoj posao! Narod se smije: Nije naš posao, ali naša je koža na bubnju! Moja neznatnost sa simpatijom gleda taj „hod za život" Republike Hrvatske. I toplo se nada da on ne će klonuti.

HS, 22. lipnja 2018.

DVA DANA DRŽAVNOSTI

Obnovljena hrvatska država prvih je deset godina Dan svoje državnosti slavila 30. svibnja. I svi su odrasli državljani znali taj nadnevak. Nakon trećosiječanjskoga demokratskog prevrata god. 2000. taj je blagdan nova vlast pomaknula na 25. lipnja. A kako se od tada nikako ne slavi, nije čudno što za nj gotovo nitko ne zna. Tako Hrvati danas imaju dva nestvarna Dana državnosti.

Prvi blagdanski nadnevak čuvao je u narodnom pamćenju uspomenu na 30. svibnja 1990., kada je – nakon gotovo polustoljetne jugoslavenske „diktature proletarijata“ – konstituiran prvi (i posljednji) slobodno izabrani višestranački Sabor Socijalističke Republike Hrvatske. Bila je to svečana inauguracija nove, slobodarske politike, koja je podjednako oduševila gotovo sav hrvatski narod, kako Hrvate u Hrvatskoj tako i Hrvate izvan Hrvatske, osobito Hrvate u Bosni i Hercegovini.

Drugi blagdanski nadnevak obilježio je uspomenu na Deklaraciju neovisnosti koju je Sabor donio 25. lipnja 1991.

U onih prvih deset godina Hrvatska je pod vodstvom svoga prvog predsjednika Franje Tuđmana odbacila „socijalističke" atribute. Donijela je demokratski Ustav, uspostavila svoju diplomaciju, uvela u optjecaj kunu kao platežno sredstvo, preustrojila policiju, ustrojila vojsku, u Domovinskom ratu (1991. – 1995.) otjerala sa svoga državnog ozemlja srpsko-crnogorske okupacijske oružane snage (JNA, četnički dragovoljci, pobunjeni Krajišnici), izašla na svoje granice, stekla opće međunarodnopravno priznanje i članstvo u svim važnijim međunarodnim organizacijama, od Ujedinjenih naroda do Vijeća Europe.

Bilo je to desetljeće golemih političkih postignuća. Stoga hrvatski suverenisti, napose braniteljska populacija, s pravom veličaju to desetljeće izričajem „dani ponosa i slave", a svakovrsni globalistički jugani (lat. *iugum* – jaram) bjesomučno ga stigmatiziraju etiketom „deset mračnih godina". Ta je etiketa na prvi pogled samo aluzija na naslov Miroslava Krleže *Deset krvavih godina*, ali u biti je besramna postmoderna izopaka tradicijskoga sustava političkih vrjednota.

Na Međunarodni dan ljudskih prava 10. prosinca 1999., u jeku kampanje za izbore narodnih zastupnika u Hrvatski državni sabor, umro je predsjednik Tuđman. Hrvati su veličanstvenim sprovodom ispratili predsjednika na Mirogoj, a malo zatim, 3. siječnja 2000., u Hrvatski su državni sabor većinski izabrali jugane razvrstane u više stranaka. Ti su jugani u ljetnim mjesecima god. 1998. pod ideološkim vodstvom američkoga Međunarodnog republikanskog instituta (IRI) sklopili predizborni savez (glasovita „Šestorka") protiv hrvatskoga suverenizma. Savez su predvodili Ivica Račan, Stjepan Mesić i Dražen Budiša – dva prekaljena boljševika i jedna, političkim žargonom rečeno, liberalna „korisna budala".

Tako je za nepun mjesec dana nakon Tuđmanove smrti Račan postao predsjednikom Vlade, a za malo više od mjesec dana nakon toga Mesić predsjednikom Republike Hrvatske.

Demokratski je prevrat oduševio globalistički Zapad, osobito one zapadne sile koje nisu mogle prežaliti krvavi raspad svoga nakaznog geopolitičkog konstrukta – Jugoslavije. Te su sile još god. 1993. imale u Bruxellesu projekt uskrisivanja svoga mrtvog čudovišta pod imenom Zapadnoga Balkana, ali ovaj put bez Slovenije na ozemlju Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Srbije, Crne Gore, Makedonije i Albanije.

Jugani su strastveno udarili dokazivati tomu Zapadu svoju vjernost. Široko su razvili zastavu „detuđmanizacije" i temeljito „očistili" zemlju od suverenistički orijentiranih ljudi na upravljačkim mjestima. Usporedno s „kadrovskom revolucijom" napali su ponosnu simboličku sferu hrvatske države. Ispremiješali su nadnevke državnih blagdana, tako da ni danas golema većina državljana ne zna kada se slavi Dan državnosti. (Žalosnu povijesnu slavu stekao je u tom poslu liberal Ivo Škrabalo.) Preimenovali su Hrvatski državni sabor u Hrvatski sabor, dokinuli njegov Županijski dom, a narodne zastupnike preimenovali u – saborske zastupnike. Barbarski su napustili i zapustili Oltar domovine na Medvedgradu, bezobrazno obećavši podignuti – spomenik domovini! Kao da je nesretnica preminula. Polupredsjednički politički sustav zamijenili su parlamentarnim. Ured predsjednika Republike preoblikovali su u veleizdajnički cirkus u skladu s lakrdijaškim habitusom njegova novog gospodara i odatle poveli klevetničku kriminalizaciju časnika hrvatskih oružanih snaga iz doba Domovinskoga rata. To se zvalo „politika novog smjera".

Tobože lijevu Račanovu, Mesićevu i Budišinu „politiku novoga smjera" baštinila je i nastavila razvijati tobože desna „proeuropska politika" Ive Sanadera. Otada se juganska državna politika deklarirala sad „lijevom", sad „desnom", a ostala je ista sve do sadašnje „inkluzivne i razvojne politike" Andreja Plenkovića. To jugansko „lijevo-desno" teturanje dovelo je Republiku Hrvatsku do golema inozemnog duga, rasprodaje izvora narodnoga bogatstva, neviđene bijede, populacijskoga sloma i demokratske sramote da Hrvatima kakvoću državne vlasti određuju srpski knez Milorad Pupovac i talijanski *conte* Furio Radin, ljudi koji su bez demokratskoga legitimiteta zakonito

dolepršali u Hrvatski [državni] sabor s platforme protivljenja političkomu hrvatstvu.

Krajnje je dakle vrijeme da Hrvati temeljito suverenistički reorganiziraju svoju državu. Prvi bi korak u tom poslu trebalo biti izjednačenje svih državljana u političkim pravima i uspostava modernoga republikanskog sustava političkih vrjednota. Ako se to ne dogodi, Hrvatima uskoro ne će trebati ni prvi ni drugi Dan državnosti. Dostatna će im biti uspomena na negdašnju sjajnu igru hrvatske nogometne reprezentacije na svjetskim prvenstvima.

HS, 29. lipnja 2018.

ROG POD SVIJEĆU

Predsjednik Europskog vijeća Jean-Claude Juncker ovim je riječima podsjetio hrvatsku javnost na mali eurohrvatski jubilej: „Sutra slavimo petu obljetnicu hrvatskoga pristupa Europskoj uniji. Iskreno rečeno, ne mogu se ni sjetiti vrjemena kada Hrvatska nije bila članica Europske unije, jer se Hrvatska od prvoga dana svoga članstva ponaša kao zemlja utemeljiteljica Unije. Europska unija postala je kompletnija i želim čestitati tu obljetnicu Hrvatskoj, koja je velika nacija. Ne bih želio da mi ta velika i ugledna nacija nedostaje."

Upitan kakva je uloga Hrvatske u Europskoj uniji, Juncker je odgovorio: „Hrvatska ima pozitivnu ulogu. Hrvatska nije uvijek lak partner. Mi u Europi zapravo i nemamo lakih partnera. Kao što sam rekao, Hrvatska se ponaša kao zemlja utemeljiteljica, izražava svoj stav, ponekad snažno brani svoje interese u europskom duhu."

Čestitka je u Hrvatskoj različito primljena.

Eurohrvatska je vlast sa zahvalnošću dočekala čestitku. Obljetnicu je proslavila visoko – svečanim koncertom za političku i kulturnu elitu u zagrebačkom Hrvatskom narodnom kazalištu.

Sirotinja sklona eurohrvatskoj vlasti bila je izvan sebe. Pojedinci su levitirali u oduševljenju. Ćutjeli su se kao da ih je Juncker tom čestitkom nobilitirao. – Bože, kako nismo znali!? Pa mi smo velika nacija! Mi smo ugledna nacija! Naš pristup Europskoj uniji učinio je našu širu domovinu kompletnijom! Juncker govori iskreno! Ne može se sjetiti vrjemena kada Hrvatska nije bila članica Europske unije! Hrvatska se u Europskoj uniji od prvoga dana ponaša kao da je njezina utemeljiteljica! A ponekad snažno brani i svoje interese – u europskom duhu! *Wow* (divno)*!*

Hrvati nisu sudjelovali u *eventu* (događaju). Oni su samo gledali i pitali se tko je tu luđi, onaj tuđin ili ovi našijenci. I nisu dopustili da ih Luksemburžanin napuhuje. Njihovo srce ispunjale su pobjede hrvatske reprezentacije na Svjetskom nogometnom prvenstvu u Rusiji.

Ali nisu svi Hrvati bili entuzijastični. Neki su, poput predsjednice Kolinde Grabar-Kitarović, tvrdili da je Europska unija imala koristi od Hrvatske, a da Hrvatska nije imala koristi od Europske unije. Gospođa je Predsjednica, valjda zbog toga, umjesto na svečani koncert u zagrebačko Hrvatsko narodno kazalište, otišla u Đurđevac na Picokijadu. Drugi su u dubokoj tuzi mrzovoljno odmahivali rukom. Jubilarno nadahnutog novinara, koji ga je pitao što misli o hrvatskomu članstvu u Europskoj uniji, Ivan je Vilibor Sinčić hladno otpravio protupitanjem: „Zar ne vidite da Hrvatska pred našim očima nestaje?“

Ne vidi tu strahotu samo Sinčić. Još ju bolje vide *Abendblattovi* kolumnisti. Ali oni umuju kruhoboračk, pa čitatelje mitraljiraju umnim pitanjima: Što bi bilo s Hrvatskom da ju nisu Vladimir Šeks i Peđa Grbin svojim referendumom bez kvoruma uhvatili za perčin? Da ju ta dva državnička diva nisu iščupala iz živoga blata Zapadnog Balkana i zatim, uz blago-

slov Katoličke crkve u Hrvata, bacila u med i mlijeko Europske unije?

Čitatelji su zbunjeni. Što bi bilo?! Nije lako uči u klinč s eurohrvatskom pameću. Ponetko se ipak odvaži, pa veli: Dragi naši kolumnisti, vi ste postali žrtvom svoje kukavičke dijalektike. Zašto i nas tjerate u nagađanja o prošlosti? U irealne pogodbene tvrdnje? Što bi bilo da nije bilo Šeksove i Grbinove izdaje? Nitko to ne zna. Možda Hrvatska ne bi danas pred našim očima nestajala.

Drugi Hrvati drukčije gledaju na Junckerovu čestitku. Oni se čude: Juncker laže?! Veli da se ne sjeća vrjemena kada Hrvatska nije bila članica Europske unije! Mi se, na žalost, i te kako sjećamo onoga drugog Luksemburžanina, onoga Jacquesa Poosa, ondašnjega ministra vanjskih poslova Velikoga Vojvodstva! Taj nas je na početku Domovinskoga rata uvjeravao da Hrvatska ne može biti samostalna država jer je – premalena! A ovih nas dana njegov zemljak Jean-Claude Juncker, papa Bruseljske crkve, uvjerava da smo – velika nacija! Uz to prilaguje da smo ugledna nacija, a našemu nacionalnom ugledu iskazuje svoju očinsku ljubav! Kao da mi ne znamo i koliki smo i kakvi smo! To se luksemburško baljezganje može protumačiti samo kao besramna sprdnja s nama i našom državom.

Možda, vele treći, ipak nije posrijedi nikakva sprdnja. Prije bi to moglo biti kurtoazno pretjerivanje. Drugim riječima, uobičajeno obredno „činodejstvije“ u Bruseljskoj crkvi, koje bi se uljudno moglo nazvati prodavanjem roga pod svijeću, premda bi ga mnogo izražajnije označila vulgarna inačica toga izraza. Pri tomu treba imati na umu da papa Bruseljske crkve nije svoju čestitku zamislio kao encikliku, nego više kao javno milovanje ili, ako je komu draže, kao političku potporu predragomu svomu hrvatskom kardinalu, kojega je pred očima cijeloga svijeta štipao za stražnjicu.

A kako na tu čestitku gleda moja neznatnost?

Ah, kako?! Poput velike većine Hrvata. Junckerova me čestitka nije ni iznenadila ni rasrdila. Kako to? Imam razumijevanja za tu vrstu duševnosti. A jubileji su doista neodoljive prigode za pozitivna pretjerivanja. Uz to znam i da pridjevi „malen“ i „velik“ ne označuju apsolutne, nego korelativne pojmove, pa mi je lako shvatiti da se čovjeku koji gleda iz Luksemburga Hrvatska može činiti velikom, ako ne i prevelikom. Hrvatska je naime ozemljem bez teritorijalnoga mora više od 22 puta, a s teritorijalnim morem više od 34 puta veća od Velikoga Vojvodstva.

HS, 6. srpnja 2018.

ZNAKOVITI DOGAĐAJI

Za moga kratkog izbivanja iz Hrvatskoga slova mnogo se je znakovitih događaja zbilo u Hrvatskoj i oko Hrvatske. Tako mnogo, uvjeravaju me različiti glasovi sa svih strana, te se ni sam popis tih događaja ne bi dao zbiti u opseg moga tjednog članka. Hvala Bogu, rekoh sâm sebi. Kad je tako, mogu baciti „pero u trnje“, tj. prestati pisati.

Ali lakše je to reći nego tako postupiti. Uostalom, što je znakovito? Nešto što obiluje znakovima? Ili nešto što treba razumjeti kao jedan znak? Što znači znak? Je li znak – jednoznačan? Ili je znak – višeznačan? Zašto pijetao kukuriče? Doziva li svojim pjevom zoru? Ili nas tim pjevom samo izvješćuje da je obljubio koku?

A zatim, što je komu znak? Kako vidimo znakove? Svi jednako? I slijepi kod očiju? I slabovidni? I oštrovidni? I vidoviti? I mudri? I ludi? Znakove koji navješćuju društvene događaje uglavnom vidimo različito. Valjda i stoga što su višeznačni. Ništa neobično, tako ponekad vidimo i posve jednoznačne prometne znakove.

Primjera radi, svi smo mi – i slijepi kod očiju, i slabovidni, i oštrovidni, i vidoviti, i mudri, i ludi – jednako mogli vidjeti da je za ovoga blagoslovljenog ljeta javna Hrvatska orutavila. Bradu je, ako se ne varam, još na izmaku proljeća pustio RTL-ov Zoran Šprajc, zatim je usred ljeta po licu orunjavio predsjednik Hrvatskoga [državnog] sabora Gordan Jandroković, a ovih se dana neobrijan televizijskoj kameri izložio i vođa „lijeve" saborske političke oporbe Davor Bernardić. Što dakle? Je li to možda kakav znak? Ili su to tri istoznačna znaka? Nitko to ne zna. Ali ima promatrača koji te različite dlake dubokoumno svode na posve određen ideološki nazivnik. Kada čuju da su meni rečene runje samo slučajna „suupadnost prigodaka" (*coincidentia accidentium*), ti će vrijedni ljudi vjerojatno odmahnuti rukom i moju neznatnost proglasiti slijepom kod očiju.

Takvih tobože znakovitih zbivanja bilo je ljetos u Hrvatskoj napretek. Demokratske su vlasti, uz malo sitnog zanovijetanja tobožnje političke oporbe, rutinski zauzdavale i krotile krupne događaje. Kako? Onako kako su naučile u komunizmu: prelijevajući iz šuplja u prazno.

Tako su pod izlikom da štite opstanak oko 40 tisuća radnih mjesta u Agrokoru, privatnomu koncernu Ivice Todorića, ovlastivši se posebnim zakonom, taj koncern preustrojile, operušale ga za petstotinjak milijuna kuna i predale u vlasništvo Todorićevih ruskih i američkih vjerovnika. Sve je transakcije samo gubitkom položaja u Vladi platila potpredsjednica Vlade i ministrica gospodarstva Martina Dalić.

Isto je tako tobože znakovita propast pulskog brodogradilišta Uljanika. Što je tu znakovito? To što radnici u štrajku za svoju nevolju optužuju upravu brodogradilišta? Što psuju pulsku mjesnu i istarsku područnu vlast, u konačnici – Istarski demokratski sabor (IDS)?

To je zgodno. Radnici u štrajku doista dovikuju upravi svoga brodogradilišta i IDS-u: „Lopovi! Lopovi!" To međutim ne znači da ne će na sljedećim izborima glasovati za IDS. Taj bijes, ukoliko je znak, samo je znak nemoći pod bahatom vlašću po-

litičke stranke koja u Republici Hrvatskoj od njezina postanka apsolutno vlada Istrom, diči se tobožnjim antifašizmom i raspiruje nepovjerenje prema hrvatskoj državi. Nema tu ništa znakovito u nekakvu dobrom smjeru. Uljanik će, po svemu sudeći, brže ili polaganije propadati, a troškove njegove propasti snosit će hrvatski porezni obveznici.

Je li možda znakovit opći otpor sadašnje vlasti i „lijeve" oporbe promjeni izbornoga sustava? Koliko je znakovita bezobrazna najava HDZ-ova političkog tajnika i ministra uprave Lovre Kuščevića da će vlast provjeravati autentičnost svih 400.000 potpisa onih „marginalaca" što su se drznuli zatražiti referendumsku promjenu izbornoga sustava? Ti su potpisi, rekoše neki umnici, iscrpan popis neprijatelja političke stabilnosti Republike Hrvatske. Može li se vjerovati sadašnjoj vlasti, koju svojim glasovima uzdržavaju Tomislav Saucha i Milorad Pupovac, da ne će zlorabiti te podatke? Ili je znakovito to što je Plenković ovih dana „inkluzivno" isključio Darka Milinovića iz HDZ-a, isto onako kako je „iznkluzivno" u državnu vlast uključio SDSS Milorada Pupovca i HNS Ivana Vrdoljaka?

Sve je to po znakovitosti ravno onim runjama što krase lica Zorana Šprajca, Gordana Jandrokovića, Davora Bernardića i Arsena Bauka.

Ipak, ovo je ljeto, kao što rekoh, bilo blagoslovljeno. Hrvatska je reprezentacija na Svjetskom nogometnom prvenstvu u Rusiji osvojila „srebro" i cijela ju je nacija po povratku iz Moskve dočekala nesputano očitujući svoju radost i domoljublje – prvi put nakon trećosiječanjskoga prevrata. A ovih su dana i Dinamovi Bad Blue Boys pod trasparentom „Život bez ideala nije vrijedan da se živi" obilježili obljetnicu smrti Zvonka Bušića Taika. Ti bi događaji mogli biti znakoviti.

HS, 7. rujna 2018

DRŽAVNI RAZLOG U EUROHRVATA

Čudan naslov? Da, vidim i sam. Tu su na prvi pogled „razlog“ koji nije logičan, nego političan, i uza nj „eurohrvati“ koji nisu narod, nego vrsta jugana (*species iuganorum*).

Pa što s tim besmislicama?

Ništa. Samo treba imati na umu da su besmislice katkad vrlo smislene. Prva besmislica, „državni razlog“, nije moja. Tu besmislicu – u talijanskomu ruhu: *ragion di Stato* – rabili su u Italiji renesansni politički mislitelji i prije nego što ju je temeljito razradio Niccolò Machiavelli (1469. – 1527.). Izričaj „državni razlog“ politički opravdava ćudoredno neprihvatljive činidbe u svezi s osnivanjem, širenjem i čuvanjem države. Pretjerana zloraba pretvorila ga je u smokvin list za bjelodane vladarske grijehe.

Tako su taj izričaj – u francuskomu ruhu: *raison d'État* – jamačno vidjeli europski katolici kada je god. 1631., usred Tridesetogodišnjega rata (1618. – 1648.), francuskoga katolič-

kog kralja njegov katolički „prvi ministar“ kardinal Richelieu (1585. – 1642.) nagovorio da sklopi savez sa švedskim kraljem Gustavom II. Adolfom i uđe u rat na protestantskoj strani protiv katolika. Tim činom ostvarene su, doduše nakon kardinalove smrti, obje pretpostavke za procvat Francuske pod Ljudevitom XIV.: slomljena je habsburška prevlast u Europi i prepolovljeno njemačko pučanstvo (pred rat – 20, a nakon rata – 10 milijuna žitelja).

Koliki je to bio grijeh, pokazuje bezbožnička pričica da je Papa francusku nevjeru prokomentirao riječima: „Ako ima Boga, kardinal će svršiti u paklu.“

Nije dakle čudno što je nova politička zbilja nakon Vestfalskoga mira (1648.), kojim je vjerski katoličko-protestantski rat dovršen kao rat zapadnoeuropskih nacija protiv Habsburgovaca, malo pomalo potiskivala izraz „državni razlog“ i gotovo ga posve zamijenila izrazom „nacionalni interes“.

– Dobro, dobro! – misli nestrpljiv čitatelj. – A što bî s drugom besmislicom, s „eurohrvatima“?

To je, priznajem, moja kovanica. Ona, kao što rekoh, nije narodna oznaka. Ona označuje zaljubljenike (i, dakako, zaljubljenice!) u naddržavu Europsku uniju koji žive u Hrvatskoj, a duhovno su srodni sa svim drugim vrstama ljubitelja tuđinskoga jarma, tzv. juganima.

Izvedenicu „jugan“ (od lat. *iugum* - jaram) nisam „izveo“ ja. To ne! Tu sam riječ samo mnogo puta čuo. Kako ju nisam razumio, morao sam ju nekako osmisliti. Isprva sam pomišljao da ona nježno označuje „jugoslavena“. No, tu sam pomisao morao odbaciti. „Jugan“ i „juganka“ bili su mi u tom značenju jednako besmisleni kao i „jugoslaven“ i „jugoslavenka“, koji jednako uključivahu i Slavene i neslavene, npr. Esmu Redžepovu i Jugoslavova oca Ivana Jakovčića, a ne držahu ti politički pojmovi mnogo ni do strana svijeta. Da nije tako, kako bi im i Esma i Ivan bili jednako „jugo-“, kad ona življaše malo, a on mnogo – sjevernije od Grčke?! Smućen tim dvojbama, na Topali sam

kod Lojkića mosta, pušući u vrbovu sviralu, otkrio možda krivi, ali spasonosni latinski korijen riječi: *iug*-.

Na što će sada, kad tako odredih pojmove, izaći državni razlog u eurohrvata?

To je, blago rečeno, suvišno pitanje. Odgovor je vrlo jednostavan i svima znan: Državni je razlog u Eurohrvata nužno – protudržavan.

Ma jest, reći će mnogi, ali taj nam je odgovor nekako neuvjerljiv. Razumijem njihovu dvoumicu. Taj bi odgovor bio neuvjerljiv i da ga je izustila sama *vjerodostojnost* utjelovljena u osobi Andreja Plenkovića. Zašto? Ne znam. Vjerojatno stoga što je teško, gotovo protunaravno, povjerovati svojim očima i ušima ako drukčije trube trublje s hrvatskih političkih brda Pantovčaka i Griča. – Pa te smo ljude mi izabrali?! – Jesmo, mi smo ih izabrali. No to ne bi trebalo biti razlogom da umne eurohrvatice i umni eurohrvati sebi ne postave nekoliko pitanja.

Na primjer: Kakav je to državni razlog ili, ako je komu draže, kakav je nacionalni interes mogao za Mesićeve, Račanove i Budišine vlasti ponukati Hrvatski državni sabor da se dragovoljno odrekne svoga pridjevka „državni“? Kakav je državni razlog nagnao Račana i Sanadera da strancima rasprodaju sva vrjednija trgovačka društva? Kakav je državni razlog naložio Vladimiru Šeksu i Peđi Grbinu da ustavno natjeraju Republiku Hrvatsku da se odlukom na referendumu bez kvoruma odrekne svoje samostalnosti? Kakav je državni razlog naputio Jadranku Kosor na brutalnu potragu za topničkim dnevnicima u kojima je Tužiteljstvo Haaškoga sudišta htjelo naći dokaze za „prekomjerno granatiranje Knina“? Kakav je državni razlog naveo hrvatsku Predsjednicu Kolindu Grabar-Kitarović da Ivana Zvonimira Puhovskog odlikuje Poveljom Republike Hrvatske? Kakav ju je državni razlog ponukao da u službeni posjet Hrvatskoj pozove Aleksandra Vučića, negdašnjega potrčka četničkog vojvode Vojislava Šešelja i da u njemu ugleda „europskog Vučića“? Kakav državni razlog potiče hrvatske

državne vlasti da pred inozemnim gostima, navlas isto kao nekoć u Jugoslaviji, obredno proklinju Nezavisnu Državu Hrvatsku i da – usprkos pravednim vapajima žrtava i pozivima hrvatskih branitelja – priječe pravosudno kažnjavanje srpskih ratnih zločina? Što ti ljudi imaju s Nezavisnom Državom Hrvatskom, što imaju sa srpskim ratnim zločincima?

Tko sebi odgovori na tih nekoliko nasumce nabačenih pitanja, taj će bez ikakva misaonog napora ispravno shvatiti značenje „državnoga razloga“ ili „nacionalnog interesa“ u eurohrvata. I sigurno će taj razlog ili taj interes znati nazvati pravim imenom.

HS, 14. rujna 2018.

PENAVIN PROBOJ

Vukovarski gradonačelnik Ivan Penava uputio je prije desetak dana hrvatskoj javnosti poziv na miran prosvjed zbog neprocesuiranja počinitelja ratnih zločina za srpsko-crnogorske oružane agresije na Hrvatsku. Prosvjed će se, rekao je, održati 13. listopada 2018. na Trgu Republike u Vukovaru.

Vijest je grunula iznenada. I još uvijek orlja poput potmule grmljavine koja izdaleka navješćuje oluju.

Što je u toj vijesti uzbudilo javnost? Ponajprije činjenica da je Penava HDZ-ov gradonačelnik. A kada je koja HDZ-ova niža vlast osudila postupanje ili nepostupanje HDZ-ove više vlasti? Događaj se osim toga doima kao prkos Plenkoviću. Penava je svoju tiskovnu konferenciju održao unatoč tomu što mu se nad glavom klatio još posve svjež primjer ličko-senjskoga župana i HDZ-ova veterana Darka Milinovića. Plenkovićeva je paradigmatična „inkluzivnost“ (uključivost) toga HDZ-ova dužnosnika presudom svoga „Visokog časnog suda“ bez imalo oklijevanja isključila iz HDZ-a. „Visoki“ se „časni sud“ pri tomu držao malo previsoko: nije dopustio Milinoviću da izloži svoju

obranu. Tim okolnostima treba dodati i neobično oštru obrazložbu Penavina poziva na prosvjed:

"Želim da prosvjed bude miran, apolitičan, bez stranačkih obilježja, a za afirmaciju temeljnih ljudskih prava. Mišljenja sam da su neki stavovi iznad politike, a neke vrijednosti iznad stranačke stege. Stoga je nakon gotovo 10.000 dana šutnje vrijeme da zajedno postavimo jasne rokove institucijama poput Ministarstva pravosuđa, Glavnog državnog odvjetnika, sigurnosno-obavještajnih služba i MUP-a da procesuiraju odgovorne za zločine na svim razinama ili da svoje mjesto ustupe onima koji su to kadri učiniti. Osobno ne želim, niti hoću graditi niti biti sukrivac za tako bolesno društvo, a svojom šutnjom, šutnjom gradonačelnika Vukovara, staviti svoj potpis za takvu prljavu i zloćudnu rabotu. Dosta mi je osjećaja gorčine, nepravde i izdaje i nedostojnosti prema tim ljudima svaki put kad im dođem na grob zapaliti svijeću i stoga je vrijeme da kažem dosta i dignem glas protiv društva koje ne štiti najslabije, koje ne poštuje i zaboravlja svoje heroje."

Državna se vlast zgranula. Nije ju toliko prenerazio poziv koliko ju je osupnula lutherovska strast koja izbija iz svake riječi vukovarskog gradonačelnika. HDZ-ovi su obnašatelji državne vlasti upali u neobičan klanac zatvoren s obiju strana. Nisu mogli ni naprijed ni natrag. U prvom bi slučaju morali javno odbiti kazneni progon počinitelja ratnih zločina; u drugom slučaju izgubili bi Milorada Pupovca i – vlast, a dobili Ivana Penavu i – oporbu. Stoga su se malko pogubili, pa su s najviših mjesta padale neobične opaske o Penavinu pozivu.

Najviše su se, kako je i red, proslavili predsjednik Hrvatskoga [državnog] sabora Gordan Jandroković i predsjednik Vlade Republike Hrvatske Andrej Plenković. Stoga, iako je prostor članka ograničen, moram zabilježiti barem dva bisera. Jandroković je *more iuganorum* (po juganskom običaju) zaključio da iza te vukovarske prosvjedne „frtutme" stoje ni manje ni više nego – „samoproglašeni suverenisti", a Plenković nas je, oponašajući Kralja Sunce, obasjao hiperdemokratskom izjavom: Ne će meni nitko određivati s kime ću stvarati zastupničku većinu.

Naravno, ružičasti su mediji, Večernji list i HTV, odmah razumjeli kojim smjerom treba krenuti da se te dvije mudrosti temeljito razrade. Tako su se tamo čihala i još će se čihati „demokratska“ pitanja: Tko stoji iza prosvjeda? Koje udruge branitelja iz Domovinskog rata? Tko je taj vukovarski gradonačelnik? Što hoće taj čovjek? Zašto baš 13. listopada?

I nitko ne će ući u bit Penavina vapaja.

Ipak, malko su nas prosvijetlili. Ivana Puljić Šego, ona novinarka što je prijetila da će se iseliti na Mjesec ako Donald Trump bude izabran za američkoga predsjednika, poučila nas je, na Jandrokovićevu tragu, da suverenisti nemaju monopol na domoljublje (?!), a Branimir nas je Glavaš, na Plenkovićevu tragu, upozorio da se hrvatske braniteljske udruge iz Domovinskoga rata ponašaju poput jugoslavenskoga komunističkog SUBNOR-a (?!).

Doznali smo i ponešto što nikomu od nas ne treba. Primjerice, da je Ivan Penava podrijetlom iz posuškoga Batina. I ponešto što svima nama treba. Primjerice, da nadnevak prosvjeda 13. listopada čuva uspomenu na onaj nesretni dan kada je godine 1991. propao pokušaj proboja hrvatskih oružanih snaga u opkoljeni Vukovar.

Što na sve to reći? Samo: Puno sreće Ivanu Penavi! Dao Bog da protivne sile ne onemoguće njegov plemeniti pokušaj proboja u srce i dušu hrvatskoga naroda.

HS, 21. rujna 2018.

OBRANA KNEZA MILORADA

Najava vukovarskog gradonačelnika Ivana Penave da će se 13. listopada u Vukovaru mirno prosvjedovati protiv nekažnjavanja ratnih zločina počinjenih za srpsko-crnogorske oružane agresije na Hrvatsku izazvala je u Zagrebu pravu političku buru.

Državnu vlast osobito je uznemirila neodređenost Penavine najave. Penava je jasno i razgovijetno rekao da će građani mirno prosvjedovati protiv onoga što je država ružno sagriješila „mišlju" i „propustom", a na pitanje komu građani pripisuju te grijehe odgovorio je neodređeno, spomenom mjerodavnih državnih ustanova: policije, obavještajnih služba, državnog odvjetništva, sudova. Državna je vlast velikodušno pohvalila njegovu plemenitu pobudu, ali istodobno ga je upozorila da bi „marginalci" (oni što zazivaju referendume o svemu i svačemu!) mogli zamišljeni mirni prosvjed „ispolitizirati" i pretvoriti ga u ogorčen ulični izljev bijesa protiv Vlade. Stoga je, nastojeći spriječiti moguću političku štetu, državna vlast pritiskala Penavu da odustane od prosvjeda. No, Penava se nije dao.

„Javni“ su „radnici“, kao što i dolikuje, o tomu nešto petljali u javnim priopćivalima. Pravili su se da ne razumiju što je tu prijeporno, ali nisu zaboravljali svoju dužnost. Zdušno su pozivali nezadovoljnike: Pustite „institucije sistema“ da u miru rade svoj posao!

Bilo je to pametno. Vrlo pametno, sve dok nije počelo jesensko zasjedanje Hrvatskoga [državnog] sabora. Onda je, iznenada, došlo prosvjetljenje! U saborsko predsjedništvo i u sve zastupničke klubove stigao je zahtjev braniteljskih udruga iz Domovinskog rata da se u Saboru provede tematska rasprava o javnom djelovanju saborskoga zastupnika Milorada Pupovca. Hrvatski branitelji naime drže da Pupovac svojim javnim djelovanjem doprinosi nekažnjavanju srpsko-crnogorskih ratnih zločina počinjenih u Hrvatskoj, da iskazuje slijepu odanost srpskom predsjedniku Aleksandru Vučiću i da u svijetu sramoti Republiku Hrvatsku.

Zahtjevu se ni s činjenične ni s logičke ni s političke strane nema što prigovoriti. Ali složno su ga *a limine* odbili predsjednik Vlade Andrej Plenković i predsjednik Sabora Gordan Jandroković. Nad njim su se javno zgrozili svi istaknutiji jugani, a bivši general Hrvatske vojske Branimir Glavaš, kojega su oni s kojima danas druguje prije desetak godina obeščastili i kao ratnog zločinca poslali na dugogodišnju robiju, taj nesretni bivši general svoju je braću po oružju prijekorno prispodobio s negdašnjim jugoslavensko-komunističkim – SUBNOR-om.

Neka im bude!

Moja neznatnost ne dijeli generalove liberalne osjećaje prema srpskomu knezu Miloradu. Ne bih se ni družio s osobama poput Pupovca, Plenkovića, Jandrokovića, Glavaša. Ne stoga što bih mislio da su oni loši ljudi. To nikako! Samo – sramežljiv sam čovjek. Ali s njima se ipak u nečemu duboko slažem. I reći ću to, jer znam da to nikada ne bi rekao nitko tko se s Pupovcem liže: Knez je Milorad u hrvatskoj politici nedužan! Nevin, poput – Snjeguljice!

Čudite se: Kako to?!

Knez se Milorad nikad nije bavio hrvatskom politikom. Uvijek se bavio samo srpskom politikom, bilo u jugoslavenskomu ili u otvoreno velikosrpskom ruhu. Od hrvatske je politike samo živio. Mrzitelji kneza Milorada odmah će mi skočiti u usta: A opaka laž s početka Domovinskog rata da smo pokatoličili jedanaest tisuća srpske djece, koju je širio po inozemstvu?! Što jest, jest. Lagao je knez Milorad. Laže i danas. Laže u domovini, laže u inozemstvu. Laže beskrajno mnogo. To je ružno. Knez Milorad tako bez prestanka vrijeđa Boga kršeći Njegovu zapovijed.

Ali tko u naše „post-istinsko doba" na taj grijeh gleda sa svjetovnoga gledišta, naći će za nj mnoštvo olakotnih okolnosti. „Otac srpske nacije" Dobrica Ćosić složio je od tih okolnosti – pohvalnicu laži. Ona zvuči uznosito poput „Himna ljubavi" sv. Pavla. Evo malo iz Ćosićeva romana *Deobe*: „Mi lažemo da bismo obmanuli sebe, da utešimo drugoga; lažemo iz samilosti, lažemo iz stida, da ohrabrimo, da sakrijemo svoju bedu, lažemo zbog poštenja, lažemo zbog slobode. Laž je vid srpskog patriotizma i potvrda naše urođene inteligencije."

Knez je Milorad, bez dvojbe, darovit i utjecajan lažljivac. Potvrđuje to i nedavna karikatura u mariborskoj Večeri nadahnuta njegovim lažima: Jean-Claude Junkcker stoji u plićaku Savudrijske vale u vojničkoj odori pod ustaškom kacigom i viče: Za dom spremni! Karikatura je uobličena kao poštanska marka, a na njoj piše: Nezavisna Država Hrvatska. Ustaštvo se, hoće reći slovenski karikaturist, nije preporodilo samo u Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini, nego je zahvatilo i sam Bruselj.

Lijepo. Bruselj se ne će naljutiti. Bruselj ljubi Pupovca i njegove mudrosti. Da nije Bruselj nakon izbora god. 2003. pripriјetio dr. sc. Ivi Sanaderu: Ne nadajte se hrvatskomu članstvu u Europskoj uniji ako u hrvatsku državnu vlast ne uključite Pupovca i njegove Srbe, današnji bi srpski knez Milorad bio nevažno političko biće u Hrvatskoj. Mogao bi se samo uzalud kostrušiti kada ga Predsjednica nazove – političkim Hrvatom.

Ovako se, nobilitiran u Bruselju, izlegao kao srpski knez Milorad iz Sanaderove eurohrvatske maksime: „Nema cijene koju nismo spremni platiti za članstvo u Europskoj uniji."

A nije knezu Miloradu lako. On je žrtvovao svoj obraz za dobrobit srpske narodne manjine u Hrvatskoj. Nešto slično tomu učinio je u Hrvatskoj samo još vrli energetičar Ivan Vrdoljak. On je, kako sam reče, žrtvovao svoj obraz za obrazovnu dobrobit naše djece. A žrtve treba štovati.

Stoga, dragi hrvatski branitelji, ostavite na miru kneza Milorada. Hodite 13. listopada u Vukovar i odande pitajte Andreja Plenkovića tko koga u Hrvatskoj „suhim zlatom plaća" i sve što vas zanima o njegovim poslijeizbornim „stečevinama". To je vaše demokratsko pravo.

HS, 28. rujna 2018.

KRIVOTORITELJI I KRIVOTVORBE

Kada je Ivan Penava prije desetak dana pozvao hrvatsku javnost na miran prosvjed protiv nekažnjavanja ratnih zločina počinjenih u srpsko-crnogorskoj oružanoj agresiji na Hrvatsku, demokratska je eurohrvatska vlast taj „izgred“ HDZ-ova vukovarskog gradonačelnika u prvi mah primila prilično razumno. Ah, mladost – ludost! Tko se protivi kažnjavanju ratnih zločina?! A daleko je i nadnevak i mjesto održavanja prosvjeda, i 13. listopada i Vukovar. Dotle će „meki pristup“ stranačkoga vrha lako slomiti provincijskoga političkog žutokljunca.

Ali Penava je, kako reče novinarka Iva Puljić Šego, tvrd orah. Bio i ostao. To je posve izbezumilo eurohrvatsku vlast. Njezin mozak (Vladimir Šeks, Davor Božinović, Robert Kopal?) zaključio je da „iza te ujdurme“ stoji netko drugi. Netko tko želi, kako to osjeća Andrej Plenković, „kidnapirati“ (oteti) izvornu Penavinu ideju, koja je dobra, i okrenuti ju protiv njegove Vlade! Stoga je eurohrvatska vlast, u strahu za svoj opstanak, poduzela vrtoglave žalosno-smiješne političko-policijske mjere kako bi, ako ne spriječila Penavin prosvjed, onda barem prigušila njegov odjek u javnosti.

Za tu svrhu trebalo je najprije identificirati „zločinca“ koji „stoji iza“ prosvjeda. To je bio najteži dio posla. Obavio ga je, valjda uz pomoć HDZ-ova slavnog identifikatora, predsjednik Sabora Gordan Jandroković. On je odvažno upro prstom na ljude koji su sami sebe proglasili suverenistima.

To otkriće urodilo je u Styrijinu Večernjemu listu filozofskim plodovima. Tamo je spomenuta Iva objavila svoja razmatranja o „suverenistima“. Definirala je taj pojam kao pomodnu zamjenu za „nacionaliste“ i optužila Zlatka Hasanbegovića da je on, prije godinu-dvije, tu odvratnu verbalnu krabulju uveo u hrvatski javni govor. Na posljetku je hrvatskoj javnosti postavila pitanje: „Imaju li suverenisti monopol na domoljublje?“

Pitanje pametno pretpostavlja da i globalisti, premda strastveno jurišaju protiv doma, imaju jednako pravo na domoljublje. Čini vam se odveć nategnuto? Ni govora! Cinični bi um Petera Sloterdijka tu stvar još više zaoštrio: Nego što, domoljublje je jednako neotuđivo ljudsko pravo i suverenista i globalista! Pročitavši tu mudrost, bistri se Tomislav Krasnec iz „Briseljskoga bunkera“ čestito izrigao na ogavne suvereniste lažnim navodom: „To su oni koje je Zola u *Jadnicima* opisao kao fakine koji uvijek žele dvije stvari (premda ih rijetko kad postižu): da obore vladu i da zakrpaju hlače.“

Krasno! Iva i Tomislav već žive kao odlični proizvodi obrazovne reforme Blaženke Divjak i Ivana Vrdoljaka.

Predsjednik se Vlade Andrej Plenković držao podalje od filozofične spekulativnosti gospođe Puljić Šego i gospodina Krasneca. On se pouzdao u svoja osjetila. I došao je do istog rezultata. „Iz aviona“ je vidio Zlatka Hasanbegovića, političkog tajnika stranke Neovisni za Hrvatsku, kako „suverenistički“ švrlja po Vukovaru.

Usuprot tim poukama i porukama neke su braniteljske udruge ipak poduprle Penavinu inicijativu. Na tu ludost svojih suboraca reagirao je predsjednik Hvidre Josip Đakić ne samo stranač-

ki stegovno, nego i politički mudro. On je Hvidrine športske igre najavljene za 12. – 14. listopada u Vukovaru odgodio do neznana nadnevka u neznanu mjestu i tako „samoproglašenim suverenistima“ oteo barem tisuću prosvjednika.

Negdašnji samoprozvani „Tuđmanov jastreb“ Vladimir Šeks pokušao je „historijskim“ argumentom ubiti Penavin prosvjed. Taj povjesničar kalibra Dušana Bilandžića na sjednici je Središnjega odbora HDZ-a u baranjskomu Karancu za nekažnjavanje agresorskih ratnih zločina okrivio mrtvoga prvog hrvatskog predsjednika Franju Tuđmana i živoga – sebe, Vladimira Šeksa. On je, veli, osobno, kao potpredsjednik Hrvatskoga državnog sabora, prije mirne reintegracije hrvatskoga Podunavlja god. 1998. po Tuđmanovu nalogu sveo broj kaznenih prijava zbog ratnih zločina u Vukovaru i u Slavoniji s 1.500 na – 25.

„Tuđmanovu jastrebu“ moja neznatnost ne vjeruje. Ni kada se brani ni kada se optužuje. Da mu u ovom slučaju i povjerujem, u mojim bi očima to čime se on „historijski“ hvasta bilo teško kazneno djelo, neusporedivo teže od svih onih postojećih i nepostojećih kaznenih djela što ih u svezi s vukovarskim prosvjedom, sramoteći svoju službu, danas istražuju hrvatski organi kaznenoga progona.

Izmišljene policijsko-medijske priče o krivotvoriteljima i dojavljivačima, kumovima i vozačima trebale bi u pravno uređenoj demokratskoj državi, osobito ako služe prikrivanju kaznenih djela i osobnim ili skupnim obračunima s neistomišljenicima u političkim strankama ili izvan političkih stranaka, biti strogo kažnjive. Trebale bi, ali tko će i kako kazniti svu tu priglupu pripovjedačku maglu što ju je oko Penavina prosvjeda pustila Plenkovićeva bolesna potreba da se – sada je to posve jasno – u stranci riješi svoga zamjenika Milijana Brkića, a u savezu na vlasti sačuva svoga srpskog kneza Milorada?

Tko će? Nitko. Ljudi naime, znali ili ne znali za Hobbesa, znali ili ne znali latinski jezik, u dnu duše ćute istinitost Hobbesove izrjeke: *Auctoritas, non veritas, facit legem* (vlast, a ne istina, čini zakon). Vjerojatno se stoga ni na vukovarskom prosvjedu

nitko ne će usuditi jasno i glasno reći: Dok nam ne pokažete što je krivotvorio, nama kriminalistički istražitelj Nikola Kajkić nije krivotvoritelj! Kajkić je žrtva vrhovnoga krivotvoritelja Andreja Plenkovića i njegove vrhovne krivotvorbe – današnje Vlade Republike Hrvatske. Nitko to ne će reći. A svi znamo da je Plenković svoju Vladu sastavio drsko krivotvoreći političku volju HDZ-ovih birača.

Što dakle? Ništa veliko, ništa junačko. Treba samo otići u Vukovar. I u gradu mučeniku iskoračiti iz kruga straha.

HS, 5. listopada 2018.

PREKOMJERNO GRANATIRANJE GRJEŠNOGA JARCA

Nije to ništa novo. Slične su se hajke „na ovim prostorima" podizale i za jugoslavenske diktature proletarijata 1945. – 1990. Vlast bi povremeno označila „grješnoga jarca", i cijela bi zajednica jarmoljubaca (*communitas iuganorum*) podignula pravovjernu hajku.

U kolektivističkomu društvu „grješni" su „jarci" najčešće bili kolektivni. To potvrđuju njihovi skupni nazivi: informbirovci, rankovićevci, maspokovci. Ali bilo je dosta i personalnih „grješnih jaraca". Takvi su bili zagrebački nadbiskup kardinal Alojzije Stepinac, komunistički prvak Andrija Hebrang st. i protuboljševički intelektualac Mihajlo Mihajlov.

Hajke na „grješne jarce" nisu odumrle ni u demokratskoj, samostalnoj i suverenoj Republici Hrvatskoj. Državne su ih vlasti, odane Bruselju i Haagu, najčešće pokretale kao općenarodnu pripremu lova na istaknute hrvatske branitelje. Blistav je primjer hajka na legendarnog junaka Domovinskog rata generala Antu Gotovinu.

To su, gleda li se s vidikovca Davora Ive Stiera, bile nedemokratske mrlje koje su ružno obilježile dvije od triju „potrošenih“ paradigma hrvatske državne politike: prvu – „bratstvo i jedinstvo“ sa Srbima i ostalim slavenskim i neslavenskim jugoslavenima (1945. – 1990.) i treću – „euroatlantizam“ (1996. – 2013.). Njih je razdvajala druga hrvatska paradigma – „državotvornost“, odnosno suverenizam (1990. – 1995.). Stierove hrvatske paradigme proždiru jedna drugu. „Bratstvo i jedinstvo“ krvavo skončava u „državotvornosti“, „državotvornost“ beskrvno u „euroatlantizmu“, a „euroatlantizam“ dokrajčuje sam sebe ulaskom Hrvatske u Europsku uniju. Našavši se na svojevrsnom „kraju povijesti“, Stier u knjizi „*Nova hrvatska paradigma*“ (2015.) navješćuje novi obrazac hrvatske državne politike četveroslovom – „uključivost i društveni razvoj“.

Zgođušna shema, neopterećena bitnim činjenicama. Dušu dala za otmjeno druženje s bruseljskim vitezovima Andrejem Plenkovićem i Toninom Piculom. Ali nije na odmet ni ovomu članku.

Kako to? Ne valja, a nije na odmet članku?! Hm, da… Tvrdnja se, vidim i sam, doimlje malo zaumno i u sebi protuslovno, ali Stierova će shema unatoč tomu dubinski osvijetliti predmet ovoga članka.

Tu naime „novu hrvatsku paradigmu“ već dvije godine ostvaruje Andrej Plenković. On doduše ne voli „uključivost“, draža mu je „inkluzivnost“, ali jednako mu je kao i Stieru drag „društveni razvoj“. Puna su mu usta Europske unije i „naših akíja“ (*acquisa*) iliti „naših stečevina“. On te stečevine hrabro štiti od populističkih (narodnjačkih) zahtjeva za izjednačivanje svih državljana u političkim pravima, od pomame za referendumima, od mirnog prosvjeda Ivana Penave protiv nekažnjavanja ratnih zločina u subotu u Vukovaru.

Zna Plenković što se iza svega toga valja; zna da su sve te demokratske akcije uperene protiv njega i njegove „nove hrvatske paradigme“; zna koliko ga domoljubni Hrvati mrze jer je njegova „nova hrvatska paradigma“, ne osvrćući se na političku

volju HDZ-ovih birača, nehrvatsku Hrvatsku narodnu stranku (HNS) Ivana Vrdoljaka i protuhrvatsku Samostalnu demokratsku srpsku stranku (SDSS) Milorada Pupovca uključila u državnu vlast, a barem 100.000 Hrvata isključila iz hrvatskoga društva, bilo da ih je otjerala u inozemstvo ili ušutkala u domovini; zna da je njegova nova hrvatska paradigma u početku po nakanama, a sada već i po plodovima zapravo – stara protuhrvatska paradigma.

To su ozbiljni razlozi za strah. Stoga se ni „nova hrvatska paradigma“ ne može odreći hajke na „grješnoga jarca“ kao sredstva za održavanje na vlasti.

Za podizanje hajke treba izabrati metu. Tko će biti „grješni jarac“? Hoćemo li kolektivnog ili individualnog „grješnog jarca“? Tu se Plenković isprva kolebao. Prvo je bio preko Gordana Jandrokovića kolektivnim „grješnim jarcem“ označio „samozvane suvereniste“. Iz te pitijske formulacije „javni“ su „radnici“ odmah iskopali Brunu Esih i Zlatka Hasanbegovića, predsjednicu i političkoga tajnika stranke Neovisni za Hrvatsku.

Onda mu je valjda netko od njegovih mudrih savjetnika došapnuo da on od njihove štete može imati malo koristi. Stoga je hajku preusmjerio na Milijana Brkića, zamjenika predsjednika Hrvatske demokratske zajednice (HDZ) i potpredsjednika Hrvatskoga [državnog] sabora.

Brkić mu se vjerojatno učinio podobnijim. S više razloga. Prvo, snažan je, može na svoja pleća primiti i nositi sve grijehe zajednice; drugo, Brkićevo „društveno smaknuće“ oduzet će Brkiću svaku spomena vrijednu moć u stranci; treće, Brkićev politički slom utjerat će strah u kosti svim Plenkovićevim suparnicima u HDZ-u; četvrto, hajka će koliko-toliko zasjeniti vukovarski prosvjed protiv nekažnjavanja velikosrpskih zločina počinjenih za oružane agresije Srbije i Crne Gore na Hrvatsku; peto, nekoć suverenistička stranka Hrvatska demokratska zajednica na posljetku će se pretvoriti u najpouzdaniju čuvaricu juganskih zločina počinjenih u oružanim agresijama na Hrvatsku.

Najvjerojatnije zbog tih razloga gledamo već gotovo mjesec dana kako u javnim priopćivalima, pučki rečeno, Musa dere jarca.

A kakav je čovjek Milijan Brkić? Ne znam gospodina Brkića. Kao „grješni jarac“ dolično smrdi. No, nije on za to zaslužan. Ako je prekršio kakav zakon ili propis, treba ga sudski ili disciplinski kazniti. Ali kakav god bio, ne zaslužuje – ni Brkić niti itko drugi – u uljuđenu društvu tako gnusno „prekomjerno granatiranje“.

HS, 12. listopada 2018.

KAZNENA POLITIKA

Kazneni zakon opisuje kazneno djelo i propisuje kaznu kojom zakonodavac prijeti počinitelju kaznenoga djela. Opis je nužno općenit, a propis najčešće okviran: određuje raspon od najniže do najviše kazne ili samo najnižu kaznu. Znalac kazneno djelo uglavnom shvaća kao „povrjedu vrjednote", a kaznu kao „količinu društvenoga prijekora".

To je nestručnjaku odveć mudroslovno. On ne razumije takav govor. Njemu je kazneno djelo – zločin, a kazna – državna odmazda za zločin. Što je u biti ispravno. Kazneni se zakon najčešće doživljuje kao neka vrsta strašila. On štiti društvenu zajednicu od štetočina, ali je posve nemoćan bez zauzetosti policije i pravosudnog sustava.

Iz takve svijesti buknulo je nezadovoljstvo radom državnih tijela kaznenoga progona. To nezadovoljstvo ponosno je artikulirao vukovarski gradonačelnik Ivan Penava na prosvjedu i oko prosvjeda protiv nekažnjavanja srpsko-crnogorskih ratnih zločina počinjenih prije 27 godina za oružane agresije na Hrvatsku.

Ne znam ni gradonačelnika Penavu ni njegova savjetnika za braniteljska pitanja Tomislava Josića. Nisam imao čast s njima razgovarati, ni skupno ni posebno. Ali sudeći po njihovim javnim očitovanjima, ta se gospoda nikoga i ničega ne boje, a dobro znaju što čine. Nekažnjavanje srpsko-crnogorskih ratnih zločina, protiv čega su organizirali prosvjed, oni nisu sveli na puku lijenost činovnika, na nehaj i nemar. Oni su u tom nekažnjavanju, premda to ne govore, posve ispravno prepoznali nešto mnogo, mnogo gore: sablažnjivu kaznenu politiku.

Zašto sablažnjivu? Zašto politiku?

Nekažnjavanje je sablažnjivo, jer tako, nekažnjavanjem zločina, vrijednost hrvatskih vrjednota ne određuju Ustav i Kazneni zakon Republike Hrvatske, nego hrvatska policija i hrvatsko pravosuđe. Istina, policija i pravosuđe ne čine to samovoljno, ni zajedno ni odvojeno. Oni postupaju kako hoće Vlada, koja u njima politički "vedri i oblači". A eurohrvatska Vlada „hoće" kako Bruselj hoće.

Vidim i sam, duboko sam zabrazdio. Što li tek čitatelj o tomu misli?

No, dobro. Neka misli što hoće. Ja barem ne govorim ni zlobno ni himbeno. Tko ne vjeruje, neka sam sebi iskreno odgovori na nekoliko pitanja.

Koliko je na hrvatsku kaznenu politiku god. 1998., u vrijeme povratka Podunavlja u hrvatski ustavnopravni poredak, utjecao američki posrednik Jacques-Paul Klein? Je li on tu politiku ublažio ili postrožio? Jesu li možda i Stjepan Mesić i Ivica Račan, potpisujući u studenomu 2000. Završnu izjavu Zapadnobalkanskog summita EU u Zagrebu, i sami koliko-toliko ublažili tu ublaženu kaznenu politiku? Zar je moguće da je Državno odvjetništvo tek sada, nakon više od četvrt stoljeća, prikupilo dokaze dostatne za optužnicu protiv generala KOS-a Aleksandra Vasiljevića na Županijskomu sudu u Osijeku zbog osnivanja koncentracijskih logora po Srbiji u kojima su mučeni i ubijani Hrvati, vojnici i civili, zarobljeni u Hrvatskoj? Hoće li,

i ako hoće, kada će zbog ratnih zločina optužiti Jugoslavensku narodnu armiju? Ili njezina zapovjedništva?

Koliko hrvatskim policijskim i pravosudnim ustanovama vrijede hrvatske vrjednote, pokazuje i njihov odnos prema ugledu Republike Hrvatske. Sjajan je primjer ukazanje goleme svastike („kukastoga križa“) na travnjaku Hajdukova stadiona na Poljudu u Splitu. Imbecilni se izgred – imbecilan, jer da su ustaše crtali po travi, jamačno ne bi nacrtali svastiku, nego svoje slovo U – dogodio za vrijeme utakmice koja se igrala bez publike. Zatvoreni stadion nadzirale su kamere, čuvali ga zaštitari, ophodila policija. Dlaka nije mogla neopaženo pasti na stadion.

Ali, eto, pala – nacistička svastika! Predsjednik Republike bio je tada slavni knessetski vidjelac „ustaških guja“ Ivo Josipović, a ministar unutarnjih poslova Ranko Ostojić, kojega neki novinari, ne znam zašto, zovu „Ostoja Ranković“. Sigurno su obojica kao čestiti ljudi dali sve od sebe da otkriju otajstvenoga crtača. Ali tvrd je orah taj umjetnik. Tri su ministra unutarnjih poslova – Ranko Ostojić, Vlaho Orepić i Davor Božinović – na njemu zube lomila, ali crtaču sve dosad ni traga ni glasa.

– Hm – veli mi prijatelj – govoriš gluposti. Ne će pandur na pandura, pogotovo kad su sva trojica gojenci iste škole. Bolji ti je primjer slučaj Ive Sanadera. Eto, njega nakon 8 godina sudovanja osudiše zbog ratnog profiterstva na 2,5 godine zatvora, jer je, zlorabeći ovlasti državnoga dužnosnika, primio mito u protuvrijednosti od 3 milijuna i 600 tisuća kuna koje mora uplatiti u državnu riznicu. A toliko je, veli sutkinja, mogao zaraditi svojim poslom za 64 godine, jer rečena svota iznosi 2.000 prosječnih mjesečnih plaća. Odatle se najbolje vidi koliko državi vrijede hrvatske vrjednote.

HS, 26. listopada 2018.

ŠKOLA ZA ŽIVOT

Niste školničke struke? Niste „teta“ u „maloj školi“? Niste učiteljica ili učitelj u osnovnoj školi? Niste profesorica ili profesor u srednjoj, višoj, visokoj školi, na veleučilištu ili sveučilištu?

Mala je dakle vjerojatnost da ste čuli za Jana Ámosa Komenskoga (1592. – 1670.). Taj Čeh svojom je vizijom čovjeka i pedagoškim, napose didaktičkim djelima, od kojih je najznatnije „Velika didaktika“ (*Didactica magna*), reformirao europski odgoj i obrazovanje. Njegov rad osobito je cijenila odgojno-obrazovna teorija i praksa XX. stoljeća.

Niste čuli za Jana? Ništa zato. Jamačno ste čuli i vidjeli – ako ne uživo, onda barem na Hrvatskoj radioteleviziji – njegova imenjaka Ivana, naime Vrdoljaka, koji također nudi svoju viziju čovjeka.

U tom Ivanu ponovno se nakon 348 godina utjelovio Janov reformatorski duh. U sjeni Janove *Velike didaktike* iz hrvatskog je tla proklijala Ivanova „Škola za život“. Vijest o tomu lijepo je odjeknula diljem naše goleme „šire domovine“, pa se može

očekivati da će rečeni Vrdoljak, kao nekoć Komenský, ako ga što ne spriječi, uskoro opet temeljito reformirati sad već zastarjeli europski odgoj i obrazovanje. Odakle mi to? Eh, odakle?! Nisam iz prsta isisao. A i bruseljsko je Europsko povjerenstvo – ako je vjerovati mjerodavnoj Plenkovićevoj ministrici Blaženki Divjak – odmah prepoznalo, odmah odobrilo Vrdoljakovu „Školu za život".

Europsko povjerenstvo?! Prepoznalo?! Odobrilo?!

Da. A što je tu čudno? Ili mislite da je „Škola za život", kako potiho govore potuljeni Vrdoljakovi politički protivnici u HDZ-u, škola trgovine elektroničkom opremom? O, ne! Grdno se varate. Vrdoljakova je „Škola za život" škola apsolutne trgovine. A apsolutna je trgovina – trgovina odriješena od svih vrjednota, od svega osim novčanog probitka.

Možda vam se čini da prestrogo sudim? Dobro, malo ću ublažiti.

Nije tu „školu" izumio Vrdoljak. On ju je samo patentirao. To mu je, recimo tako, olakotna okolnost. Samo to. Sve drugo što je u ime zajednice radio bilo je ili prostačka himba ili promašaj ili nešto kvaru slično.

Odakle ga znamo? Iz Vlade Zorana Milanovića. Po čemu pamtimo? Po plinskom istraživanju jadranskoga podmorja, po toplinskim „razdjelnicima", po visokoj cijeni električne struje iz obnovljivih izvora. Vlasti se Vrdoljak primicao i na vlast stizao kako kada. Uglavnom parazitirajući na tuđoj izbornoj listi i varajući svoje stranačke drugarice i drugove.

U Sabor je i ovaj put njegov HNS ušao konzervativno – na SDP-ovoj koalicijskoj listi. No Vrdoljak je taj svoj HNS revolucionarno raskolio. Ono što je ostalo s njim odveo je kamo se javno kleo da ni pod koju cijenu ne će – u okrilje Plenkovićeva HDZ-a. Tu je Vrdoljak za četiri SDP-ova zastupnika „haenesovske pasmine", kako bi rekao Ante Starčević, od dobroga Andreja, koliko znamo, kupio dva ministarstva: Ministarstvo

graditeljstva i prostornoga uređenja i Ministarstvo znanosti i obrazovanja, te još dosta toga što ne znamo. Očito su obojica prošla kroz respektabilnu „školu za život".

Odatle je lako dokučiti koliko je Vrdoljaku stalo do „političke stabilnosti", a koliko do „antifašizma", do Stambolske konvencije, do LGBT zajednice i drugih dragulja „lijeve" magle.

No ne može se reći da Ivan Vrdoljak nema savjesti. Ima on savjest, ima. Da ju nema, jamačno se ne bi jadao tvrdeći da je za „Školu za život", tj. „za budućnost naše djece", žrtvovao svoj – obraz! A to treba štovati. Jer, svi smo mi grješni ljudi, a samo najbolji među nama, poput Martine Dalić i Ivana Vrdoljaka, od svojih i tuđih slabosti grade svoju krjepost i spremni su se žrtvovati za opće dobro te na svojim plećima nositi teret zakonite strvinarske pljačke Grupe Borg i stranačke izdaje – na veću slavu Andreja Plenkovića.

Ali, eto k vragu! Odnekud puhnu zloduh zavisti i pokvari mi krasnu predsvisvetsku glorifikaciju jedne svetice i jednoga svetca! Rečeni Ivan Vrdoljak javno pozva državnoga odvjetnika Dražena Jelenića, koji u Grupi Borg nije vidio ništa kriminalno, da istraži ima li korupcije u načinu na koji je Milan Bandić u saborskomu klubu „Bandića Milana 365 – Stranke rada i solidarnosti" okupio desetak zastupnica i zastupnika.

Nitko ne zna što je sad to. Zar vrli Vrdoljak ne shvaća da tim pozivom „huška" državnoga odvjetnika da istraži ima li korupcije i u načinu na koji je Andrej Plenković s njim i njemu sličnim [narodnim] zastupnicama i zastupnicima rekonstruirao svoju zastupničku većinu u Hrvatskomu [državnom] saboru? Ili shvaća, ali očekuje da će se državni odvjetnik poklopiti ušima. I što sad? Ništa. Pitajte gospodina Jelenića.

HS, 2. studenoga 2018.

MJESEC KNJIGE

Kakvo je to, pitate se, sada „mjesečarenje“? Ni na početku ni na kraju mjeseca? Štoviše, ni na početku ni na kraju kulturne manifestacije toga imena?!

Hm, da… Što jest, jest: malo je nezgodno. No, ja sam tu čist. I u prvom i u drugom pitanju. Niti se sprdam s kalendarom niti pišem reportažu. Naslovom samo svraćam pozornost na zbivanje koje nadahnjuje članak. A ne zamjeram ni “mjesečarima“ u Knjižnicama grada Zagreba i u Ministarstvu kulture Republike Hrvatske što su god. 1995., kada su smišljali i osmišljivali tu veličanstvenu manifestaciju, svoj pjesnički „Mjesec“ protegnuli na dva jesenska mjeseca. Nikako. Meni je draga ta pjesnička sloboda.

Ove godine „Mjesec hrvatske knjige“ traje od 15. listopada do 15. studenoga. Otvoren je – pod geslom „Baš baština“ – u knjižnici Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (HAZU) u Zagrebu.

Manifestacija je, kao i svake godine, posvećena knjizi, knjižarstvu i knjižničarstvu. Knjižnice i druge kulturne ustanove organiziraju, u suradnji s piscima i nakladnicima, diljem Hrvatske javna čitanja, predstavljanja i prodaju knjiga. Čita se znanstvena, publicistička i beletristička, čita ozbiljna i zabavna knjiga. Nevjerojatno! Nacija, pred mojim očima kuje i prekiva svoj kulturni identitet na nakovnju Ivana Evanđelista: *U početku bijaše riječ!* Divota! A cijelu tu kovačnicu, u skladu s geslom „Baš baština", jučer je obasjao pravi identitetski dragulj: izložba „Hrvatska glagoljica" postavljena u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici (NSK) u Zagrebu, otvorena od 6. studenoga do 15. prosinca 2018.

A sada – dosta. Kako me je zanos ponio, mogao bi tko pomisliti da bolujem od primitivna knjigoštovlja ili da sam zanesenjak koji ne vidi ni prst pred nosom.

To bi, naravno, bilo posve krivo. Da bolujem od knjigoštovlja, sigurno bih, kao nekoć don Anđelko Kaćunko i Denis Kuljiš, našao nešto i u *Goloj istini* Nives Celzijus. Ako ne zrno soli, možda zrnce vulgarnoga sladora. Tko zna? Ali, eto, nisam tražio, pa kako bih našao? Oba njezina predstavljača, i don Kaćunko i Denis Kuljiš, o toj knjizi od njezina predstavljanja do danas duboko šute. Ništa dakle ne znam o *Goloj istini.* A šteta, grdna šteta! Ako ni zbog čega drugoga, onda zbog činjenice da je ta knjiga rasprodana u nakladi od – 50.000 primjeraka.

Nisam puno bolje prošao ni s Martinom Dalić i njezinom knjigom. Ta je knjiga stekla znatnu slavu još dok je bila bezimena. Jutarnji je list pomno pripremio njezin izlazak na svjetlo dana. Tiskao ju je, kažu, u državnoj tiskari, pod naslovom *Agrokor. Slom ortačkoga kapitalizma,* a ne zna se tko je platio troškove. Cijelu nakladu – 45.000 primjeraka – Jutarnji je list „rasprodao" u jednom danu, od jutra – „do 14 sati", kao svoj besplatni dodatak!

Za istinitost brojčanih podataka ne jamčim. Za to su odgovorni nakladnici tih knjiga. Meni njihovi nevjerojatni podatci služe samo kao znak da vidim malo dalje od prsta pred nosom.

Zatim su knjigu u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici (NSK) pred Andrejem Plenkovićem i njegovom brojnom pratnjom preko svake mjere hvalili ljudi koji se razumiju u tu vrstu književnosti – Emil Tedeschi, Boris Vujčić, Borislav Škegro itd. Na krilima tih ocjena knjigu je hrvatskoj javnosti drsko predstavila i sama autorica tvrdeći da je Plenković, zahvaljujući svojoj mudrosti i hrabrosti, posebnim zakonom o Todorićevu koncernu Agrokoru spasio od propasti 50.000 radnih mjesta, ako ne i cijelo hrvatsko gospodarstvo, te da nije bilo nikakve Skupine Borg i da je sve što su radili ona i njezini suradnici pod Plenkovićevim vodstvom bilo ćudoredno čisto i zakonito. Amen.

Knjiga dakle nije, kako se očekivalo, osvetnica. Ona je pohvalnica Andreju Plenkoviću i njegovu društvu. To je malo čudno. Ali ako stvari doista stoje kako ih tumači gđa Dalić, možda bi državni odvjetnik trebao istražiti zašto je Plenković onako najurio svoga povjerenika Antu Ramljaka iz Agrokora i svoju zamjenicu Martinu Dalić iz Vlade i zašto je, uglas s Predsjednicom, bio pozvao nepostojeće Borgovce da vrate novac koji su odveć zakonito stekli. Ako ne će državni odvjetnik, tada bi netko mjerodavan iz Sabora, iz Vlade ili iz slavnoga Pravosuđa trebao hrvatskim državljanima razjasniti kakav to „akî" Plenkoviću dopušta da u Hrvatskoj bez razloga nekažnjeno uništi dobar glas povelike skupine uglednih ljudi.

Te opaske uvrštene su ovdje s posve drugom svrhom. One samo potiču čitatelja da se upita koliko je knjiga Martine Dalić *Agrokor. Slom ortačkoga kapitalizma* svojom carskom prezentacijom i protuslovnim sadržajem zasjenila „Mjesec hrvatske knjige" i koliko takve knjige suoblikuju hrvatski kulturni identitet.

HS, 9. studenoga 2018.

KREMALJSKO-BRUSELJSKI ZAGRLJAJ

Gledam i slušam, i ne mogu vjerovati! Zagrebački gradonačelnik Milan Bandić svečano se u moskovskomu Kremlju obraća domaćinu: „Poštovani prezident Vladimir Vladimirović Putin, pozdravljajući i čestitajući Den narodnoga jedinstva, spasibo – na Ordenu družbe i prijateljstva na blago naša dva prijateljska goroda, goroda Moskve i goroda Zagreba…“ itd.

Putin i njegovo društvo uljudno su saslušali Bandića. Vjerojatno su mislili da Bandić govori hrvatski, a Bandić je posve sigurno mislio da govori ruski.

Dobro, reći ćete. I mi smo gledali i slušali. Ali nikako ne shvaćamo što to diže tvoju nevjericu kao prepelicu iz parloga? Možda ti ide na živce Bandićeva slava? Ne možeš vjerovati da se nekadanji ministrant kod fra Blage Brkića u Ružićima, potonji „stručno-politički radnik za ONO i DSZ“ Općinskoga komiteta SKH na zagrebačkoj Peščenici i na posljetku najdugovječniji gradonačelnik Grada Zagreba – ukratko, da se Milan Bandić vinuo na sam vrh slavenskoga svijeta! I da je prvi čovjek slavenskoga svijeta, Vladimir Vladimirovič Putin, toga i takva Milana

Bandića okitio Redom prijateljstva! To tebi ne ide u glavu! Iz tebe cvile zavist i zloba.

Ni govora! Čudni su puti Gospodnji. Pred svakim od tih putova ja samo sklapam ruke. Vaša sumnjičenja ne poričem ni ja ni moja krjepost. Poriču ih – u ovo „posliječinjenično doba“ – činjenice. Milan mi Bandić osobno nije učinio nikakvo zlo. Osobno se gotovo i ne znamo. Iste smo Crkve vjernici. Kakvi? Ne znam, jer ne „zagledam u bubrege“. Bandić mi nije ni ideološki protivnik. Od raspada komunizma on nema nikakve ideologije. Ni u svjetonazornom smislu Bandić mi nije trn u oku. On me u tom pogledu uglavnom nasmijava. Sve u svemu, pojedinac imenom Milan Bandić kao takav ne zavrjeđuje moju javnu pozornost.

Pa zašto onda progovaram o njegovim najnovijim zgodama i nezgodama? Nisam li nakanio izvrgnuti ruglu hrvatskoga uglednika samo stoga što mi se ne sviđa njegova osobnost?

Mene Bandićeve zgode i nezgode zanimaju samo toliko koliko grade ili razgrađuju hrvatsku zajednicu. Što jest – jest: volim se dobroćudno podrugnuti. Ali ovaj mi put nije do toga. Da mi je do smijeha, moje bi potrebe posve zadovoljilo rusko televizijsko izvješće o Putinovoj dodjeli Reda prijateljstva Milanu Bandiću i hrvatsko medijsko „razglabanje“ o prijateljstvu Milana Bandića s Arkanovim pobratimom Draganom Markovićem Palmom.

Usred toga smijeha srdio bih se na Bandića. Kako nije znao koga je – uostalom, i u moje ime – pozvao u goste?! Prezreo bih vođe braniteljskih udruga, jer su Bandiću lukrativno povjerovali i oprostili mu neoprostivo. Kako to? Pa obje strane znaju da obje lažu, ali obje znaju i da jedna drugoj trebaju, pa to obostrano znanje, dok Bandić pokajnički „guta žabe“, objema lažima daje sjaj političke istine. Krasno! Tu krasotu hrani snošljiva ćudoredna otupjelost nacije. Ona ne dopušta da se jasno i glasno postavi pitanje: Tko je u toj priči više ukaljao ideale Domovinskoga rata, Bandić ili vođe braniteljskih udruga?

Drugo je Bandićev nastup u Kremlju. Bandićeva „osovina Zagreb-Jagodina-Moskva“, koju mu imputiraju gostionički bistritelji politike, meni je smiješna. Zaprepastilo me je nešto drugo. Nisam mogao vjerovati da čovjek pri zdravu razumu na takvu mjestu i u takvu povodu može izgovoriti onakvu hrvatsko-rusku leksičko-sintaktičku „zmešariju“ kakvu je, improvizirajući, složio i izložio zagrebački gradonačelnik. Bilo je tu svašta. Najdublje me se dojmilo podvostručenje: „Orden družbe i prijateljstva“. Ruska je naime „družba“ hrvatsko „prijateljstvo“. I mislio sam: Bože, Bože! Kako je to moguće?! Pa ne mora zagrebački gradonačelnik znati ruski. Ne mora znati ni engleski. U Moskvi je mogao govoriti – hrvatski! Rusi bi ga razumjeli, bilo s prevoditeljem ili bez prevoditelja. Uostalom, mogao je naučiti napamet tih nekoliko rečenica zahvale na ruskom jeziku.

A onda, kako u „Mjesecu hrvatske knjige“ govorimo o učvršćivanju i razvijanju hrvatskoga nacionalnog identiteta, nekako sam se, tako reći prirodno, slušajući zagrebačkoga gradonačelnika u Kremlju, sjetio Jurja Križanića. Križanić je u XVII. stoljeću na osnovama govora svoga ozaljskog zavičaja pokušao svim Slavenima stvoriti zajednički jezik. Od toga sjećanja prožela me je grozna nelagoda. Je li moguće da se „malo sveslavenstvo“ u Republici Hrvatskoj povukodlači?

Vi se smijete? Ali nije to smiješno.

Pustimo Bandićevo i Palmino zagrebačko-jagodinsko bratimljenje. Od te dvojice „beslovesnih burazera“ nitko ne očekuje nekakvo križanićevsko *Gramatično izkazanje*. To ne. Ali razumno je bojati se Berlina i Bruselja. Odande bi, bude li škuda, moglo poteći mnoštvo čuda. Jedno je ove godine, usred „Mjeseca hrvatske knjige“, već najavio rektor Sveučilišta u Zagrebu Damir Boras pod natražno-naprjednim, ali lukrativnim imenom: „Zajednica sveučilišta Jugoistočne Europe i Zapadnoga Balkana“. Naslov je, valjda namjerno, nejasan. Ne može se razabrati gdje su tu hrvatska sveučilišta. U Jugoistočnoj Europi ili na Zapadnomu Balkanu?

HS, 16. studenoga 2018.

ZAVJET POGINULIH BRANITELJA

U propovijedi što ju je u Vukovaru na Dan sjećanja, u nazočnosti Andreja Plenkovića i dijela njegove Vlade, održao katolički biskup Egidije Živković, Hrvat iz Željeznoga u Gradišću, vrlo su osobno blistala „opća mjesta“ kršćanskoga nauka – o pravednosti, o žrtvi, o zločinu, o kajanju, o oprostu, o pomirbi. Propovjednik je, s jednakim žarom, dotaknuo bolna pitanja hrvatskoga društva – zavjet poginulih hrvatskih branitelja, lustraciju, slobodu govora, domoljublje. U živim dušama domoljubnih Hrvata ta je propovijed odjeknula kao snažna vjerska, ćudoredna i politička pobudnica.

A kako je biskupova propovijed odjeknula u „mrtvim dušama“ hrvatske vlasti? Tko zna! Vjerojatno nikako. Takve poruke i pouke od „mrtvih“ se „duša“ odbijaju kao more od hridina.

Okosnica je hrvatske vlasti Hrvatska demokratska zajednica (HDZ), stranka koja je, pod cijenu Domovinskoga rata, organizirala i s hrvatskim narodom provela obnovu samostalne hrvatske države. HDZ je, kako on sam sebe shvaća, i narodnjačka stranka.

Kao i golema većina hrvatskoga pučanstva HDZ („uključivo“!) ispovijeda rimokatoličko kršćanstvo. Kakav je to usklik među zaporkama? Ah, da! To je hrvatski prijevod Plenkovićeva latinizma „inkluzivno“, a ovdje znači da u hrvatskoj vlasti mogu sudjelovati (i sudjeluju) i ljudi drugih vjeroispovijedi, od pravoslavaca i protestanata do muslimana i bezvjeraca. To je s političkoga gledišta u redu.

Ali koliko je onda HDZ obilježen katolištvom?

Ne znam. U HDZ-u svašta mjere. Na zadnjem su općem saboru stranke, primjera radi, pljeskomjerom izumitelja Marija Kapulice mjerili jačinu pljeska predsjedniku Plenkoviću. Za katolištvo, koliko znam, još nemaju mjerila. Ali pouzdano se može reći da je katolištvo HDZ-ova vodstva, napose katolištvo HDZ-ova predsjednika Andreja Plenkovića, za koji stupanj i učenije i jače od katolištva Hrvatske biskupske konferencije (HBK).

Kakva je to glupost?! Nema mjesta čuđenju. Tako ne mislim ja, tako misli Plenković. A mišljenje s kesom i batinom – tj. s državnim proračunom i Davorom Božinovićem pri ruci – treba i poštovati i uvažavati, barem onoliko koliko poštujete i uvažavate razložno mišljenje kada ga izriče državljanin i bez kese i bez batine.

Plenković međutim nije nerazložan. Kakvoću njegove misli potvrđuju njegova djela. Ne zaboravimo: Plenković je pred cijelom nacijom školnički ukorio biskupe da nisu dobro pročitali i razumjeli Istanbulsku konvenciju; svojom je razjasnidbenom izjavom („eksplikativnom klauzulom“) bio nakratko očarao i samoga predsjednika HBK mons. Želimira Puljića; u pretežno katoličkom Hrvatskom [državnom] saboru od šale je složio golemu mnogostranačku većinu za ratifikaciju protukršćanske Istabulske konvencije. Čovjek dakle doista misli razložno. Druga je stvar što mnogima, kao i meni samomu, njegovi razlozi mirišu na kolektivnu pogibelj.

HDZ je, ponavljam, i narodnjačka stranka. Istina, Plenković je, kako sâm reče, „cijepljen protiv populizma", a to se u Bruselju cijeni. Tamo ga – u svojstvu predsjednika hrvatske podružnice Europske pučke stranke (EPP) i predsjednika Vlade Republike Hrvatske – grle i ljube, a katkad i uštipnu. Ima li od toga bolje potvrde narodnjaštva? Tomu bi možda mogla biti ravna samo lakrdijaška obrana Istanbulske konvencije i nepravednog izbornog sustava od narodne volje. Kuščević naime može, protiveći se „narodnim referendumima", potegnuti i njemački argument: Ni u Njemačkoj, gdje su također okosnicom vlasti kršćanski narodnjaci, nema referenduma na saveznoj razini.

Što dakle? HDZ se nakon Tuđmanove smrti izrodio. Usporedimo samo državničke formate njegovih predsjednika s formatom osnivača stranke: Ivu Sanadera, Jadranku Kosor, Tomislava Karamarka i Andreja Plenkovića s Franjom Tuđmanom. Državotvorstvo, kršćanstvo i narodnjaštvo danas su prazne marketinške ljušture, o kojima još uvijek živi nekoć slavna stranka.

A mi, koji smo tu stranku svojim glasovima dosad hranili kao „manje zlo", što ćemo mi? Hoćemo li i dalje njegovati to sad već „moćno zlo" ili ćemo se, po opomeni biskupa Živkovića, vratiti zavjetu poginulih hrvatskih branitelja?

HS, 23. studenoga 2018.

BANDIĆ I PLENKOVIĆ

Andrej me Plenković u zadnje vrijeme iznenađuje. Kako? Onako kako je svojedobno snijeg iznenađivao zagrebačku Zimsku službu. To se redovito događalo – svake godine, sve dok gradonačelnik Milan Bandić nije jednoga lijepog dana kriknuo da će „pojesti“ ili „polizati“ svu tu neciviliziranu oborinu na gradskim ulicama. – Ma hajde! – mislite vi. – Pusti Bandića! Bandić je Bandić. A Plenković, to je nešto drugo.

Da, u pravu ste, jedan je jedno, drugi drugo. To međutim nije samo gola činjenica. To je i nuždan preduvjet za njihov srdačni savez u Skupštini Grada Zagreba i u Hrvatskomu [državnom] saboru. Ali nuždan preduvjet (substancijalna različnost) nije dostatan za srdačan savez. Za takav je savez prijeko potreban i slobodan uvjet (habitualna sličnost). Srdačan je savez u biti zagrljaj nužde i slobode.

Dobro, dobro – reći ćete – možda i jest tako. Ako i nije, barem lijepo zvuči. Ali po čemu su to Bandić i Plenković slični?

Po socijalnom podrijetlu? Nisu. Onaj je hercegovački seljačić, ovaj izdanak zagrebačke režimske obitelji. Po ćudi? Ni to. Onaj je živac, ovaj mlitavac. Po izobrazbi? Ni govora! Onaj je ideološki kotlokrpa, a ovaj rođeni JAZU/HAZU-ovac. Po govoru? Bandić „špreha" zavičajnom hercegovačkom kajkavštinom, a Plenković krasnoslovi standardnim hrvatskim jezikom. Po svjetonazoru? Tu bi možda moglo biti nešto. Obojica su etnički Hrvati, obojica u mladosti disala duhom Saveza komunista, obojica katolici. Odatle je doista mogao izrasti sličan svjetonazorčić. Ali to je odveć tanak uvjet za srdačan politički savez. Uostalom, Bandić je vrlo mutan. O tomu svjedoči dugotrajno DORH-ovo sudbeno hrvanje s Bandićem. A Plenković je čist i transparentan. Barem mu je DORH nedavno izdao takvu potvrdu kada je razmatrao kaznenu prijavu zbog sumnja na kriminalne radnje pri restrukturiranju Agrokora.

Dobro, Bandić. Ali Plenković? Velite, čist i transparentan. I meni je u početku bio posve proziran. Demokrat, lijepo odjeven, uredan, natprosječno obrazovan, dobro odgojen, stasit, uglađen, rječit – ukratko: uzoran eurohrvat. Neka vrsta eurohrvatskoga Nadčovjeka. Ali mi se vrlo brzo počeo magliti na svaki ljudski dah, i već mi je odavno vrlo maglen, zamagljen poput onoga prozora na koji Stjepanu Jimmyju Staniću onako sjetno „opet kuca jesen".

Taj sretnik, naime Plenković, naciji se predstavlja kao narodnjak i u istom dahu tvrdi da je „cijepljen protiv populizma"!? Ne razumijem tu kravonekravu.Vjerojatno se u Bruselju takva logička čudovišta izdašno muzu. U mene ona izazivaju samo gorak osmijeh. A onda gledam toga sretnika u Hrvatskomu [državnom] saboru. Umjesto da odgovara na zastupnička pitanja, on grdi [narodne] zastupnike što mu bacaju klipove pod noge. To je i njima i njemu neugodno. Iskreno govoreći, neugodno je i meni, ali zapravo je u redu. Zašto? [Narodni] zastupnici zaslužuju da se s njima tako postupa jer se ne usuđuju disciplinirati svoga „narodnjačkog" predsjednika Vlade. Kako?! Onako kako su pravaši Josip Gržanić, David Starčević i Eugen Kumičić na izmaku XIX. stoljeća pokušali demokratski disciplinirati svoga feudalnog bana Károlya (tobožnjega Dragutina) Khuen-Héderváryja.

Plenkovićeve su grdnje [narodnih] zastupnika u Hrvatskomu [državnom] saboru same o sebi mala umjetnička djela. Meni su one neugodne vjerojatno stoga što me podsjećaju na grozan prizor pod Trojom, u kojemu Homer slika dušu helenske vojničke aristokracije. Tamo, u tom prizoru, itački kralj Odisej okrutno izbija ružnoj ništariji Terzitu „populizam" iz glave. Kada gledam Plenkovićeva mala umjetnička djela, svaki me put obuzme strah da bi nezazorni predsjednik Vlade mogao na glavi kojega od svojih Terzita – Davora Bernardića, Gordana Marasa, Zlatka Hasanbegovića i Mire Bulja – slomiti svoje „narodnjačko" žezlo, ali svaki me put obraduje pomisao da u tom slučaju ne bi imao čime dosegnuti gospođu Brunu Esih.

A što se tiče habitualne sličnosti Bandića i Plenkovića, koja je prijeko potrebna za srdačan politički savez, držim da je sve što smo dosad razmatrali luk i voda. Može se svesti na izvrnutu pučku poslovicu: Nesličan se nesličnu raduje. Kad bi tako ostalo, zavrijedili bismo prijekor da ne vidimo ono što i hrvatski politički slijepci vide: Bandić i Plenković, koliko god su različiti, imaju isti politički ukus. Sami sebe, sudeći po omomu što čine, razumiju kao nakupce moći. Oni su dvije strane iste hrvatske kune, samo je jedan „špekulativac", a drugi spekulativac. Bandić „preslaguje", a Plenković preslaže. Što to? Sajamske stečevine. I tim stečevinama krivotvore političku volju svoga naroda. Sebi na čast i mast, narodu na štetu i sramotu.

HS, 30. studenoga 2018.

SUVERENIZAM U HRVATA

Gosti u „kafiću" De Vito na zagrebačkom Črnomercu često bistre politiku. Za susjednim stolom sjede dvojica. Jedan pita drugoga: – Što misliš, koji su Hrvati suvereniji, herceg-bosanski u Bosni i Hercegovini ili mi hrvatski u Europskoj uniji? – Drugi se užima u ramenima, oprezno otpuhuje duhanski dim te mudro, kroz smijeh, odvraća: – Ma gdje mene nađe, prijatelju! Nitko ti to pod kapom nebeskom ne zna, osim dakako Andreja Plenkovića i njegove ministrice vanjskih i europskih poslova Marije Pejčinović Burić.

Dalje ne slušam. Ali pitanje me i dalje žulja. Očito je krivo „nasađeno". Hotice ili nehotice? Ne zna se. Bilo onako ili ovako, radi same stvari treba reći da pridjev „suveren" znači: „koji ima vrhovnu vlast". On se, dakle, ne može sadržajno stupnjevati. Vlast naime ne može biti viša od vrhovne (najviše) vlasti. A narod može samo imati ili nemati vrhovnu ili najvišu vlast na određenom području. Odgovor na krivo „nasađeno" pitanje o hrvatskoj suverenosti puno je jednostavniji. Sadržajno je posve

šupalj, pa se bez ikakve dvojbe doima kao puka šeretska aluzija na Plenkovićevu „diplomatsku ofenzivu" u Bruselju, koja je trebala uroditi potporom Vijeća Europe zahtjevu herceg-bosanskih Hrvata za promjenu izbornoga zakona u Bosni i Hercegovini.

Ali nevolja je u tomu što se naoko blesavo pitanje: „Koji su Hrvati suvereniji, herceg-bosanski u Bosni i Hercegovini ili hrvatski u Europskoj uniji?" – ne može gramatički riješiti. Treba ga razmotriti i sa sadržajnoga gledišta. A ono, gleda li se tako, ne vapi za pojmovnim određenjem suverenosti. Onaj tko ga je načeo očito zna što je suverenost. Pa zašto onda tako? Vjerojatno se nemogućim komparativom podruguje hrvatskomu shvaćanju suverenizma.

A tu od 3. siječnja 2000. u javnim priopćivalima bez prestanka trešte svakojake budalaštine. Tom bukom hrvatski globalisti (jarmoljubi svih vrsta: eurohrvati, jugohrvati i drugi) preodgajaju hrvatske suvereniste (domoljubne Hrvate) ozloglašujući suverenizam na sve moguće načine, a one koji se ne daju preodgojiti nastoje „ubiti u pojam". Pri tomu ponajčešće vitlaju velikosrpskim mlatilima: mitom o Jasenovcu i mitom o hrvatskoj srboždernosti. Odatle je niknula čudovišna priča o „udruženom zločinačkom pothvatu" Hrvatske vojske i Hrvatske policije pod vodstvom Franje Tuđmana. Odatle su šiknula i neka čudesna vrela hrvatske predsjedničke mudrosti. Sjetimo se samo Mesićeve tvrdnje da smo vodili besmisleni rat za državne granice i Josipovićeve da je konglomerat pogrješnih politika izazvao četiri srpska osvajačka rata u zadnjem desetljeću XX. st.: ratove protiv Slovenije, protiv Hrvatske, protiv Bosne i Hercegovine i protiv Kosova.

Tu ideološku vojnu obilno financiraju različite globalističke ustanove iz inozemstva, a ponajviše hrvatski državni proračun. Vode ju ljudi koji se identificiraju s gubitnicima Domovinskoga rata i pokoji priučeni globalist. Iz njihove bojne buke u javnim se priopćivalima mogu razabrati žestoki napadaji na suverenizam. Suverenost je, tvrde, zastarjela. To je u naše globalno doba prazna riječ. Tko je danas suveren?! Suverenizam nije domo-

ljublje. I globalist može biti domoljub. Suverenizam je u biti eufemizam, pristojna riječ za – nacionalizam! A nacionalizam je, kako reče francuski predsjednik Emmanuel Macron na pariškoj proslavi svršetka Prvoga svjetskog rata, veliko zlo.

Za pobijanje tih podvala nije potrebna nikakva metafizička sprema. Dostatno je zdravorazumski upozoriti na netočnosti. Suverenost nije zastarjelica. Suverenost je bitno obilježje države. Ona državi daje monopol na uporabu sile i isključivu vlast na određenom području: zakonodavnu, izvršnu i sudbenu. Država bez suverenosti samo je po imenu država. Sjajan je primjer za to Socijalistička Republika Hrvatska. „Republika" naime znači – država republikanskoga ustroja. Domoljublje je hrvatski naziv za „patriotizam". Domoljublje podrazumijeva ljubav prema domu i ljubav prema domovini. Globalist dakle može biti samo djelomičan domoljub, ljubiti samo svoj dom, a prezirati ili čak mrziti domovinu. Nacionalizam je puko odbijanje tuđinske vladavine. Kao takav on je – logično – prirodna podloga suverenizma, tj. težnje za vrhovnom vlašću na određenom području u skladu s međunarodnim i nacionalnim pravom. U suverenoj nacionalnoj državi nacionalizam ustupa svoje mjesto domoljublju.

A što ćemo s ishodišnim pitanjem: Koji su Hrvati suvereniji, herceg-bosanski u Bosni i Hercegovini ili hrvatski u Europskoj uniji? To je, kao što rekoh, zakučasto pitanje. Ne mogu presuditi. Mogu samo upozoriti na dvije znakovite činjenice: Hrvatima u Herceg-Bosni člana tročlanoga državnog Predsjedništva biraju muslimanski Bošnjaci, a Hrvatima u Hrvatskoj predsjednika hrvatske Vlade saveznici u Bruselju javno štipaju za stražnjicu. Pa prosudite sami.

HS, 7. prosinca 2018.

TUĐMAN OPET MEĐU NAMA

Eto, vidiš, govorio mi je nekakav unutarnji glas, budi da su „virni krivovirna pravca“, podigoše mu spomenik. „Najveći i najljepši“, upravo onako kako je obećavao zagrebački gradonačelnik. Dobro, ne voliš gradonačelnika, ali danas, na Dan ljudskih prava, srce bi ti ipak trebalo biti na mjestu, ako ni zbog koga i ni zbog čega, onda zbog Kuzme Kovačića i njegove umjetnine.

Da, tako i jest: srce mi je zbog njih na mjestu. Ali ovdje i sada nije riječ o umjetniku i umjetnini. O tomu su u svom jadu i čemeru neumjesno i nepristojno u javnim priopćivalima cviljeli jugani (jarmoljubci) staroga kova teško pogođeni postavljanjem spomenika. Razumijem njihovu neuljuđenu tugu. Razumijem i stanovitu uljuđenu suzdržanost jugana novoga kova. Razumijem, ali ni s jednima ni s drugima ne suosjećam. To je vjerojatno „politički neispravno“? Vjerojatno. Ali što mogu, osjećaju ne zapovijedam, a hinjena mi se sućut gadi. Možda je „neispravno“ samo to tako otvoreno reći? Ali ako je i tako, meni to ne pomaže. Kakav sam, takav sam.

Srce mi je dakle na mjestu, ali uznosan izraz toga zadovoljstva bio bi posve neumjestan. Zašto? Zbog okolnosti u kojima je spomenik otkriven.

Kakve sad okolnosti?

Razmotrimo ih. Nikada nisam dvojio da će Tuđman i u Zagrebu dobiti spomenik. Stoga nisam ni iznenađen. Nikad mi, kao ni kiparu Kovačiću, nije bio dvojben ni politički smjer ni državnički format Franje Tuđmana. Svi spomenici podignuti tomu čovjeku diljem domovine spomenici su – hrvatskomu suverenizmu. U tomu se svi politički Hrvati slažu.

Domoljubcima je to razlog štovanja, a domomrzcima razlog zatiranja Tuđmanove uspomene.

Tuđmanova se uspomena zatirala okrutno: ocrnjivanjem čovjeka, i blago: reinterpretacijom njegova političkog djela. Ocrnjivačima – juganima staroga kova – Tuđman je bio i ostao zločinac bez premca. Reinterpretima – juganima novoga kova – Tuđman je prikriveni globalist.

Ocrnjivanje je do vrhunca dotjerao Zoran Erceg svojim izgredom na svečanosti otkrivanja Kovačićeva zagrebačkog spomenika. Reinterpretaciju Tuđmanova suverenizma „potkovao“ je Zdravko Tomac na jednoj od komemoracija u povodu Tuđmanove smrti u zagrebačkom Hrvatskom institutu za povijest. Profesor je nazočnicima priopćio da mu je pokojni Tuđman (valjda prije smrti?!) „u četiri oka“ povjerio tajnu s oje politike riječima: Ova borba za samostalnost i suverenost Hrvatske samo je prvo poluvrijeme; drugo je poluvrijeme borba za članstvo Hrvatske u Europskoj uniji [tj. borba za odbacivanje samostalnosti i suverenosti]! To je humus iz kojega je niknula ideologija Sanaderova „novog“ HDZ-a. Kada su novi hrvatski jarmoljubci, Sanaderovi eurohrvati, god. 2003. preuzeli vlast od starih jarmoljubaca, Račanovih jugohrvata, oni su s vlašću radosno baštinili i njihovu „detuđmanizaciju Hrvatske“.

Najžešće razdoblje „detuđmanizacije“ označila je HDZ-ova idila s Carlom del Ponte, glavnom tužiteljicom haaškoga Međunarodnog kaznenog sudišta za zločine počinjene u bivšoj Jugoslaviji (ICTY). U to je vrijeme HDZ-ova vlast bjesomučno progonila hrvatsko „plemstvo mača“. Junaci Domovinskoga rata degradirani su u hulje i ništarije, zatvarani i osuđivani, a njihovu mrtvom vrhovnom zapovjedniku Franji Tuđmanu vlast je šutke,

a oporba na sav glas priznavala status vođe i organizatora „udruženoga zločinačkog pothvata".

Kako je svršilo to protuhrvatsko mahnitanje? Haaško je sudište nepostojeći „udruženi zločinački pothvat", koji je maknulo s Republike Hrvatske, lani konačno pripisalo vojnomu i civilnomu vodstvu ratne Hrvatske Republike Herceg-Bosne i drastično ga kaznilo. A kada je za čitanja presude u sudnici toga sudišta general Slobodan Praljak – odbijajući nedužan živjeti sa stigmom ratnoga zločinca – počinio samoubojstvo, Hrvatski mu je generalski zbor u tom povodu organizirao komemoraciju u zagrebačkoj Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskoga. Najviši su državni dužnosnici najavljivali osporavanje presude, ali nitko se iz trovrha državne vlasti nije usudio nazočiti komemoraciji.

Doda li se tomu da je predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović ove godine 19. obljetnicu Tuđmanove smrti i Dan ljudskih prava obilježila javnim druženjem s nekadašnjim neslužbenim glasnogovornikom Carle del Ponte Ivanom Zvonimirom Puhovskim, te da je toga dana ministar unutarnjih poslova Davor Božinović u Marakešu u ime Republike Hrvatske prihvatio nekakav „neobvezujući" globalni sporazum o migracijama koji su odbile suverenističke vlade u Srednjoj i Istočnoj Europi, što se o svemu tomu može misliti?

Ali vratimo se na polazište. Nakon punih 19 godina SDP-ove i HDZ-ove „detuđmanizacije" Palmin je „burazer" Milan Bandić bez ikakva napora okupio taj isti trovrh državne vlasti i mnoštvo štovatelja Tuđmanove uspomene podno veličanstvenoga Kovačićeva spomenika hrvatskomu suverenizmu. Samo on, Milan Bandić, stjecajem nesretnih okolnosti, nije došao. Šteta. Ali i da je došao, ne bismo dvojili što je to bilo – suverenističko pokajništvo hrvatskih globalista ili samo visoka himba.

U svakom slučaju, dobro je da je taj div tu. U najmanju ruku da podsjeća svoje nedostojne baštinike na njihovu neznatnost.

HS. 14. prosinca 2018.

KRABULJNI PLES OKO HERCEG-BOSNE

Da ne povjeruješ svojim očima i ušima! Hrvati, a s njima i neki nehrvati, duboko se ukopali svatko u svoju misao o nekom tamo Željku Komšiću iz Kiseljaka! Što je tu tako čudno? Sama ta činjenica: predmet ništavan, a misli o predmetu dubokoumne! No, ne treba se tomu čuditi. Takve nesklapnosti nužno se zbivaju uvijek kada politički vjetrogonje, plešući oko vatre, paze „da se Vlasi ne dosjete“ kakve nevolje zapravo žuljaju njihovu pravednost.

Ali rečeni su vjetrogonje u ovom slučaju samo smiješni. Njihove je nepodopštine skrivila paradoksalna politička zbilja koja hrani to dubokoumlje.

Kako to? Evo kako. Jugoslavenska Socijalistička Republika Bosna i Hercegovina bila je nazovi-država svojih triju jednakopravnih naroda: Muslimana (oko 43 posto pučanstva), Srba (oko 31 posto pučanstva) i Hrvata (oko 17 posto pučanstva).

Kada se Jugoslavija raspadala (1990. – 1995.), Muslimani su tu nazovi-državu htjeli pretvoriti u samostalnu i suverenu državu Bosnu i Hercegovinu; Srbi nisu htjeli nikakvu Bosnu i Herce-

govinu; Hrvati, politički gotovo zanemariv čimbenik u Bosni i Hercegovini, naravno su čeznuli za životom u svojoj nacionalnoj državi, ali su, duboko svjesni svoje neznatnosti i dugoročnog probitka svoje nacionalne države Republike Hrvatske, u veljači 1992. masovno izašli na referendum i glasovali za neovisnost Bosne i Hercegovine.

Na tom referendumu zbio se temeljni bosansko-hercegovački paradoks. Hrvati su, premda najslabiji čimbenik – poput miša u priči „Djed i repa" – svojom snagom iščupali Bosnu i Hercegovinu iz Jugoslavije. Kako? Paradoksalno. Prevagom svojih glasova ostvarili su nuždan uvjet za njezino međunarodnopravno priznanje – dakle, nešto što Srbi nisu htjeli, a Muslimani nisu mogli učiniti bez Hrvata.

Na ishod referenduma o neovisnosti Srbi su odgovorili združenim nasiljem iznutra i izvana: iznutra oružanom pobunom, a izvana srpsko-crnogorskom oružanom agresijom na Bosnu i Hercegovinu. U tom ratu (1992. – 1995.) izbio je podjednako okrutan oružani sukob među braniteljima Bosne i Hercegovine – među Muslimanima (od rujna 1993. Bošnjacima) i Hrvatima. Hrvati, najslabiji sudionici u tim sukobima, pretrpjeli su razmjerno najveće ljudske gubitke, i to – paradoksalno – znatno veće u sukobima sa saveznicima, Bošnjacima, u Srednjoj Bosni nego u sukobima s neprijateljima, Srbima, u Sjevernoj Bosni.

Ta dva paradoksa visoko je nadmašila paradoksalnost Općega okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini što su ga po diktatu „tenkovske diplomacije" tzv. međunarodne zajednice u američkoj zrakoplovnoj bazi Wright–Patterson kod Daytona postigli Slobodan Milošević, Franjo Tuđman i Alija Izetbegović te njegovim svečanim potpisivanjem u Parizu 14. prosinca 1995. priveli kraju rat Srba, Bošnjaka i Hrvata za svoj dio Bosne i Hercegovine.

Pouzdane podrobnije obavijesti o toj trostrukoj bosansko-hercegovačkoj tragediji čitatelju nudi knjiga Ivana Zlopaše *Politička sudbina Hrvata u Bosni i Hercegovini* (Mostar, 2005.). Pisac ovoga članka želi samo upozoriti na temeljne paradokse Daytonskoga sporazuma o kojima pametniji od njega mudro šute.

Taj sporazum svojim Aneksom IV, koji je zapravo Ustav buduće države, određuje Bosnu i Hercegovinu kao državu njezinih triju jednakopravnih naroda: Bošnjaka, Hrvata i Srba, i svih ostalih njezinih državljana. Uz to ističe da Bosna i Hercegovina više nije – republika. Dobro. reći ćete, što je tu paradoksalno? Tu još ništa. Ali Ustav te odredbe dopunjuje nečim što je ne samo paradoksalno, nego i skandalozno. On državu dijeli na dva podjednaka dijela, tzv. entiteta (bića), jedan se prostire na 49 posto, a drugi na 51 posto ozemlja. Manji entitet naziva Republikom Srpskom i dodjeljuje ga Srbima, a veći entitet Federacijom Bosne i Hercegovine i dodjeljuje ga Bošnjacima i Hrvatima.

Što dakle? Nije li čudno da Bosna i Hercegovina, koja nije republika, svojim znatnim dijelom jest republika? I to – republika srpska! Nije li više nego sablažnjivo dodijeliti agresoru na Bosnu i Hercegovinu, koji je činio oko 31 posto ukupnoga pučanstva, 49 posto, a njezinim braniteljima, koji su činili oko 60 posto ukupnoga pučanstva, 51 posto te nesretne države? Ne čini li vam se da se takva entitetsko-etnička dvodioba države ruga ne samo ustavnoj jednakopravnosti hrvatskoga naroda sa srpskim i bošnjačkim, nego i zdravomu razumu Hrvata?

Treba li se u takvim okolnostima čuditi Bošnjacima što već treći put biraju Hrvatima njihova zastupnika u tročlano Predsjedništvo toga čudovišta od države što ga je još dodatno unakazila samovolja „visokih predstavnika međunarodne zajednice“, od Carla Bildta do Valentina Inzka? Ne bih rekao. Bošnjaci samo oponašaju ciničnu „pravdu“ međunarodne zajednice. Stoga je sva ta smiješna „frtutma“ oko Željka Komšića u biti samo krabuljni ples oko pokojne Hrvatske Republike Herceg-Bosne u kojemu se nadmeću njezini pristaše i protivnici.

To ne vodi nikamo. Hrvati trebaju odbaciti krabulje i ponovno se, kao i god. 1990., bez straha i kalkulantstva opet okupiti oko banalne istine: Bez entiteta nema identiteta, a bez entiteta i identiteta ni političkoga opstanka.

HS, 21. prosinca 2018.

UMJESTO ČESTITKE

Potkraj ove godine pogled mi je bila zaokupila dobrota dobrih ljudi. Oduševljeno sam slušao lijepe vijesti iz domovine i svijeta, pa sam bio naumio u zadnjem tjednu Došašća napisati uznosan članak koji podgrijava nade i u bolju budućnost nacije.

Tako su me usmjerivala mala plemenita djela tzv. malih ljudi. A njih je, kao obično, bilo mnogo. Osobito su me ganule tri stvari: predbožićna razmjena darova među rođacima, prijateljima i znancima, zadarska javnozdravstvena radost darivanja krvi i poplava milosrđa nakon požara u Svetoj Nedelji koji je progutao kuću i svu imovinu jedne obitelji.

To su eurohrvatima i jugohrvatima banalne trice i kučine, ali meni su te sitnice neko vrijeme bile dovoljnim razlogom i za sakralnu i za sekularnu vedrinu duha „u se vrime godišća".

Tako nadahnut, već sam bio naoštrio metaforičko pero i sjeo za računalo. No prije negoli sam počeo pisati – „tinta mi se proli"! Hoću reći: nadahnuće izduši, poput one gumene dušice

kožne lopte koja je nekoć davno izdušila pred mojim nogama na igralištu nogometnog kluba „Budućnost“ u Donjim Andrijevcima.

Kako to? Što se dogodilo?

U onom času ni sam nisam znao. Stoga sam odlučio preispitati tu čudnu pojavu. Pošao sam metodično, od sebe sama. Kako nisam otkrio nikakvu društvovnu alergiju, posumnjao sam da bi posrijedi mogla biti nekakva politička preosjetljivost na boleštine hrvatske države.

Pitao sam se: Što mi je to tako nemilo proburazilo dušu? Možda nepotizam izvršne vlasti? Korupcija sudbene? Vrijednosna praznina zakonodavne? Ili me je sablaznio veseli svjetonazorno-ideološki promiskuitet [narodnih] zastupnika u Hrvatskomu [državnom] saboru? Zgrozilo me idejno zajedništvo Milorada Pupovca, Furija Radina, Tomislava Sauche, Ivana Vrdoljaka, Branimira Glavaša? Prenerazilo me ono ljupko društvance što se na polovici zastupničkog mandata – bez poziva i mimo znanja „preslagivača“ vlasti Milana Bandića – sjatilo u klubu stranke Bandić Milan 365? Ili me je samo zaprepastila svestranačka ljubav eurohrvata i jugohrvata prema Andreju Plenkoviću i njegovoj „uključivoj“ vladavini, pa sam pod teretom te ljubavi „zdehnul kak lilija“?

Ni govora! Ništa me od toga, a ni sve to skupa, nije moglo u zadnji čas odvratiti od moga uznosnog nauma. Koga bi, uostalom, moglo iznenaditi nedostojno lakrdijanje od naroda odmetnute vlasti koje traje desetljećima? Mene su u ovo „posliječinjenično doba“ od blagdanskoga zanosa otrijeznile neke, oprostite – činjenice.

Prvo je sijevnula neočekivana vijest da je madžarski MOL u Americi odustao od tužbe protiv Hrvatske! Vladini „pijarci“ (javnici) tu su vijest odmah nježno provukli kroz uši hrvatske javnosti kao izraz Orbánove zahvalnosti hrvatskim europarlamentarcima koji su u rujnu, kada se u Europskom parlamentu kritički raspravljalo i glasovalo o madžarskoj „neliberalnoj

demokraciji", stali na Orbánovu stranu. Krasno! Ali naciju je za dva-tri dana dodatno prosvijetlio Plenkovićev ministar Tomislav Ćorić objavom da se Vlada više ne će protiviti zatvaranju Inine rafinerije nafte u Sisku. To je, reče ministar, pitanje o kojemu će suvereno odlučiti – poslovna politika kompanije!

Molim? Što? Ništa. Sve je u najboljem redu. Događaj čuva Plenkovićevu vjerodostojnost. To je taktička odluka. Plenković će, kao što je obećao na početku svoje vladavine, ipak vratiti Inu u vlasništvo Republike Hrvatske. Samo treba pričekati da joj MOL svede tržišnu vrijednost na – nijednu kunu.

Nasuprot tomu pristrani sindikalci ojađeno tvrde da je Vlada tom izjavom s neznanih razloga blagoslovila MOL-ovo „neprijateljsko preuzimanje" Ine.

Ne bi to bilo ništa neobično. Plenkovićeva Vlada od početka vodi rat protiv nacije. Pogledajmo njezine pobjede u godini 2018: osnutak Skupine Borg, ratifikacija tzv. Istanbulske konvencije uz pomoć oporbe, svladavanje narodne volje (uspješno suzbijanje rerferendumskih inicijativa) pod vodstvom Lovre Kuščevića i APIS-a, iseljivanje desetaka tisuća mladih Hrvata, Marakeški sporazum Davora Božinovića o migracijama, pad industrijske proizvodnje i osvajanje Pantovčaka uz pomoć DORH-a, PNUSKOK-a, Policije i SOA-e.

Tko iz tih zasada može izbiti iskru nade za godinu pred nama? Ja ne mogu. Stoga čitatelju upućujem samo svoje ni na čemu utemeljene najbolje želje.

HS, 4. siječnja 2019.

TRI VICA TOMISLAVA KRASNECA

Čemu se eurohrvati smiju? To lijepo pokazuju „Tri najveća politička vica 2018. godine“ što ih je Tomislav Krasnec 2. siječnja 2019. Iz „bruseljskoga bunkera“ ispalio u Večernji list.

A što je vic? Nekoć je ta riječ bila nepotreban germanizam u standardnomu hrvatskom jeziku. Umjesto „vica“ u njegovanu su se govoru rabile hrvatske riječi: dosjetka, doskočica, šala, pošalica, smješica, pošurica. Nakon Drugoga svjetskog rata književna je teorija tim germanizmom stručno označila kratki pripovjedni oblik s iznenadnim obratom (v. Josip Užarević, *Književni minimalizam*, Zagreb, 2012.). A što je politički vic? U liberalnoj demokraciji podvrsta vica koja izvrgava ruglu politiku i političare. To isto politički je vic bio i u komunističkoj „narodnoj demokraciji“, ali u njoj je bio znatno djelotvorniji. Mogao je izazvati slušateljev smijeh i svoga pripovjedača baciti u tamnicu (v. Stjepan Babić, *Hrvatski politički vicevi,* Zagreb, 1995.).

Svaki dakle vic, rečeno aristotelovski, bitno određuje ista svrha: iznenadnim obratom, tzv. poentom, izazvati slušateljev

smijeh. S time se neizravno slaže i *Abendblattov* pripovjedač političkih viceva kada u uvodu svoga pripovijedanja ističe da je „najbolje“ sa smijehom ispratiti staru i sa smijehom dočekati novu godinu, pa se može zaključiti da i on na razmeđu 2018. i 2019. samo radi smijeha pripovijeda naciji svoja „Tri najveća politička vica 2018. godine“.

Prvi je politički vic, veli Krasnec, priča o Andreju Plenkoviću kao čovjeku koji ne mari za Hrvatsku, nego samo čezne za povratkom u Bruselj – vjerojatno na dužnost predsjednika Europskog povjerenstva ili na kakvu visoku vanjskopolitičku ili sigurnosnu dužnost u Europskoj uniji. To je vic, jer priču pričaju Plenkovićevi stranački suparnici. Oni tom pričom Plenkoviću „sapunaju dasku“. Žele da ode i tako oslobodi mjesta predsjednika HDZ-a i predsjednika Vlade, koja po njihovu mišljenju pripadaju nekomu od njih. To su oni isti ljudi koji su donedavno pričama o korupciji priječili imenovanje Joška Pare hrvatskim veleposlanikom u Bruselju.

Drugi je politički vic priča o svjetskoj konzultantskoj karijeri bivšega predsjednika Vlade Zorana Milanovića i njegovim predavanjima po kineskim sveučilištima i međunarodnim forumima. To je vic, veli Krasnec, jer nitko, „pa ni sveznajući Google“, o tomu ništa ne zna, a tu priču pričaju ljudi koji bi Milanovića nakon sljedećih predsjedničkih izbora rado vidjeli na Pantovčaku.

Treći je i najveći politički vic politička podjela na suvereniste i globaliste, koja omalovažava podjelu na „lijevo“ i „desno“. „Vic je, veli Krasnec, „u tome što je ta podjela umjetna i u svjetskim okvirima, odakle je preslikana, a posebno je umjetna u hrvatskim okvirima, gdje naprosto nema političkog vođe kojemu hrvatski suverenitet nije na prvom mjestu.“

Krasnec drži da je riječ „globalist“ pogrdnica kojom se služe „radikalni desničari“, pa dalje umuje: „U javne i političke rasprave u Hrvatskoj taj se pojam i priča o globalistima nasuprot suverenistima uvozi kako bi se oblatilo i etiketiralo unutarnjopolitičke protivnike. Opet na tragu onog prvog vica, gdje je

jednoj struji unutar HDZ-a potrebna vidljiva diferencijacija naspram druge struje unutar HDZ-a, kako bi nakon diferencijacije uslijedila difamacija, a nakon difamacije valjda detronizacija.“

To su, veli Krasnec, „Tri najveća politička vica 2018. godine“. Eto vam ih, dragi čitatelji, pa se trostruko smijte, ako su vam smiješni. Meni te pričice, iako su u stanovitom smislu domišljate, nisu vicevi. Suhe, bez soka i smoka, one su mi suše od „suve drenovine“ Kraljevića Marka. Od mene one mogu, uz najveću dobrohotnost, izmamiti samo žalostiv osmijeh.

Zašto žalostiv? Ponajprije stoga što mi nije potrebna osobita dovitljivost da u tom neduhovitom tekstuljku prepoznam ljigavu bruseljsku dobrodošlicu Jošku Pari, netom imenovanom veleposlaniku u Belgiji, o čijoj diplomaciji ponešto zna i „sveznajući Google“, koji ništa ne zna o Milanovićevoj konzultantskoj karijeri.

A nikomu u Hrvatskoj ne treba osobito političko iskustvo da u izričaju „ekstremni desničari“ prepozna zloćudnu etiketu.

Ne treba Hrvatu ni osobita pamet da sebi postavi pitanja: Ako je nova politička podjela na globaliste i suvereniste umjetna, je li možda stara politićka podjela na ljevičare i desničare – prirodna? Zar ne vidi znalac međunarodne politike da se „lijeve“ i „desne“ vlade u Hrvatskoj razlikuju samo po tomu što „lijeve“ sudjeluju u pedersko-lezbijskim povorkama ponosa, a „desne“ se, barem zasad, samo blagonaklono drže postrani? Zar ne vidi da i „lijeve“ i „desne“ vlade jednako pobožno slušaju diktat iz Bruselja? Ako je pak, kako tvrdi Krasnec, „svim političkim vođama hrvatski suverenitet na prvom mjestu“, ne bi li to onda trebalo vrijediti i za Stjepana Mesića, Ivicu Račana, Ivu Sanadera, Jadranku Kosor, Milorada Pupovca i Andreja Plenkovića?

Tko sebi postavi ta i takva pitanja, teško će se oteti dojmu da je Krasnečeva lažljiva popara tek gnusno ulizivanje onim vanjskopolitičkim gojencima Mate Granića što danas zlora-

bom državnih institucija i javnih priopćivala poput raskalaše-nih janjičara haraju prostorom hrvatske slobode.

I, na posljetku, svatko tko ima zrnce pameti od prve će shvatiti krajnji smisao Krasnečeve socijalističke latinštine „diferencijacija", „difamacija" i „detronizacija". Manje je to neuspjela poenta tobožnjega vica, a više uspješno namigivanje Vragu, koje se nekoć dičilo imenom – denuncijacija.

HS, 11. siječnja 2019

TIRANIJA PROSTOTE

U slučajnu društvu upitah slavitelja političke stabilnosti: – Što je za naciju bolje, loša politička stabilnost ili dobra politička nestabilnost? – To je – odvrati on – prenategnuta glupost! – A njegov mi drug odbrusi: – Vaše je pitanje poteklo iz sumnjiva izvora: iz površna promatranja ili iz slijepe žudnje za promjenom. – Kako nitko nije dvojio da je za naciju bolja dobra politička nestabilnost od loše političke stabilnosti, ostali su prijeporni samo izvori – moje promatranje i moja žudnja.

Razmotrimo to dvoje ovdje. Tko su graditelji sadašnje političke stabilnosti u Republici Hrvatskoj? Javnost to zna. Teorijski: Davor Ivo Stier, praktično: Andrej Plenković. Oni su hrvatsku političku stabilnost izgradili na „novoj hrvatskoj paradigmi", na „uključivosti i razvoju". No, to je znanje površno. Treba ga malo produbiti.

U Zagrebu su „uključivost i razvoj" bili na djelu i prije Plenkovića. S osobitom ih je ljubavlju prakticirao teorijski samozatajni zagrebački gradonačelnik, čovjek multikulturan, mekan kao „meko kuhano jaje", ali pun energije. – Tko to? – Pa Milan

Bandić, predsjednik političke stranke Bandić Milan 365. On bez prestanka „dela“, radi i posluje, ἐργάζεται καὶ πράττει, rekli bi stari Heleni. I, gle, politička „brda valja“.

– Ma daj! – vrisnut će štovatelji obaju izvrsnika. – Nisu Plenković i Bandić isto! Zar ne vidite da se Plenkovićev i Bandićev ukus razlikuju kao nebo i zemlja.

Nisam rekao da su isto, a o ukusima ne bih raspravljao. Što se pak same razlike tiče, tu se donekle slažem sa svojim protivnicima. Razlika je doista na prvi pogled uočljiva. Plenković je u mnogo čemu učeni politički elitist, a Bandić u svemu, kako se za komunizma govorilo, neuk „narodski čovjek“ na vlasti.

Politika je međutim, koliko god to demodirano zvučalo, u biti – etika. A tu se pojavne razlike među dvama „neimarima“ političke stabilnosti svode na bitnu sličnost.

Zastupnički klub Bandićeve stranke u Hrvatskomu [državnom] saboru broji 12 [narodnih] zastupnika, a – gle čuda! – nijedan nije stekao izborni legitimitet na listi te stranke. Predsjednik kluba Robert Jankovics izjavljuje da je jedini uvjet za članstvo u tom klubu potpora Plenkovićevoj Vladi u Hrvatskomu [državnom] saboru. Bandić pak tvrdi da on niti snubi niti kupuje zastupnike, a na upit što k njemu mami tolike „preletavčeviće“ pobožno odgovara: „Valjda Bog tako hoće.“

Bandićeva neobična stečevina ožalostila je i ozlojedila saborsku oporbu, osobito predsjednika SDP-a Davora Bernardića i predsjednika HSS-a Krešimira Beljaka. Složno su osumnjičili Bandića za političku korupciju, a Beljak je podnio i kaznenu prijavu USKOK-u. Zloba je zatim zahvatila i vladajuću većinu. Prvo je vrisnuo Plenkovićev „preletavčević“ Ivan Vrdoljak kada mu se učinilo da bi Bandić mogao ugroziti HNS-ov položaj u Vladi, zatim je kriknuo srpski knez Milorad. On doduše, kao i ostali „nacionalni manjinci“, ima invalidan izborni legitimitet, ali je, kao čestit čovjek, u ime ravnopravnosti Hrvata i nehrvata u Hrvatskomu [državnom] saboru, istupio s prijedlogom da se izmjenom saborskoga poslovnika „nacionalnim manjinci-

ma“ oduzme pravo na članstvo u dvama stranačkim klubovima. Danas, dok ovo pišem, vladajuća koalicija smišlja kako da suzbije prodor Bandićevih „preletavčevića“ u svoje redove, a zadrži njihovu potporu.

Plenković također radi i posluje. Nimalo neuspješnije nego Bandić. Rade isto, samo im je izražajnost različita. Bandić hrže štokavskom kajkavštinom, a Plenković krasnoslovi na hrvatskomu standardnom jeziku oplemenjenu bruseljskim birokratizmima („naš *acquis*“). Bandiću često nezgodna, katkad i bogohulna riječ „pobjegne iz ograde zubne“ („valjda Bog tako hoće“), a Plenkoviću kao Homerovu Nestoru vazda medna iz usta besjeda teče. Tu besjedu može Plenkoviću zagorčati neumjestan pridjev, kao ono u Dalmaciji kada mu je požar bio „fascinantan“, ali imenice drži pod nadzorom. Ne može mu se dogoditi da poput Bandića za teroristički čin u Zaprešiću umjesto psihopata okrivi „patologa“.

Politički su im rad i poslovanje, kao što rekoh, bitno slični. Tako slični da se ne zna je li Plenković svoju teoriju „uključivosti i razvoja“ apstrahirao iz Bandićeve prakse ili je Bandić svoju „preslagivačku“ praksu zasnovao na njegovoj teoriji? Moja neznatnost ne vidi nikakvu razliku, osim gramatičke, između Bandićeva „preslagivanja“ i Plenkovićeva „preslaganja“ državne vlasti. Bandić i njegovi „preletavčevići“ izveli su prostu prijevaru birača. Ali mnogo je prostija prijevara birača što su ju izveli Plenković, njegov u predizbornoj kampanji zatajeni srpski knez Milorad i njegov glavni „preletavčević“ Vrdoljak. Da je Plenković s njima išao na izbore, vjerojatno ne bi nakon izbora sastavljao Vladu. Ovako umjesto pristojne državne vlasti imamo u Hrvatskoj tiraniju prostote pod kojom možemo samo gonetati tko je Hrvatima veća sablazan, Bandićev „burazer Palma“ ili Plenkovićev *„acquis“* srpski knez Milorad.

Što dakle? Žudnja za promjenom takva stanja očito nije ni slijepa ni sramotna. Ona je – upravo suprotno – razborita i časna.

HS, 18. siječnja 2019

GRIČKI EVENT

Bio je to zapravo šupalj događaj, tzv. „*event*". Ali izvanredan. Uživo nam je prikazao tvorni nasrtaj izvršne vlasti na zakonodavnu! I to – gdje? U Hrvatskomu [državnom] saboru!

Događaj je, tvrde promatrači prožeti triglavsko-kajmakčalanskom kulturom, snažno potresao hrvatsku političku javnost, možda i snažnije nego što je pojava međunožja Jelene Karleuše na Međumrežju uzdrmala javnost „vasceloga Zapadnog Balkana". Te odmah dodaju da je gospođa Karleuša nemilu sliku opovrgnula neoborivim argumentom: „Ja na tom mjestu imam – madež."

Usporedba jamačno nije po vašem ukusu. Nije ni po mojemu, ali – svakoj budali njezino veselje! A što se zapravo zbilo na Griču? Budući da su to s različitih gledišta podrobno i sočno opisali daroviti javni radnici u visokonakladnim glasilima, moja će neznatnost ovdje izložiti samo okosnicu zbivanja.

Na početku proljetnoga zasjedanja Hrvatskoga [državnog] sabora, na tzv. Aktualnom prijepodnevu, SDP-ovi su [narodni]

zastupnici Franko Vidović i Gordan Maras djetinjastim igrokazom s modelima aviona izvrgli ruglu predsjednika Vlade Andreja Plenkovića i ministra obrane Damira Krstičevića zbog propale kupnje izraelskih aviona F–16 Barak. Plenkovića nisu uzbudili, a Krstičevića su rasrdili do suza.

Zatim je Mostov [narodni] zastupnik Nikola Grmoja Plenkoviću uputio pitanje: "Srbija je otvorila nova poglavlja u pregovorima s EU i Hrvatska po tom pitanju nije ništa učinila iako Srbija ne ispunjava preuzeta mjerila iz poglavlja 23. o pristupanju EU. Vaša ministrica Pejčinović Burić, koja sjedi do vas, krši odluku Vlade i ne saziva Povjerenstvo, a naši logoraši sami bez ikakve pomoći dižu tužbe protiv Srbije. Isto tako, Srbija skriva informacije o nestalima. Možda imamo nekakve koristi od toga; čuo sam da je kolegica Vesna Pusić rekla da ministrica ima velike šanse za glavnu tajnicu Vijeća Europe. Je li to možda znači da, osim podrške ove Plenković-Vrdoljak-Pupovac-Saucha Vlade, ima i podršku Srbije, budući da radi sustavno za srbijanske interese?"

Plenković je „iskočio iz kože". Zapodjenuo je žestok verbalni okršaj s Grmojom, ali je predsjednik Sabora Gordan Jandroković iznenada proglasio stanku i tako prekinuo raspru. To međutim nije ugasilo ratničke strasti. Upravo suprotno, one su se tako rasplamsale te su i „slabokrvnoga" Plenkovića povukle u zastupnički „boj žaba i miševa". Uglađeni je eurohrvat krenuo u fizički obračun s izazivačem Grmojom, ali ga je, mirotvorno mu stavši na put, u tomu spriječio plećati Mostov [narodni] zastupnik Miro Bulj.

To je dakle događaj koji se nije dogodio. Oko njega je nastala medijska epopeja koja se već tjedan dana iscrpljuje u tumačenju protagonističkih motiva i ocjenjivanju njihovih postupaka, nastojeći gurnuti u zaborav krajnji smisao Grmojina pitanja. Ali taj je smisao posve razotkrio sam Plenković rekavši u naknadnom tumačenju svoga izgreda da je htio opovrgnuti javnu sliku (tzv. *image*) veleizdajnika koju mu nameće Grmoja. A budući da u Hrvatskoj, kako u *Abendblattu* propovijeda Tomislav Krasnec, „naprosto nema političkog vođe kojemu

hrvatski suverenitet nije na prvom mjestu“, Plenkovićev je izgred, kazuje globalistička logika, ne samo razumljiv, nego i duboko opravdan.

Tu se međutim nameću ozbiljna pitanja. Ponajprije: Što je izdaja? Izdaja je, jednostavno rečeno, prelazak na protivničku stranu. Čovjek može štošta izdati. Može izdati obitelj, tvrtku, udrugu, ideju, sebe sama. Kraljica je svih izdaja – veleizdaja. To je pak izdaja naroda i države ili, u međudržavnim odnošajima, prelazak na neprijateljsku stranu.

Veleizdaja je najveći politički zločin. Stoga nije čudno što pristojan javni govor izbjegava porabu riječi koja tu stvar označuje, a hrvatsko pravosuđe – hotice ili nehotice –previđa i samu stvar, jer dosad nikomu nije sudilo za zločin veleizdaje.

Odatle izviru velike teškoće u imenovanju tih stvari.

Ako je riječ „veleizdaja“ tabu, kako ćete – primjera radi – nazvati Mesićevo lažno svjedočenje protiv Hrvatske na Haaškomu sudu? Je li to samo krivokletstvo, kako napisa Miroslav Tuđman u knjizi *Vrijeme krivokletnika* (Zagreb, 2006.)? Kako ćete nazvati Sanaderove i Šeksove kultove Carle del Ponte i Milorada Pupovca? Kako ćete nazvati savjetničku službu Marije Pejčinović Burić srpskoj vladi Ivice Dačića? Kako ćete nazvati božićna hodočašća hrvatske državne vlasti k Pupovcu? Kako ćete označiti Plenkovićevu pouku vukovarskom gradonačelniku Ivanu Penavi da je suradnja s Pupovčevim SDSS-om i srpskom zajednicom u Hrvatskoj „strateški interes“ HDZ-a?

Ako se i nađu lažna imena, ona sigurno ne će nimalo uzdrmati ontičku postojanost istine.

Komu se čini da je nevažno kako što zovemo, taj može za svjedokinju pozvati pučku poslovicu: Zovi me loncem, ne udri me kolcem. Meni je u razgovoru o politici bliža misao drevnoga kineskog mudraca Konfucija: „Nazovite okruglu zdjelu okruglom, a uglatu uglatom. Inače će vam propasti država.“

A što može Plenković protiv javne slike kakvu mu „pitura“ [narodni] zastupnik Grmoja? Kako će on „opovrgnuti“ tu sliku? Ne znam. Vidjet ćemo. Znalci međutim tvrde da Plenković nigdje nema nikakva „madeža“.

HS, 25. siječnja 2019.

PROIZVODNJA ISTINE

Ljudi obično ljube istinu potajno i ponizno. Ali ima i primjera vrlo samosvjesne, uzvišene ljubavi. Malo, ali ima ih. Zašto ih je malo? Nitko to ne zna. Možda stoga što je uzvišena ljubav okrutna i što katkad traži najvišu žrtvu.

Izbliza sam znao dvojicu takvih ljubitelja istine – Zvonka Bušića Taika i Slobodana Praljka. Obojica bijahu rodom Hercegovci: prvi gotovo cijeli život barjaktar hrvatske slobode u inozemstvu, drugi hrvatski general u Domovinskom ratu. Obojica bijahu dugogodišnji uznici u tuđini: prvi u Americi, drugi u Europi. Obojica su željela živjeti u istini i slobodi. Kada im je jedno od toga dvoga ili oboje bilo uskraćeno, obojica su svojoj ljubavi žrtvovala život: Bušić nije htio „živjeti u Platonovoj pećini", Praljak nije htio nositi lažnu stigmu ratnog zločinca kojom ga je obilježio Međunarodni kazneni sud u Haagu.

Što je sad to? Zašto, reći će tkogod, ovdje petljam oko istine? Pa svi znamo što je istina! Zna to na svoj način i četverogodišnje dijete koje umuje ovako: „Ako je[st], onda je[st]; ako nije, onda nije." Komu trebaju te teorije? Nisu li one samo neugodan

suvišak ako nam je tako reći prirođena onā klasična teorija koja istinu shvaća kao slaganje stvarnosti i mišljenja? Nije li trebalo odmah udariti „u sridu", onako kako to propisuje stara poetika, a preporučuje i marksistički nauk o primatu prakse pred teorijom? Zašto dakle nisam odmah počeo s praksom, to jest s proizvodnjom istine, nego sam se dao na teorijsko „čihanje" pojmova?

Ima nešto u tim opaskama. Ali stvar nipošto nije tako jednostavna. Uvijek je dobro na početku rasprave odrediti ključne pojmove. Navedeno dječje umovanje ontološki utemeljuje logičko načelo istovjetnosti, što je prvi korak prema teoriji istine. Teorija istine koja istinu određuje kao slaganje stvarnosti i mišljenja vidi istinu kao kakvoću suda: slaganje je istina, a neslaganje neistina. Nauk o primatu prakse pred teorijom nasilni je, da ne velim revolucionarni, izlazak iz začaranoga kruga u kojemu se još uvijek vrti pitanje „što je bilo prije, kokoš ili jaje".

Zašto sam pak počeo kako sam počeo? Jednostavno zbog toga što želim upozoriti da istina nije samo kakvoća suda. Istina se izvan spoznajne protege, gdje joj je oprjeka neistina, proteže i na druga područja, primjera radi, na društvene sustave i ćudoređe. Istini je na tim područjima prava oprjeka laž – neistina smišljena radi obmane. Zbog toga je trebalo početi kako sam počeo.

Evo dvaju lijepih primjera sustavne istine.

Istinu kršćanskoga vjerskog sustava objavio je Isus Krist u odgovoru apostolu Tomi: „Ja sam Put i Istina i Život: / nitko ne dolazi Ocu osim po meni" (Iv, 14,6). Jezgrovito i posve jasno.

Istinu socijalističkoga samoupravnog sustava jugoslavenski su „društveno-politički radnici" zaodijevali u česte društvene „akcije" i „manifestacije". Stoga ju „radni ljudi", koliko god su nastojali, nikako nisu mogli dokučiti, a besposlenoj je „nepoštenoj inteligenciji" to bio mačji kašalj. Jedan moj prijatelj, ni darovit ni natprosječno inteligentan, prozreo ju je gotovo bez ikakva napora. Samo je strpljivo čitao Vjesnik, „glasilo socijalističkog saveza radnog naroda Hrvatske", i najednom mu je

pred očima zablistala istina socijalističkoga samoupravljanja u obliku triju načelnih uporišta na kojima je sustav počivao. Bili su to: „pozitivna nula", „bespovratni zajam" i „revolucionarna strpljivost radničke klase".

Kako danas stoje te stvari?

Nacija se nikad nije tako široko bavila istinom. Praksa je doduše prestala biti kriterij istine, ali kako propada industrija, tako – i još brže – buja proizvodnja istine. Glavni su pokretači te proizvodnje vlast i državne institucije – Vlada, Sabor, PNUSKOK, SOA, Predsjednica Republike i Ustavni sud.

Zahvaljujući njihovim pregnućima, nacija se tovi istinama. DORH-ovom zaslugom konzumirala je istinu: Skupina Borg nije prekršila zakon; PNUSKOK-ovom zaslugom istinu: Blaž Curić ometao je kazneni progon Franje Varge, proizvođača lažnih SMS-ova; zaslugom ministra uprave Lovre Kuščevića i Ustavnoga suda istinu: Referendumske inicijative Narod odlučuje i Istina o Istanbulskoj nisu skupile dostatan broj potpisa; zaslugom SOA-ine interne kontrole i saborskog Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost istinu: SOA nije prijetila smrću Mati Radeljiću; zaslugom Predsjednice Republike istinu: Nije bilo američkoga „ne-dokumenta" (*non papera*) o kupnji izraelskih aviona, ali postojao je „bijeli dokument" (*white paper*); zaslugom Nacionalova glavnog urednika Berislava Jelinića istinu: Slikovne je gnusobe o ministru poljoprivrede i potpredsjedniku Vlade Tomislavu Tolušiću prije objave u Nacionalu pregledala SOA i utvrdila da su – lažne. Iskreni je i uključivi predsjednik Vlade zbog te objave javno pohvalio uzornoga „društveno-političkog radnika" Berislava Jelinića.

Možemo se, ozareni uspomenom Zvonka Bušića i Slobodana Praljka, do mile volje zgražati, ali ta je proizvodnja istine – sustavna istina vladavine Andreja Plenkovića. Ona je kao takva sjajna podloga za najavljeni Zakon o suzbijanju lažnih vijesti i za još nenajavljeni osnutak Ministarstva istine.

HS, 1. veljače 2019.

OGLEDALO GRADA

Zagrebački gradonačelnik i predsjednik političke stranke Bandić Milan 365 neke je svoje sugrađane opet sablaznio, a neke oduševio. One koji se „ne bi šteli mešati“ samo je – tko zna koji put – iznenadio. Čime? Rijetko viđenom iskrenošću i dosljednošću.

Vrtite glavom, odmahujete rukom? Mislite, taj je *герой нашего времени* prostačko spadalo, lažljivac i prevrtljivac?

Dobro, ali dubinski griješite. To zbog čega Bandića doživljujete kao lažljivo i prevrtljivo spadalo samo je osebujna izražajnost prilagođena duhu doba. Ako kažete da Bandić laže, s time će se složiti i oni koji ga vole. Ali reći će oni, Bandić laže koliko je nužno. Mnogo manje nego drugi političari. Obećao je, primjera radi, Zagrepčanima na početku svoga prvog gradonačelničkog mandata, u rujnu 2000., da će za četiri godine sanirati odlagalište otpada u Jakuševcu. A što će biti, pitao ga novinar, ako to ne učini. „Ja ću se onda“, odgovorio je, „ovdje spaliti, na smeću.“ Obećao i – slagao! Pa što? Žao vam je što se nije spalio?! Ma dajte se urazumite, Bandićeve su laži nevine! One su nedužne

špekule u usporedbi s otrovnim lažima drugih političara. A tko Bandiću prišiva prevrtljivost, taj samo pokazuje da ne luči bitno od sporednoga, moderno rečeno – strategiju od taktike.

Tako govori ljubav. No ona i sama ćuti da su joj argumenti slabašni, pa ih ojačava nizanjem Bandićevih neprijepornih zasluga za izgradnju bivšega „glavnog grada svih Hrvata". Ljubav na kraju strastveno „zakucava": Te goleme zasluge poriče samo neutješna zavist, a ne vidi samo slijepa mržnja.

Ima u tomu istine. Koliko? Nitko to ne zna. Kada je pak riječ o naobrazbi, rječitosti, lijepom ponašanju – gradonačelnik, ako i nije baš prostak, svakako je u tim stvarima siromašak. – Čekajte, gospodo – usudih se zamijetiti – ne možete tako! Čovjek je završio studij politologije na Fakultetu političkih nauka Sveučilišta u Zagrebu, duhovno su ga oblikovale Katolička crkva i Savez komunista Jugoslavije (SKJ). U novije vrijeme… – Da, da, u novije vrijeme – zaskočiše me podrugljivci – Bandić radi na sebi. Nedavno je mahnuo izrekom: „Dobar je strah komu ga je Bog dao!" Tu je mudrost pripisao Nietzscheu. Mi se – rekoše – ne sjećamo toga navoda. To dakako ne znači da je navod krivo pripisan. Možda ga je – podsmjehnuše se – Bandić uzeo iz kakva nama neznana hercegovačkog prijevoda Nietzscheova slavnog djela „Tako je govorio Zaratustra" *(Also sprach Zarathustra).*

Ne znam što Bandić čita. Ako čita Nietzschea, vjerojatno ne čita *Zaratustru*. Prije će biti da se zagrebački gradonačelnik sladi aforizmima iz spisa „S onu stranu dobra i zla" (*Jenseits von Gut und Böse*).

Odakle mi to?

Nisam to izvukao iz šešira, nego iz Bandićeve visoke politike. A nju je mogao vidjeti svatko tko nije htio biti slijep. Ta se politika ocrtava kao naprjedno natražnjaštvo.

Naravna dobrohotnost i plaćena zaboravnost više se ne sjećaju da je Bandić, kada je umirao Savez komunista Jugoslavije (SKJ), s Ivicom Račanom oživljivao hrvatski ogranak te zločinačke organizacije; naravna dobrohotnost i plaćena zaboravnost više

se ne sjećaju da su reanimatori svomu prežitku isprva bili nadjenuli ime Stranka demokratskih promjena – Savez komunista Hrvatske (SDP – SKH) i da su ga tek nakon nekoliko godina odbačajem troslova SKH i novim čitanjem troslova SDP preimenovali u današnju Socijal[no]demokratsku partiju Hrvatske (SDP); naravna dobrohotnost i plaćena zaboravnost više se ne sjećaju da je Bandić donedavno na reveru nosio lik velezločinca Josipa Broza i da je junački branio zagrebački Trg maršala Tita od promjene imena, sve dok ga nisu, ucjenom oko stvaranja zastupničke većine u Gradskoj skupštini, slomili Neovisni za Hrvatsku. To defetističko stanje duha nacije stvorila je prevratnička politika nakon smrti Franje Tuđmana, a nema sumnje da su tomu uvelike pripomogli oni crkveni knezovi koji, vazda gladni javnoga novca, Bandića štuju i pozdravljaju kao kakva svetca.

Treba li se onda čuditi što Bandić u ime svih Zagrepčana poziva Dragana Markovića Palmu, gradonačelnika Jagodine, u službeni posjet Zagrebu i s njim se javno bratimi, iako Hrvatska pamti toga čovjeka iz Domovinskog rata kao pobratima četničkoga zločinca Željka Ražnatovića Arkana? Treba li se čuditi što se Bandić na pravoslavnom božićnom domjenku ulaguje Pupovčevim Srbima vičući: „Šta manjina?! Niste vi manjina, vi ste narod!“ Treba li osuđivati to što Bandić sada u ime svih Zagrepčana odlikuje Medaljom Grada Zagreba Budimira Lončara, koji svojom dugom političko-policijsko-diplomatskom karijerom simbolizira radikalno nijekanje svega onoga za što su Hrvati ginuli u Domovinskom ratu?

Bandić tim postupcima iskreno i dosljedno pokazuje naciji da je on „dobar čovek, drug i starešina“. A to u današnjoj Hrvatskoj može činiti samo onaj tko stoji – s onu stranu dobra i zla.

Možemo dakle što hoćemo. Možemo se diviti, možemo se zgražati, možemo zanemarivati, možemo osuđivati. Ali što god mi činili, Milana će Bandića, predsjednika stranke Bandić Milan 365, povijest pamtiti kao vjerno ogledalo Zagrepčana i Zagreba Bandićeva doba.

HS, 8. veljače 2019.

ZA BRUSELJ SPREMNI

Za sto dana Europska će unija izabrati novi sastav zastupnika u Europskom parlamentu. Dosad je te izbore diljem Europe odlikovala mala izlaznost birača na birališta. Ove godine – zbog izlaska Ujedinjenog Kraljevstva iz Unije i zbog dvojbe „savezna država ili savez država", koja sve jače razdire Uniju – ti bi izbori mogli biti zanimljiviji nego inače. Ali ni u jednoj se državi članici ne očekuje pretjerano zanimanje birača.

Zašto je to tako?

Ljudi sliježu ramenima. Nema demoskopskih istraživanja ili su, ako ih ima, njihovi rezultati nedostupni javnosti. Kritički se promatrači stoga domišljaju. Jedni vele, Unija je projekt političkih elita. Europski puk ne shvaća taj projekt. Doživljuje ga fatalistički, kao Krležin kmet tlaku: „Nigdar ni tak bilo / da ni nekak bilo, / pak ni vezda ne bu / da nam nekak ne bu." Drugi vele, Unija je prevelika. Tako velika da se pojedinac nikako ne može s njom poistovjetiti. Što je Portugalac Fincu, što Šveđanin Grku? Europljanin je entitet bez europskog identiteta! Treći se podsmjehuju. Unija je, vele oni, golemo carstvo bez cara, skle-

pano od 28 kraljevstava bez stvarnih kraljeva. Carstvo ima vladu – tzv. Europsko povjerenstvo. Tu vladu biraju predsjednici vlada država članica. Carstvo ima i parlament – tzv. Europski parlament. Taj je parlament pravo čudo! Po čemu? Po tomu što je jedini parlament na svijetu koji ne donosi zakone! Koga to može zanimati, osim dakako plaćenika toga političkog čudovišta! Upravo tako, prisnažuju četvrti: Središnja zemlja Europske unije politički je Moloh! Ona nemilosrdno izrabljuje svoje siromašne posestrime i proždire im – djecu!

Hm, da, argumentacija je „zapjenjena". Ali činjenice su neporecive. Obzirno ih je izložio Marjan Bošnjak u knjizi *EU? – Ne, hvala,* koju je god. 2010. objavio o svom trošku. Knjiga je u javnim priopćivalima temeljito prešućena, a pisac u Zagrebu nije uspio ni unajmiti dvoranu za njezino javno predstavljanje.

Nije to čudno. U to su vrijeme HDZ-ov Vladimir Šeks i SDP-ov Peđa Grbin, partijski ustavnopravni stručnjaci, minirali „Tuđmanovu tvrđavu". – Što je – pitate se – sad to? Ubojita metafora?! – Dobro, mogu to i nježnije reći. Tada je taj stručni dvojac izmijenio Tuđmanov ustavni članak 141., koji je određivao da Republika Hrvatska može, voljom većine svoga ukupnog biračkog tijela izraženom na referendumu, ulaziti u saveze s drugim državama. Kako su Šeks i Grbin bili odveć „demokratski" nastrojeni, oni su svojom izmjenom dokinuli referendumski kvorum i odredili da je za pravovaljanu odluku na referendumu dostatna većina glasova birača koji pristupe glasovanju.

Po tim pravilima održan je 22. siječnja 2012. referendum o ulasku Republike Hrvatske u Europsku uniju. Na birališta je izašlo 43,61 posto birača. Čestiti su brojači glasova utvrdili da je 66,27 posto birača glasovalo za ulazak, a 33,13 posto protiv ulaska u Europsku uniju. Slavna dvotrećinska većina zadivila je tada svijet, a eurohrvati se i danas diče njezinom dvodecimalnom točnošću, premda dobro znaju da je ta većina – koja je 1. srpnja 2013. trijumfalno gurnula Hrvatsku u Europsku uniju – u naravi bila znatno manja od jedne trećine ukupnoga broja birača.

Dobro, reći ćete, bilo pa prošlo. Komu to sada treba? – Bilo jest, ali na žalost prošlo nije. A treba meni. Podsjećajući na te

stvari, ja ispovijedam priprostu vjeru da se na prijevarnu temelju ne može graditi ništa drugo doli nova prijevara.

Ispravnost toga krivovjerja potvrđuje ponašanje vlasti u zadnjih pet i pol godina. Vlast redovito hvali Uniju. Pri tomu u novije vrijeme na sav glas ističe Pelješki most kao sjajan bruseljski dar Hrvatskoj. Krasno. Ali nitko ne spominje da Hrvatska svake godine samo u obliku gole članarine Bruselju daruje vrijednost mnogo veću od vrijednosti jednoga Pelješkog mosta. Otkad je ušla u Europsku uniju, Hrvatska je izgubila oko 250.000 mlađih žitelja. Za malobrojnu, i onako demografski staru naciju to je ravno katastrofi. No Večernji se list ne da. On po baranjsko-slavonsko-srijemskoj pustoši svaki dan neumorno slika „Plenkijeva sretna sela“, a njegov kolumnist Davor Ivanković zamjećuje i promjenu selidbenog trenda: dolazak stranaca u Hrvatsku. Kakva laž! U Hrvatsku su, koliko se sjećam, stranci pohrlili odmah čim je nakon Tuđmanove smrti počela velika rasprodaja nacionalnih dobara.

No vratimo se euroizborima. Što Hrvatima mogu ponuditi kandidati za zastupnike u Europskom parlamentu? Ništa bitno. Oni koje izaberemo imat će golemu plaću, moći će se u Parlamentu koji ne donosi zakone družiti sa svojim sličnicima, kao Andrej Plenković i Ivan Jakovčić s Antonijem Tajanijem, ali ne će moći zastupati probitke svoje nacije jer će, djelujući u okvirima ideoloških klubova velikih europskih stranaka, zastupati tobožnje probitke svih 500-tinjak milijuna Europljana. Stoga će domaća predizborna obećanja uglavnom biti pokušaji prijevare. Kad bi zanemarili svoju „ulogu“ u izbornomu postupku, svi bi hrvatski kandidati mogli iskreno agitirati poput onoga šaljivčine iz Prološca što je, natječući se za mjesto općinskoga načelnika, vikao: „Izaberite mene! Meni će biti bolje, a vama kao i dosad!“

Što dakle, izaći na izbore ili ne izaći? Svakako izaći. U koloniji su euroizbori prava igra, a igra je, kao što veli staro geslo „Kruha i igara!“, polovica pučkih potreba.

HS, 15. Veljače 2019.

DVA RIČUĆA LAVA

Gotovo je. Što je gotovo? Odbijena su oba zahtjeva za održavanje referenduma što su ih na izmaku proljeća prošle godine pripremile građanske inicijative Narod odlučuje i Istina o Istanbulskoj.

Te su inicijative skupile po četiristotinjak tisuća biračkih potpisa kojima su poduprle svoje „populističke" zamisli. Građanska inicijativa Narod odlučuje predložila je promjenu izbornoga sustava, a Građanska inicijativa Istina o Istanbulskoj opoziv saborske ratifikacije Istanbulske konvencije. Tako su dva referenduma kao dva „ričuća lava" sedam mjeseci uznemirivala vlast i oporbu u Hrvatskoj.

Protivnici „populizma" (HDZ, SDP, HNS i SDSS) odmah su shvatili da bi „narodni" referendumi ugrozili njihovu „političku stabilnost", pa su, čim su čuli riku, složno – uz pomoć Ministarstva uprave, Apisa i Ustavnoga suda – stali suzbijati „populističke" zvijeri. I neumorno su ih suzbijali sve dok im Hrvatski [državni] sabor nije zadao smrtni udarac prihvativši u petak, 15. veljače 2019., izvješće svoga Odbora za Ustav, Po-

slovnik i politički sustav, sažeto u tvrdnju Ministarstva uprave da ni jedna ni druga inicijativa nije prikupila dostatan broj valjanih potpisa.

Nazočna su bila 123 narodna zastupnika; 105 ih je glasovalo „za“ brojidbu Lovre Kuščevića i Apisa, 16 je glasovalo „protiv“ prihvaćanja izvješća, a 2 su bila „suzdržana“.

Dobro, reći će ljubitelj „političke stabilnosti“, to treba što prije zaboraviti. Trebalo ili ne trebalo, nema sumnje da će se i to, kao i mnogo drugih stvari, prije ili poslije zaboraviti. Ali zaborav, bio poželjan ili nepoželjan, nije razlog da ne zapišem ovih nekoliko opazaka.

Potpisao sam oba zahtjeva za održavanje referenduma, premda nisam gajio nadu u njihovo raspisivanje. Znao sam od kakvih je elemenata složen Hrvatski [državni] sabor, a svakomu je tko to zna jasno da takvi [narodni] zastupnici, budu li morali birati između svoje Vlade i građanskih inicijativa, nikada ne će Vladi okrenuti leđa.

Zašto sam onda potpisao te zahtjeve? Vjerujem da je i izgubljena bitka za pravu stvar – pobjeda, a i dobivena bitka za krivu stvar – poraz. Sumnjate? Svrnite pogled već danas, a kamoli za koju godinu, na gospodina Hrvoja Pendea, glasnogovornika Građanske inicijative Narod odlučuje, i na gospođu Kristinu Pavlović, glasnogovornicu Građanske inicijative Istina o Istanbulskoj, pa pogledajte ministra uprave Lovru Kuščevića, junačkoga branitelja „političke stabilnosti“ Andreja Plenkovića. Možda vam odmah sijevne.

Što se pak tiče prijedloga referendumskih inicijativa, nisam imao prigovora zahtjevu za opoziv ratifikacije Istanbulske konvencije, a prijedlogom za promjenu izbornoga sustava nisam bio posve zadovoljan. Zašto? Prilike su odavno sazrjele za korjenitu promjenu. Trebalo je zahtijevati izjednačenje svih državljana u političkim pravima, zamjenu dosadašnjeg proporcionalnog izbornog sustava jednostavnim većinskim sustavom, smanjenje broja narodnih zastupnika u Saboru sa 151 na 100

do 120 i ustanovljenje toliko podjednakih izbornih jedinica koliko bude zastupnika. Zahtjev Građanske inicijative Narod odlučuje ipak sam potpisao jer sam ga smatrao prvim korakom prema republikanstvu Republike Hrvatske.

Što bi se dobilo korjenitom promjenom izbornoga sustava? Dokinula bi se „pozitivna" politička diskriminacija; zastupnički se mandati više ne bi stjecali na osnovi nehrvatske etničke pripadnosti, protivljenja političkomu hrvatstvu i nepoštenog D'Hondtova načina pretvaranja biračkih glasova u zastupničke mandate; Hrvatska više ne bi bila republika u kojoj su na snazi dva izborna sustava – jedan za etničke Hrvate, a drugi za etničke nehrvate; ograničila bi se svemoć stranačkih vođa; „saborskim" bi se zastupnicima vratilo dostojanstvo narodnih zastupnika jer se od njih ne bi iziskivala samo odanost političkoj stranci (što se obično svodi na odanost stranačkomu vođi), nego bi se podjednako tražila i odanost probitcima izborne jedinice i cijele države; smanjili bi se izborni troškovi i prostor za političku korupciju; uljudio bi se javni govor, barem toliko da nitko, pa ni srpski knez Milorad Pupovac, više ne bi mogao u Hrvatskomu [državnom] saboru nekažnjeno vrijeđati hrvatske suvereniste nazivajući ih neiživljenim pederima i huljama.

Zar ja, pitate se, doista vjerujem u sve to što sam ovdje nadrobio? To su ideali. Možda se ne će ostvariti. No puno mi je teže povjerovati da će itko, gaseći proplamsaje narodne volje kao Lovro Kuščević ona dva referenduma, moći zadugo očuvati Plenkovićevu „političku stabilnost" sazdanu na plećima divova hrvatske državne politike: Ivana Vrdoljaka, Milorada Pupovca, Tomislava Sauche, Branimira Glavaša i Milana Bandića.

HS, 22. veljače 2019.

POLITIČKO GLUMIŠTE

– Evo ga, na! – pomislit će tkogod – neko je vrijeme s neznana razloga uljudno šutio, a sad se, ničim izazvan, po uzoru na Gospodaricu Pantovčaka, preko noći okrenuo za 180 stupnjeva! Od njega bismo očekivali, ako već zausti o kazalištu, da će štogod reći o Miri Gavranu. Ni u snu nismo mogli pomisliti da bi nas mogao zlostavljati „lijevom" slavom Olivera Frljića! Ali tko će ih znati, svi su oni – i Bendžo, i Gavran i Frljić – podrijetlom iz Herceg-Bosne.

Slava Herceg-Bosni, ali takvu pomisao treba odmah suzbiti. Nikada mi nije padalo na pamet da bih svojom nestručnošću, makar samo u jednom broju, mogao ispuniti onu prazninu što ju je u Hrvatskomu slovu za sobom ostavio Igor Mrduljaš. Ovdje je „političko glumište" puka metafora. Doduše dvostruka, ali ipak samo zamjena za novinarski izričaj „politička scena" ili, bolje, „politička pozornica". Ne ću dakle ni o Gavranu ni o Frljiću.

Ali ne tajim da je poticaj članku teatrološke naravi. Došao je iz daljine i davnine – iz Falačke na izmaku XVIII. st., točnije iz

govora Friedricha Schillera o mogućoj narodnoodgojnoj ulozi kazališta. Govor je održan pred feudalnim gospodarima kneževine, a tiskom je sačuvan pod naslovom „Glumište gledano kao ćudoredna ustanova“ (*Die Schaubühne als eine moralische Anstalt betrachtet,* 1784.).

Daleko sam od toga da bih sa Schillerom dijelio prosvjetiteljsku iluziju o ćudorednoodgojnoj moći kazališta. I u Hrvatskoj i drugdje u svijetu od kazališta je u tom pogledu puno moćnije stvarno političko glumište. Kazališne predstave povremeno posjećuje razmjerno malen broj ljudi. I rijetko će tko od posjetitelja kazališnih predstava u svom društvenom ponašanju potražiti i naći ćudoredni uzor u kakvu dramskom liku. Stvarno političko glumište načelno je otvoreno pogledu svih državljana, i mnogi će se državljani u svom društvenom ponašanju ćudoredno suobličiti s nositeljima državne vlasti. Koliko stoga što cijela nacija bez prestanka gleda stvarno političko glumište toliko i stoga što su Hrvati od Drugoga svjetskog rata do dana današnjega – jednako u „narodnoj“ (socijalističkoj) i u „liberalnoj“ (kapitalističkoj) demokraciji – vazda bili i ostali proleterski aristokrati.

Kako to?! Lijepo. U tom prilično dugom razdoblju uvijek su za mjesne, područne i državne dužnosnike birali „najbolje“ ljude. Ne vjerujete? Komunistička ih je partija, sjećaju se stariji Hrvati, u svojoj jednostranačkoj „narodnoj“ demokraciji na izbore tjerala pod parolom „Drugovi, birajmo najbolje!“, a i u današnjoj mnogostranačkoj „liberalnoj“ demokraciji Hrvati slobodno biraju – najbolje! Kako iz obiju revolucija iznesoše gaće na štapu, što su ti ljudi drugo nego proleterski aristokrati?

Stoga je u odgojnom smislu prevažno kako se političko glumište, koje se tako periodički uvijek iznova ustanovljuje, obraća naciji. Barem prvaci drame ne bi smjeli pokazivati da im je sadržaj temeljnih pojmova mutan.

Zgodan je primjer objava s „najvišega brda“ da je ostavka nesretne ministrice Gabrijele Žalac stvar „moralne i etičke odgovornosti“. Nije to samo pleonazam, nešto poput smiješno

udvojenog veznika „no međutim“; to je i jasan znak da govornik ili govornica sadržajno ne razlikuje „moral“ (ćudoređe) i „etiku“ (nauk o ćudoređu), jer da razlikuje, sigurno bi znao ili znala da nema „etičke odgovornosti“. Uostalom, objava je sama o sebi sablažnjiva jer kršenje zakona (vožnju automobila bez vozačke dopusnice) prepušta individualnoj savjesti. Vrijedi li to za sve državljane ili samo za državne dužnosnike?

Tu se, na žalost, moram složiti s onim moralistima s kojima zbog ćudorednih razloga ne bih ni u isti tramvaj ušao. Gorko sam se smijao kada su, ne tako davno, ćudorednom „maglom“ branili nedužnost Radimira Čačića u prometnoj nesreći koja je u Madžarskoj odnijela dva ljudska života. Oni danas bez prestanka kokodaču: „Ostavka! Ostavka!“, a najglasnija je među njima zakonski neporočna bivša ministrica Anka Mrak Taritaš.

Kakvo nam je, dakle, političko glumište? Trijumfira li na tim „daskama“, koje našim najboljima „život znače“, politička krjepost ili nešto drugo? O tomu se ne mogu složiti ni najmudriji tvoritelji javnoga mnijenja. Stoga bi možda bilo dobro da sami svrnemo pogled na netom održane područne izbore za Skupštinu Ličko-senjske županije.

Tamo je HDZ despota Andreja Plenkovića sa svojim klijentima premoćno pobijedio HDZ Darka Milinovića, a omjeri snaga tako su se posložili da Plenković može oblikovati skupštinsku većinu samo u savezu s HDZ-om Darka Milinovića ili u savezu s HSP-om Karla Starčevića. Plenkovićev će dakle HDZ, ako takav savez sklopi, imati slabiju vlast od one što ju je imao prije nepotrebnih izbora. Ako ga ne sklopi, izgubit će vlast. Divota je takva izbornoga ishoda u tomu što se on u HDZ-u – protupopulistički! – slavi kao sjajna pobjeda populističke pameti Roberta Kopala i političkoga ugleda Andreja Plenkovića.

HS, 15. ožujka 2019.

MULJANJE O SUVERENIZMU

Malo tko zna za knjigu Ralpha Keyesa „Postistinsko doba: nepoštenje i prijevara u suvremenom životu“ (*Post-Truth Era: Dishonesty and Deception in Contemporary Life,* 2004.). Mene je na tu knjigu upozorilo Uredništvo Oxfordskih engleskih rječnika *(Oxford English Dictionaries)* kada je imenicu *post-truth* (post-istina) izabralo za međunarodnu Riječ godine 2016. na anglosaskom jezičnom području.

„Riječ godine“ – što bi to bilo? Bio sam krivo pomislio: najčešće rabljena riječ u javnom govoru. No rečeno me je Uredništvo poučilo: Nipošto, to je riječ koja „najbolje opisuje dušu godine“.

Sudi li se po političkim zbivanjima („Brexit“, migracije, izbori za Europski parlament), u tom bi smislu „Riječju godine“ 2019. u Europskoj uniji mogla postati riječ „suverenizam“.

A što je suverenizam, Hrvatima ne treba tumačiti. Svi to znaju, podjednako Hrvati, eurohrvati, jugohrvati, transhrvati i „politički nehrvati“ – Milorad Pupovac i njegova sljedba u Hrvatskomu [državnom] saboru. Ali kako se sva ta znanja međusob-

no ne slažu, moja mi školnička narav (dugo sam naime radio kao profesor), ne da mira. Stoga molim da mi se oprosti što ne mogu posve odoljeti prosvjetiteljskom nagonu.

Ne kanim, a i da kanim, ne bih mogao zbog ograničenosti prostora gnjaviti čitatelja modernim historijatom ideje suverenosti od Jeana Bodina preko Thomasa Hobbesa, Johna Lockea, Jean-Jacquesa Rousseaua do Emmanuela Josepha Sieyèsa. Zaobići ću izgradnju apsolutne monarhije i teorije „društvenoga ugovora", samo ću se osvrnuti na korijen riječi „suverenost" i njegovo značenje ne razglabajući o različnim aspektima suverenosti: državne (unutarnje i vanjske), narodne i nacionalne.

Riječ „suverenost" (ili „suverenitet") u hrvatskom je jeziku posuđenica iz francuskoga (*souveraintė*), a izvedena je iz korijena „*souverain*" (vrhovovan, najviši, neograničen). Nekoć se prevodila riječju „vrhovništvo". Značenje joj jasno i razgovijetno određuje latinski dvoslov „*summa potestas*" (najviša vlast), što će reći: vlast nad kojom nema druge vlasti. Najviša je vlast ipak dvostruko ograničena: izvana međunarodnim, iznutra nacionalnim pravom. S izgradnjom nacionalnih država nakon Westfalskoga mira (1648.) i osobito nakon Francuske revolucije (1789.) suverenost je – uz ozemlje, pučanstvo i pravni poredak – bitno obilježje države.

Zbog toga po Ustavu „U Republici Hrvatskoj vlast proizlazi iz naroda i pripada narodu kao zajednici slobodnih i ravnopravnih građana" (čl.1., st.2.), a „Suverenitet Republike Hrvatske neotuđiv je, nedjeljiv i neprenosiv" (čl. 2., st. 1.).

Ne mislim osobito visoko ni o politološkoj naobrazbi naših znanstvenika, a kamoli o politološkoj naobrazbi političkih bukača i izbornih takmaca.

Za to imam dobre razloge. Kada čujem kako politolog „suvereno" tvrdi da je „suverenizam" uljudna zamjena za „nacionalizam", a „nacionalizam" uljudna zamjena za „ustaštvo", dođe mi da se urnebesno nasmijem. Zašto? Pa znalac očito ne zna da je narod kulturna zajednica, a nacija njegova politička nadgradnja!

Narod živi svoje osebujne vrjednote kako može, a nacija svim silama čuva njegovu samobitnost. Nacija se od naroda razlikuje samo po tomu što odlučno odbacuje tuđinsku vladavinu. Taj lûk od „suverenizma" preko „nacionalizma" do „ustaštva" umalo me nije potaknuo na razmišljanje o hrvatskomu suverenizmu od Ante Starčevića preko Ante Pavelića do Franje Tuđmana. Od toga pothvata u zadnji me je čas odvratio Mirko Galić, kojega je u Večernjemu listu duboko ožalostila vijest da prosvjednici u Beogradu obsjedaju „europskog Vučića" (K. Grabar-Kitarović) i plaše ga povicima: „Ustaše! Ustaše!"

A hrvatski politički bukači i izborni takmaci? Svi oni žude za zastupničkim mjestom u Europskom parlamentu. Najgori su, veli Andrej Plenković, oni što se predstavljaju kao suverenisti. Plenković ih grdi kao Odisej Terzita. No, još ih ne tuče žezlom po glavi. Što oni, pita Plenković, znaju o suverenosti i suverenizmu? I odgovara: Ništa. Što zna Pernar o Europskoj uniji?! Što zna Hasanbegović o Bleiburgu? Oni ne razumiju politiku! Kao što ni hrvatski biskupi nisu razumjeli Istanbulsku konvenciju! A mi – novcem Europske unije! – gradimo Hrvatsku. Ima li išta „suverenističkije" od gradnje Pelješkoga mosta?

Plenković je djelomice u pravu. Doista, nema ništa „suverenističkije" od gradnje mosta! Ne toliko zbog gramatike koliko zbog zbilje. Zbilja znatno jače od gramatike onemogućuje Plenkovićev hrgasti komparativ, jer u zbilji nema više vlasti od – najviše vlasti. Tu banalnost shvaća i najgluplji Hrvat. Ako ne diskurzivno, onda intuitivno. Svatko naime vidi da Lijepa Naša pod Plenkovićevom namjesničkom vlašću biva sve manje naša.

Stoga mi dođe da kriknem: Ne govorite gluposti! Suverenizam u politici nije ni bedastoća ni ispraznica. Suverenizam je odanost ideji suverenosti. Bez te odanosti nema državne politike. Ali ne kriknem. Ugrizem se za jezik, jer se sjetim pouke Ante Starčevića o takvim ljudima: Zaludu im govoriš; oni bo ne mogu biti ni bolji ni gori; to su ljudi pasmine slavo-serbske, pa ih se nikakov nauk ne prima.

HS, 22. ožujka 2019.

TRI BUNE

Gdje to moja neznatnost – čudi se čitatelj – na ovoj „Baltičko-jadranskoj uspravnici“ vidi nekakva Matiju Ivanića, Matiju Gubca, Györgya Dózsu?! Radnici i seljaci na prijelazu su iz „atlantskoga“ u „globalno doba“ uglavnom odumrli. S njima su poumirale i njihove bune.

Točno. Ali radnička je i seljačka avangarda i te kako preživjela. No ona se je uglavnom pripitomila. Udobno živi u nišama slobode što ih osiguravaju demokratska vlast (u blizini europskih fondova), visokoškolska nastava (u autonomiji sveučilišta) i globalno civilno društvo (u vodstvima tzv. nevladinih organizacija).

U početku polovičnoga nacionalnog, društvenog i državnog prevrata u Hrvatskoj ta je avangarda bila tiha kao bubica. Danas – što jest, jest – ona sa spomenutih mjesta povremeno poziva u ljut klasni i nacionalni boj. Ali nije to nikakvo zlo! Dapače, da nije Milorada Pupovca, Mate Kapovića, Tvrtka Jakovine, Hrvoja Klasića, Ive Goldsteina i Dragana Markovine, Hrvati bi prije ili poslije svisnuli od nesnosne dosade koju oko sebe širi Plenkovićev sluganski suverenizam.

– Ej – korim sebe sama – budi malo obzirniji! Možda čitatelja zanima kamo si to naperio s tako blesavim naslovom?

Dobro, nisu to baš tri bune, to su zapravo – pobune! Tko se u njima buni? Krivo pitanje. Ne tko, nego što. Instinkti, instinkti se bune! Takvih je pobuna mnogo, ali ovdje ću dotaknuti samo one tri s kojima je nacija ušla u ovo proljeće: „fertutmu“ oko dviju kuma, zagrebački „trijumf“ Jelene Veljača u ožujku i akademsku „frku“ oko časti i počasti za Milana Bandića, zagrebačkog gradonačelnika i predsjednika političke stranke „Bandić Milan 365 – stranke rada i solidarnosti“.

Kume Marijana Obradović i Gabrijela Žalac vozile su automobil svaka u svom zavičaju, ona u Zlatnoj dolini, ova u Slavoniji. Gospođa Obradović vozila je u prosincu prošle godine, a gospođa Žalac u ožujku ove godine. U vožnji su – gospođa Obradović „pod utjecajem alkohola“, a gospođa Žalac bez vozačke dopusnice – nesretnim slučajem ozlijedile po jednu pješakinju. Gospođa Obradović svoju je žrtvu unesrećila na nogostupu, a gospođa Žalac svoju na kolniku. Gospođa je Obradović pobjegla s mjesta nesreće, a gospođa je Žalac postupila ispravno. Obje su žrtve hospitalizirane.

I tu bi vjerojatno priči bio kraj da gospođa Žalac nije u Plenkovićevoj Vladi ministrca europskih fondova i regionalnog razvoja. Nagađalo se i da ju Plenković kani poslati kao „perspektivan kadar“ u Bruselj.

U takvim su se okolnostima, naravno, odmah pobunili pravednički instinkti političke oporbe, pa je nacija – zahvaljujući „istraživačkom novinarstvu“ – doznala sve ono što je i prije znala o dužnosničkim zlorabama službenoga položaja, o utjecanju na rad represijskoga aparata, o obiteljskim vezama, o imovnom stanju. Doznala je i sve ono što se nekako moglo nalijepiti na ministricu Žalac. Pod pritiskom takvoga „javnog znanja“ policija je pokrenula reviziju svoga postupanja i u slučaju prometne nesreće ministričine kume gospođe Obradović.

Drugu pobunu povela je glumica Jelena Veljača. Ona je preko *Facebooka* pozvala Zagrepčane na javni prosvjed protiv „rodno uvjetovanog nasilja" u obitelji. Prosvjed je održan kao prekrasan homagij Istanbulskoj konvenciji, pod naslovom „Spasi me!" Tu se vrlo lijepo uslikao Andrej Plenković. Kolinde Grabar-Kitarović nije bilo ni blizu. Stoga je zaradila javni prijekor gospođe Veljača. Ali to je već sutradan izglađeno. Gospođa je Veljača lijepo primljena i na Griču i na Pantovčaku. Silazeći s tih brda, nagađaju zlobnici, vjerojatno se gospođa Veljača poput lisice osmjehivala onoj svotici novca što ju je predsjednik Vlade u Državnom proračunu osigurao za provedbu Istanbulske konvencije. A kako sada stvari stoje, gospođa se Veljača može nadati i čvrstoj državnoj potpori bude li se natjecala za kakvo mjesto u „stambolskoj" hijerarhiji.

Podrugljivci se šale. Plenković je naš postmoderni Montesquieu. Ako mu damo još jedan mandat, on će subalternu hrvatsku vlast postmoderno podijeliti ne na tri, nego na četiri dijela: na zakonodavnu, izvršnu, sudbenu i – vlast Jelene Veljača.

A sad će, očekuje sumnjičavi čitatelj, Bendžo krenuti stopama Slobodana Prosperova Novaka i agitirati za dodjelu počasnoga doktorata Sveučilišta u Zagrebu Milanu Bandiću, predsjedniku Bandića Milana 365 – stranke rada i solidarnosti?

Žao mi je što ću iznevjeriti tu zlobu. Nisam pametniji od prof. dr. Novaka, ali u takvim stvarima nerado idem utrtim stazama. Ni u najluđem snu ne bi mi palo na pamet predložiti da se Milanu Bandiću dodijeli počasni doktorat. Ali dodjeli se ne protivim. Tu je riječ o časti i počasti. Čast je ćudoredan odnos prema ljudima i društvu, a počast znak da ljudi i društvo takav odnos cijene. Nema dvojbe da u akademskoj zajednici ima dosta ljudi koji duboko štuju lik i djelo Milana Bandića. Pa neka ga i časte. Neka se, rekli bi stari Latini, *similes simili* raduju.

HS, 29. ožujka 2019.

BUKA OKO NIČEGA

Tri, četiri – sad! Zaustimo uznosno: Predsjednica je prije tjedan dana raspisala Druge izbore za zastupnike u hrvatskomu nad-parlamentu, u parlamentu „naše šire Domovine“ iliti jednostavno – u Europskom parlamentu! Dakle, za manje od dva mjeseca, točnije 26. svibnja, politički će Hrvati (Hrvati, eurohrvati, jugohrvati, etnički nehrvati i transhrvati) izabrati 12 (ako Britanci odu) ili 11 (ako Britanci ne odu) od 751 zastupnika u Europskom parlamentu!

Nezahvalno bi bilo ne prisjetiti se u ovoj visokoj prigodi kako smo dospjeli u to blaženo stanje.

Nacija se nakon preminuća Franje Tuđmana, iscrpljena Domovinskim ratom i ubitačnom ljubavlju tzv. međunarodne zajednice prema Hrvatskoj, bila sunovratila u ružan san. No nekim se čudom, nakon desetljeća i pol teške pokore, na posljetku ipak ponosno probudila u – Europskoj uniji.

Što je sad to?! Kanonski „dobro ugođeno“ prisjećanje. Nekanonsko pamćenje odbacuje to prisjećanje kao ordinarnu laž.

Nije bilo nikakva sna i nikakva čuda! Da nisu „ustaše“ i „partizani“ (manje od jedne trećine ukupnoga broja birača na referendumu!) poslušno slijedili Vladimira Šeksa i Peđu Grbina kada su im dignuli u zrak „Tuđmanovu tvrđavu“ – što bi bilo od hrvatskoga članstva u Europskoj uniji? Ništa.

– Tako je – rekao bi Tvrtko Jakovina. – Ali treba pisati „korisnu povijest“.

A narod, tumače dalje štovatelji Vladimira Šeksa i Peđe Grbina, što hoće taj narod? Narod, kao što je davno rečeno, hoće biti prevaren (*populus vult decipi)*, a narodna je volja demokraciji sveta.

Pristojan se čovjek križa: *Apage!* Napasnici međutim ne odustaju. – Nije to – vele oni – tako loše kako misle moralisti. – I vitlaju argumentima kao sabljama krivošijama: – Da nisu Šeksovi i Grbinovi „ustaše“ i „partizani“ prevarili narod, ne bi pisac ovoga otrovnog članka i njemu slični mudrijaši danas bili ponosni građani Europske unije. Vjerojatno bi na zapadu Zapadnoga Balkana „mrčili hartiju“ ili trabunjali na Međumrežju o slobodi, neovisnosti i suverenosti. To su neprosvijetljeni ljudi. Nije ih prosvijetlilo ni slavno komemorativno svjedočanstvo Zdravka Tomca, koji je u svečanim okolnostima priopćio da mu je Tuđman [valjda za života?!] u četiri oka nogometnim rječnikom odao svoju državnopolitičku tajnu: Borba za slobodu, neovisnost i suverenost Hrvatske samo je prvo poluvrijeme; drugo je poluvrijeme borba za njezino članstvo u Europskoj uniji [što će reći: borba protiv slobode, samostalnosti i suverenosti].

To je, dakako, ludo. No, ima tu i jedna naoko razumna, ali gola laž. Tvrde da se ja i meni slični ljudi ponosimo time što smo kao stoka sprаćeni u Europsku uniju. Mi se, upravo suprotno, toga sramimo. Gledamo kako nam Europska unija robi i pustoši Hrvatsku, a na zbivanja u Europskoj uniji možemo, kako reče Nigel Farage, utjecati koliko i zatvorenik na jelovnik u zatvoru.

No, vratimo se izborima. Vlada je prije nekoliko dana suparnicima znatno povisila dopušteni izborni trošak – s dosadašnjih jedan i pol (1,5) na sadašnja četiri (4) milijuna kuna. Time je naglasila koliko su Hrvatskoj važni njezini nad-parlamentarni izbori. Političke stranke, stranački savezi i skupine građana odmah su se dali na posao. Slažu se kandidatske liste, objavljuju programi, napuhuju brojevi mandata kojih se tko nada domoći na izborima. Agencije za propitivanje (i stvaranje) javnoga mnijenja bez prestanka rade punom parom. Sve u svemu, vrlo živahna agonistika.

Čemu tolika buka oko ničega?

Kako ničega?! Europski parlament doduše ne donosi zakone, pa je, gleda li se izravno, hrvatsko sudjelovanje u tom parlamentu doista čisti politički privid.

Ali sudjelovanje u tom prividu nema samo političke protege. Ono je unosan oblik posebničkoga poduzetništva, a zatim i sjajan demokratski ures i Europskog povjerenstva i Republike Hrvatske. Istina, prilično je to skup ures. Ali nema besplatna ručka.

Ipak, izbori su – barem kao takvi – dobra stvar. Kad bi politički Hrvati (Hrvati, eurohrvati, jugohrvati, etnički nehrvati i transhrvati) imali malo više pameti, oni bi masovno izašli na ove izbore za europski privid, a glasovanjem bi najavili da su spremni očistiti političku pozornicu od nečisti koja naciji zastire pogled u budućnost. No to se ne će dogoditi. Zašto? Koliko zbog toga što politički Hrvati imaju premalo političke pameti toliko zbog toga što je rečena nečist HDZ-u i SDP-u prijeka potreba.

HS, 5. travnja 2019.

ČLANKOPIŠČEVA ZBUNJENOST

Počnem li s izjavom: Zbunjen sam – gdjekoji će se čitatelj nasmijati i odustati od čitanja. – Neka člankopisac – reći će čovjek – nosi svoju zbunjenost sa sobom. – Drugi možda ne će odoljeti znatiželji pa će nastaviti čitati. Da ga ne bih posve razočarao, odmah priopćujem: Nije mene zbunio „svieta tiek bjegući".

Nije me dakle zbunilo Trumpovo priznanje Golanske visoravni izraelskim ozemljem; nije me zbunio ni vojni pohod libijskoga Amerikanca generala Khalife Haftara na Tripoli; nije me zbunio ni izbor Zuzane Čaputove za slovačku predsjednicu; nije me zbunila ni najava suverenističke kampanje Viktora Orbána za euroizbore; nije me zbunio ni vjerojatni neizbor Petra Porošenka za ponovnog ukrajinskog predsjednika; nije me zbunila ni priča Roberta Bajrušija u Jutarnjemu listu o tomu kako je Aleksandar Vučić bio silno „iznenađen i uvređen" kada je doznao da je Cherie Blair, žena Tonyja Blaira, dok je Blair savjetovao Beograd u prijeporu s Prištinom, savjetovala Prištinu u prijeporu s Beogradom; nije me zbunilo ni britansko parlamentarno „gombanje" oko Therese May i njezina dogovora s

Bruseljom o izlasku Ujedinjenog Kraljevstva iz Europske unije. Sve sam to – u biti – vidio i razumio negdje drugdje.

Koji me znaju vrte glavom: Bit će da ga je zbunila hrvatska kolonijalna samouprava?

Ni govora. Poodavno gledam jagmu političkih Hrvata (Hrvata, etničkih nehrvata, eurohrvata, jugohrvata i transhrvata) za službom u središtu „naše šire domovine". I duboko razumijem tu nesretnu strast. Ona krasi političku sirotinju diljem europskog kontinenta. Tamo, u tom sjajnom središtu, sirotinju čeka – novac i ugled! Ugled tako-tako, možda „nahvao", ali novac je svakako novac „nazbilj"! Mnogi razumiju taj „živac stvarī" bolje od mene. Jamačno ga bolje razumije i predsjednik HDZ-a Andrej Plenković. On se – kako nas nerijetko sâm podsjeća – odanle vratio s poslanjem egzorcista. Poslanje mu je, veli, izgnati populističkoga (narodnjačkog!) đavla prvo iz svoje („stožerne hrvatske") stranke, a zatim i iz hrvatskoga društva! U početku je to, dok ga gotovo nitko nije znao, zvučalo prilično preuzetno. No, kako vrijeme odmiče, Plenković se pokazuje kao vrlo uspješan egzorcist. Ako posve uspije, HDZ više neće biti ni narodnjačka, a kamoli stožerna stranka hrvatskoga naroda.

– Ma daj, izmišljaš! – pomislit će neupućen čitatelj.

Volio bih da izmišljam. Ali pogledajte sami. Sastavljajući listu kandidata za euroizbore, Plenković se mogao elegantno riješiti kolovođa unutarstranačke oporbe. Sve ih je mogao poslati u Bruselj (u tzv. Europski parlament), kao što su njegovi ideološki predci slali svoje „nezgodne drugove" u Beograd (u Savjet Federacije). No on to nije učinio. On je za Bruselj, osim Dubravke Šuice, odredio mahom mlade, neugledne ljude. To mu zamjeraju HDZ-ovci nepotrebno zabrinuti za izborni uspjeh stranke. Plenković se na njih ne obzire. On misli na svoje poslanje. i bit će, ako ga ne izdaju birači, beskrajno mudriji od tih ljudi. HDZ će na izborima, neovisno o kandidatima, osvojiti najviše mandata. Izabranici će se u Bruselju temeljito suobličiti s Plenkovićem, a unutarstranačke suparnike, zna to

Plenković iz iskustva, najbolje je držati blizu i pržiti na vatrici neizvjesnosti.

Ali vratimo se drugim divotama hrvatskoga kolonijalnog koprcanja. Nijedna me od tih divota nije zbunila. Ni nedostojni saborski izgred Branimira Bunjca, ni javno ridanje Stjepana Mesića, Ive Sanadera i Luke Bebića što ih njihovi gojenci Kolinda Grabar-Kitarović, Gordan Jandroković i Andrej Plenković nisu pozvali na svečano obilježavanje 10. obljetnice hrvatskoga bezreferendumskog pristupanja NATO-u. Nije me zbunila ni Predsjedničina isprika tim srećkovićima, ni Jandrokovićeva i Plenkovićeva šutnja. Imam razumijevanja i za vrisak iz dubine zaborava, ali mislim da su se ti dobro potkoženi uglednici trebali pokriti ušima i ostati – u povijesti.

Umjesto svega toga mene je zbunila obrazložba poništenja pravomoćne presude sudca Ivana Turudića Ivi Sanaderu u predmetu INA-MOL. U odluci o poništenju Ustavni sud spočitava Županijskomu sudu u Zagrebu da nije utvrdio je li predsjednik Vlade Sanader, u času kada je počinio delikt, bio – „službena osoba"?! Bože, pomislio sam, nisam sam! I moju neznatnost, kao i sudce Ustavnoga suda, muče osobe! Njih jedna, službena; a mene dvije, fizička i pravna.

Moja je muka višestruko teža. Zbunjuje me žalosna činjenica da se ugledni HDZ-ovci javno odriču svoga davnog predsjednika nazivajući ga – „fizičkom osobom"! Dobro, rekao bih, neka im bude, ako tako vole. Ali odatle se nadaju daleko teža pitanja. Ponajprije pitanje deliktne sposobnosti naših prominentnih „fizičkih osoba" i pitanje kakvoće našega pravosuđa. Gledajući ovako laički, ne mogu utvrditi što je posrijedi. Jesu li sve te „fizičke osobe" bile i ostale deliktno nesposobne ili je naše pravosuđe na nedopustiv način – milosrdno? Ne znam: Zbunjen sam.

HS, 12. travnja 2019.

DRUG LI I GOSPOĐA YU

Mi politički Hrvati (Hrvati, eurohrvati, jugohrvati, etnički nehrvati i transhrvati) demografski smo stara nacija. Ali resi nas jedna izrazito mladenačka, da ne velim djetinjasta značajka: lako se oduševljavamo. U Europi nema nacije koju je nekakav njezin uspjeh u zadnjih pola stoljeća onako silno oduševio kao nas Hrvate prošle godine uspjeh naše reprezentacije na Svjetskom nogometnom prvenstvu u Rusiji. Pa šo? Ništa. Umijemo se sebi radovati. To je zdravo.

A znamo se mi radovati i drugomu. Ne toliko svi koliko mjerodavni Hrvati. Blistav je primjer oduševljenje s kojim su prošli tjedan službena Hrvatska i njezina javnost dočekale kineskoga predsjednika vlade druga Lija Keqianga i njegovih 250 poslovnih ljudi. Bio je to „na ovim prostorima" neviđen trodnevni trans. Donekle je s tim transom usporediva samo ona razdraganost kojom je vlast Savezne Republike Njemačke prije tridesetak godina ukrasila doček i ispraćaj posljednjega predsjednika Sovjetskog Saveza Mihaila Sergejeviča Gorbačova. Njemačka su javna priopćivala visokoga gosta od dragosti prozvala – „Gorbijem".

Njemačko veselje imalo je dobru osnovu. Vlast Zapadne Njemačke (Savezne Republike Njemačke) znala je da „Gorbi“ u svojoj torbi nosi sovjetsku odluku o otpustu Istočne Njemačke (Njemačke Demokratske Republike) iz okupacije. Zna li hrvatska vlast što nosi drug Keqiang u svojoj kineskoj torbi? Vjerojatno ne zna. Kao što ni ja ne znam što se u biti zbiva. Je li ova iznenadna provala hrvatsko-kineskoga prijateljstva strateški zaokret prema Baltičko-jadranskoj uspravnici? Taktička ucjena Bruselju? Glupo srljanje? Što god to bilo, hvale je vrijedna gola činjenica da se subalterna hrvatska vlast na početku izborne kampanje za tzv. Europski parlament usudila neskriveno ponadati da će drug Keqiang spasiti Hrvatsku od zaostalosti i propadanja u Europskoj uniji.

Drugu je Keqiangu, kao posebnička prethodnica, utrla put Gospođa Yu. Trubači hrvatske vlasti navijestili su tu Gospođu kao bajoslovnu bogatašicu u kineskomu hibridnom komunističko-kapitalističkom društvu. Zgodno. Mirko Galić, *Abendblattov* liberal iz Piramatovaca, osnažuje to tvrdnjom da drug Keqiang ne izvozi ideologiju. Ne izvozi ju, dodajem ja, ni Gospođa Yu. Gospođa Yu samo žarko želi obnoviti Političku školu Saveza komunista Hrvatske u Kumrovcu. Valjda na utuk „ustašizaciji Hrvatske“. Obnovi li tu školu, cijeli će svijet hodočastiti u Titovo rodno mjesto!

Gospođa Yu nije svojom najavom ganula hrvatsku „ljevicu“, ali je vjerojatno ražalostila prof. dr. Božu Skoku, koji je ne tako davno zamjerio Republici Hrvatskoj što nije brendirala „Tita, pa i Tuđmana“. Predvidio je profesor Skoko nevolju, ali uzalud. Sad će se, eto, Narodna Republika Kina privatno okititi „brandom“ vođe i učitelja naših naroda i narodnosti!

Ponesena iznenadnom nadom u spas hrvatskoga gospodarstva, glavna su se javna priopćivala tri dana radosno pjenila. Nisu druga Keqianga od dragosti prozvala „Kečijem“, ali nesuzdržano su ga kovala u zvijezde. Tako su oduševljeni novinari izvijestili javnost da je drug Keqiang nakon službene večere u Zagrebu u 4 sata ujutro telefonom pozvao ravnatelja velikoga kineskog državnog brodogradilišta da radi spasa Uljanika od-

mah dođe u Hrvatsku! Pri tomu su smetnuli s uma da je u to srednjoeuropsko nedoba u Pekingu bilo – 10 sati. Isto su tako, objavljujući radosnu vijest da je drug Keqiang širom otvorio vrata kineskomu uvozu hrvatskoga mlijeka, zanemarili cijenu i nezgodnu činjenicu da hrvatska proizvodnja mlijeka zadovoljava samo oko 45 posto domaćih potreba. A svoje tamburanje o modernomu kineskom Putu svile, koji će u srce Europe voditi preko oživljivanja riječke luke i izgradnje suvremene željezničke pruge od Rijeke do Karlovca, kitili su krasnim zemljovidnim crtežima.

Lijepo je sanjariti. Lijepo je radovati se drugomu, osobito ako u njegovu uspjehu vidimo i svoj uspjeh.

Stoga je posve razumljivo što su Nijemci, vidjevši iznenadnu provalu hrvatsko-kineskoga ulagačkog prijateljstva, odmah vrisnuli. Nijemci u Putu svile vide pripuštanje velikoga lovca u isključivo njemačko lovište – u Srednju i Istočnu Europu. Stoga se već čuju glasovi da je isplata onih 357 milijuna eura što ih je Bruselj odobrio za gradnju Pelješkoga mosta iz europskih fondova – prijeporna. Isplata je, vele, protivna „zajedničkoj pravnoj stečevini“ jer će taj novac europskih poreznih obveznika, umjesto austrijskom koncernu Strabagu, pripasti kineskoj državnoj tvrtki.

Modernomu kineskom Putu svile ne raduju se ni nevladini Hrvati kako bi mu se radovali da ih ne tišti nezgodno iskustvo s inozemnim partnerima. Oni se živo sjećaju kako su ostali bez banaka, bez telekomunikacija, bez Plive, bez Ine, bez Agrokora. Kratko pamte, ali ne zaboravljaju kako je Ivo Sanader prodao Inu Madžarima, kako je Tihomir Orešković u Srijemu tražio 10.000 hektara oranica u komadu za neimenovanog kupca s Bliskog Istoka, kako je Andrej Plenković, spašavajući Agrokor od Rusa, Rusima dao 32.000 hektara slavonsko-baranjske zemlje u zakup. Razumljivo je da stoga nevladini Hrvati i na hladno pušu, pa se, možda i bez razloga, plaše i druga Keqianga i Gospođe Yu.

HS, 19. travnja 2019.

TKO SE ČEGA SRAMI

Vjerojatno vam se na prvi pogled čini ovako: Nekakav samozvanac čitatelju soli pamet, ćudoredno ga prosvjetljuje, promiče kršćanski vrijednosni sustav.

Da, na prvi pogled. Ali predodžba je brzopleta i površna. Ako u njoj ima istine, istina je tu „u tragovima“. To predodžbi nimalo ne smeta da bude, općenito uzevši, krasan promašaj. Pamet naime „sole“ politički moćnici, ćudoredno prosvjetljuju moralisti, a kršćanski vrijednosni sustav promiču misionari. Moja neznatnost nije ni politički moćnik, ni moralist, ni misionar, pa i ne čini ništa tomu slično. Ja samo pretpostavljam da čitatelj ima zdrav razum i sposobnost razlikovanja dobra i zla. Ne širim nikakav nauk, nego samo pripuštam čitatelja svomu razgovoru sa sobom.

Prije otprilike pola godine dva su bivša hrvatska predsjednika Stjepan Mesić i Ivo Josipović na tribini političke stranke Naprijed Hrvatska grdila sadašnju hrvatsku predsjednicu Kolindu Grabar-Kitarović. Njihove diplomatske grdnje aktivistički je zapaprila Anka Mrak Taritaš. Gospođa je vrisnula: Kolinda

Grabar-Kitarović bila je *fake news* (lažna vijest)! Uz to je, duboko uzdahnuvši, ispovjedila svoju golemu nevolju. Kada Predsjednica nekamo ide, Anka se Mrak Taritaš osobno – „za nju srami"!

Oho, spočitnuo sam sebi u tom času. Vidiš, gospođa se srami, a ti si mislio da nema srama tko se ponosno slika sa Stjepanom Mesićem, Ivom Josipovićem i Dragom Pilselom?!

Što jest, jest: krivo sam mislio. Naša se dakle Anka Amsterdamka srami, i to ne zbog sebe, nego – „za" Kolindu Grabar-Kitarović! Malo mi to čudno zvuči, ali neka joj bude. Ne ću braniti damu od dame. Umjesto toga pokušat ću dokučiti što je sram.

Rječnici uglavnom tumače: isto što i stid. A ponajbolji hrvatski jednojezičnik, onaj glavnog urednika Jure Šonje, osim toga određuje sram kao „neugodan osjećaj što ga uzrokuje vlastita pogreška, nedostojno ili nemoralno ponašanje, otkrivanje vlastite intime, pokazivanje stidnih dijelova tijela i sl." To je, u skladu s mojim iskustvom, besprijekorno rečeno. Sram je doista ponajprije stanje duše.

No, nije sram samo mogući psihologijski prirok. Sram je i štošta drugo. Sram pokatkad otkrije kakvu vrijednosnom sustavu pripada čovjek koji se srami. Sram je i plodno leglo. U hrvatskom se jeziku iz „srama" izleglo dosta riječi: i „sramiti se", i „sramotiti (se)", i „sramežljiv", i „besraman", i „sramežljivac", i „besramnik", i „sramota", i „sramotnik", i „sramoćenje" i „sramotište"... Sve su to obične riječi. Od njih se visoko vinulo samo „sramoćenje", kada ga je hrvatski Kazneni zakon promaknuo u pravni nazivak za kažnjivu činidbu protiv časti i ugleda.

A nije uvijek tako bilo. Od XII. st. pa sve do političke Moderne javno je sramoćenje u Europi bilo uobičajen oblik kažnjavanja manjih prijestupa. Gradovi i trgovišta imali su javna sramotišta. Bila su to najprometnija mjesta na trgovima i ulicama, na kojima je stajao – stup srama (ili: stup sramote). Vlast bi za nj vezala prijestupnika, označila njegov prijestup, dala ga bičevati i na posljetku ga na određeno vrijeme izložila okrutnu

prolazničkom ruglu i vrijeđanju. Kada je potkraj XVIII. st. dozrjelo liberalno shvaćanje ljudskoga dostojanstva, u Hrvatskoj je kažnjavanje javnim sramoćenjem zabranio prosvijetljeni apsolutni vladar, austrijski car i hrvatski kralj Josip II. Tada se stup srama iz niska života preselio u visoku metaforu.

Ali sramotišta se u novije vrijeme pokazaše kao dragulji komunističke neoliberalne vladavine. Ona su se u međuvremenu preobrazila do neprepoznatljivosti u tiskovine, televizije i državne ustanove, pa su, u skladu s time, postala i djelotvornija.

Možda pretjerujem? Možda. Ali onu objavu raskrinkane fotomontaže u Nacionalu mogu shvatiti samo kao neutemeljeno javno sramoćenje ministra poljoprivrede Tomislava Tolušića. U takvu mišljenju učvršćuje me čestitka Andreja Plenkovića glavnom uredniku Nacionala Berislavu Jeliniću na objavi te gnusobe.

Utemeljeno Hinino izvješće iz sudnice, u kojemu cijela nacija bez ikakve potrebe sluša za potrebe suda tajno snimljenoga prostaka Milana Bandića kako svojom srdžbom oblijeva vjernoga si Vidoja Buluma, psuje mu Majku Božju i Boga, te petšest puta rabi muško spolovilo kao niječnu česticu – što je ta gadarija, ako nije javno sramoćenje zagrebačkoga gradonačelnika i njegovih birača?

A kako treba shvatiti tobožnju protupolicijsku djelatnost Milijana Brkića u aferi Elitna prostitucija? Vi – kako hoćete. Meni je to neutemeljeno javno sramoćenje potpredsjednika Hrvatskoga [državnog] sabora i još jedan razlog da se sramim ne samo hrvatskih sramota, nego još više hrvatskih sramotišta.

HS, 26. travnja 2019.

DUH PRAZNINE

U četvrtak, 25. travnja, hrvatskoj je javnosti u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu predstavljena knjiga Mate Granića *Diplomatska oluja.* Riječ je o uspomenama na stvaranje Republike Hrvatske. Nakladnik Večernji list navješćivao je događaj objavljujući intrigantne dijelove knjige u svomu istoimenom dnevnom listu.

Pa što? Ništa. Predstavljanje su svojom nazočnošću uveličali predsjednica Republike Kolinda Grabar-Kitarović, predsjednik Sabora Gordan Jandroković, predsjednik Vlade Andrej Plenković i povelik broj drugih državnih dužnosnika. Nisam bio tamo, a pročitao sam spomenute dijelove i nakladnikovu pohvalu knjizi. Odlomci objavljeni u Večernjem listu učvrstili su moje dosadašnje mišljenje o toj vrsti književnosti: Što je pisac sitniji, to je njegov lik u knjizi krupniji. A nakladnikova pohvala podsjeća me na pohvalu Miljenka Jergovića knjizi Ive Goldsteina *Jasenovac.*

– Ma, je li?! – čude se bolje obaviješteni ljudi. – Kako možeš uspoređivati Ivu Goldsteina s Matom Granićem? Gold-

stein piše, a Granić stvara povijest! Ti zaboravljaš da je Granić u Jugoslaviji bio pouzdanik Milke Planinc. U Hrvatskoj je bio Tuđmanov lord Halifax, a danas, u Europskoj uniji, Granić je posebni savjetnik na Pantovčaku! – Dobro, dobro. A tko vam je taj lord…? – Halifax? Simbol *appeasementa*. – A što je *appeasement*? – Britanska politika popuštanja Italiji i Njemačkoj u doba Drugoga svjetskog rata. – Tako, dakle, Granić je bio Tuđmanov lord Halifax?! – Da, upravo tako. Tko to zna, toga nasmijava ratoborni naslov *Diplomatska oluja*. Ali naslov nije loš. On kod neupućena svijeta iskupljuje nekadašnje Granićevo neuspješno protivljenje vojno-redarstvenoj operaciji „Oluji“. – Prvi put čujem… – Onda pročitaj srpsko-talijansko špijunsko izvješće Paola Raffonea i WikiLeaksove depeše američkoga veleposlanika Petera Galbraitha o Planu Z-4 pa s tim štivom usporedi Granićeva povijesna „otkrića“, napose ono kako mu se Tuđman jadao da je razmišljao o ostavci jer desničari ništa ne razumiju, izgubili su Drugi svjetski rat, a izgubili bi i ovaj Domovinski. Pisac nam, ako sam dobro razumio, „otkriva“ da je Tuđman s njim i njemu sličnima, a ne s Gojkom Šuškom i njemu sličnima pobijedio u Domovinskom ratu?! Granić očito misli da tim krivotvorinama sebi i svojima kupuje bolju prošlost i gradi bolju budućnost.

Ne kopa mi se po povijesnoj građi na koju me upućuju znalci. A i ne trebaju mi ta „okultna“ znanja. Bez njih se s manje strasti i više pouzdanja oslanjam na svoje opažaje i zaključke.

U Tuđmanovu hrvanju s tzv. međunarodnom zajednicom Granić je doista najčešće bio na strani tzv. međunarodne zajednice. Ništa neobično. Biti na strani jačega razumljiva je težnja, pa čak i bitno obilježje prirodnoga čovjeka. Čovjek je, moglo bi se sa stanovitom količinom poruge reći, po naravi oportunist. Odatle se rađaju poniznost prema jačemu i okrutnost prema slabijemu.

Na toj sam podlozi svojedobno gledao zajednički televizijski nastup njemačkoga ministra vanjskih poslova Klausa Kinkela i hrvatskoga ministra vanjskih poslova Mate Granića. Kinkel tapša Granića po ramenu i veli: „*Mein Freund Mate*“ (moj pri-

jatelj Mate), na što Granić razvlači blažen osmijeh od uha do uha, dok Kinkel, u istom dahu, na Tuđmana riga bijes tzv. međunarodne zajednice zbog obrambenih aktivnosti HVO-a oko Mostara.

Dobro, reći će tkogod, bilo pa prošlo. Ali nije tako. Bilo jest; prošlo, na žalost, nije. Zbog toga je danas gore. Prirodni je oportunizam rodio patuljast duh. A taj je porod, osobito kada se iz vanjske politike prenese u unutarnju, za maloljudnu naciju pogibeljan.

To se dogodilo u Hrvatskoj. Nakon Tuđmanove smrti hrvatski su politički patuljci počeli pljuvati po mrtvom Predsjedniku. I Stjepan Mesić, i Ivica Račan, i Mate Granić, i Ivo Sanader, i mnogi drugi – najednom su krenuli u „detuđmanizaciju Hrvatske". Zašto? Patuljcima je trebao patuljast Tuđman. Neki su, poput Tomislava Karamarka, svoga Tuđmana bili našli u Stjepanu Mesiću, a drugi, poput Andreja Plenkovića, svoga su Tuđmana vidjeli u Mati Graniću. Formalno je pobijedio Mesić, a sadržajno Granić. Sada to i politički slijepci vide.

Granić je s Vesnom Škare Ožbolt osnovao svoju političku stranku pod nazivom Demokratski centar (DC). Kada su ga novinari pitali zašto u nazivu nema pridjevka „hrvatski", Granić je odgovorio: Mi smo čisti centar. Dakle, ne samo geometrijsko, nego i političko ništa. Tako se patuljasti Tuđman već tada oprostio s političkim vrjednotama. Stranka mu je usahnula, ali njezin duh, duh praznine, koji se očituje kao duh nacionalnog nihilizma, u nepuna je dva desetljeća obuzeo cijelu naciju.

Stoga je posve razumljivo da se Hrvatska pod upravom gojenaca Mate Granića i tzv. međunarodne zajednice (Kolinda Grabar-Kitarović, Gordan Jandroković, Andrej Plenković i njihovi ortaci) populacijski prazni. Ta družba očito nije svjesna da su svakoj državi najveća politička vrjednota – njezini ljudi.

HS, 3. svibnja 2019.

SUZBIJANJE POPULIZMA

Kada je riječ o suzbijanju populizma, dobro bi bilo najprije odrediti što je – populizam. Ne mislim da to čitatelji ne znaju. Bože sačuvaj! Nema u nas ljudi poput onoga nesretnog starog Grka što je znao da ništa ne zna. Mi nismo ni nesretni, ni stari, ni Grci, a osim toga svi znamo sve što se zna, pa kako onda ne bismo znali što je – populizam?! To je, dakle, u redu. Ali dobro je unaprijed odrediti središnji pojam razgovora. Zašto? Riječi kao oznake pojmova, pogotovo tuđice, često imaju više značenja, a ako jedan sugovornik podrazumijeva jedno značenje, a drugi drugo, ne će se susresti u razgovoru.

Dakle, populizam.

Riječ je tuđica. Korijen *popul-* potječe iz latinskoga, onoga europskog. Tamo je u imeničnoj dogradnji *populus,* kao u izričaju *Senatus Populusque Romanus* (senat i rimski puk), označivao „puk". Korijen je preživio u modernim romanskim jezicima (tal.: *popol-,* franc.: *peupl-*) te u suvremenom globalnom latinskom jeziku, koji se diči engleskim imenom, u obliku *peopl-*, na primjer u nazivu *European People's Party* (Europska pučka stranka) i u obliku *pipl-* u idiolektu hrvatske ustavne sudkinje

Ingrid Antičević Marinović, na primjer u slavnom izričaju *Pipl mast trast as* (puk nam mora vjerovati). U novijim izvedenicama poput pridjeva „popularan" i imenice „populizam" stari se korijen *popul-* preporodio u svomu izvornom obliku.

Dobro, a što znače te riječi? „Popularan" znači: „puku pristupačan", „u puku rasprostranjen", „puku mio", „u puku omiljen". „Populizam" nije tako razvidan. Tko se nada da bi grčko-latinska usporedba u tu tmušu mogla unijeti tračak svjetla, toga će jezikoslovlje razočarati. Grčki *δῆμος* (puk) i latinski *populus* (puk) i jesu i nisu istoznačnice; izvan surječja jesu, u svim surječjima nisu. Pogled osim toga zamućuje i moderna dvoznačnost korijena *popul-*, jer moderni „puk" ima i značenjske primjese „naroda" (grč.: *ἔθνος*), kao u izričajima „narodna pjesma", „narodna stranka", „narodnjačka glazba" „narodnjaštvo".

Što, dakle? Čini se da smo na krivom putu. Populizam je lakše odrediti njegovom oprjekom – elitizmom. Elitizam je drugi naziv za privrženost interesima elitā – skupinā izabranih, povlaštenih, odlikovanih članova društva. Populizam bi dakle, kao oprjeka elitizmu, bio privrženost interesima cjelokupnoga puka. Ma krasno! Sad valja samo pitati: Jesu li narodnjačke političke stranke učlanjene u *European People's Party* (Europsku pučku stranku) populističke stranke? Zauzimaju li se one u Bruselju za probitke svoga *populusa,* svoga *peoplea,* svoga *Volka,* svoga *puka*, ili se zauzimaju samo za probitke svojih vodstava? I kako ta stvar stoji u Hrvatskoj?

Sve političke stranke u Europi, a ne samo narodnjačke, predstavljaju se kao promicateljice i braniteljice interesa cijele svoje državne zajednice. Zašto? Jer se odavno ni u jednoj europskoj državi vlast više ne stječe „milošću Božjom", nego „milošću političkoga naroda". Na dlaku je tako i u Hrvatskoj. Iznimke su samo srpske stranke. One vlast stječu milošću hrvatskoga „kumira demokracije". Sve su dakle političke stranke u suvremenim demokracijama nužno populističke stranke.

Ali u najnovije se vrijeme na svim stranama osuđuje populizam. Pojam se određuje kao davanje lažnih obećanja, nuđenje

lakih rješenja za teška pitanja, zavođenje puka, itd. Vladajući te opačine pripisuju oporbenim političarima kada ih ovi optužuju da su prevarili narod. Tko tu laže, ne može se općenito reći; lažu sad jedni, sad drugi; i – naravno – nitko nikomu ne vjeruje. Treba dakle svaki slučaj posebno razmotriti.

Razmotrimo dva primjera.

Ivana Pernara, [narodnog] zastupnika Živoga zida, bije zao glas zbog populizma. Nakon nedavnog izvješća ministra unutarnjih poslova Davora Božinovića u Hrvatskomu [državnom] Saboru o nevoljama u čuvanju državne granice i lovčevu ranjavanju ilegalnog migranta u pograničnom području Pernar je ministru održao lekciju rekavši otprilike ovo: Viktor vam Orbán pokazuje kako se čuva državna granica, a nesretni su lovac i migrant žrtve lovčeva povjerenja u državne ustanove. Lovac je vjerovao u bajku o sigurnosti granice, pa je, misleći da puca u divlju svinju, pucao u čovjeka.

Predsjednik Vlade Andrej Plenković slovi u Europi kao neustrašivi vitez globalizma i najuspješniji suzbijač populizma. Posve opravdano. Uz pomoć Lovre Kuščevića i Apisa, suzbio je dva „narodna referenduma“. Ali neki mu domaći promatrači ne vjeruju. Nisu mu vjerovali ni kada je za Božić 2016. obećavao da će Inu bez kune državnoga troška otkupiti od Madžara i vratiti u državno vlasništvo.

Što je sad to?! Vjerojatno vam se čini da su primjeri slabo usidreni u štivu? Kao da ih je ispalila „baba iz bolesti“? Ni sâm ne mislim da ti primjeri imaju bogzna kakvo poetičko opravdanje. Ali ih, umjesto zaključka, čiste savjesti nudim kao podlogu za samostalno razmišljanje o „populizmu“ i „odgovornu državništvu“.

HS, 10. svibnja 2019.

POGANE PRIČE

Već smo usred proljeća! U čarobnom mjesecu svibnju, kako nekoć pjevaše Heinrich Heine. Hm, mjesec – čaroban? Ne bi li se moglo reći štogod određenije? Kako ne bi! Svibanj je u našim zemljopisnim širinama mjesec mladosti i topline, ljubavi i čežnje, radosti i sjete; mjesec u kojemu cvate svib i pjevaju ptice; mjesec u kojemu „svibanjskim pobožnostima" častimo Blaženu Djevicu Mariju.

Eto, rekoh to i nadmaših sebe. A sad se, šturi zapisničar političkih strahota i sramota, vraćam k svojim junacima i junakinjama i njihovim djelima.

Nije mi ovaj put lako. Ne znam odakle početi. Zapravo od koga i od čega. A zguralo se u ovu sredinu svibnja kojekoga i koječega u dosad neviđenim količinama. Osobito me zbunjuju dva imenjaka Franje Tuđmana – papa Franjo (Bergoglio) i antifa Franjo (Habulin). A onda i Tuđmanova stranačka unučad Kolinda Grabar-Kitarović i Andrej Plenković.

Ona, predsjednica Države, usred predizborne kampanje za Saveznu skupštinu Europske unije (tzv. Europski parlament) predlaže ustanovljenje državnog odličja pod imenom Velereda Franje Tuđmana s lentom i Velikom Danicom, a Njemu, predsjedniku HDZ-a, prijedlog se javno sviđa, iako mu na kraju kampanje u potporni (državnički?!) posjet dolazi njemačka kancelarica Angela Merkel! Tomu se pridružuju stečaji pulskog Uljanika i riječkoga 3. maja, pa gospođa Jiang Yu u Kumrovcu i unutarhrvatski prijepor oko oslobođenja Zagreba, a sve to zaokružuju povijesne pripovijesti bivših predsjednika Države: pripovijest Stjepana Mesića o tomu kako se mogao izbjeći Domovinski rat i pripovijest Ive Josipovića o tomu kako su širokobriješki franjevci jugoslavenskim partizanima bili legitiman vojni cilj.

Vjerujem da je čitatelj i sam uočio tu nevjerojatnu stisku ljudi i događaja u „čarobnom mjesecu svibnju". A još ni slovcem nisam spomenuo dične junake i junakinje Večernjega lista poput Milojka i Milijane ili Jelene Karleuše. Stoga se toplo nadam da će mi se oprostiti mogući veći propusti i prirođena šturost izraza. Važno je da ne pogriješim u redu i poretku.

I, gle, prosvijetli mi se pamet! Počet ću od najvišega mjesta. Pa jasno, od našega pape Franje! Papa je Franjo uzvišen nad naše katoličke pristranosti. Ne će on našega bl. Alojzija Stepinca proglasiti svetim sve dok ne dokuči potpunu povijesnu istinu o tomu katoličkom blaženiku. A papa Franjo istinu traži sa srpskim pravoslavnim patrijarhom Irinejom – „velikim patrijarhom"! Bit će da mu nitko od hrvatskih visokih katoličkih prelata nije rekao da je Irinejova povijesna istina o Stepincu – Titova istina? Ili papa Franjo ne vjeruje hrvatskim katoličkim prelatima? Bilo da je posrijedi jedno ili drugo, ili oboje, ipak se papa Franjo ne bi trebao oko te istine tako dugo natezati s „velikim patrijarhom". Nesumnjivo ovjerovljenu Titovu istinu o bl. Alojziju Stepincu papa Franjo može, bez ikakvih geopolitičkih premišljanja, odmah i besplatno dobiti od svoga imenjaka, hrvatskoga antife Habulina.

Ustanovljenje državnog odličja pod imenom Velered Franje Tuđmana s lentom i Velikom Danicom trebalo se odavno dogoditi. Dobro je da ga je predložila predsjednica Države i da se prijedlog svidio predsjedniku Vlade. Samo i Nju i Njega treba upozoriti da velered toga imena nije podoban za dodjeljivanje na sastancima Procesa Brdo–Brijuni i na Drugom Zapadnobalkanskom sastanku na vrhu Europske unije koji će se, kao i Prvi god. 2000., održati god. 2020. u Zagrebu.

Velika hrvatska brodogradnja u pulskom Uljaniku i riječkom 3. maju povelik je komad davno skončale jugoslavenske države. Ostatci bajke o radničkom samoupravljanju nasukali su se na pohlepu drugova koji su vodili poslove. Upravljačka smijurija – radnička tragedija. Ali stečaj, reče Andrej Plenković, ne mora biti kraj.

Gospođa Yu nije samo bajoslovno bogata, gospođa je i simpatična. Zagorci se raduju što će im obnoviti i pozlatiti oronulu priču o „dječaku sa Sutle“, onomu koji se u međuvremenu popeo vrlo visoko na britanskim i njemačkim listama najvećih velezločinaca XX. stoljeća.

Mesićeve i Josipovićeve povijesne pripovijesti uvjerljive su samo čovjeku koji nema zrnca pameti ni iskre poštenja. Oba su pripovjedača daleko od zbilje, drže se mogućnosti. Pripovijedaju što je moglo biti, a nije bilo. Malko se ipak razlikuju. Mesić ne tvrdi da je i bilo ono što je moglo biti: Domovinski rat nije izbjegnut. Josipović pak mogućnost paranoično tjera u zbilju: Širokobriješki su fratri, veli, pružili žestok oružani otpor jugoslavenskim partizanima. Naravno, Domovinski se rat mogao izbjeći. Dostatno je bilo pred Srbima i Crnogorcima položiti oružje. Ali nismo položili oružje. A i širokobriješki su fratri mogli pružiti oružani otpor. Ali oružani otpor nisu pružili.

Priča nije neozbiljna stvar. Priča je duša čovječja. Ona događajima, mrtvim činjenicama, daje život. A čovjeku se dopušta ili ga se sili da u priči i po priči živi – bila priča istinita ili lažna. Stoga se cijelo političko pleme Stjepana Mesića i Ive Josipovića ćudoredno zgrozilo kada je – gotovo 30 godina nakon propasti

jugoslavenske priče – čulo Brunu Esih kako javno huli na „Dan oslobođenja Zagreba“, stari partizanski „praznik“, tvrdeći da 8. svibnja 1945. nikakva oslobođenja nije bilo, nego da su toga dana počeli pokolji.

I što sad? Hoćemo li vjerovati gospođi Esih ono što odavno znamo ili ćemo gospođu Esih zatajiti kao svoju nečistu savjest? Hoćemo li čekati da nam Josipović zatajene partizanske pokolje opravda partizanskim osvetničkim gnjevom zbog gubitaka što su ih partizani pretrpjeli oslobađajući nebranjeni glavni grad Nezavisne Države Hrvatske? Previše je to za „čarobni mjesec svibanj“.

HS, 17. svibnja 2019.

VELIKI LJUDI I VELIKE NEISTINE

Rijetko se u Hrvatskoj viđa takva, rekao bi Mate Granić, oluja! Oluja pameti i čestitosti, znanja i domoljublja, iskrenosti i poštenja, kakva nas je zahvatila u zadnjih desetak dana! Meteorološki je uzrok zamašan: politički Hrvati (Hrvati, eurohrvati, jugohrvati, etnički nehrvati, transhrvati) biraju u sljedeću nedjelju, 26. svibnja, 11 (ili 12) od 751 zastupnika u Saveznoj skupštini Europske unije (tzv. Europskom parlamentu).

Za Hrvatsku su ovi izbori prevažni. Važniji nego za ijedno kraljevstvo, za ijednu republiku, za ijedno vojvodstvo u carstvu koje se zove Europska unija. To potvrđuje širina hrvatske predizborne agitacije. Tzv. Plenkijeva sela, što se na HRT-u i u Večernjemu listu već mjesecima dižu diljem Hrvatske, odavno su zasjenila glasovita sela ruskoga kneza Potëmkina; nikad dosad njemačka kancelarica i europska carica Angela Merkel nije realno agitirala ni u jednoj predizbornoj kampanji izvan Njemačke; Hrvatska (oko 4 milijuna žitelja) brojem kandidatskih lista (33) u stopu prati Francusku, koja je pučanstvom 15-ak puta veća od nje, a istaknula je 34 kandidatske liste u natjecanju za mandate u Saveznoj skupštini Carstva.

Hrvatska je, kažu, u usporedbi s Njemačkom i Francuskom, mala država. Mala, ali važna. U prvoj polovici sljedeće godine predsjedat će Carstvu.

Hajde, dobro. To se može nekako prihvatiti. Ali Hrvatska nije samo važna, ona je i „snažna država“, a Predsjednica joj je „prava generalica“, veli papa Franjo, koji u bratskoj ljubavi s njegovim „preosveštenstvom“ Irinejom, „velikim patrijarhom“ Srpske pravoslavne crkve, neumorno nastoji oko istine. Bit će da su veliki patrijarh i veliki papa zajedno procijenili snagu hrvatske države i zajedno tako ocijenili njezinu Predsjednicu.

Papina je tvrdnja u očitu neskladu sa sekularnom istinom. Njegova „snažna država“ zapravo je vrlo slaba. Ne može svojom proizvodnjom hrane prehraniti svoje pučanstvo, a nitko od njezinih državljana dosad nije čuo da je Predsjednica, gospođa Kolinda Grabar-Kitarović, nekakva, a kamoli „prava“ generalica. Papa nam se očito ruga.

Ali mi Hrvati volimo Papu, kao što i Papa voli nas. Stoga nam taj rug ne će nimalo pomutiti naše razdragano predizborno raspoloženje. A i zašto bi pomutio, kad možemo, uz malo katoličke himbe, prvosvećenikovu porugu shvatiti i doslovce, kao političku pohvalu? Poruga je uz to i posve pristojna. I puno je blaža od one prostote austrijskog „desničara“ Heinz-Christiana Strachea, kojom je budući potkancelar, prijatelj Republike Srpske i Milorada Dodika, prije dvije godine na Ibizi odvraćao lažnu Ruskinju od tobožnjih ulaganja u Hrvatskoj vičući: „Hrvatska je s.anje, s.anje!“

Što dakle? Ništa. Samo treba imati na umu da se velikim ljudima u stanovitim okolnostima znaju omaknuti velike neistine i očita protuslovlja. A predizborno je vrijeme vrlo pogodno za takve provale bedastoća.

Eto, primjera radi, Plenković je pred Banskim dvorima dolično dočekao gospođu Merkel – s limenom glazbom i počasnom stražom. Carica je poslije, u Banskim dvorima, istaknula da u Njemačkoj živi „100.000 Hrvata“ i da su oni most suradnje iz-

među Njemačke i Hrvatske, a kao uzornu suradnju istaknula je ulaganja Deutsche Telecoma u Hrvatski telekom. Plenkoviću je obećala potporu pri guranju Hrvatske u jezgru Carstva (tzv. „schengensku zonu"), a podupirat će i Plenkovićevu čvrstu centrističku politiku, te suzbijati populizam i braniti tzv. europske vrjednote od suverenista i nacionalista.

Nije spominjala, niti ju je Plenković podsjećao, da je svojedobno virtualno agitirala za Ivu Sanadera gotovo isto onako kako danas Miroslav Ćiro Blažević i Nikica Gabrić agitiraju za Sanaderova i Plenkovićeva Milorada Pupovca.

Ne bih htio uvrijediti veličanstvo, ali istine radi moram reći da je Carica, po njemačkim statističkim podatcima, utajila 300.000 Hrvata koji žive u Njemačkoj. A prodor Deutsche Telecoma u Hrvatsku iz domoljubne se hrvatske perspektive ne vidi samo kao bezobziran jednokratni grabež, nego i kao trajan mehanizam za nadzor i iscrpljivanje nacije. Primjer zorno prikazuje čisti odnos između velikih i malih, između jakih i slabih nacija u Carstvu i, ako baš hoćete, pokazuje krajnji smisao svih slavnih „europskih vrjednota".

Velike neistine i očita protuslovlja ne treba zamjerati velikim ljudima. Lagarije moralnih patuljaka i opsjenarstvo tuđinu podložnih moćnika treba pozorno promatrati, a u nedjelju treba izaći na izbore i glasovati za one koji se zauzimaju za preuređenje Carstva u savez suverenih nacionalnih država. Inače će nas kolektivno pozobati svinje. Stoga će moja neznatnost glasovati za listu Neovisnih za Hrvatsku.

24. svibnja 2019.

PRESKUPA DEMOSKOPIJA

Političkim Hrvatima (Hrvatima, eurohrvatima, jugohrvatima, etničkim nehrvatima i transhrvatima) nevažne su stvari obično važne, a važne obično nevažne. Kao da ukriž gledaju. Neki se ljudi toj pojavi čude, pitaju se što je uzrok naopaku opažanju, te smišljaju načine kako da se izopaka ispravi. I moja neznatnost vidi tu nevolju. Ali ja se ne čudim. Oguglao sam na takve stvari. Meni su politički Hrvati – jednostavno – tako nasađeni.

A vidim da i njihovi javnici (političari, politički analitičari, medijski komentatori), u skladu s tim viđenjem, dubokoumno raščlanjuju, broje i prebrajaju ishode izbora održanih u prošlu nedjelju za zastupnike u Europskom parlamentu. Čine to kao da na bojištu, nakon cjelodnevne bitke za vlast, broje mrtve i preživjele bojovnike. To raščlanjivanje, brojenje i prebrajanje prate premudri zaključci i sudbonosne geste.

To me nasmijava. Zašto? Pa svatko komu vrane nisu mozak popile zna da naši izborni bojovnici nisu boj bili za vlast, nego za službu. S posebničkog motrišta nema takvu boju zamjerke. Osobito kad je služba, kao u Bruselju, dobro plaćena. Ali što će

12-ero sretnika iz Hrvatske raditi u Europskom parlamentu, koji broji 751 zastupnika, a ne donosi zakone? Osim toga tih će se 12-ero eurohrvata u Bruselju podijeliti u nekoliko ideoloških klubova. Tamo će izabrati kojemu će klubu služiti, a u sljedećih će pet godina u toj službi gojiti svoje europstvo, duhovno ga i politički suobličujući s Toninom Piculom, Jozom Radošem, Dubravkom Šuicom, Ivanom Jakovčićem i Ružom Tomašić. Neka mi oproste oni uzorni hrvatski europarlamentarci koje ne spomenuh, jer ih se, uz najbolju volju, nisam uspio sjetiti.

Uostalom, ovdje te banalnosti spominjem samo kako bih upozorio na ono što bi svakomu političkom Hrvatu trebalo biti razvidno, a razvidno nije, jer dobro plaćeni tumači događaja proizvode previše magle.

Izbori su za tzv. Europski parlament, što se tiče njihove nominalne, tobože glavne svrhe, potpuno nevažni. Ne bira se nova vlast, biraju se skutonoše oligarhijskih tijela stvarne vlasti – Europskog vijeća i Europskog povjerenstva. A kakva je demokratska, tj. izborna legitimnost izabranika? Gotovo nikakva. I to je, s obzirom na njihovu službu, potpuno nevažno. Ako koga ipak zanima, može to sam doznati iz usporedbe izlaznosti birača na izbore i broja glasova što su ih uspjele skupiti pojedine kandidatske liste.

Ali ovi izbori za tzv. Europski parlament imaju u Hrvatskoj „dodanu vrijednost". Zbog nje su oni u svomu nepravom značenju i te kako važni. Održani su malo više od pola godine prije predsjedničkih i godinu i pol prije saborskih izbora. Njihova se „dodana vrijednost" sastoji u tomu što ti izbori mnogo točnije od uobičajenih demoskopskih istraživanja pokazuju stvarni odnos biračkoga puka prema političkim strankama i političarima.

Kakav je u prošlu nedjelju bio taj odnos?

Nemam volje, a ni prostora, za podrobno opisivanje tričarija kojima ovih dana naciju podjednako obilno hrane tzv. glavnostrujaši i tzv. marginalci na radiju, televiziji i u tiskovinama,

pa ću istaknuti samo nekoliko podataka koji mi se čine znakovitima. Prvo, izlazak samo 30-ak posto biračkoga tijela na izbore pokazuje da je 70-ak posto hrvatskih državljana posve svjesno vrijednosti svoga glasa u Europskoj uniji; drugo, glavni odvjetci negdašnje Komunističke partije Jugoslavije (KPJ), Socijal[no]demokratska partija Hrvatske (SDP) i Hrvatska demokratska zajednica (HDZ), koji su dosad silno ustrajavali na svojim ideološkim i svjetonazornim razlikama, na ovim su se izborima, osvojivši po četiri mandata, pravedno izjednačili u europstvu; treće, birači su obilno nagradili listu bivšega sudca Mislava Kolakušića –neznanca bez političke stranke – davši mu gotovo 8 posto glasova.

Kakve su to poruke?

Prva je poruka: dragi naši političari, i „lijevi" i „desni", vaši probitci nisu naši probitci, pa nas se izbori ne tiču; druga, „lijeva": dragi naš Bero, nisi po našem ukusu, ali i takav kakav jesi okupio si nas oko ničega, pa ćemo te do jeseni ostaviti na miru; druga, „desna": vrli naš Plenkoviću, miljeniče njemačke kancelarice i europske carice, sada žanješ što već dvije godine siješ; treća, opća: Kolakušiću, ne znamo te, ali pozdravljamo tvoju najavu ljutog boja protiv korupcije i drugih političkih krjeposti sadašnje vlasti i oporbe.

Ah, da! Kad sam spominjao uzorne hrvatske europarlamentarce, smetnuo sam s uma najuzornijega od od svih uzornih europarlamentaraca – Andreja Plenkovića?! Ne znam kako mi se to moglo dogoditi. Nije to nevin propust, to je u biti težak grijeh! Pa se, evo, kajem. Žao mi je, žao kao psu. Taj čovjek ima kićen životopis uzorna činovnika Europske unije na 21 kartici! Ne vjerujete? Naći ćete ga na HDZ-ovoj međumrežnoj stranici pod naslovom „O meni".

Ali eto – nesreće se događaju! HDZ-ovci ga izdadoše, a on im je na noge doveo – doduše malo politički ocvalu, ali još uvijek „dobro držeću" – caricu Europske unije i svoga bavarskog pajdaša Manfreda Webera. Izdadoše ga i ožalostiše. Ožalostiše ne zna se koga dublje, Andreja Plenkovića ili Kolindu Grabar-Kitarović.

Ne umijem tješiti, ne znam savjetovati. A i da umijem i da znam, kako bih Njoj i Njemu, gojencima Mate Granića, mogao reći da se vrate HDZ-ovim izvornim načelima? To – ne! No nisam srca kamenoga, pa evo činim što mogu. Kao stari, pred-potopni HDZ-ovac, usrdno molim ove najnovije, postmoderne HDZ-ovce, što se duhovno i politički suobličiše s Pupovcem i Vrdoljakom, da budu nježni ako ikada počnu demokratski čerupati svoga eurohrvatskog poglavara.

HS, 31. svibnja 2019.

ANDREJ I PERJE

Eto, prođoše izbori za tzv. Europski parlament. U Hrvatskoj su oni poput lutrijskoga kola: događaj kojega se već sutradan sjećaju samo dobitnici. To su ovaj put: Karlo Ressler, Dubravka Šuica, Tomislav Sokol, Željana Zovko (HDZ); Biljana Borzan, Tonino Picula, Predrag Matić, Romana Jerković (SDP); Ruža Tomašić (Hrvatski suverenisti); Mislav Kolakušić (Neovisna lista Mislava Kolakušića); Ivan Vilibor Sinčić (Živi zid) i Valter Flego (Amsterdamska koalicija). Izabranicima bi u tom povodu trebalo reći: Gospođe i gospodo, drugarice i drugovi, puno sreće u lagodnom progonstvu!

I to bi bilo – to. Zašto tako? To je samo o sebi razumljivo. Tamo će politička moć tih ljudi biti razmjerna gospodarskoj, kulturnoj, znanstvenoj i vojnoj snazi Hrvatske u Europskoj uniji – dakle neznatna. Ali naši će izabranici, gledajući ne samo iz hrvatske perspektive, imati puno više nego pristojnu plaću.

Zastupnički mandati u Europskom parlamentu nemaju ni drugdje puno veću vrijednost, osim dakako u velikim, mnogoljudnim zemljama poput Njemačke, Francuske i Italije. I

tamo su europski izbori, kao i u nas, provjera ugleda domaćih političkih stranaka. Ali nisu samo to. Tamo su oni i ulozi u stvarnu preraspodjelu europske političke moći. Njihovi su ishodi u Njemačkoj i Italiji ove godine žestoko potresli tamošnje vlade. Tko u to sumnja, osvjedočit će se kada počne natezanje oko izbora novog predsjednika i novih članova Europskog povjerenstva.

Eurohrvatska Hrvatska može samo sanjariti o preraspodjeli europske moći u svoju korist. No nitko joj ne brani da svoje europske izbore opskrbi domaćom „dodanom vrijednošću".

Ona to i čini.

Dvije glavne stranke blizanke, predvodnice „ljevice" i „desnice", Socijal[no]demokratska partija Hrvatske (SDP) i Hrvatska demokratska zajednica (HDZ), osvojile su na tim izborima po četiri (4), dakle ukupno osam (8) od mogućih dvanaest (12) visokih plaća! Po jednu (1) visoku plaću osvojili su „lijevi" Amsterdamci, „desni" Hrvatski suverenisti, anarhični Živi zid i apsolutistični Mislav Kolakušić.

Takav izborni ishod nije uzdrmao postojanu „stabilnost" Plenkovićeve Vlade, koju čvrsto drže Tomislav Saucha, Branimir Glavaš, Milan Bandić, Ivan Vrdoljak i Milorad Pupovac. Potresao je (novčano!) samo Živi zid. To je dakle nekakav mikro-seizmički događajak, koji ne bi bio spomena vrijedan da ga nije izazvala kobna Vladimira Palfi, žena predsjednika stranke Ivana Vilibora Sinčića.

„Lijeva" blizanka (SDP), koja je već bila sama sebe pojela, na ovim se europskim izborima čudesno – preporodila. Ona se tako reći iz kliničke smrti izjednačila sa svojom „desnom" sestrom Hrvatskom demokratskom zajednicom. I to u času kada je sestra u naponu snage.

„Desna" blizanka (HDZ), iako vidljivo nezadovoljna brojem osvojenih mandata, u prvi je mah bila proglasila svoju relativnu pobjedu i oglasila svoje zadovoljstvo. A onda je, dan-dva

poslije, bistrim umom svoga glavnog analitičara Roberta Kopala spoznala da mandatna jednakost s „lijevom“ blizankom ipak nije pobjeda, pa se taj isti um dao u potragu za uzrocima stranačkomu podbačaju na izborima.

U početku je Kopal, dobro znajući Plenkovićevu prijeku potrebu, krivca za izborni podbačaj bio pronašao u „crnom labudu“, ornitološkoj metafori nepredvidljiva događaja. Oni koji ga znaju kažu da se intelektualno sladio zamišljajući kako nekomu „leti perje“. Komu?! Nitko se o tomu nije usudio ni zucnuti. Samo je potpredsjednik HDZ-a i potpredsjednik Hrvatskoga [državnog] sabora Milijan Brkić [među braćom po oružju – Vaso] duhovito zanijekao da je on taj neznani netko. Novinarima je rekao: „Ja bih prije bio – ćelavi labud.“

No „crni“ se „labud“ brzo pretvorio u nacionalnu sprdnju, pa je Kopal iz ornitološke znanosti pobjegao u policijsku znanost. Tamo je utvrdio da je Andreja Plenkovića s Davorom Bernardićem na izborima mandatno izjednačila – unutarstranačka sabotaža. Molim?! Da, dobro ste čuli. A nema o tomu nikakvih nedoumica. Kopalovu duboku misao kratko je, ali vrlo jasno izložio anonimni stranački ovlaštenik: Neki su, rekao je, HDZ-ovi dužnosnici u predizbornoj kampanji „aktivno i pasivno djelovali“ protiv izbornih interesa stranke. A i sam je Plenković na novinarski upit o sabotaži potvrdio da za to postoje indiciji.

Tko su pak ti nesretni dužnosnici? Pa to je samo o sebi jasno: „ćelavi labud“ i njegovi ljudi! Kopal nema poput Plenkovića indicije, on ima dokaze. Ako Kopal u nastavku istrage zagubi dokaze, lako će ih naći neki drugi stručnjak za nadzor elektroničke pošte ili za prisluškivanje i snimanje telefonskih razgovora. U svakom slučaju, „ćelavim“ će „labudovima“, ako vođa tako odluči, „letjeti perje“.

Dobro, veli mi prijatelj, što je bilo, bilo je, a što bude, bit će; ali što ti misliš kako se Bero uspio izjednačiti s Andrejem?

Ne znam, mogu samo nagađati. Takav je ishod vjerojatno posljedak očitih činjenica: Bernardić, u stranci osporavani, a

izvan stranke ruglu izvrgavani predsjednik SDP-a, svojim je biračima na izbornoj listi ponudio – SDP. I slavljenički je preživio sudbonosan dan. Andrej Plenković, u stranci neupitan, a izvan stranke, osobito u Berlinu i u Bruselju, ugledan predsjednik HDZ-a, nije svojim biračima na izbornoj listi ponudio HDZ, nego – sebe. I sjajno je prošao.

Da Plenković ima zrnce političke pameti, ne bi tražio tobožnje krivce za tobožnji izborni podbačaj, nego bi se skrušeno poklopio ušima. Više je naime nego očito da bi, ako je „podbačaja" bilo, zbog njega trebalo „letjeti perje" ponajprije predsjedniku HDZ-a Andreju Plenkoviću, zatim HDZ-ovu predsjedniku izbornoga stožera Gordanu Jandrokoviću i na posljetku HDZ-ovu glavnom analitičaru Robertu Kopalu.

HS, 7. lipnja 2019.

MIR I BLAGOSTANJE

Mi smo već mnogo stoljeća tu: u Srednjoj Europi i na katoličkom Sredozemlju. Za dvadesetak dana proći će šest godina otkad su nam naši političari teško izvojevanu neovisnu, samostalnu i suverenu državu „uvalili“ u blagodati Europske unije.

Pa kako nam je sada?

Hrvatska je po svim civilizacijskim mjerilima negdje pri dnu Europske unije, zajedno s istočnoeuropskim zemljama Bugarskom i Rumunjskom. Hrvate to žalosti. Tješi ih predsjednik Vlade Andrej Plenković. – Što hoćete? – veli najveći eurohrvat. – Mnogi bi Afrikanci bili sretni da žive poput nas u miru i blagostanju.

Vjerojatno je tako. Ali ta se utjeha, bila istinita ili neistinita, u Srednjoj Europi i na katoličkom Sredozemlju doživljuje kao mala geopolitička uvrjeda. No ne treba uzvraćati istom mjerom. Hrvatska je u malo godina doista postigla mnogo. Dive joj se i veliki i mali, ne samo Angela Merkel i Jean-Claude Juncker, državnici na zalasku karijera, nego i Manfred Weber, *Spitzen-*

kandidat (vrhovni kandidat) Europske pučke stranke (EPP) za novog predsjednika Europskog povjerenstva, koji će, ako Bog da i sreća junačka, do kraja lipnja biti izabran na tu dužnost.

– Dobro, dobro – javlja se sumnjičav unutarnji glas. – Što smo stvarno postigli? – Mnogo toga, ali ovaj put u sebi nabrajam samo najnovije krupne uspjehe. U prvom tromjesečju ove godine hrvatski je BDP porastao za 3,9 posto, najviše u Europskoj uniji; Vlada već dvije godine zaredom ostvaruje proračunski suficit; bonitetna agencija Fitch Ratings pohvalila je Vladinu konsolidaciju državnih financija i podigla hrvatski kreditni rejting na tzv. investicijsku razinu (BBB-); tihi se hrvatski suverenizam, veli Plenković, ostvaruje u Pelješkomu mostu, koji Hrvatima, uglavnom o trošku Europske unije, grade Kinezi; hrvatski turizam, vidi to i laičko oko, svake godine sam sebe nadmašuje.

Hm, da – brunda onaj glas. – Ali postoji i druga strana toga uspjeha. Nije li taj uspjeh prokušanom titovskom metodom otjerao nekoliko stotina tisuća mladih ljudi u tuđinu? Nije li taj uspjeh za sobom ostavio pustoš diljem hrvatske domovine: u Slavoniji, u Baranji, u Srijemu, u Lici, u Dalmatinskoj zagori, u Herceg-Bosni? Nije li taj uspjeh proizveo – valjda prvi put otkad u Hrvata postoji javno školstvo – manjak đaka i višak učitelja? Nije li taj uspjeh donio bruseljsku pohvalu ministrici obrazovanja Blaženki Divjak i njezinoj „Školi za život“? Nije li taj uspjeh iznjedrio žalostan statistički podatak da se danas Hrvati voze u starijim automobilima nego prije deset godina (prosječna starost vozila – tada: manje od 10, sada: više od 13 godina)? Nije li taj opći uspjeh zakotrljao po hrvatskim cestama oko 35.000 neosiguranih vozila?

Na žalost, jest.

A koga tuđin hvali? Jesi li kada čuo i vidio Angelu Merkel da u Parizu hvali i tapša Nicolasa Sarcozyja ili Emmanuela Macrona? Jesi li vidio Jean-Claudea Junckera kako za stražnjicu štipa Mattea Salvinija ili Viktora Orbána? Jesi li kada čuo da Bruseljac Donald Tusk, „izborni rođak“ Aleksandra Vučića,

verbalnom majonezom prelijeva Jaroslawa Kaczyńskoga? Taman posla! Tuđin hvali, tapša, štipa svoje pudle, a pudli nato od dragosti vrte repićem.

To je stanje neveselo. Gura čovjeka u crne misli. Ali ne boj se, ne će Hrvatska propasti dokle god bude Hrvata kojima treba država. Radije gledaj što ljudi rade pri ovom naglom ulasku u „sezonu kiselih krastavaca“.

Što rade politički Hrvati (Hrvati, eurohrvati, jugohrvati, etnički nehrvati i transhrvati)? Oni su, a s njima i Hrvatska, iz materijalne bijede potonuli u more svakojakih prostota. Što rade? Naša je dična predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović s neznana razloga pobjegla od sebe; predsjednik Hrvatskoga [državnog] sabora Gordan Jandroković utihnuo je negdje na Dalekom Istoku, a predsjednik Vlade Andrej Plenković propao je u ponor „narodne demokracije“, gdje sa svojim vjernim Robertom Kopalom zdušno traga za „crnim labudovima“ i „saboterima“ u HDZ-u. Novinari nastoje otkriti kamo je nestao Karlo Ressler, bruseljska zvijezda HDZ-a, koju od izbora za tzv. Europski parlament nitko nije vidio ni u HDZ-u ni izvan HDZ-a. Drugi se, posve nevažni Hrvati po običaju tove televizijskim i novinskim vijestima iz „regiona“, ali im javna priopćivala umjesto tih slastica sve više nude domaće zgode i nezgode Nives Celzijus, Vladimire Palfi, Ivana Vilibora Sinčića, Ivana Pernara, Branimira Bunjca i povijesno ugroženih Srba.

A sve to – i te uspjehe i njihovu tamnu stranu – treba gledati kao prirodne sastojke Plenkovićeva „mira i blagostanja“.

HS, 14. lipnja 2019.

SMRT ŽIVOGA ZIDA

U gluho doba europske politike, nakon izbora za tzv. Europski parlament, eurohrvatska je vladajuća politička služinčad, protivno općem očekivanju, zapala u duboku, ne ću reći letargiju, nego – kontemplaciju. Zvuči ljepše. No nije to nimalo bolje. Zašto? I drijemež i dubokoumno razmatranje podjednako udaljuju politiku od njezine biti – od promišljenog djelovanja.

Djelovanja, kao što vidimo, nema. Nema političkog odstrjela ni „crnih labudova" ni „sabotera"; nema kandidature za predsjedničke izbore; nema izuzeća Nataše Novaković iz odlučivanja o mogućemu sukobu interesa u suradnji predsjednika Vlade Andreja Plenkovića sa Skupinom Borg pri donošenju Zakona o postupku izvanredne uprave u trgovačkim društvima od sistemskog značaja za Republiku Hrvatsku (tzv. Lex Agrokor); nema određena odgovora na krik sindikalne referendumske inicijative „67 je previše", koja se protivi produženju radnoga vijeka za dvije godine, odnosno odlasku u mirovinu u dobi od 67 godina… Sve se odgađa za jesen.

Kontemplacija je, čini se, privremeno paralizirala politiku. Ako je „paralizirati“ prejaka riječ, svakako je zakočila politiku. Zbog toga međutim ne treba osuđivati kontemplaciju kao takvu. Ona produbljuje i potočnjuje spoznaju. Katkad i oslobađa. Tako je, primjera radi, još dok Hrvatska nije ni postala članicom Europske unije, upravo kontemplacija oslobodila europske krastavce od pogubne bruseljske direktive o zakrivljenosti. Danas kontemplacija upozorava političke Hrvate (Hrvate, eurohrvate, jugohrvate, etničke nehrvate i transhrvate) na neke vrlo važne stvari koje oni bez kontemplacije jamačno ne bi zamijetili. Preuzetno bi međutim bilo tvrditi da će ih kontemplacija osloboditi od hadezeovsko-espedeovskog političkog zlosilja. Ali, tko zna.

O čemu ja to?! O onomu što svatko može vidjeti. Zbog nedostatka političkih djela hrvatski su javni mislitelji ovih dana kontemplativno čihali novije političke činjenice. Tako se, primjera radi, doznalo da Hrvatska demokratska zajednica (HDZ) ipak nije na euroizborima odnijela relativnu pobjedu. Štoviše, nije se ni posve izjednačila sa Socijal[no]demokratskom partijom Hrvatske (SDP) po broju osvojenih mandata u tzv. Europskom parlamentu. Istina, obje stranke, i zajednica i partija, imaju po četiri mandata, dakle jednako. Ali SDP je svoja četiri mandata osvojio u Hrvatskoj, a HDZ-u je njegov četvrti mandat priskrbila Hrvatska demokratska zajednica Bosne i Hercegovine (HDZ BiH) u Herceg-Bosni.

Pa što?! Ništa. Samo napominjem. Stranačka vodstva dobro znaju da stvari tako stoje. Stoga je SDP, koji je inače u rasulu, radi konsolidacije partije požurio s imenovanjem Zorana Milanovića [„Predsjednik s karakterom“] svojim kandidatom na skorim izborima za Predsjednika Republike. HDZ, koji je inače u cvatu, malo zaostaje i u toj stvari. Ali Plenković je istoga dana – s proslave 30. obljetnice osnutka te stranke – u ime svoga HDZ-a javno pozvao sadašnju predsjednicu Kolindu Grabar-Kitarović [„Predsjednica bez značaja“?] da objavi svoju kandidaturu za još jedan pantovčački mandat. I malo je vjerojatno da bi mogao dobiti košaricu.

– Čekaj malo! – prekide me prijatelj. – Vidim, u tebi se goji krasan politički analitičar. Bit ćeš, ako Bog da, za koju godinu neka vrsta posuškoga Ivice Relkovića. Ali ne razumijem, prijatelju, zašto se trošiš na prostotama javnih lažova? Sad ćeš mi prepričavati što je tko od njih rekao? Što je rekao Zoran Milanović, što Krešo Beljak? Što je rekla Anka Mrak Taritaš, što Dalija Orešković? Zar ti doista misliš da će se išta u Hrvatskoj promijeniti na bolje ako nam se na Pantovčak uspne ovaj ili onaj lažov, ova ili ona sluta? Ma hajde! S obzirom na zakonske ovlasti Predsjednika Republike, nama na Pantovčaku treba samo normalan, pristojan Hrvat ili Hrvatica!

Složih se.

A ovo komešanje političke sirotinje? O tomu se zapravo nema što reći. Spomena je vrijedna samo smrt Živoga zida. Kada o tomu govore, silno griješe oni veleumni novinski analitičari koji potanko izlažu i razlažu što je tko komu kada i gdje rekao (Ivan Vilibor Sinčić, Vladimira Palfi, Ivan Pernar i Branimir Bunjac). A dostatne su samo dvije izjave –Pernarova: Vladimira me je izbacila iz kuće, i Bunjčeva: Vladimira je toga dana „umrla u mom srcu“. One lirski osvjetljuju tragičnu smrt anarhoidne političke zajednice koja je referendumskom inicijativom „Uzmite novac strankama!“ htjela odbiti političke stranke od državnoga proračuna, a sama je u tom poslu podlegla – jednoj bruseljskoj plaći. Počivala u miru.

HS, 21. lipnja 2019.

DISANJE NA ŠKRGE

Kako u ove vruće dane diše – da se poslužim knjižnim naslovom Josipa Jovića – Lijepa Naša kolonija?

Očito na škrge.

Nema ove godine onoga blaženog ljetnog drijemeža što ga hrvatsko novinstvo, po njemačkom uzoru, naziva sezonom kiselih krastavaca (*Saure-Gurken-Saison*) ili ljetnom rupom (*Sommerloch*). Ti izričaji zvuče zaumno. Može ih dakle shvatiti kako tko hoće. Meni oni objavljuju ispriku javnih tumača naše svakodnevice: Što jest – jest, mi se, dragi čitatelju, ljeti bavimo tricama i kučinama, pa i pukim izmišljotinama. Nije to naša želja, to je naša nevolja. Ljeto u nas obično oskudijeva u oborinama i događajima, pa vas, eto, nastojimo – katkad i neprilično – zabaviti.

Lijepo, ali ovo ljeto nije obično ljeto.

U osvit ovoga ljeta Lijepa je Naša kolonija ogrezla u rijetko viđenu političku dinamiku. Prvo su ju pogodili izbori za zastu-

pnike u tzv. Europskom parlamentu. Po četiri osvojena mandata prividno su izjednačila dvije „sistemske" stranke (HDZ i SDP), a jedan je osvojeni mandat stvarno razbio jednu „protusistemsku" stranku (Živi zid). Izjednačenje ideoloških blizanaka izazvalo je u HDZ-u jalov lov na „crne labudove" i unutarstranačke „sabotere", a u SDP-u zbijanje rogova u vreći i himben proplamsaj vjere u bolju stranačku budućnost. U Živom je zidu, sudeći po izjavama Ivana Pernara i Branimira Bunjca, sebičnost Vladimire Palfi razvrgla idilični trojni savez (Pernar, Sinčić, Bunjac) koji se godinama oko Vladimire vrtio. Javna su općila zdušno pratila sve te događaje i začinjala ih škakljivim pojedinostima iz stranačkih vodstava.

Zatim su Lijepu Našu koloniju snašle najave kandidatura za dužnost Predsjednika ili Predsjednice Republike.

To je sadašnju predsjednicu Kolindu Grabar-Kitarović sunovratilo u golemu nevolju. Prije godinu dana Ona je, blago rečeno, okrenula leđa svomu biračkom tijelu, a u međuvrjemenu nije stekla novo. Uz to je uletjela u osvetničke škare svojih bivših prijatelja – Vladimira Šeksa i Velimira Bujanca. A ni u koga se – osim možda u Matu Granića i Mirjanu Hrgu – ne može pouzdati. Ne treba se dakle čuditi što se nije usudila najaviti svoju kandidaturu za još jedan predsjednički mandat ni onda kada ju je Andrej Plenković javno pozvao da to učini. Dapače, treba joj oprostiti i izjave kojima vrijeđa zdravi razum i domoljublje hrvatskih državljana. Odluku o kandidaturi Ona će, veli, donijeti nakon Dana pobjede, jer u Knin želi ići kao Predsjednica, a ne kao kandidatica. Visoka izlika! Ali vrijeđa zdravi razum, jer implicira besmislicu da bi Predsjednica, ako najavi kandidaturu za još jedan mandat, zbog toga prestala biti Predsjednica prije isteka sadašnjega mandata. A izjava da za Nju, ako ne bude Predsjednica, ima posla u svijetu, ali da će Ona mirovinu svakako provesti u domovini – još dublje vrijeđa hrvatsko domoljublje.

Kolonija diše na škrge. No ne boji se da će joj ponestati predsjedničkih kandidata. Prvi se najavio – Zoran Milanović. I odmah krenuo iz partizanske mitske Šume Brezovice u pre-

dizbornu agitaciju „od vrata do vrata“. Nikoga to nije ni iznenadilo ni uzbudilo, a oduševilo je samo umnoga Tvrtka Dolića. Svi naime, osim rečenoga Dolića, znaju kako nisko Milanović misli o visokoj dužnosti za koju se kani kandidirati. Najavili su kandidature još i Mislav Kolakušić, i Miroslav Škoro, i Ivan Pernar, i Tomislav Panenić. Govorka se i o Željku Glasnoviću. Ali samo je Škoro temeljito uzdrmao kolonijalnu javnost.

A onda nas je zaskočio neviđen međunarodni uspjeh. Za šestu obljetnicu hrvatskoga europstva hrvatska je ministrica vanjskih i europskih poslova Marija Pejčinović Burić izabrana za glavnu tajnicu Vijeća Europe! I svi smo, kako reče Plenković, bili na to beskrajno ponosni.

Ali brzo se otrijeznismo. Nadvio se iznenada nad Lijepu Našu koloniju crn oblak. Pročitasmo u europskim novinama da bi nam Europa mogla oteti i – Plenkovića!

U zao čas! Tko će tada braniti ljudski, građanski i dužnosnički integritet HDZ-ova političkog tajnika i hrvatskoga ministra uprave Lovre Kuščevića? Onoga što je na tiskovnim konferencijama nekoć pozdravljao redovničkim pozdravom „Hvaljen Isus i Marija“, a bio je pravi politički div! I kao takav postao Plenkovićev apostol! Zadavio je, kao od šale, dva „narodna“ referenduma! Svi su mu se narodni izabranici neskriveno divili, osobito HDZ i HDZ-ovi koalicijski partneri, a sad ga svi, osim Milana Bandića, izdadoše! Kukavički mu, za Plenkovićeva bruseljskog izbivanja, užariše gradele i cvrljit će ga na njima, kao nekoć rimski pogani njegova kršćanskog imenjaka, dok ga ne pretvore u mučenika plenkizma.

A kolonija diše na škrge. Diše i šuti.

HS, 5. srpnja 2019.

KAZALO

KNJIŽNICA HRVATSKO SLOVO

Veljko Barbieri TKO JE SA MNOM PALIO KUKURUZ
Mirko Marjanović ŽIVJETI SMRT
Đurđica Ivanišević LJUDI IZ AKVARIJA
Hrvoje Hitrec VELIKA KNJIGA ZABORAVA
Stjepan Šešelj HRVATSKA JEST
Igor Mrduljaš O HRVATSKOME GLUMIŠTU
Ljubica Štefan ISTINOM I ČINJENICAMA ZA HRVATSKU
Sven Lasta IZ GLUMAČKOG KUTA
Maja Freundlich HEJSLAVENI
Dubravko Horvatić HRVATSKA NA STRATIŠTU
Benjamin Tolić HAAŠKI SAPUN
Milan Vuković SILE ZLA NAD HRVATSKOM KULTUROM
Zoran Tadić STO GODINA FILMA I NOGOMETA
Mladen Rojnica ŽIVJETI ZA HRVATSKU
Mate Kovačević HRVATI HERCEG-BOSNE NAROD KOJI NESTAJE
Milan Vuković ESEJI I OSVRTI O TUĐMANU I HRVATSKOJ STVARNOSTI
Zvonimir Magdić BLJESKOVI I OLUJE HRVATSKOGA ŠPORTA
Carl Gustaf Ströhm POŠTOVANI HRVATSKI PRIJATELJI
Đuro Vidmarović PROTIV TMINE
Stjepan Šešelj PRIBLIŽENE DALJINE DUHOVNE HRVATSKE
Dubravko Jelčić PISMA IZ ŽIVOTA
Stjepan Šulek KAD MISLIM NA HRVATSKU
Milan Vuković HRVATSKA SNAGA NAJVEĆE LJUBAVI
Benjamin Tolić KRAJ NEOVISNOSTI
Mate Kovačević HRVATSKA I BALKANSKI SAVEZI
Dubravka Vidak i Stjepan Šešelj NA IZVORU DUHOVNE HRVATSKE
Mate Kovačević PET STOLJEĆA BORBE ZA HRVATSKU
Ljubo Krmek NERETVANSKI DOBNIK
Benjamin Tolić VESELE KARMINE
Mate Kovačević SUDBINA HERCEGBOSANSKIH HRVATA - Suverenost u okviru EU federalizma
Jure Krišto PARTIJA, UDBA I SVEĆENIČKA UDRUŽENJA
Stjepan Šešelj PRIBLIŽENE DALJINE DUHOVNE HRVATSKE (drugo izmjenjeno i dopunjeno izdanje)
Mate Kovačević PETNAEST MRAČNIH GODINA (2000.-2015.)
Valentin Ćorić POMET U GLAVU
Mate Kovačević BILJEZI HRVATSKOGA IDENTITETA
Stjepan Šešelj S NERETVE I SAVE ogledi i zapisi o likovosti
Benjamin Tolić KOLONIJALNO KOPRCANJE
Zdenka Veber GLAZBA PRIJE SVEGA
Zdenka Čorkalo VESLO
Stjepan Šešelj ŠESTI TAJNIK ALU ogledi i zapisi o likovosti

25 godina svakoga petka

HRVATSKO SLOVO

jedini hrvatski tjednik za kulturu
i kulturnu politiku

UVIJEK ZA HRVATSKU

Benjamin Tolić
TIRANIJA PROSTOTE

Nakladnik
HKZ - HRVATSKO SLOVO d.o.o.
HR-10000 ZAGREB, HRVATSKE BRATSKE ZAJEDNICE 4

Za nakladnika
Dubravka Vidak

Slog i grafička priprema
Zvonimir Novosel

Naslovnica
Lucija Gudek, RAM

Tiskano u Hrvatskoj
2020.

Tisak
Tiskara Markulin

ISBN 978-953-6736-95-9
CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001064161

Tematika Tolićevih kolumna vrlo je široka i raznovrsna u pogledu konkretnih događaja i fenomena koji se u njima dotiču – od propasti Todorićeva Agrokora (*Div na koljenima)* i zagrebačkih lokalnih izbora (*Pomutnja*) preko hrvatsko-slovenskog spora oko granice (*Vrtnja oko ničega*) i jezičnih pitanja (*Dvije deklaracije)* do izbora za Europarlament (*Veliki ljudi i velike neistine)* i katalonske borbe za neovisnost (*Što je nama Catalunya*) – no središnja je zaokupljenost tih tekstova Hrvatska u europskom i regionalnom okviru, odnosno pitanje suvereniteta u suvremenom globaliziranom svijetu, a tom su zaokupljenošću prožeti i tekstovi koji se ne bave izravno tim pitanjima.

Knjiga Benjamina Tolića *Tiranija prostote* vrijedno je i aktualno publicističko djelo. Tolićeve kolumne pisane su biranim stilom, odmjereno i koncizno, krasi ih izgrađena politička filozofija, nenametljiva erudicija, intelektualna čestitost i literarna osviještenost. Čitateljima će pružiti jedan autorski autentičan uvid u aktualna politička i društvena zbivanja, ali i zajamčen literarni užitak.

DAMIR PEŠORDA

Cijena 175 kn

ISBN 953-6736-95-9
9 789536 736959